

BOEK 1
BURGERLIJK WETBOEK VAN SURINAME

Boek 1
Personen- en familierecht

Titel 1
Algemene bepalingen

Artikel 1

1. Allen die zich in Suriname bevinden, zijn vrij en bevoegd tot het genot van de burgerlijke rechten.
2. Persoonlijke dienstbaarheden, van welke aard of onder welke benaming ook, worden niet geduld.

Artikel 1a

Het Burgerlijk Wetboek staat niet in de weg aan toepassing van regels uit de rechtsstelsels van de gemeenschappen in de binnenlanden.

Artikel 2

Het kind waarvan een vrouw zwanger is, wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls zijn belang dit vordert. Komt het dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

Artikel 3

1. De graad van bloedverwantschap wordt bepaald door het getal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt. Hierbij telt een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap of een adoptie als een geboorte.
2. Door huwelijk ontstaat tussen de ene echtgenoot en een bloedverwant van de andere echtgenoot aanverwantschap in dezelfde graad als er bloedverwantschap bestaat tussen de andere echtgenoot en diens bloedverwant.
3. Door ontbinding van het huwelijk wordt aanverwantschap niet opgeheven.

Titel 2
Het recht op de naam

Artikel 4

1. Eenieder heeft de voornamen die hem in zijn geboorteakte zijn gegeven.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert in de geboorteakte voornamen op te nemen die ongepast zijn, of overeenstemmen met bestaande geslachtsnamen, tenzij deze tevens gebruikelijke voornamen zijn.
3. Geeft de aangever geen voornamen op, of worden deze alle geweigerd zonder dat de aangever ze door een of meer andere vervangt, dan geeft de ambtenaar ambtshalve het kind een of meer voornamen, en vermeldt hij uitdrukkelijk in de akte dat die voornamen ambtshalve zijn gegeven.

4. Wijziging van de voornamen kan op verzoek van de betrokken persoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger worden gelast door de kantonrechter. De wijziging geschiedt doordat van de beschikking een latere vermelding aan de akte van geboorte wordt toegevoegd, overeenkomstig artikel 20a lid 1. In geval van wijziging van de voornamen van een buiten Suriname geboren persoon geeft de rechter die de beschikking geeft, voor zoveel nodig ambtshalve hetzij een last tot inschrijving van de akte van geboorte dan wel van de akte of de uitspraak, bedoeld in artikel 25g lid 1, hetzij de in artikel 25c bedoelde beschikking.

Artikel 5

1. Bij de keuze van de geslachtsnaam van een kind, verder aan te duiden als naamskeuze, kan worden gekozen, voor de geslachtsnaam van de vader, voor die van de moeder of voor een combinatie van beide geslachtsnamen, in een zelf gekozen volgorde.
2. Heeft de vader of de moeder een dubbele geslachtsnaam, dan kan ook gekozen worden voor één deel daarvan. Wordt gekozen voor een combinatie, dan kan slechts één deel van de dubbele geslachtsnaam daarin worden opgenomen. Hetzelfde geldt indien de geslachtsnaam van de vader of moeder bestaat uit drie of meer delen.

Artikel 5a

1. Naamskeuze van de ouders kan slechts ten aanzien van de geslachtsnaam van het eerste kind, tot wie beiden in familierechtelijke betrekking staan, worden gedaan. Onverminderd artikel 5d, hebben volgende kinderen van dezelfde ouders dezelfde geslachtsnaam als het eerste kind.
2. Indien voor de geboorte of ter gelegenheid van de aangifte door de ouders naamskeuze is gedaan ten aanzien van een kind dat levenloos ter wereld komt of is gekomen, wordt deze keuze opgenomen in de akte, bedoeld in artikel 19i lid 1 en geldt zij alleen ten aanzien van dit kind.

Artikel 5b

1. Een geschil tussen de ouders of toekomstige ouders over de naamskeuze kan op verzoek van beiden of een van hen aan de kantonrechter worden voorgelegd. Deze beproeft, alvorens te beslissen, een vergelijk tussen hen. De rechter neemt een zodanige beslissing als hem in het belang van het kind wenselijk voorkomt.
2. Het verzoekschrift wordt ingediend voor het tijdstip waarop uiterlijk naamskeuze kan worden gedaan. Heeft de rechter niet beslist voor dat tijdstip, dan is de geslachtsnaam die het kind volgens de wet krijgt of behoudt een voorlopige, in afwachting van de beslissing van de rechter.

Artikel 5c

1. Is een van de ouders voorafgaand aan het tijdstip waarop de naamskeuze uiterlijk moet zijn gedaan overleden en is de naamskeuze niet gedaan, dan kan de andere ouder de verklaring van naamskeuze afleggen.
2. Hetzelfde geldt indien een van de ouders niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake; bij geschil daarover is artikel 5b van overeenkomstige toepassing.
3. Ook bij afwezigheid van een ouder is artikel 5b van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5d

Indien een kind op het tijdstip van het ontstaan van de familierechtelijke betrekking met beide ouders zestien jaar of ouder is, kan het zelf naamskeuze doen, in geval van erkenning, ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand dan wel, in geval van adoptie of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, ten overstaan van de rechter. Van de verklaring van naamskeuze wordt melding gemaakt in de akte van erkenning of in de rechterlijke uitspraak inzake adoptie of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap.

Artikel 5e

Een kind kan, indien zulks in aanmerking komt, gedurende vijf jaar na zijn meerderjarigheid door een naamskeuze zijn geslachtsnaam wijzigen. De verklaring van naamskeuze wordt door het kind gedaan ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie zijn geboorteakte berust.

Artikel 5f

Indien een kind alleen in familierechtelijke betrekking tot de moeder staat, heeft het haar geslachtsnaam.

Artikel 5g

1. Indien een kind door erkenning in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, behoudt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de erkenner ter gelegenheid van de erkenning gezamenlijk verklaren naamskeuze te doen. Van deze verklaring wordt melding gemaakt in de akte van erkenning. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing bij erkenning van een ongebooren kind.
2. Wordt een verklaring van naamskeuze voor of ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte afgelegd, dan heeft het kind de gekozen naam vanaf de geboorte.

Artikel 5h

Indien een kind door gerechtelijke vaststelling van het vaderschap in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, houdt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de

man, wiens vaderschap is vastgesteld, ter gelegenheid van de vaststelling gezamenlijk verklaren naamskeuze te doen. De rechterlijke uitspraak inzake de vaststelling van het vaderschap vermeldt de verklaring van de ouders hieromtrent.

Artikel 5i

1. Indien op grond van huwelijk een kind door geboorte in familierechtelijke betrekking tot de ouders komt te staan, kunnen de ouders gezamenlijk voor of ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte verklaren naamskeuze te doen. Van de verklaring van de ouders die voor de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, wordt een akte van naamskeuze opgemaakt. Van de verklaring van de ouders die ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, wordt melding gemaakt in de geboorteakte. De verklaring die niet ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte wordt afgelegd, wordt ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van de moeder afgelegd.
2. Geschiedt de naamskeuze niet uiterlijk ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte, dan neemt de ambtenaar van de burgerlijke stand als geslachtsnaam van het kind de geslachtsnaam van de vader in de geboorteakte op.
3. Wordt een verklaring houdende naamskeuze voor of ter gelegenheid van de aangifte van de geboorte afgelegd, dan heeft het kind de gekozen naam vanaf de geboorte.

Artikel 5j

1. Indien de moeder na de geboorte van het kind op grond van artikel 199 onder b het vaderschap van de overleden echtgenoot ontkent en zij ten tijde van de geboorte en van de ontkenning is hertrouwd, kunnen de moeder en haar echtgenoot gezamenlijk ter gelegenheid van de ontkenning verklaren naamskeuze te doen. Van de verklaring van de ouders wordt een akte van naamskeuze opgemaakt.
2. Bij gebreke van een verklaring heeft het kind de geslachtsnaam van de vader.

Artikel 5k

Indien een kind door adoptie alleen in familierechtelijke betrekking tot de vader staat, heeft het zijn geslachtsnaam.

Artikel 5l

1. Indien een kind door adoptie in familierechtelijke betrekking komt te staan tot beide adoptanten, heeft het kind de geslachtsnaam van de vader, tenzij de adoptanten ter gelegenheid van de adoptie gezamenlijk verklaren naamskeuze te doen.
2. Indien een kind door adoptie in familierechtelijke betrekking tot de echtgenoot van een ouder komt te staan, behoudt het zijn geslachtsnaam, tenzij de ouder en diens echtgenoot ter gelegenheid van de adoptie gezamenlijk verklaren naamskeuze te doen.
3. De rechterlijke uitspraak inzake de adoptie vermeldt de verklaring van naamskeuze.

Artikel 5m

Zijn de vader en moeder onbekend, dan neemt de ambtenaar van de burgerlijke stand in de geboorteakte een voorlopige voornaam en geslachtsnaam op, in afwachting van de resolutie waarbij de voornamen en de geslachtsnaam van het kind worden vastgesteld.

Artikel 6

De geslachtsnaam wordt ten aanzien van eenieder dwingend bewezen door de akte van geboorte.

Artikel 7

1. De geslachtsnaam van een persoon kan op zijn verzoek, of op verzoek van zijn wettelijke vertegenwoordiger, bij resolutie worden gewijzigd.
2. Degene wiens geslachtsnaam of voornamen niet bekend zijn, kan verzoeken dat bij resolutie voor hem een geslachtsnaam of voornamen worden vastgesteld.
3. Een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam bij resolutie heeft geen invloed op de geslachtsnaam van de kinderen van de betrokken persoon die vóór de datum van het besluit meerderjarig zijn geworden of die niet onder zijn gezag staan.
4. Een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam bij resolutie blijft in stand, niettegenstaande een latere erkenning of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap.
5. Bij staatsbesluit kunnen regels worden gesteld betreffende de gronden waarop de geslachtsnaamswijziging kan worden verleend, de wijze van indiening en behandeling van verzoeken als in de leden 1 en 2 bedoeld, en betreffende het voor wijziging van de geslachtsnaam verschuldigde recht.

Artikel 8

Degene die de naam van een ander zonder diens toestemming voert, handelt jegens die persoon onrechtmatig, wanneer hij daardoor de schijn wekt die ander te zijn of tot diens geslacht of gezin te behoren.

Artikel 9

1. Degene die gehuwd is of die gehuwd is geweest en niet is hertrouwd, is steeds bevoegd de geslachtsnaam van de andere echtgenoot of gewezen echtgenoot te voeren of aan de eigen geslachtsnaam te doen voorafgaan dan wel die te doen volgen op de eigen geslachtsnaam.
2. Indien het huwelijk door echtscheiding is ontbonden en daaruit geen afstammelingen in leven zijn, kan de kantonrechter, wanneer daartoe gegronde redenen bestaan, op verzoek van de andere echtgenoot of gewezen echtgenoot de in lid 1 toegekende bevoegdheid ontnemen.

Artikel 9a

1. Een ieder die de Surinaamse nationaliteit bezit en in Suriname zijn woonplaats heeft, is voor zover die niet reeds van een geslachtsnaam dan wel van een voornaam of voornamen

- voorzien is, verplicht zich zodanige namen te kiezen onder goedkeuring van de Directeur van Binnenlandse Zaken.
2. De Directeur van Binnenlandse Zaken geeft aan een ieder die zodanige namen heeft gekozen, als bedoeld in lid 1, een door deze gedagtekend en gewaarmerkt boekje, waarin vermeld staan:
    - a. de oude namen;
    - b. de gekozen namen;
    - c. de namen van de ouders, en
    - d. de in leven zijnde afstammelingen.
  3. Degene die zodanige namen heeft gekozen vertoont het boekje, als bedoeld in lid 2, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn woonplaats die het voor gezien tekent.
  4. Indien de betrokkene in de registers van de burgerlijke stand reeds genoemd staat, wordt een latere vermelding bij de betreffende akte aangetekend, dat deze sedert de datum waarop het boekje, bedoeld in lid 2, is gedagtekend de zodanige gekozen namen draagt.
  5. In de registers van de burgerlijke stand worden bij voorkomende gevallen uitsluitend de zodanige gekozen namen vermeld.
  6. Personen die vóór hun stamouder een geslachtsnaam en voornaam of voornamen hebben gekozen en van wie achteraf blijkt dat zij daarna vanwege hun afstamming rechtens een geslachtsnaam aan hun stamouder ontlene en vanaf dien ten onrechte de door hun gekozen geslachtsnaam hebben gehanteerd, worden desgewenst toegestaan deze geslachtsnaam te behouden. Hiervan wordt een latere vermelding toegevoegd aan hun geboorteakte en de daarvoor in aanmerking komende akten van de burgerlijke stand.
  7. Personen van wie uit de bevolkingsadministratie is komen vast te staan dat hun geslachtsnaam het gevolg is van een verschrijving en die de door die verschrijving ontstane geslachtsnaam zijn blijven voeren, worden desgewenst toegestaan deze geslachtsnaam te behouden. Hiervan wordt overal in de akten van de burgerlijke stand, waar die verschrijving in de geslachtsnaam tot uitdrukking komt, melding gemaakt.
  8. De Directeur van Binnenlandse Zaken houdt van het bepaalde in lid 2 een Register van Naamsaanneming bij, en stelt terstond de ambtenaar van de burgerlijke stand van het bureau voor burgerzaken waar betrokkene staat ingeschreven schriftelijk in kennis van elke zodanige gekozen namen.

Titel 3 Woonplaats

Artikel 10

1. De woonplaats van een natuurlijk persoon bevindt zich te zijner woonstede, en bij gebreke van woonstede ter plaatse van zijn werkelijk verblijf.
2. Een rechtspersoon heeft zijn woonplaats ter plaatse waar hij volgens wettelijk voorschrift of volgens zijn statuten of reglementen zijn zetel heeft.
3. Een openbare vennootschap heeft haar woonplaats ter plaatse waar zij ingevolge de overeenkomst van vennootschap haar zetel heeft en bij gebreke daarvan ter plaatse van haar kantoor dan wel het voornaamste van haar kantoren. Een stille vennootschap heeft haar woonplaats ter plaatse van haar kantoor dan wel het voornaamste van haar kantoren.

Artikel 11

1. Een natuurlijk persoon verliest zijn woonstede door daden waaruit zijn wil blijkt om haar prijs te geven.
2. Een natuurlijk persoon wordt vermoed zijn woonstede te hebben verplaatst, wanneer hij daarvan op de wettelijk voorgeschreven wijze aan de beheerder van het bevolkingsregister heeft kennis gegeven.

Artikel 11a

Degenen die tot openbare bedieningen worden geroepen, behouden hun woonplaats, indien zij het tegenovergestelde voornemen niet aan de dag hebben gelegd.

Artikel 12

1. Een minderjarig kind volgt de woonplaats van degene die het gezag over hem uitoefent, de onder curatele gestelde die van de curator. Oefenen beide ouders tezamen het gezag over hun kind uit, doch hebben zij niet dezelfde woonplaats, dan volgt het kind de woonplaats van de ouder bij wie het feitelijk verblijft dan wel laatstelijk heeft verbleven.
2. Degene wiens goederen onder bewind staan volgt voor alles wat de uitoefening van dit bewind betreft, de woonplaats van de bewindvoerder.
3. Degene ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld volgt voor alles wat de uitoefening van dit mentorschap betreft, de woonplaats van de mentor.
4. Wanneer de persoon van wie de woonplaats wordt afgeleid, overlijdt of zijn gezag of zijn hoedanigheid verliest, duurt de afgeleide woonplaats voort, totdat een nieuwe woonplaats is verkregen.

Artikel 13

Het sterfhuis van een overledene is daar, waar hij zijn laatste woonplaats heeft gehad.

Artikel 14

Een persoon die een kantoor of een filiaal houdt, heeft ten aanzien van aangelegenheden die dit kantoor of dit filiaal betreffen, mede aldaar woonplaats.

Artikel 15

Een persoon kan een andere woonplaats dan zijn werkelijke slechts kiezen, wanneer de wet hem daartoe verplicht, of wanneer de keuze bij schriftelijk aangegane overeenkomst voor een of meer bepaalde rechtshandelingen of rechtsbetrekkingen geschiedt en voor de gekozen woonplaats een redelijk belang aanwezig is.

Titel 4
Burgerlijke stand

Afdeling 1
De ambtenaar van de burgerlijke stand

Artikel 16

1. Er zijn per district ten minste twee ambtenaren van de burgerlijke stand.
2. Daarenboven kunnen een of meer ambtenaren van de burgerlijke stand worden belast met het verrichten van de taken, genoemd in artikel 16a lid 2. Deze dragen de titel van buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand. Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand kan mede zijn een persoon die geen ambtenaar in staatsdienst is.
3. De uitgestrektheid van de plaats, binnen welke iedere ambtenaar van de burgerlijke stand zijn werkzaamheden als zodanig uitoefent, wordt bij beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen.

Artikel 16a

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand is belast met het opnemen in de onder hem berustende registers van de burgerlijke stand van akten en de daaraan toe te voegen latere vermeldingen alsmede al datgene wat de instandhouding van de registers en de zorg voor de toegankelijkheid van de daarin neergelegde gegevens betreft.
2. De buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand kan uitsluitend worden belast met de taken omschreven in de artikelen 45, 45a, 63, 64, 65, 67 en 68.

Artikel 16d

Bij staatsbesluit worden regels gesteld ten aanzien van de te treffen voorzieningen ten behoeve van de taakuitoefening door de ambtenaar van de burgerlijke stand en voorts ten aanzien van al wat verder de taak van de ambtenaar van de burgerlijke stand betreft.

Afdeling 2
De registers van de burgerlijke stand en de bewaring daarvan

Artikel 17

1. Er bestaan registers van geboorten, van huwelijken en van overlijden.
2. Er bestaat te Paramaribo, naast de in lid 1 genoemde registers, een register voor de inschrijving van de in afdeling 6 bedoelde rechterlijke uitspraken.

Artikel 17a

1. De registers van de burgerlijke stand worden in het daartoe bestemde gebouw bewaard totdat zij naar een archiefbewaarpplaats voor de bewaring van archiefbescheiden worden overgebracht.
2. De overbrenging naar de archiefbewaarpplaats van de in het daartoe bestemde gebouw berustende registers van geboorten, van huwelijken en van overlijden kan eerst plaatsvinden onderscheidenlijk ten minste honderd jaar, ten minste vijfenzeventig jaar en ten minste vijftig jaar na de afsluiting van deze registers. Voor het register, bedoeld in artikel 17 lid 2, geldt dezelfde termijn als voor het register van huwelijken.

Artikel 17b

De beheerder van een archiefbewaarpplaats als bedoeld in artikel 17a, is belast met het bewaren van de onder hem berustende registers, met het toevoegen van latere vermeldingen aan de daarin opgenomen akten en met de afgifte van afschriften en uittreksels van deze akten.

Artikel 17c

Bij staatsbesluit wordt geregeld alles wat verder betreft de inrichting van de registers alsmede de in artikel 17b genoemde handelingen ten aanzien van die registers.

Afdeling 3

Akten van de burgerlijke stand en partijen bij deze akten

Artikel 18

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand mag in de akten alleen opnemen hetgeen ingevolge het bij of krachtens de wet bepaalde moet worden verklaard of opgenomen.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand is bevoegd alvorens tot het opmaken van een akte over te gaan zich de wettelijk vereiste bescheiden te doen vertonen. Hij doet zich ook andere bescheiden vertonen, welke hij voor het opmaken van de akte of voor de vaststelling van de in de akte op te nemen gegevens noodzakelijk acht. Hij kan zich te dien einde, zonder hiervoor enige vergoeding verschuldigd te zijn, inlichtingen verschaffen uit de registers van de burgerlijke stand en uit andere openbare registers.
3. Bij staatsbesluit wordt geregeld al hetgeen het opmaken van de akten betreft

Artikel 18a

1. Partijen bij een akte van de burgerlijke stand zijn degenen die aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een aangifte doen of te zijnen overstaan een verklaring afleggen betreffende een feit, waarvan de akte bestemd is te doen blijken.
2. Belanghebbende partijen zijn partijen die met hun verklaring enig rechtsgevolg teweegbrengen voor henzelf of voor medepartijen dan wel voor henzelf en medepartijen.
3. De belanghebbende partijen kunnen zich door een daartoe bij authentieke akte gevolmachtigde doen vertegenwoordigen.

4. Wanneer een gevolmachtigde een verklaring aflegt, geldt hij zowel als de door hem vertegenwoordigde persoon als partij bij de akte.
5. De ambtenaar van de burgerlijke stand mag geen akte verlijden waarin hijzelf als partij of belanghebbende partij voorkomt.

Artikel 18b

1. Blijft een partij bij een akte van de burgerlijke stand of een belanghebbende partij in gebreke de in artikel 18 lid 2 bedoelde bescheiden over te leggen, of acht de ambtenaar van de burgerlijke stand de overgelegde bescheiden ongenoegzaam, dan weigert deze tot het opmaken van de akte over te gaan.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert eveneens tot het opmaken van de akte over te gaan, indien hij van oordeel is dat de Surinaamse openbare orde zich hiertegen verzet.
3. Van een weigering als bedoeld in lid 1 of 2, doet de ambtenaar van de burgerlijke stand een schriftelijke, met redenen omklede mededeling aan de partijen bij de akte en de belanghebbende partijen toekomen, onder vermelding van de tegen die weigering openstaande voorziening van afdeling 12. Een afschrift van deze mededeling doet hij aan de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen en aan de officier van justitie toekomen.

Artikel 18c

1. Van alle in registers opgenomen akten van de burgerlijke stand wordt een dubbel of een afschrift gehouden, volgens regels, bij staatsbesluit te stellen.
2. Bij staatsbesluit wordt geregeld alles wat verder betreft de bewaring van de dubbelen of de afschriften alsmede van de daarop betrekking hebbende latere vermeldingen.

Afdeling 4

De akten van geboorte en van overlijden

Artikel 19

1. Een akte van geboorte wordt opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het kind is geboren.
2. Indien de plaats van de geboorte van het kind niet bekend is, wordt de akte opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand ter plaatse waar het kind is aangetroffen. Die plaats geldt als de plaats waar het kind is geboren.

Artikel 19a

1. In geval van geboorte op Surinaams grondgebied in een rijdend voertuig of op een varende schip of tijdens een binnenlandse luchtreis met een luchtvaartuig, wordt de akte van geboorte opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar dat kind het voertuig, het schip of het luchtvaartuig verlaat dan wel waar het schip ligplaats kiest. Die plaats geldt als de

plaats waar het kind is geboren.

2. In geval van geboorte tijdens een zeereis met een in Suriname geregistreerd vaartuig dan wel tijdens een internationale luchtreis met een in Suriname geregistreerd luchtvaartuig, is de gezagvoerder van het vaartuig of het luchtvaartuig verplicht een voorlopige akte van geboorte binnen 24 uur in het journaal in te schrijven in tegenwoordigheid van twee getuigen en zo mogelijk van de vader. De gezagvoerder zendt een afschrift van die akte zo spoedig mogelijk aan de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo. Deze maakt de akte van geboorte op aan de hand van het ontvangen afschrift, met dien verstande dat hij gegevens die ontbreken of hem blijken onjuist te zijn, zoveel mogelijk aanvult of verbetert. Aan de personen op wie de akte betrekking heeft, wordt een uittreksel van de akte toegezonden.

Artikel 19b

Indien de plaats of de dag van de geboorte van het kind niet bekend is dan wel indien de naam, met inbegrip van de voornamen, van de moeder niet bekend is, wordt de geboorteakte ten aanzien van deze punten opgemaakt krachtens een bevel en overeenkomstig de aanwijzingen van het openbaar ministerie.

Artikel 19c

Zijn krachtens artikel 5m in de akte een voorlopige voornaam en geslachtsnaam opgenomen, dan zendt de ambtenaar van de burgerlijke stand onverwijld een volledig afschrift van de akte aan de Minister van Justitie.

Artikel 19d

1. Indien het geslacht van het kind twijfelachtig is, wordt een geboorteakte opgemaakt, waarin wordt vermeld dat het geslacht van het kind niet kan worden vastgesteld.
2. Binnen drie maanden na de geboorte, of, bij overlijden binnen die termijn, ter gelegenheid van de aangifte van het overlijden, wordt onder doorhaling van de in lid 1 bedoelde akte een nieuwe geboorteakte opgemaakt, waarin het geslacht, indien dit inmiddels is vastgesteld, wordt vermeld aan de hand van een ter zake overgelegde medische verklaring.
3. Is binnen de in lid 2 genoemde termijn geen medische verklaring overgelegd, of blijkt uit de overgelegde medische verklaring dat het geslacht niet kan worden vastgesteld, dan vermeldt de nieuwe geboorteakte dat het geslacht van het kind niet kan worden vastgesteld.

Artikel 19e

1. Tot de aangifte van een geboorte is bevoegd de moeder van het kind.
2. Tot de aangifte is verplicht de vader.
3. Wanneer de vader ontbreekt of is verhinderd de aangifte te doen, is tot aangifte verplicht:
  - a. ieder die bij het ter wereld komen van het kind tegenwoordig is geweest;
  - b. de bewoner van het huis waar de geboorte heeft plaats gehad, of indien zulks is geschied in een inrichting tot verpleging of verzorging bestemd, in een gevangenis of in een soortgelijke inrichting, het hoofd van die inrichting of een door hem bij onderhandse akte bijzonderlijk tot

het doen van de aangifte aangewezen ondergeschikte.

4. Voor een in lid 3 onder b genoemde persoon bestaat de verplichting alleen indien een in dat lid onder a genoemde persoon ontbreekt of is verhinderd.
5. Wanneer tot de aangifte bevoegde of verplichte personen ontbreken of nalaten de aangifte te doen, geschiedt deze door of vanwege de Districtscommissaris van het district waar de geboorteakte moet worden opgemaakt.
6. De verplichting tot aangifte moet worden vervuld binnen vijf dagen na de dag der bevalling. Van een aangifte later dan de vijfde dag, wordt door de ambtenaar van de burgerlijke stand mededeling gedaan aan het openbaar ministerie.
7. De ambtenaar van de burgerlijke stand stelt de identiteit van de aangever vast.
8. Bij de aangifte kan de ambtenaar van de burgerlijke stand zich doen overleggen een door de arts of de verloskundige die bij het ter wereld komen van het kind tegenwoordig was, opgemaakte verklaring dat het kind uit de als moeder opgegeven persoon is geboren. Is het kind buiten de tegenwoordigheid van een arts of verloskundige ter wereld gekomen, dan kan hij zich een door een zodanige hulpverlener nadien opgemaakte verklaring doen overleggen.
9. Wordt geen gevolg gegeven aan het verzoek van de ambtenaar van de burgerlijke stand om overlegging van een verklaring als bedoeld in lid 8 of is in de verklaring vermeld dat de identiteit van de moeder onbekend is, dan is artikel 19b van toepassing.

Artikel 19f

1. Een akte van overlijden wordt opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het overlijden heeft plaatsgevonden.
2. Indien een lijk is gevonden en de plaats of de dag van overlijden niet met voldoende nauwkeurigheid kan worden vastgesteld, wordt de akte van overlijden opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het lijk is gevonden of aan land gebracht.
3. Ongeacht het in lid 1 bepaalde is lid 2 van overeenkomstige toepassing indien het overlijden heeft plaatsgevonden op een op zee gestationeerde installatie en het lijk in Suriname aan land wordt gebracht.

Artikel 19g

1. In geval van overlijden op Surinaams grondgebied in een rijdend voertuig of op een varende schip of tijdens een binnenlandse luchtreis met een luchtvaartuig, wordt de akte van overlijden opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het lijk het voertuig, het schip of het luchtvaartuig verlaat dan wel waar het schip ligplaats kiest. Die plaats geldt als de plaats waar het overlijden heeft plaatsgevonden.
2. In geval van overlijden tijdens een zeereis met een in Suriname geregistreerd voertuig dan wel tijdens een internationale luchtreis met een in Suriname geregistreerd luchtvaartuig, is de gezagvoerder van het voertuig of het luchtvaartuig verplicht een voorlopige akte van overlijden binnen vierentwintig uren in het journaal in te schrijven in tegenwoordigheid van twee getuigen. De gezagvoerder zendt een afschrift van die akte zo spoedig mogelijk naar de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo. Deze maakt de akte van overlijden op aan de hand van het ontvangen afschrift, met dien verstande dat hij gegevens die ontbreken of hem blijken onjuist te

zijn, zoveel mogelijk aanvult of verbetert. Aan de personen op wie de akte betrekking heeft, wordt een uittreksel van de akte toegezonden.

Artikel 19h

1. Tot de aangifte van een overlijden is bevoegd degene die daarvan uit eigen wetenschap kennis draagt.
2. Binnen de in de wetgeving inzake de lijkbezorging gestelde termijn voor de begraving of verbranding, kan door de Districtscommissaris binnen wiens rechtsgebied de akte van overlijden worden opgemaakt.
3. In de gevallen, bedoeld in artikel 19f leden 2 en 3, geschiedt de aangifte schriftelijk door de officier van justitie of hulpofficier van justitie.
4. De aangiften van overlijden geschieden in Paramaribo binnen vier en twintig uren en in de overige distrikten binnen zeven dagen na het overlijden. Zondagen en daarmee gelijkgestelde dagen zijn daarin niet begrepen.
5. Na de in lid 6 genoemde termijnen kan de aangifte slechts geschieden met machtiging van de persoon die in de lijkbezorging voorziet.
6. Wanneer tot de aangifte bevoegde personen ontbreken of nalaten binnen de in de wetgeving inzake de lijkbezorging gestelde termijn voor de begraving of verbranding de aangifte te doen, geschiedt deze door of vanwege de Districtscommissaris.

Artikel 19i

1. Wanneer een kind levenloos ter wereld is gekomen, wordt een akte opgemaakt, die in het register van overlijden wordt opgenomen.
2. Wanneer een kind binnen de in artikel 19e lid 6 bepaalde termijn is overleden voordat aangifte van de geboorte is geschied, wordt zowel een akte van geboorte als een akte van overlijden opgemaakt.
3. In de gevallen, bedoeld in de leden 1 en 2, is ten aanzien van de aangifte artikel 19h van overeenkomstige toepassing. In het in lid 2 bedoelde geval blijft artikel 19e buiten toepassing.

Artikel 19j

1. Bij staatsbesluit wordt geregeld al wat betreft de aan de ambtenaar over te leggen stukken, het opmaken van de akten, onderscheidenlijk de voorlopige akten van geboorte en van overlijden, en de inhoud daarvan.
2. Bij staatsbesluit wordt tevens geregeld:
  - a. op welke wijze en waar de akten van geboorte en van overlijden zullen worden opgemaakt en ingeschreven wanneer dit ten gevolge van een verbod van verkeer of ten gevolge van andere buitengewone omstandigheden niet op de gewone wijze kan geschieden; en
  - b. op welke wijze en waar overlijdensakten zullen worden opgemaakt van militairen en van andere personen, die tot de krijgsmacht behoren en die te velde, in de slag, of in staatsdienst buiten Suriname zijn overleden.

Afdeling 5
Latere vermeldingen

Artikel 20

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand voegt aan de onder hem berustende akten van de burgerlijke stand latere vermeldingen toe van akten van de burgerlijke stand en andere authentieke akten houdende naamskeuze, erkenning, ontkenning van het vaderschap door de moeder, van besluiten houdende wijziging of vaststelling van namen alsmede van besluiten tot intrekking van zulke besluiten en voorts van rechterlijke uitspraken waarvan de dagtekening ten minste zes weken oud is en die inhouden:
  - a. een last tot wijziging van de voornamen, een adoptie, een herroeping van een adoptie, een vernietiging van een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, een gegrondverklaring van een ontkenning van het vaderschap of een vernietiging van zulk een uitspraak;
  - b. de nietigverklaring van een huwelijk of de vernietiging van zulk een uitspraak tussen echtelieden wier huwelijksakte in de Surinaamse registers van de burgerlijke stand is opgenomen.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand voegt eveneens aan de onder hem berustende akten van de burgerlijke stand latere vermeldingen toe van in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraken die een echtscheiding, een ontbinding van een huwelijk na scheiding van tafel en bed of de vernietiging van zulk een uitspraak tussen echtelieden wier huwelijksakte in de Surinaamse registers van de burgerlijke stand is opgenomen, inhouden.

Artikel 20a

1. De in artikel 20 lid 1 bedoelde latere vermeldingen, met uitzondering van de vermeldingen, bedoeld in dat lid onder b, worden toegevoegd aan de geboorteakte van de betrokken persoon. Van een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam wordt tevens een latere vermelding toegevoegd aan de geboorteakten van de kinderen van de betrokken persoon, voor zover de wijziging of vaststelling zich tot hen uitstrekt.
2. De in artikel 20 lid 1 onder b en lid 2 bedoelde latere vermeldingen worden toegevoegd aan de huwelijksakte van de betrokken persoon.
3. Wanneer als gevolg van het huwelijk of van de echtscheiding een verandering intreedt in de geslachtsnaam van een persoon, wordt hiervan, voor zover zij niet in de huwelijksakte is vermeld, aan deze akte een latere vermelding toegevoegd. Tevens wordt daarvan een latere vermelding toegevoegd aan de geboorteakte van de betrokkene en de geboorteakten van diens kinderen, voor zover hun naam eveneens verandert.
4. Van een aan de ambtenaar van de burgerlijke stand betekende akte van stuiting van een huwelijk wordt, evenals van beschikkingen of akten waarbij de stuiting wordt opgeheven, aan de akte van aangifte een latere vermelding toegevoegd.

Artikel 20b

1. Van akten en uitspraken die in het buitenland overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie zijn opgemaakt of gedaan en een overeenkomstige uitwerking hebben als de akten en rechterlijke uitspraken, bedoeld in artikel 20, wordt, tenzij de Surinaamse openbare orde zich hiertegen verzet, op verzoek van een belanghebbende dan wel ambtshalve, door de ambtenaar van de burgerlijke stand een latere vermelding toegevoegd aan de desbetreffende in de registers van de burgerlijke stand in Suriname voorkomende huwelijks- of geboorteakte. Van een verandering van de geslachtsnaam wordt op verzoek van een belanghebbende tevens een latere vermelding gevoegd bij de geboorteakte van de kinderen van de betrokken persoon, voor zover hun naam eveneens verandert.
2. Indien een latere vermelding ambtshalve aan een akte is toegevoegd, zendt de ambtenaar van de burgerlijke stand een afschrift van de akte en de latere vermelding aan de persoon of personen op wie de akte betrekking heeft.

Artikel 20c

De artikelen 18 en 18b zijn van overeenkomstige toepassing op deze afdeling.

Artikel 20d

Bij staatsbesluit wordt geregeld al wat betreft de aan de ambtenaar over te leggen stukken, het opmaken van de latere vermeldingen en de inhoud daarvan.

Artikel 20e

1. Van de in artikel 20 lid 1 genoemde uitspraken zendt de griffier van het college waarvoor de zaak laatstelijk aanhangig was, niet eerder dan zes weken na de dag van de beschikking een afschrift aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.
2. Van besluiten houdende wijziging of vaststelling van namen zendt de Minister van Binnenlandse Zaken onverwijld een afschrift aan de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de akte van geboorte van de betrokken persoon berust.

Artikel 20f

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand die de gegevens van een akte van naamskeuze opneemt in de akte van geboorte van het kind, zendt een afschrift van die akte aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die de akte van naamskeuze heeft opgemaakt. Deze akte wordt bewaard totdat achttien maanden zijn verstreken na de ontvangst van dat afschrift.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand die een latere vermelding van de naamskeuze, de erkenning of de ontkenning van het vaderschap door de moeder toevoegt aan de akte van geboorte van het kind, zendt een afschrift van die akte en de latere vermelding aan de personen

op wie de akte betrekking heeft. Hij zendt een afschrift aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die de akte van naamskeuze, van erkenning of de ontkenning van het vaderschap door de moeder heeft opgemaakt. Laatstgenoemde akte wordt bewaard totdat achttien maanden zijn verstreken na de ontvangst van laatstgenoemd afschrift dan wel, indien geen zodanig afschrift wordt ontvangen, totdat achttien maanden zijn verstreken na het opmaken van de akte.

Artikel 20g

De ambtenaar van de burgerlijke stand die aan de geboorteakte van een minderjarige een latere vermelding toevoegt, waaruit blijkt dat de minderjarige is erkend, dat het vaderschap van de minderjarige gerechtelijk is vastgesteld of dat een naam van hem is gewijzigd, geeft van dit feit kennis aan de bewaarder van het in artikel 244 bedoelde openbare register waarin rechtsfeiten omtrent die minderjarige zijn opgenomen.

Afdeling 6

Akten van inschrijving van bepaalde rechterlijke uitspraken

Artikel 21

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo maakt akten van inschrijving op van in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraken die inhouden de nietigverklaring van een huwelijk, een echtscheiding, de ontbinding van een huwelijk na scheiding van tafel en bed of de vernietiging van zulk een ingeschreven uitspraak tussen echtelieden wier huwelijksakte niet in de Surinaamse registers van de burgerlijke stand is opgenomen.
2. De in lid 1 bedoelde akten worden ingeschreven in het register als bedoeld in artikel 17 lid 2.
3. Bij staatsbesluit wordt geregeld al wat betreft de aan de ambtenaar over te leggen stukken, het opmaken van de akten van inschrijving en de inhoud daarvan.

Afdeling 7

De bewijskracht van akten van de burgerlijke stand alsmede van afschriften en uittreksels

Artikel 22

1. De akte van geboorte bewijst ten aanzien van eenieder dat op de in de akte vermelde plaats, dag en uur uit de daarin genoemde moeder een kind van het daarin vermelde geslacht is geboren. Vermeldt de akte dat de plaats van de geboorte van het kind niet bekend is, dan komt dezelfde bewijskracht toe aan de vermelding van de plaats waar het is aangetroffen.
2. De akte van overlijden bewijst ten aanzien van eenieder dat op de plaats, de dag en het uur, in de akte vermeld, de daarin genoemde persoon is overleden of, indien de akte krachtens artikel 19f lid 2 is opgemaakt, dat het lijk van de daarin genoemde persoon op de plaats, de dag en het uur, in de akte vermeld, is gevonden.
3. Voor het overige hebben akten van de burgerlijke stand dezelfde bewijskracht als andere authentieke akten.

Artikel 22a

Authentieke afschriften of uittreksels, in de wettige vorm opgemaakt en afgegeven door de daartoe bevoegde bewaarder van het register, hebben dezelfde bewijskracht als het origineel, tenzij bewezen wordt dat zij daarmee niet overeenstemmen.

Afdeling 8

De openbaarheid van de akten van de burgerlijke stand

Artikel 23

De openbaarheid van de akten van de burgerlijke stand, daaronder begrepen de in artikel 18c bedoelde dubbelen of afschriften van deze akten, is beperkt overeenkomstig de in deze afdeling gegeven voorschriften.

Artikel 23a

Van de akten van de burgerlijke stand mogen slechts de bewaarders en het openbaar ministerie inzage nemen. Voorts kunnen de rechter en het openbaar ministerie overlegging van akten bevelen.

Artikel 23b

1. Eenieder is bevoegd zich door de ambtenaar die met de afgifte van afschriften en uittreksels van akten van de burgerlijke stand is belast, een uittreksel van een onder deze ambtenaar berustende akte van geboorte, van huwelijk of van overlijden te doen afgeven. Het uittreksel bevat de bij staatsbesluit te vermelden gegevens, waaruit de afstamming van de persoon of personen waarop de akte betrekking heeft, niet blijkt.
2. Van de in lid 1 bedoelde akten alsmede van de akten van erkenning of ontkenning van het vaderschap door de moeder wordt een afschrift slechts afgegeven indien de verzoeker aantoont dat hij bij de verkrijging een gerechtvaardigd belang heeft. Van andere akten die de in lid 1 bedoelde ambtenaar onder zijn berusting heeft, wordt steeds een afschrift afgegeven. Dit afschrift bevat de bij staatsbesluit te vermelden gegevens.
3. Een verzoek om afgifte van een uittreksel of een afschrift dient op een bepaalde persoon of bepaalde personen betrekking te hebben.
4. Bij staatsbesluit wordt geregeld al hetgeen overigens het opmaken en het verstrekken van afschriften en uittreksels betreft.
5. Weigert de in lid 1 bedoelde ambtenaar een afschrift of een uittreksel af te geven, dan verstrekt hij aan de aanvrager een schriftelijke opgave van de gronden voor zijn weigering.

Artikel 23c

De in artikel 18c bedoelde dubbelen of afschriften van de akten van de burgerlijke stand zijn slechts openbaar zolang zij onder de ambtenaar van de burgerlijke stand berusten.

Afdeling 9

De aanvulling van de registers van de burgerlijke stand en de verbetering

van de daarin voorkomende akten en latere vermeldingen

Artikel 24

1. Aanvulling van een register van de burgerlijke stand met een daarin ontbrekende akte of latere vermelding, doorhaling van een daarin ten onrechte voorkomende akte of latere vermelding, of verbetering van een daarin voorkomende akte of latere vermelding die onvolledig is of een misslag bevat, kan op verzoek van belanghebbenden of van het openbaar ministerie worden gelast door de kantonrechter. De rechter kan bij zijn beschikking tot verbetering van een akte of latere vermelding die onvolledig is of een misslag bevat, eveneens dezelfde verbetering gelasten ten aanzien van een akte of latere vermelding betreffende dezelfde persoon of zijn afstammelingen, die buiten zijn rechtsgebied in de registers van de burgerlijke stand is opgenomen.
2. De griffier van het college waarvoor de zaak laatstelijk aanhangig was, zendt niet eerder dan zes weken na de dag van de beschikking een afschrift daarvan aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar de akte of latere vermelding in de registers is of had moeten zijn opgenomen.

Artikel 24a

1. Kennelijke schrijf- of spelfouten in namen van personen of plaatsen, of misslagen betreffende data of andere gegevens dan wel combinaties hiervan en meerdere akten kunnen zonder tussenkomst van de rechter worden verbeterd of doorgehaald:
  - a. ambtshalve door de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers, of
  - b. op aanwijzing van de directeur van Binnenlandse Zaken of de directeur van het Centraal Bureau voor Burgerzaken.
2. Kennelijke schrijf- of spelfouten in namen van personen of plaatsen, of misslagen betreffende data of andere gegevens dan wel combinaties hiervan, kunnen betreffen:
  - a. aantoonbare ambtelijke fouten, of
  - b. andere aantoonbare fouten.
3. De verbetering van kennelijke schrijf- of spelfouten, of misslagen dan wel combinaties hiervan die aantoonbare ambtelijke fouten betreffen, bedoeld in lid 2 onder a, geschiedt ambtshalve door de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers middels toevoeging van een latere vermelding aan de desbetreffende akten.
4. Van de kantmelding als bedoeld in lid 3, worden de directeur van het Centraal Bureau voor Burgerzaken en de belanghebbende(n), schriftelijk op de hoogte gesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers, die de latere vermelding heeft toegevoegd.
5. De verbetering van kennelijke schrijf- of spelfouten, of misslagen dan wel combinaties hiervan die andere aantoonbare fouten betreffen, bedoeld in lid 2 onder b, geschiedt door de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers, onder de voorwaarde, dat het verzoek voor de verbetering schriftelijk is gedaan bij de directeur van Binnenlandse Zaken of de directeur van het Centraal Bureau voor Burgerzaken door:
  - a. de belanghebbende, diens gemachtigde of wettelijke vertegenwoordiger, of

- b. de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers indien een minderjarige geen wettelijke vertegenwoordiger heeft.
- 6. In een toegevoegde latere vermelding op aanwijzing van de directeur van Binnenlandse Zaken of de directeur van het Centraal Bureau voor Burgerzaken kan slechts op last en aanwijzing van de Procureur Generaal of de kantonrechter wijzigingen of doorhalingen worden gepleegd.
- 7. Middels het besluit van de directeur van Binnenlandse Zaken of de directeur van het Centraal Bureau voor Burgerzaken, worden aanwijzingen gegeven voor de verbetering of de doorhaling van de desbetreffende akte.
- 8. Het besluit, bedoeld in lid 7, wordt verzonden naar de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers voor het toevoegen van een latere vermelding van verbetering of doorhaling.
- 9. Van de verbeterde of de doorgehaalde akte ontvangt belanghebbende een afschrift.
- 10. Indien de verbetering betreft een combinatie van kennelijke schrijf- of spelfouten in namen van personen of plaatsen, of misslagen betreffende data of andere gegevens die aantoonbare ambtelijke fouten en andere aantoonbare fouten betreffen:
  - a. geschiedt de verbetering door de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de registers berusten of de bewaarder der registers, en
  - b. zijn de leden 5 tot en met 8 van toepassing.

Artikel 24b

- 1. Aanvulling van een register van de burgerlijke stand op grond van artikel 24 geschiedt door het opmaken van een nieuwe akte in dat register.
- 2. Van een verbetering of een doorhaling op grond van deze afdeling wordt een latere vermelding toegevoegd aan de desbetreffende akte, volgens regels, bij staatsbesluit te stellen.

Afdeling 10

Inschrijving van buitenlandse akten en de rechterlijke last tot het opmaken van een vervangende akte van geboorte

Artikel 25

- 1. Buiten Suriname overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie opgemaakte akten van geboorte, huwelijksakten en akten van overlijden worden op bevel van het openbaar ministerie of op verzoek van een belanghebbende ingeschreven in de registers onderscheidenlijk van geboorten, van huwelijken en van overlijden van Paramaribo, indien:
  - a. de akte een persoon betreft die op het ogenblik van het verzoek Surinamer is of te eniger tijd Surinamer is geweest;
  - b. de akte een vreemdeling betreft die rechtmatig in Suriname verblijft.
- 2. Buiten Suriname overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie opgemaakte akten van geboorte worden op bevel van het openbaar ministerie of op verzoek van een belanghebbende ingeschreven in het register van geboorten van Paramaribo, indien de

akte een persoon van vreemde nationaliteit betreft en op grond van enige bepaling van dit boek een latere vermelding aan de akte van geboorte moet worden toegevoegd.

3. De ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo kan ook ambtshalve de in de leden 1 en 2 bedoelde akten inschrijven.
4. Alvorens op grond van lid 1 of 3 tot de inschrijving van een huwelijksakte over te gaan, doet de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo zich een door de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen afgegeven verklaring als bedoeld in artikel 44 lid 1 onder h overleggen. Deze verklaring wordt opgesteld op verzoek van de echtgenoot op wie zij betrekking heeft. Bij het verzoek wordt een gewaarmerkt afschrift als bedoeld in artikel 44 lid 1 onder a overgelegd. Heeft deze geen woonplaats in Suriname, dan wordt zij opgesteld op verzoek van de andere echtgenoot. De verklaring is niet vereist indien:
  - a. de echtgenoten aannemelijk kunnen maken dat zij beiden buiten Suriname woonplaats hebben;
  - b. de betrokken echtgenoot die niet de Surinaamse nationaliteit bezit, in Suriname rechtmatig verblijft;
  - c. het huwelijk ten minste tien jaar vóór de inschrijving is voltrokken, of
  - d. het huwelijk is geëindigd.
5. In geval van adoptie gelast de rechter die de adoptie uitspreekt, ambtshalve afzonderlijk de inschrijving van de in de leden 1 en 2 bedoelde akte van geboorte.
6. De akte van inschrijving vermeldt de bij staatsbesluit vast te stellen gegevens.
7. Kennelijke misslagen of schrijf- of spelfouten, die de ambtenaar van de burgerlijke stand in de in te schrijven akte vaststelt op grond van een in Suriname in de registers van de burgerlijke stand opgenomen akte of op grond van een rechterlijke uitspraak, kunnen ambtshalve door hem worden verbeterd. De verbeteringen worden afzonderlijk in de akte vermeld.
8. Indien een akte ambtshalve is ingeschreven, wordt een afschrift van de akte van inschrijving toegezonden aan de persoon of de personen op wie de akte betrekking heeft.

Artikel 25a

1. Indien na de inschrijving kennelijke misslagen in de buiten Suriname opgemaakte akte overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie zijn verbeterd, wordt de verbetering in de akte van inschrijving aangebracht doordat de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo, aan wie een afschrift van de beslissing tot verbetering en een afschrift van de verbeterde akte zijn overgelegd, een latere vermelding van de verbetering aan de akte van inschrijving toevoegt, nadat hij daartoe toestemming van de officier van justitie heeft verkregen.
2. Kennelijke schrijf- en spelfouten, die in de buiten Suriname opgemaakte akte overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie zijn verbeterd, kunnen ook zonder toestemming van de officier van justitie, ambtshalve door de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo aan de hand van een afschrift van de verbeterde akte worden verbeterd op de in lid 1 aangegeven wijze.

Artikel 25b

Aan de akte van inschrijving, bedoeld in artikel 25, worden de latere vermeldingen toegevoegd die op grond van dit boek aan een in Suriname opgemaakte akte van geboorte, huwelijksakte of akte van overlijden moeten worden toegevoegd.

Artikel 25c

1. Indien ten aanzien van een buiten Suriname geboren persoon geen akte van geboorte overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie is opgemaakt of kan worden overgelegd, kan op verzoek van het openbaar ministerie, van een belanghebbende of van de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo de kantonrechter in het Eerste Kanton de voor het opmaken van een geboorteakte noodzakelijke gegevens vaststellen, indien:
  - a. die persoon Surinamer is of te eniger tijd Surinamer is geweest;
  - b. die persoon als vreemdeling rechtmatig in Suriname verblijft;
  - c. op grond van dit boek een latere vermelding aan de akte van geboorte moet worden toegevoegd.
2. De rechter houdt rekening met alle bewijzen en aanwijzingen omtrent de omstandigheden waaronder, en het tijdstip waarop de geboorte moet hebben plaatsgehad. De geslachtsnaam, de voornamen alsmede de plaats en de dag van de geboorte van de vader en van de moeder worden vastgesteld, voor zover daarvoor aanwijzingen zijn verkregen.
3. In geval van adoptie geeft de rechter die de adoptie uitspreekt, ambtshalve afzonderlijk de in lid 1 bedoelde beschikking.

Artikel 25d

De kantonrechter in het Eerste Kanton kan op verzoek van het openbaar ministerie, van een belanghebbende of van de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo de krachtens artikel 25c gegeven beschikking wijzigen op grond dat de vastgestelde gegevens onjuist of onvolledig zijn.

Artikel 25f

1. De griffier van het college waarvoor de zaak laatstelijk aanhangig was, zendt niet eerder dan zes weken na de dag van de beschikking een afschrift daarvan, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo.
2. Deze ambtenaar maakt van de beschikking, bedoeld in artikel 25c een akte van inschrijving op, die geldt als een akte van geboorte in de zin van artikel 19. Deze akte is in overeenstemming met de beschikking en vermeldt dit uitdrukkelijk.
3. Van de beschikking, bedoeld in artikel 25d, wordt een latere vermelding toegevoegd aan de akte als bedoeld in lid 2.

Artikel 25g

1. Op akten en uitspraken die buiten Suriname overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie zijn opgemaakt of gedaan en een overeenkomstige uitwerking hebben als de in artikel 25c bedoelde beschikkingen, zijn de artikelen 25 tot en met 25b van overeenkomstige toepassing. De inschrijving als bedoeld in artikel 25 vindt niet plaats indien de Surinaamse openbare orde zich hiertegen verzet.
2. In geval van adoptie van een buiten Suriname geboren kind ten aanzien waarvan een akte of uitspraak als bedoeld in lid 1 is opgemaakt of gedaan, geeft de rechter die de adoptie uitspreekt, ambtshalve afzonderlijk last tot inschrijving van die akte of uitspraak.

Afdeling 11

De verklaring voor recht omtrent de rechtsgeldigheid in Suriname van een buitenlandse akte of uitspraak

Artikel 26

1. Eenieder die daarbij een gerechtvaardigd belang heeft, kan de kantonrechter verzoeken een verklaring voor recht af te geven dat een op hem betrekking hebbende, in het buitenland opgemaakte akte of gedane uitspraak overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie is opgemaakt of gedaan en naar zijn aard vatbaar is voor opneming in een Surinaams register van de burgerlijke stand.
2. De in lid 1 bedoelde verklaring voor recht kan eveneens op verzoek van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van het openbaar ministerie worden afgegeven.

Artikel 26a

De kantonrechter kan, op verzoek of ambtshalve, bij de in artikel 26 lid 1 bedoelde verklaring voor recht tevens de toevoeging van een latere vermelding, op grond van artikel 24 lid 1 aan een in de Surinaamse registers van de burgerlijke stand voorkomende akte gelasten.

Artikel 26b

Is met betrekking tot de verzoeker geen akte in de Surinaamse registers van de burgerlijke stand opgenomen, dan kan de kantonrechter in het Eerste Kanton, op verzoek of ambtshalve, bij zijn beschikking tevens de inschrijving, overeenkomstig artikel 25, van een daarvoor in aanmerking komende in het buitenland opgemaakte akte in de registers van de burgerlijke stand te Paramaribo gelasten alsmede de verbetering van de akte van inschrijving op grond van artikel 24 lid 1. Ook kan de kantonrechter bij zijn beschikking een last als bedoeld in artikel 25c geven alsmede een last tot verbetering, overeenkomstig artikel 24 lid 1 van de door de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo op te maken akte.

Artikel 26d

De overlegging van een authentiek afschrift van de buitenlandse akte of uitspraak waarop het verzoek betrekking heeft, kan worden verlangd. Artikel 986 leden 3 en 4 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 26e

De griffier van het college waarbij de zaak laatstelijk aanhangig was, zendt een afschrift van de beschikking aan de ambtenaar van de burgerlijke stand in wiens registers een op de belanghebbende betrekking hebbende akte is opgenomen, waaraan een latere vermelding van de beschikking moet worden toegevoegd. Is bij de beschikking een last tot inschrijving van een in het buitenland opgemaakte akte gegeven, dan zendt de griffier een afschrift van de beschikking aan de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo.

Afdeling 12

Voorziening tegen de weigering tot het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of tot een andere verrichting

Artikel 27

Naar aanleiding van een besluit van een ambtenaar van de burgerlijke stand om op grond van artikel 18b of 20c te weigeren een akte van de burgerlijke stand op te maken, een latere vermelding aan een akte toe te voegen of, buiten het geval van stuiting van het huwelijk en dat van afgifte van een afschrift of een uittreksel, aan een verrichting mee te werken, hebben belanghebbende partijen de bevoegdheid zich binnen zes weken na de verzending van dat besluit bij verzoekschrift te wenden tot de kantonrechter binnen wiens rechtsgebied de standplaats van de ambtenaar van de burgerlijke stand is gelegen.

Artikel 27a

De kantonrechter kan, op verzoek van een belanghebbende partij of ambtshalve, bij zijn beschikking tevens een verklaring als bedoeld in artikel 26 afgeven alsmede een last als bedoeld in artikel 26a, onderscheidenlijk artikel 26b.

Artikel 27b

De griffier zendt een afschrift van de beschikking aan de belanghebbende partijen en aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Titel 5
Het huwelijk

Algemene bepaling

Artikel 30

De wet beschouwt het huwelijk alleen in zijn burgerlijke betrekkingen.

Afdeling 1

Vereisten tot het aangaan van een huwelijk

Artikel 31

1. Om een huwelijk te mogen aangaan met toestemming van de ouders, moeten een man en een vrouw de leeftijd van achttien jaar bereikt hebben.
2. Om een huwelijk te mogen aangaan zonder toestemming van de ouders moeten een man en een vrouw de leeftijd van eenentwintig jaar bereikt hebben.
3. De kantonrechter kan ontheffing verlenen van het in het tweede lid genoemde vereiste, mits de man en de vrouw de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt.

Artikel 31a

Eenieder heeft het recht om in vrijheid een echtgenoot te kiezen en alleen met vrije en volledige toestemming een huwelijk aan te gaan.

Artikel 32

Een huwelijk mag niet worden aangegaan, wanneer de geestvermogens van een partij zodanig zijn gestoord dat deze niet in staat is haar wil te bepalen of de betekenis van haar verklaring te begrijpen.

Artikel 33

De man kan tegelijkertijd slechts met een vrouw, de vrouw slechts met een man door het huwelijk verbonden zijn.

Artikel 41

1. Een huwelijk mag niet worden gesloten tussen hen die elkaar, hetzij van nature hetzij familierechtelijk, bestaan in de opgaande en in de nederdalende lijn of als broer en zuster.
2. De Minister van Justitie kan om gewichtige redenen ontheffing van het verbod verlenen aan hen die broer en zuster door adoptie zijn.

Afdeling 2

Formaliteiten die aan de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan

Artikel 43

1. Degenen die met elkaar een huwelijk willen aangaan, moeten daarvan onder overlegging van de in artikel 44 lid 1 genoemde bescheiden, aangifte doen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het huwelijk zal worden voltrokken.
2. De aangifte geschiedt in persoon of bij zodanige geschriften waaruit van het voornemen der aanstaande echtgenoten met genoegzame zekerheid kan blijken.
3. De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt van de aangifte een akte op.

Artikel 44

1. Voor de aangifte van het huwelijk worden de volgende bescheiden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand overgelegd:
  - a. de geboorteakte van ieder der aanstaande echtgenoten, en van elk van hen een gewaarmerkt afschrift van gegevens uit het bevolkingsregister, tenzij zij niet als ingezetene in een bevolkingsregister behoeven te zijn ingeschreven;
  - b. een akte van huwelijkstoestemming, gegeven door hen, wier toestemming tot het huwelijk noodzakelijk is; de akte van huwelijkstoestemming wordt door een ambtenaar van de burgerlijke stand of door een notaris opgemaakt; de toestemming kan ook bij de huwelijksakte worden gegeven; is de toestemming door de rechter verleend, dan wordt diens beschikking overgelegd;
  - c. een akte van overlijden van allen wier toestemming voor het huwelijk was vereist, als zij in leven waren geweest;
  - d. in geval van tweede of verder huwelijk, bewijsstukken aantonende dat het vorige huwelijk geen beletsel voor een nieuw huwelijk oplevert;
  - e. het bewijs van de ontheffing of de vergunning van de Minister van Justitie, in geval deze is vereist;
  - f. indien een beschikking als bedoeld in titel 4, afdeling 12, of een vrijstelling krachtens artikel 62 is verkregen, ook deze;
  - g. een door de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand afgegeven verklaring waaruit blijkt dat de aanstaande echtgenoot die niet de Surinaamse nationaliteit bezit, over een titel tot verblijf in Suriname beschikt of om toelating in Suriname heeft verzocht dan wel voornemens is niet in Suriname te verblijven; de verklaring wordt opgesteld op verzoek van de aanstaande echtgenoot op wie zij betrekking heeft; heeft deze geen woonplaats in Suriname, dan wordt zij opgesteld op verzoek van de andere aanstaande echtgenoot; de verklaring is niet vereist indien de aanstaande echtgenoten aannemelijk kunnen maken dat zij beiden in het buitenland woonplaats hebben.
2. Voor de voltrekking van het huwelijk worden, naast de in lid 1 genoemde bescheiden, de volgende bescheiden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand overgelegd:
  - a. de akte van huwelijksaangifte;
  - b. indien stuiting heeft plaatsgevonden, het bewijs dat de stuiting is opgeheven;

- c. een schriftelijke opgave van de namen en de adressen van de personen die zijn uitgenodigd om als getuigen bij de voltrekking van het huwelijk aanwezig te zijn.
3. De in de leden 1 en 2 genoemde bescheiden vormen de bijlagen van de huwelijksakte.
4. Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de inhoud van het in lid 1 onder a bedoelde gewaarmerkt afschrift van gegevens uit het bevolkingsregister alsmede de in lid 1 onder h bedoelde verklaring.

Artikel 44a

De aanstaande echtgenoten kunnen bij de aangifte te kennen geven dat hun huwelijk volgens de rituelen behorende bij een bepaalde godsdienstige, traditionele of culturele plechtigheid zal worden voltrokken. Daarbij geven zij tevens de dag, het uur en de plaats van de huwelijksplechtigheid op.

Artikel 45

1. Een aanstaande echtgenoot die in de onmogelijkheid is zijn door artikel 44 vereiste geboorteakte te vertonen, kan dit verhelpen door een akte van bekendheid, afgegeven door de kantonrechter van zijn geboorteplaats of woonplaats, op verklaring van vier meerderjarige getuigen.
2. Deze verklaring houdt de vermelding in van de plaats en, zo na mogelijk, van het tijdstip der geboorte, benevens de oorzaken die beletten een akte daarvan over te leggen.
3. Het ontbreken van een geboorteakte kan ook worden verholpen, hetzij door een dergelijke, maar beëdigde verklaring, afgelegd door de getuigen die bij de voltrekking van het huwelijk tegenwoordig zijn, of wel door een bij de ambtenaar van de burgerlijke stand afgelegde beëdigde verklaring van de aanstaande echtgenoot, inhoudende dat hij zich geen geboorteakte of akte van bekendheid kan verschaffen. In de huwelijksakte wordt van de afgelegde verklaring melding gemaakt.

Artikel 45a

Indien partijen niet in staat zijn de akten van overlijden, bedoeld in artikel 44 lid 1 onder c, over te leggen, kan dat gebrek op dezelfde wijze als in het geval van artikel 45 worden verholpen.

Artikel 46

Wanneer het huwelijk binnen een jaar, te rekenen van de datum van de akte van huwelijksaangifte, niet is voltrokken, mag het niet worden voltrokken dan nadat een nieuwe aangifte is gedaan.

Artikel 48

Indien degene die wil hertrouwen het gezag heeft over kinderen uit een vorig huwelijk, geeft de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gedane aangifte onverwijld kennis aan de kantonrechter van de woonplaats van de bedoelde ouder.

Artikel 49

1. Trouwbeloften geven geen rechtsvordering tot het aangaan van een huwelijk, noch tot schade-

- vergoeding wegens de niet-ervulling van de beloften; alle afwijkende bedingen zijn nietig.
2. Indien echter een akte van huwelijksaangifte is opgemaakt, kan dit grond opleveren tot een vordering tot vergoeding der werkelijke vermogensverliezen, zonder dat daarbij enige winstderving in aanmerking komt. De vordering vervalt door verloop van achttien maanden, te rekenen van de datum van de akte van huwelijksaangifte.

Afdeling 3 Stuiting van het huwelijk

Artikel 50

Een huwelijk kan worden gestuit, wanneer partijen niet de vereisten in zich verenigen om een huwelijk aan te gaan of wanneer partijen niet beiden hun vrije toestemming tot het huwelijk zullen geven dan wel wanneer het oogmerk van de aanstaande echtgenoten, of één hunner, niet is gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijks staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating in Suriname.

Artikel 51

1. Bevoegd tot stuiting, wanneer partijen niet de vereisten in zich verenigen om een huwelijk aan te gaan, zijn bloedverwanten in de rechte lijn, broers, zusters, voogden en curatoren van een der aanstaande echtgenoten.
2. De in lid 1 genoemde personen zijn ook bevoegd een huwelijk te stuiten, wanneer de andere aanstaande echtgenoot onder curatele staat, en het huwelijk klaarblijkelijk het ongeluk zou veroorzaken van de partij waarvan zij bloedverwant, voogd of curator zijn.

Artikel 52

Degene die met een der partijen door huwelijk is verbonden, kan op grond van het bestaan van dat huwelijk een nieuw aan te gaan huwelijk stuiten.

Artikel 53

1. Het openbaar ministerie is verplicht een voorgenomen huwelijk te stuiten, indien het met een der in de artikelen 31 tot en met 33 en artikel 41 omschreven huwelijksbeletselen bekend is.
2. Het openbaar ministerie is bevoegd het huwelijk als schijnhandeling wegens strijd met de Surinaamse openbare orde te stuiten indien het oogmerk van de aanstaande echtgenoten, of één hunner, niet is gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijks staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating in Suriname.
3. Het openbaar ministerie is voorts bevoegd het huwelijk te stuiten indien genoegzaam is gebleken dat de aanstaande echtgenoten, of één hunner, het huwelijk onder invloed van dwang zullen aangaan.

Artikel 54

1. De stuiting geschiedt door betekening van een akte aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het huwelijk zal worden voltrokken.
2. De akte houdt de keus van een woonplaats ter plaatse en de gronden van de stuiting in en vermeldt de hoedanigheid die aan de opposant de bevoegdheid geeft om het huwelijk te stuiten; alles op straffe van nietigheid.
3. De opposant zal afschrift der akte van stuiting onverwijld doen betekenen aan de partij tegen welke de stuiting is gericht.

Artikel 55

Een stuiting kan worden opgeheven:

- a. op dezelfde wijze als waarop zij is geschied;
- b. door een verklaring, in persoon afgelegd ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand, genoemd in artikel 54;
- c. door een verklaring, afgelegd ten overstaan van een notaris;
- d. door een in kracht van gewijsde gegane beschikking, gegeven op verzoek van een belanghebbende.

Artikel 56

Het huwelijk mag niet worden voltrokken, voordat de stuiting is opgeheven. Mocht het desniettemin voltrokken zijn hangende een geding tot opheffing van de stuiting, dan kan dit geding op verlangen van de opposant worden voortgezet en wordt het huwelijk nietig verklaard, indien de rechter de gegrondheid der stuiting aanvaardt.

Artikel 57

Een ambtenaar van de burgerlijke stand aan wie het bestaan van een der in de artikelen 31 tot en met 33 en artikel 41 omschreven huwelijksbeletselen bekend is, mag niet tot een huwelijksaangifte of een huwelijksvoltrekking meewerken, ook al zou geen stuiting hebben plaatsgehad.

Afdeling 4

De voltrekking van het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand

Artikel 58

1. Komt vast te staan dat op het tijdstip waarop de voltrekking van het huwelijk zal plaatsvinden, meer dan zes maanden zullen zijn verstreken sinds de afgifte van een verklaring als bedoeld in artikel 44 lid 1 onder h, dan doet de ambtenaar van de burgerlijke stand zich, alvorens tot de voltrekking van het huwelijk wordt overgegaan, wederom een zodanige verklaring overleggen, tenzij zulks op grond van lid 3 niet vereist is.
2. Indien de overlegging van een verklaring als bedoeld in artikel 44 lid 1 onder h op het tijdstip van de aangifte van het huwelijk niet werd vereist, doet de ambtenaar van de burgerlijke stand zich,

alvorens tot voltrekking van het huwelijk wordt overgegaan, alsnog een zodanige verklaring overleggen, tenzij zulks op grond van lid 3 niet vereist is.

3. De verklaring wordt opgesteld op verzoek van de aanstaande echtgenoot op wie zij betrekking heeft. Een verklaring is niet vereist, indien de aanstaande echtgenoten aannemelijk kunnen maken dat zij beiden in het buitenland woonplaats hebben.

Artikel 62

1. Het huwelijk mag niet worden voltrokken vóór de veertiende dag na de datum van de akte van huwelijksaangifte.
2. De Districtscommissarissen zijn bevoegd uit hoofde van gewichtige redenen vrijstelling te verlenen van de voorgeschreven wachttijd.

Artikel 63

Een huwelijk wordt in tegenwoordigheid van ten minste twee en ten hoogste vier meerderjarige getuigen in het openbaar in het daartoe bestemde gebouw voltrokken ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de bij de huwelijksaangifte aangewezen plaats.

Artikel 64

Indien een der partijen uit hoofde van een behoorlijk bewezen beletsel verhinderd wordt zich naar het voor de huwelijksvoltrekking bestemde gebouw te begeven, kan het huwelijk worden voltrokken elders in hetzelfde district.

Artikel 65

De aanstaande echtgenoten zijn verplicht bij de voltrekking van hun huwelijk in persoon voor de ambtenaar van de burgerlijke stand te verschijnen.

Artikel 66

Het staat de Minister van Binnenlandse Zaken vrij uit hoofde van gewichtige redenen aan partijen te vergunnen het huwelijk door een bijzondere, bij authentieke akte, gevolmachtigde te voltrekken.

Artikel 67

1. De aanstaande echtgenoten moeten ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand en in tegenwoordigheid van de getuigen verklaren, dat zij elkaar aannemen tot echtgenoten en dat zij getrouw alle plichten zullen vervullen die door de wet aan de huwelijkse staat worden verbonden.
2. Terstond nadat deze verklaring is afgelegd, verklaart de ambtenaar van de burgerlijke stand dat partijen door de echt aan elkaar zijn verbonden, en maakt hij daarvan in het daartoe bestemde register een akte op.

Afdeling 4A

De voltrekking van het huwelijk volgens de rituelen behorende bij een bepaalde godsdienstige, traditionele of culturele plechtigheid

Artikel 68

1. Indien de aanstaande echtgenoten bij de aangifte de mededeling bedoeld in artikel 44a hebben gedaan, woont de ambtenaar van de burgerlijke stand de huwelijksplechtigheid bij.
2. Het huwelijk wordt in tegenwoordigheid van ten minste twee en ten hoogste vier meerderjarige getuigen voltrokken.
3. Na afloop van de huwelijksplechtigheid maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand een huwelijksakte op waarin melding wordt gemaakt van de huwelijksvoltrekking.

Afdeling 5

Nietigverklaring van een huwelijk

Artikel 69

1. Voor zover hieronder niet anders is bepaald, kan op grond dat de echtgenoten niet de vereisten in zich verenigden om tezamen een huwelijk aan te gaan, de nietigverklaring van het huwelijk worden verzocht door:
  - a. de bloedverwanten in de opgaande lijn van een der echtgenoten;
  - b. ieder der echtgenoten;
  - c. alle overige personen die daarbij een onmiddellijk rechtsbelang hebben, echter deze alleen na de ontbinding van het huwelijk;
  - d. het openbaar ministerie, echter alleen zolang het huwelijk niet is ontbonden.
2. Degene die met een der echtgenoten nog door een vroeger huwelijk is verbonden, is eveneens bevoegd op grond van het bestaan van dat huwelijk de nietigverklaring van het daarna gesloten huwelijk te verzoeken.

Artikel 70

1. Op verzoek van een ouder, een echtgenoot en het openbaar ministerie kan een huwelijk worden nietig verklaard, wanneer het ten overstaan of in tegenwoordigheid van een niet bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand of niet in tegenwoordigheid van het vereiste aantal getuigen is voltrokken.
2. De bevoegdheid van een echtgenoot om uit dien hoofde de nietigverklaring van het huwelijk te verzoeken, vervalt indien er uiterlijk bezit van de huwelijkse staat en een akte van huwelijksvoltrekking ten overstaan of in tegenwoordigheid van een ambtenaar van de burgerlijke stand verleden, aanwezig zijn.

Artikel 71

1. Een echtgenoot kan de nietigverklaring van zijn huwelijk verzoeken, wanneer hij dit onder invloed van dwang heeft gesloten. Tevens is het openbaar ministerie, na de echtgenoten in de

gelegenheid te hebben gesteld hun mening omtrent de wenselijkheid van het indienen van het verzoek tot nietigverklaring kenbaar te maken, althans na deze daartoe behoorlijk te hebben opgeroepen, bevoegd tot het doen van het verzoek.

2. Voorts kan de echtgenoot, die bij de huwelijksvoltrekking gedwaald heeft hetzij in de persoon van de andere echtgenoot, hetzij omtrent de betekenis van de door hem afgelegde verklaring de nietigverklaring van zijn huwelijk verzoeken.
3. De bevoegdheid de nietigverklaring wegens dwaling te verzoeken vervalt, wanneer de echtgenoten zes maanden hebben samengewoond sedert de ontdekking van de dwaling zonder dat het verzoek is gedaan. De bevoegdheid de nietigverklaring wegens dwang te verzoeken vervalt, wanneer de echtgenoten drie jaar hebben samengewoond zonder dwang gericht op instandhouding van het huwelijk, zonder dat het verzoek is gedaan.

Artikel 71a

Op verzoek van het openbaar ministerie kan een huwelijk als schijnhandeling wegens strijd met de Surinaamse openbare orde worden nietig verklaard indien het oogmerk van de echtgenoten, of één hunner, niet was gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijkse staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating in Suriname.

Artikel 72

Een huwelijk kan niet nietig worden verklaard uit hoofde dat op het tijdstip van de huwelijksvoltrekking een der echtgenoten onder curatele stond, en het huwelijk klaarblijkelijk het ongeluk van de andere echtgenoot zou veroorzaken.

Artikel 73

De nietigverklaring van een huwelijk uit hoofde van een geestelijke stoornis kan na het ophouden van de stoornis alleen worden verzocht door de echtgenoot die geestelijk gestoord was. Het verzoek vervalt door een samenwoning van ten minste zes maanden na het ophouden van de stoornis.

Artikel 74

De nietigverklaring van een huwelijk dat aangegaan is door iemand die de vereiste leeftijd miste, kan niet worden verzocht, wanneer deze op de dag van het verzoek de vereiste ouderdom heeft.

Artikel 75

1. Wegens het ontbreken van een vereiste toestemming van een derde kan de nietigverklaring van het huwelijk alleen door die derde of, in het geval van artikel 382, door de curator worden verzocht. Dit verzoek vervalt, wanneer degene die bevoegd is de nietigverklaring te verzoeken, het huwelijk uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft goedgekeurd, of wanneer drie maanden verlopen zijn nadat hij met de huwelijksvoltrekking bekend is geworden.
2. Degene die bevoegd is de nietigverklaring te verzoeken, wordt vermoed met het huwelijk bekend te zijn geworden, wanneer het in Suriname is voltrokken, of wanneer het, in het buitenland

aangegaan, in Suriname in de registers van de burgerlijke stand is ingeschreven.

Artikel 76

Behoudens het in artikel 56 bepaalde, verklaart de rechter een huwelijk alleen nietig op grond van een verzoek overeenkomstig de bepalingen van deze afdeling.

Artikel 77

1. De nietigverklaring van het huwelijk werkt zodra de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan; zij werkt terug tot het tijdstip van de huwelijksvoltrekking.
2. Nochtans mist de beschikking terugwerkende kracht en heeft zij hetzelfde gevolg als een echtscheiding:
  - a. ten aanzien van de kinderen der echtgenoten, tenzij de nietigverklaring is geschied ingevolge artikel 71a;
  - b. ten aanzien van de te goeder trouw zijnde echtgenoot; deze kan echter niet op een gemeenschap van goederen aanspraak maken wanneer het huwelijk wegens het bestaan van een vroeger huwelijk is nietig verklaard;
  - c. ten aanzien van andere personen dan de echtgenoten en hun kinderen, voor zover zij te goeder trouw vóór de inschrijving der nietigverklaring rechten hebben verkregen.

Afdeling 6

Bewijs van het bestaan van het huwelijk

Artikel 78

Het bestaan van een in Suriname gesloten huwelijk kan niet anders worden bewezen dan door de huwelijksakte, behoudens in de gevallen bij de volgende artikelen voorzien.

Artikel 79

Heeft het huwelijksregister niet bestaan of is het verloren gegaan of ontbreekt daarin de huwelijksakte, dan kan het huwelijk door getuigen of bescheiden worden bewezen, mits er een uiterlijk bezit van de huwelijkse staat aanwezig is.

Artikel 80

Wordt in een geding betwist dat een kind, dat uiterlijk bezit van staat heeft, uit een huwelijk is geboren, dan levert het feit dat de ouders openlijk als man en vrouw hebben geleefd, voldoende bewijs op.

Titel 6
Rechten en verplichtingen van echtgenoten

Artikel 81

Echtgenoten zijn elkaar getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd. Zij zijn verplicht elkaar het nodige te verschaffen.

Artikel 82

Echtgenoten zijn jegens elkaar verplicht de tot het gezin behorende minderjarige kinderen te verzorgen en op te voeden en de kosten van die verzorging en opvoeding te dragen.

Artikel 82a

1. Echtgenoten zijn jegens elkaar tot samenwoning verplicht, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten. De verplichting vervalt eveneens, indien een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed is gedaan dan wel een beschikking betreffende een of meer voorlopige voorzieningen van kracht is.
2. De plaats van de samenwoning wordt in onderling overleg vastgesteld. Indien een der echtgenoten onder curatele staat, of zich omtrent de plaats van samenwoning niet kan of wil verklaren, bepaalt de andere echtgenoot deze.
3. Geschillen omtrent het in lid 2 bepaalde worden door de kantonrechter op verzoek van beiden of een van hen beslist.

Artikel 83

Echtgenoten verschaffen elkaar desgevraagd inlichtingen over het door hen gevoerde bestuur alsmede over de stand van hun goederen en schulden.

Artikel 84

1. De kosten der huishouding, daaronder begrepen de kosten der verzorging en opvoeding van de kinderen, komen ten laste van het gemene inkomen der echtgenoten en, voor zover dit ontoereikend is, ten laste van hun eigen inkomens in evenredigheid daarvan; voor zover de inkomens ontoereikend zijn, komen deze kosten ten laste van het gemene vermogen en, voor zover ook dit ontoereikend is, ten laste van de eigen vermogens naar evenredigheid daarvan. Een en ander geldt niet, voor zover bijzondere omstandigheden zich er tegen verzetten.
2. De echtgenoten zijn jegens elkaar verplicht dienovereenkomstig tot de bestrijding van de in lid 1 bedoelde uitgaven voldoende gelden ter beschikking te stellen uit de onder hun bestuur staande goederen, voor zover bijzondere omstandigheden zich daartegen niet verzetten.
3. Bij schriftelijke overeenkomst kan een van de leden 1 en 2 afwijkende regeling worden getroffen.

4. Geschillen tussen de echtgenoten omtrent de toepassing van de leden 1 tot en met 3, worden door de kantonrechter op verzoek van beiden of een van hen beslist.
5. Op verzoek van beide of van een der echtgenoten kan de rechter een gegeven beschikking of een onderling getroffen regeling wijzigen op grond van veranderde omstandigheden.

Artikel 85

De ene echtgenoot is naast de andere voor het geheel aansprakelijk voor de door deze ten behoeve van de gewone gang van de huishouding aangegane verbintenissen, met inbegrip van die welke voortvloeien uit de door hem als werkgever ten behoeve van de huishouding aangegane arbeidsovereenkomsten.

Artikel 86

1. De kantonrechter kan, wanneer daartoe gegronde redenen bestaan, op verzoek van een echtgenoot bepalen dat deze niet aansprakelijk zal zijn voor de door de andere echtgenoot in het vervolg aangegane verbintenissen als bedoeld in artikel 85.
2. Een overeenkomstig dit artikel gegeven rechterlijke beschikking kan bij veranderde omstandigheden op gelijke wijze als zij is totstandgekomen, worden gewijzigd of opgeheven.
3. De beschikking kan aan derden die van haar bestaan onkundig waren, slechts worden tegen-
geworpen, indien zij ingeschreven was in het huwelijksgoederenregister, aangewezen in artikel 116, en na de inschrijving veertien dagen waren verlopen.
4. In de beschikking kan worden bepaald dat zij bovendien moet worden bekendgemaakt in een of meer door de rechter aangewezen dagbladen. In dat geval werkt de beschikking ten nadele van derden die daarvan onkundig waren, ook niet vóór deze bekendmaking.

Artikel 87

1. Indien een echtgenoot ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot een goed dat tot zijn eigen vermogen zal behoren, verkrijgt of indien ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot een schuld ter zake van een tot zijn eigen vermogen behorend goed wordt voldaan of afgelost, ontstaat voor de eerstgenoemde echtgenoot een plicht tot vergoeding.
2. De vergoeding beloopt een gedeelte van de waarde van het goed op het tijdstip waarop de vergoeding wordt voldaan. Dit gedeelte:
  - a. is in het geval van een verkrijging ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot evenredig aan het uit diens vermogen afkomstige aandeel in de tegenprestatie voor het goed;
  - b. komt in het geval van een voldoening of aflossing ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot overeen met de verhouding tussen het uit diens vermogen voldane of afgeloste bedrag ten opzichte van de waarde van het goed op het tijdstip van die voldoening of aflossing.
3. Ten aanzien van de vergoeding gelden voorts de volgende regels:

- a. tenzij de echtgenoot het vermogen van de andere echtgenoot met diens toestemming heeft aangewend op de wijze als bedoeld in lid 1, belooft de vergoeding ten minste het nominale bedrag dat ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot is gekomen;
  - b. ter zake van goederen die naar hun aard bestemd zijn om te worden verbruikt, belooft de vergoeding steeds het nominale bedrag dat ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot is gekomen;
  - c. ter zake van goederen die inmiddels zijn vervreemd zonder dat daarvoor andere goederen in de plaats zijn gekomen, wordt in plaats van de waarde, bedoeld in de aanhef van lid 2, uitgegaan van de waarde ten tijde van de vervreemding. Met een vervreemding wordt gelijkgesteld het onherroepelijk worden van een begunstiging bij een sommenverzekering of een andere begunstiging bij een beding ten behoeve van een derde;
  - d. de artikelen 137 en 140 zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Echtgenoten kunnen bij overeenkomst afwijken van de leden 1 tot en met 3. Geen vergoeding is verschuldigd voor zover door de verkrijging, voldoening of aflossing ten laste van het vermogen van de andere echtgenoot wordt voldaan aan een op die echtgenoot rustende verbintenis.
  5. Kan de vergoeding overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 niet nauwkeurig worden vastgesteld, dan wordt zij geschat.

Artikel 87a

Hebben twee personen samengeleefd als waren zij gehuwd, dan is artikel 87 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 88

1. Een echtgenoot behoeft de toestemming van de andere echtgenoot voor de volgende rechtshandelingen:
  - a. overeenkomsten strekkende tot vervreemding, bezwaring of ingebruikgeving en rechtshandelingen strekkende tot beëindiging van het gebruik van een door de echtgenoten tezamen of door de andere echtgenoot alleen bewoonde woning of van zaken die bij een zodanige woning of tot de inboedel daarvan behoren; het voorgaande geldt eveneens voor overeenkomsten strekkende tot vervreemding en bezwaring van registergoederen die tussen echtgenoten in de gemeenschap vallen, tenzij de ene echtgenoot daarvan zijn beroep of bedrijf maakt en de rechtshandeling geschiedt in de normale uitoefening van dat beroep of bedrijf;
  - b. giften, met uitzondering van de gebruikelijke, niet bovenmatige;
  - c. overeenkomsten die ertoe strekken dat hij, anders dan in de normale uitoefening van zijn beroep of bedrijf, zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt, of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van de derde verbindt;
  - d. overeenkomsten van koop op afbetaling, behalve van goederen welke kennelijk uitsluitend of hoofdzakelijk ten behoeve van de normale uitoefening van zijn beroep of bedrijf strekken.
2. De echtgenoot behoeft de toestemming niet, indien hij tot het verrichten der rechtshandeling is verplicht op grond van de wet of op grond van een voorafgaande rechtshandeling waarvoor die toestemming is verleend of niet was vereist.
3. De toestemming moet schriftelijk worden verleend, indien de wet voor het verrichten van de

rechtshandeling een vorm voorschrijft.

4. In afwijking van lid 1 onder b is geen toestemming vereist voor giften welke de strekking hebben dat zij pas zullen worden uitgevoerd na het overlijden van degene die de gift doet, en niet reeds tijdens diens leven worden uitgevoerd. Bestaat de gift in de aanwijzing van een begunstigde bij een sommenverzekering die tijdens het leven van de verzekeringnemer is aanvaard of kan worden aanvaard, dan is daarvoor wel toestemming vereist.
5. Toestemming voor een rechtshandeling als bedoeld in lid 1 onder c is niet vereist, indien zij wordt verricht door een bestuurder van een naamloze vennootschap, die daarvan alleen of met zijn medebestuurders de meerderheid der aandelen houdt en mits zij geschiedt ten behoeve van de normale uitoefening van het bedrijf van die vennootschap.
6. Indien de andere echtgenoot door afwezigheid of een andere oorzaak in de onmogelijkheid verkeert zijn wil te verklaren of zijn toestemming niet verleent, kan de beslissing van de kantonrechter worden ingeroepen.

Artikel 88a

Artikel 88 lid 1 onder b tot en met d is niet van toepassing op rechtshandelingen in hoedanigheid verricht door een trustee.

Artikel 89

1. Een rechtshandeling die een echtgenoot in strijd met artikel 88 heeft verricht, is vernietigbaar; slechts de andere echtgenoot kan een beroep op de vernietigingsgrond doen.
2. Lid 1 geldt niet voor een andere handeling dan een gift, indien de wederpartij te goeder trouw was.
3. Het einde van het huwelijk en scheiding van tafel en bed hebben geen invloed op de bevoegdheid om ter vernietiging van een rechtshandeling van een echtgenoot een beroep op de vernietigingsgrond te doen, die voordien was ontstaan. Indien de andere echtgenoot diens gevolgde schuldenaar uit die rechtshandeling wordt, geldt artikel 51 lid 3 van Boek 3 voor hem slechts zolang de termijn van artikel 52 lid 1 van Boek 3 niet is verstreken.
4. De verklaring of rechtsvordering tot vernietiging behoeft, in afwijking van artikel 50 lid 1 van Boek 3 en artikel 51 lid 2 van Boek 3, niet mede te worden gericht tot de echtgenoot die de handeling heeft verricht.
5. De echtgenoot die een beroep op de vernietigingsgrond heeft gedaan, kan tevens alle uit de nietigheid voortvloeiende rechtsvorderingen instellen.

Artikel 90

1. Een echtgenoot is bevoegd tot het bestuur van zijn eigen goederen en, volgens de regels van artikel 97, tot het bestuur van goederen van een gemeenschap.
2. Het bestuur van een echtgenoot over een goed omvat de uitoefening, met uitsluiting van de andere echtgenoot, van de daaraan verbonden bevoegdheden, daaronder begrepen de bevoegdheid tot beschikking en de bevoegdheid om ten aanzien van dat goed feitelijke handelingen te verrichten en toe te laten, onverminderd de bevoegdheden tot genot en gebruik die de andere echtgenoot

overeenkomstig de huwelijksverhouding toekomen.

3. Tussen de echtgenoot die het hem toekomend bestuur overlaat aan de andere echtgenoot, en deze laatste zijn de bepalingen omtrent opdracht van overeenkomstige toepassing, met inachtneming van de aard van de huwelijksverhouding en de aard der goederen.
4. De echtgenoot die een goed bestuurt, kan als partij naast de andere echtgenoot toetreden tot een rechtshandeling die deze laatste met betrekking tot dat goed heeft verricht. De verklaring van toetreding wordt gericht tot hen die partij bij de rechtshandeling zijn; artikel 56 van Boek 3 is van overeenkomstige toepassing. Is voor het verrichten van de rechtshandeling een bepaalde vorm voorgeschreven, dan geldt voor de toetreding hetzelfde vereiste. De echtgenoot kan toetreding tot bijkomstige en tot reeds opeisbare rechten en verplichtingen uitsluiten; hij wordt geacht zich slechts te hebben verbonden onder eerbiediging van tevoren aan derden verleende rechten.

Artikel 91

1. Indien een echtgenoot door afwezigheid of een andere oorzaak in de onmogelijkheid verkeert zijn goederen of de goederen der gemeenschap te besturen, of in ernstige mate tekortschiet in het bestuur van de goederen der gemeenschap, kan de kantonrechter op verzoek van de andere echtgenoot aan deze het bestuur over die goederen of een deel daarvan met uitsluiting van de eerstgenoemde echtgenoot opdragen. De rechter kan bij de opdracht nadere regels stellen omtrent het bestuur en de vertegenwoordiging in de zin van lid 4.
2. Artikel 86 leden 2 tot en met 4 en artikel 90 lid 3 zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De rechter gelast de oproeping van beide echtgenoten en, zo de in lid 1 eerstgenoemde echtgenoot een vertegenwoordiger heeft aangesteld, ook deze.
4. De echtgenoot aan wie het bestuur over goederen wordt opgedragen, is bevoegd tot vertegenwoordiging van de echtgenoot aan wie het wordt onttrokken, bij andere dan bestuurs-handelingen met betrekking tot die goederen.

Artikel 92

1. Is aan een derde niet kenbaar wie van de echtgenoten bevoegd is tot het bestuur over een roerende zaak die geen registergoed is, of een recht aan toonder, dan mag hij de echtgenoot die de zaak of het papier aan toonder onder zich heeft, bevoegd achten.
2. De echtgenoot die ten gevolge van een rechtshandeling van de andere echtgenoot door een derde te goeder trouw in het bestuur van een goed is gestoord, verliest het recht tot beëindiging van de stoornis, indien hij zich tegen de stoornis niet heeft verzet binnen een redelijke termijn nadat zij te zijner kennis is gekomen. De bevoegdheid van de echtgenoot tot beëindiging van de stoornis vervalt eveneens indien de derde hem een redelijke termijn heeft gesteld ter uitoefening van die bevoegdheid en hij daarvan geen gebruik heeft gemaakt.
3. Aan een derde kan niet worden tegengeworpen dat een vordering tot vergoeding welke tijdens het huwelijk is ontstaan wegens vermogensverschuiving tussen de echtgenoten onderling of tussen een der echtgenoten en een tussen hen bestaande gemeenschap, niet opeisbaar is.

Artikel 92a

Deze titel is niet van toepassing op van tafel en bed gescheiden echtgenoten.

Titel 7

De wettelijke gemeenschap van goederen

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Artikel 93

Titel 7 is op echtgenoten van toepassing. Bij huwelijkse voorwaarden kan uitdrukkelijk of door de aard der bedingen worden afgeweken van bepalingen van deze titel, behalve voor zover bepalingen zich uitdrukkelijk of naar hun aard tegen afwijkingen verzetten.

Artikel 94

1. Van het ogenblik van de voltrekking van het huwelijk bestaat tussen de echtgenoten van rechtswege een gemeenschap van goederen.
2. De gemeenschap omvat, wat haar baten betreft, alle goederen die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten gezamenlijk toebehoorden, en alle overige goederen van de echtgenoten, door ieder van hen afzonderlijk of door hen tezamen vanaf de aanvang van de gemeenschap tot haar ontbinding verkregen, met uitzondering van:
  - a. krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift verkregen goederen;
  - b. pensioenrechten waarop de Wet Algemeen Pensioen 2014 van toepassing is alsmede met die pensioenrechten verband houdende rechten op nabestaandenpensioen;
  - c. rechten op het vestigen van vruchtgebruik als bedoeld in de artikelen 29 en 30 van Boek 4, vruchtgebruik dat op grond van die bepalingen is gevestigd, alsmede hetgeen wordt verkregen ingevolge de artikelen 34, 35, 36 en 38 van Boek 4 en artikel 126 lid 2 van Boek 4.
3. Lid 2 aanhef en onder a is niet van toepassing op:
  - a. giften van tot de gemeenschap behorende goederen aan de andere echtgenoot;
  - b. goederen, alsmede de vruchten van die goederen, ten aanzien waarvan bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift is bepaald dat zij in de gemeenschap vallen.
4. Goederen, alsmede de vruchten van die goederen, ten aanzien waarvan bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift is bepaald dat zij buiten de gemeenschap vallen, blijven buiten de gemeenschap, ook al zijn echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen dat krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift verkregen goederen dan wel de vruchten daarvan in de gemeenschap vallen.
5. Goederen en schulden die aan een van de echtgenoten op enigerlei bijzondere wijze verknocht zijn, vallen slechts in de gemeenschap voor zover die verknochtheid zich hiertegen niet verzet.
6. Vruchten van goederen die niet in de gemeenschap vallen, vallen evenmin in de gemeenschap. Buiten de gemeenschap valt hetgeen wordt geïnd op een vordering die buiten de gemeenschap valt, alsmede een vordering tot vergoeding die in de plaats van een

- eigen goed van een echtgenoot treedt, waaronder begrepen een vordering ter zake van waardevermindering van zulk een goed.
7. De gemeenschap omvat, wat haar lasten betreft, alle vóór het bestaan van de gemeenschap ontstane gemeenschappelijke schulden, alle schulden betreffende goederen die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten gezamenlijk toebehoorden, en alle tijdens het bestaan van de gemeenschap ontstane schulden van ieder van de echtgenoten, met uitzondering van schulden:
    - a. betreffende van de gemeenschap uitgezonderde goederen;
    - b. die behoren tot een nalatenschap waartoe een echtgenoot is gerechtigd;
    - c. uit door een van de echtgenoten gedane giften, gemaakte bedingen en aangegane omzettingen als bedoeld in artikel 126 lid 1 en lid 2 onder a en c van Boek 4.
  8. Bestaat tussen echtgenoten een geschil aan wie van hen beiden een goed toebehoort en kan geen van beiden zijn recht op dit goed bewijzen, dan wordt dit goed als gemeenschapsgoed aangemerkt. Het vermoeden werkt niet ten nadele van de schuldeisers van de echtgenoten.

Artikel 95

1. Een goed dat een echtgenoot anders dan om niet verkrijgt, blijft buiten de gemeenschap, indien het bij de verkrijging voor meer dan de helft van de tegenprestatie ten laste van zijn eigen vermogen komt. Voor zover de tegenprestatie ten laste van de gemeenschap komt, is de echtgenoot gehouden tot een vergoeding aan de gemeenschap. Het beloop van de vergoeding wordt bepaald overeenkomstig artikel 87 leden 2 en 3.
2. Indien een goed tot de gemeenschap gaat behoren en een echtgenoot bij de verkrijging uit zijn eigen vermogen aan de tegenprestatie heeft bijgedragen, komt deze echtgenoot een vergoedingsvordering toe, waarvan het beloop overeenkomstig artikel 87 leden 2 en 3 wordt bepaald.

Artikel 96

1. Voor een schuld van een echtgenoot kunnen, ongeacht of deze in de gemeenschap is gevallen, zowel de goederen van de gemeenschap als zijn eigen goederen worden uitgewonnen.
2. Voor een niet in de gemeenschap gevallen schuld van een echtgenoot kunnen de goederen van de gemeenschap niet worden uitgewonnen, indien de andere echtgenoot eigen goederen van eerstgenoemde aanwijst, die voldoende verhaal bieden. Voor een in de gemeenschap gevallen schuld van een echtgenoot kunnen de eigen goederen van deze echtgenoot niet worden uitgewonnen, indien hij goederen van de gemeenschap aanwijst, die voldoende verhaal bieden.
3. Het verhaal op de goederen van de gemeenschap voor een niet tot de gemeenschap behorende schuld van een echtgenoot is beperkt tot de helft van de opbrengst van het uitgewonnen goed. De andere helft komt de andere echtgenoot toe en valt voortaan buiten de gemeenschap. De andere echtgenoot is bevoegd, indien een schuldeiser verhaal op een goed van de gemeenschap zoekt ter zake van een niet tot de gemeenschap behorende schuld, het goed waarop de schuldeiser verhaal zoekt, over te nemen tegen betaling van de helft van de waarde van dat goed uit zijn eigen vermogen. Vanaf het tijdstip van de overneming is dit een eigen goed van deze echtgenoot, dat niet in de gemeenschap valt.
4. De echtgenoot uit wiens eigen goederen een schuld van de gemeenschap is voldaan, heeft

deswege recht op vergoeding uit de goederen van de gemeenschap. Betreft het een schuld ter zake van een tot de gemeenschap behorend goed, dan wordt het beloop van de vergoeding bepaald overeenkomstig artikel 87 leden 2 en 3.

5. De echtgenoot wiens niet in de gemeenschap gevallen schuld uit goederen van de gemeenschap is voldaan, is deswege gehouden tot vergoeding aan de gemeenschap. Betreft het een schuld ter zake van een tot zijn eigen vermogen behorend goed, dan wordt het beloop van de vergoeding bepaald overeenkomstig artikel 87 leden 2 en 3.
6. De echtgenoot die een schuldeiser tegenwerpt dat een goed waarop deze verhaal zoekt niet behoort tot de gemeenschap, draagt daarvan de bewijslast.

Artikel 96a

Indien een echtgenoot door een begunstiging bij een door zijn overlijden tot uitkering komende sommenverzekering een gift aan een derde heeft gedaan en ten laste van de gemeenschap premies voor die verzekering zijn gekomen, is de echtgenoot deswege gehouden tot vergoeding aan de gemeenschap. De vergoeding beloopt een gedeelte van de waarde van de uitkering, evenredig aan het uit de gemeenschap afkomstige aandeel in de premies.

Artikel 96b

Echtgenoten kunnen bij overeenkomst het beloop van vergoedingen ingevolge de artikelen 95, 96 en 96a anders bepalen. Kan de vergoeding niet nauwkeurig worden vastgesteld, dan wordt zij geschat. Artikel 87 lid 4, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 2

Het bestuur van de gemeenschap

Artikel 97

1. Een goed dat op naam van een echtgenoot staat, staat onder diens bestuur, voor zover de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden niet anders zijn overeengekomen of de rechter met toepassing van artikel 91 anders heeft bepaald. Voor het overige is ieder der echtgenoten bevoegd tot het bestuur over de goederen van de gemeenschap. Artikel 170 lid 1 van Boek 3 is van overeenkomstige toepassing.
2. Is een goed der gemeenschap met toestemming, verleend door de echtgenoot onder wiens bestuur dat goed alleen of mede stond, dienstbaar aan een beroep of bedrijf van de andere echtgenoot, dan berust het bestuur van dat goed, voor zover het handelingen betreft die als normale uitoefening van dat beroep of bedrijf zijn te beschouwen, uitsluitend bij laatstbedoelde echtgenoot en voor het overige bij de echtgenoten gezamenlijk. Een verleende toestemming geldt voor de gehele duur van het beroep of bedrijf, tenzij de echtgenoten anders overeenkomen, doch de kantonrechter kan de dienstbaarheid op verzoek van een echtgenoot te allen tijde wegens gegronde redenen beëindigen.

3. Geschillen tussen de echtgenoten over het bestuur ten aanzien van tot de gemeenschap behorende goederen, kunnen op verzoek van de echtgenoten of van een van hen aan de kantonrechter worden voorgelegd.

Afdeling 3

Ontbinding van de gemeenschap

Artikel 99

1. De gemeenschap wordt van rechtswege ontbonden:
  - a. in geval van het eindigen van het huwelijk door overlijden: op het tijdstip van overlijden;
  - b. in geval van beëindiging van het huwelijk door echtscheiding: op het tijdstip van indiening van het verzoek tot echtscheiding;
  - c. in geval van scheiding van tafel en bed: op het tijdstip van indiening van het verzoek tot scheiding van tafel en bed;
  - d. in geval van opheffing van de gemeenschap door een beschikking: op het tijdstip van indiening van het verzoek tot opheffing van de gemeenschap;
  - e. in geval van vermissing en een daarop gevolgd huwelijk: op het tijdstip waarop de beschikking, bedoeld in artikel 417 lid 1 in kracht van gewijsde is gegaan;
  - f. in geval van opheffing bij latere huwelijkse voorwaarden: op het tijdstip, bedoeld in artikel 120 lid 1.
2. De ontbinding van de gemeenschap door indiening van een verzoek als bedoeld in lid 1 onder b, c en d kan aan derden die daarvan onkundig waren slechts worden tegengeworpen, indien het desbetreffende verzoek ingeschreven was in het huwelijksgoederenregister, bedoeld in artikel 116.
3. Indien vast komt te staan dat een verzoek als bedoeld in lid 1 onder b, c en d niet meer kan leiden tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en opheffing van de gemeenschap door een beschikking, herleven van rechtswege alle gevolgen van de gemeenschap, alsof er geen verzoek was ingediend, tenzij zich inmiddels een andere grond voor ontbinding heeft voorgedaan. Nochtans wordt de geldigheid van rechtshandelingen die zijn verricht tussen het tijdstip van indiening van het verzoek en het tijdstip waarop komt vast te staan dat het verzoek niet meer tot het in de eerste volzin bedoelde gevolg kan leiden, beoordeeld naar het tijdstip van de handeling.
4. Tezamen met een verzoek als bedoeld in lid 1 onder b, c of d kan reeds overeenkomstig titel 7 van Boek 3 een vordering worden ingesteld tot verdeling van de gemeenschap, tot gelasten van de wijze van verdeling en tot vaststelling van de verdeling, telkens voor het geval de gemeenschap wordt ontbonden.

Artikel 100

1. De echtgenoten hebben een gelijk aandeel in de ontbonden gemeenschap, tenzij anders is bepaald bij huwelijkse voorwaarden of bij een overeenkomst die tussen de echtgenoten bij geschrift is gesloten met het oog op de aanstaande ontbinding der gemeenschap anders dan door de dood of ten gevolge van opheffing bij huwelijkse voorwaarden.
2. Voor zover bij de ontbinding van de gemeenschap de goederen van de gemeenschap niet

toereikend zijn om de schulden van de gemeenschap te voldoen, worden deze gedragen door beide echtgenoten ieder voor een gelijk deel, tenzij uit de eisen van redelijkheid en billijkheid, mede in verband met de aard van de schulden, een andere draagplicht voortvloeit.

3. Degenen die bij de ontbinding van de gemeenschap schuldeiser zijn, behouden het hun toekomende recht van verhaal op de goederen der gemeenschap, zolang deze niet verdeeld zijn. Artikel 96, derde lid, blijft van toepassing.

Artikel 101

Na de ontbinding der gemeenschap heeft ieder der echtgenoten de bevoegdheid de te zijnen gebruike strekkende kleren en kleinodiën alsmede zijn beroeps- en bedrijfsmiddelen en de papieren en gedenkstukken tot zijn familie behorende, tegen de geschatte prijs over te nemen.

Artikel 102

Na ontbinding van de gemeenschap blijft ieder der echtgenoten voor het geheel aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden waarvoor hij voordien aansprakelijk was. Voor andere gemeenschapsschulden is hij hoofdelijk met de andere echtgenoot verbonden, met dien verstande evenwel dat daarvoor slechts kan worden uitgewonnen hetgeen hij uit hoofde van verdeling van de gemeenschap heeft verkregen of hetgeen daarvoor in de plaats is getreden, onverminderd artikel 190 lid 1 van Boek 3 en artikel 191 lid 1 van Boek 3.

Artikel 102a

De rechtsvordering tegen de echtgenoot die ingevolge de tweede volzin van artikel 102 aansprakelijk is, verjaart niet later dan de rechtsvordering tegen de andere echtgenoot, onverminderd de mogelijkheid van stuiting of verlenging van de verjaring van eerstbedoelde rechtsvordering.

Artikel 103

1. Ieder der echtgenoten heeft het recht van de gemeenschap afstand te doen; alle daarmee strijdige overeenkomsten zijn nietig.
2. Het deel der gemeenschap waarvan afstand wordt gedaan, wast aan bij het deel van de andere echtgenoot.
3. De echtgenoot die afstand heeft gedaan, kan uit de gemeenschap niets terugvorderen dan alleen zijn bed met bijbehorend beddengoed en de kleren die hij voor zijn persoonlijk gebruik nodig heeft. Hij kan de papieren en gedenkstukken, tot zijn familie behorende, tegen de geschatte prijs overnemen.
4. Door deze afstand wordt hij ontheven van de aansprakelijkheid en de draagplicht voor schulden der gemeenschap, waarvoor hij vóór de ontbinding der gemeenschap niet aansprakelijk was.
5. Hij blijft aansprakelijk voor de schulden der gemeenschap, waarvoor hij vóór de ontbinding der gemeenschap aansprakelijk was. Indien hij een schuld waarvoor beide echtgenoten vóór de

ontbinding der gemeenschap voor het geheel aansprakelijk waren, voor meer dan de helft heeft voldaan, heeft hij voor het meerdere verhaal tegen de andere echtgenoot.

6. Indien de andere echtgenoot een schuld der gemeenschap, waarvoor hij vóór de ontbinding der gemeenschap niet aansprakelijk was, geheel of ten dele heeft voldaan, heeft hij deswege verhaal tegen de echtgenoot die de afstand heeft gedaan. Heeft hij een schuld waarvoor beide echtgenoten vóór de ontbinding der gemeenschap voor het geheel aansprakelijk waren, voor meer dan de helft voldaan, dan heeft hij voor het meerdere verhaal tegen de echtgenoot die de afstand heeft gedaan.

Artikel 104

1. De echtgenoot die van het in artikel 103 omschreven voorrecht wil gebruik maken, is verplicht binnen drie maanden na de ontbinding der gemeenschap een akte van afstand te doen inschrijven in het huwelijksgoederenregister, aangewezen in artikel 116, op verbeurte van dit voorrecht.
2. Indien de gemeenschap door de dood van de andere echtgenoot wordt ontbonden, begint de termijn van drie maanden te lopen op de dag waarop de echtgenoot die van het voorrecht wil gebruik maken, van dat overlijden kennis heeft genomen. Indien de gemeenschap door opheffing of door scheiding van tafel en bed is ontbonden, eindigt de termijn drie maanden nadat de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 105

1. De erfgenamen van een echtgenoot door wiens overlijden de gemeenschap is ontbonden, of die binnen de in artikel 104 gestelde termijn is overleden zonder afstand te hebben gedaan, zijn ieder voor hun aandeel bevoegd op de in dat artikel omschreven wijze afstand te doen binnen drie maanden nadat zij met het overlijden bekend zijn geworden.
2. De aanspraak van de echtgenoot tot terugvordering van zijn bed, beddengoed, en kleren uit de gemeenschap kan niet worden overgedragen en gaat ook niet over op zijn erfgenamen.

Artikel 106

De kantonrechter van de zittingsplaats waar de akte van afstand moet worden ingeschreven, kan de voor de inschrijving gestelde termijn voor de afloop daarvan een of meer malen op grond van bijzondere omstandigheden verlengen.

Artikel 107

1. De echtgenoot of zijn erfgenaam, die zich de goederen der gemeenschap heeft aangetrokken of goederen daarvan heeft weggemaakt of verduisterd, kan geen afstand meer doen. Daden van dagelijks bestuur of tot behoud van de goederen brengen dit gevolg niet teweeg.
2. Degene die na gedane afstand goederen der gemeenschap wegmaakt of verduistert, verliest de bevoegdheid artikel 103 lid 4 in te roepen.

Artikel 108

1. Afstand van de gemeenschap, door een echtgenoot of een erfgenaam van een echtgenoot gedaan

nadat door de andere echtgenoot of een of meer van diens erfgenamen afstand werd gedaan, heeft niet de gevolgen, omschreven in artikel 103 leden 2 en 3, en verplicht hen die tot de gemeenschap gerechtigd zijn, haar te vereffenen. Titel 6, afdeling 3, van Boek 4 betreffende de vereffening van nalatenschappen is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

2. Indien degene die tot vereffening van de gemeenschap gehouden is, na tot het afleggen van de rekening en verantwoording te zijn aangemaand, in gebreke blijft aan deze verplichting te voldoen, verliest hij de bevoegdheid artikel 103 lid 4 in te roepen.

Afdeling 4

Opheffing van de gemeenschap bij beschikking

Artikel 109

Een echtgenoot kan opheffing van de gemeenschap verzoeken, wanneer de andere echtgenoot op lichtvaardige wijze schulden maakt, de goederen der gemeenschap verspilt, handelingen verricht die kennelijk indruisen tegen het bestuur van de andere echtgenoot over goederen der gemeenschap, of weigert de nodige inlichtingen te geven omtrent de stand van de goederen der gemeenschap en van de daarop verhaalbare schulden en het over die goederen gevoerde bestuur.

Artikel 110

De echtgenoot die de opheffing van de gemeenschap verzoekt, kan tot behoud van zijn recht de maatregelen nemen die in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering nader zijn aangegeven.

Artikel 111

1. Indien de echtgenoot tegen wie het verzoek is toegewezen, de gemeenschap heeft benadeeld doordat hij na de aanvang van het geding of binnen zes maanden daarvóór lichtvaardig schulden heeft gemaakt, goederen der gemeenschap heeft verspild, of een rechtshandeling als bedoeld in artikel 88 zonder de vereiste toestemming of machtiging heeft verricht, is hij gehouden de aangerichte schade aan de gemeenschap te vergoeden.
2. Een op lid 1 gegronde vordering kan niet later worden ingesteld dan drie jaar nadat de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 113

Is de gemeenschap door opheffing ontbonden, dan kunnen de echtgenoten daarna, echter alleen bij huwelijkse voorwaarden, wederom een gemeenschap overeenkomen.

Titel 8
Huwelijkse voorwaarden

Afdeling 1
Huwelijkse voorwaarden in het algemeen

Artikel 114

Huwelijkse voorwaarden kunnen zowel door aanstaande echtgenoten vóór het sluiten van het huwelijk als door echtgenoten tijdens het huwelijk worden gemaakt.

Artikel 115

1. Huwelijkse voorwaarden moeten op straffe van nietigheid bij notariële akte worden aangegaan.
2. Een volmacht tot het aangaan van huwelijkse voorwaarden moet schriftelijk worden verleend en moet de in de huwelijkse voorwaarden op te nemen bepalingen bevatten.

Artikel 116

1. Bepalingen in huwelijkse voorwaarden kunnen aan derden die daarvan onkundig waren, slechts worden tegengeworpen, indien die bepalingen ingeschreven waren in het openbaar huwelijksgoederenregister, gehouden ter griffie van het kantongerecht binnen welks rechtsgebied het huwelijk is voltrokken, of, indien het huwelijk in het buitenland is aangegaan, ter griffie van het kantongerecht in het Eerste Kanton.
2. De wijze van inrichting en raadpleging van het register wordt nader bij staatsbesluit geregeld.
3. In afwijking van lid 1 kan bij staatsbesluit worden bepaald dat het register elders dan ter griffie van het kantongerecht wordt gehouden. Bij staatsbesluit kan eveneens worden bepaald dat de verstrekking van gegevens ter inschrijving in het register uitsluitend op een in dat besluit aan te geven wijze plaatsvindt.

Artikel 117

1. Huwelijkse voorwaarden, vóór het huwelijk gemaakt of gewijzigd, zijn slechts geldig, indien zij wier toestemming tot het huwelijk noodzakelijk is, bij de akte hun toestemming tot de huwelijkse voorwaarden of de wijziging hebben gegeven; is de toestemming van de kantonrechter nodig, dan kan worden volstaan met vasthechting van zijn beschikking aan de minuut van de akte. Op het verzoek tot toestemming van de kantonrechter is artikel 39 lid 1 van overeenkomstige toepassing.
2. Vóór het huwelijk gemaakte huwelijkse voorwaarden beginnen te werken van het tijdstip der voltrekking van het huwelijk; geen ander tijdstip kan daarvoor worden aangewezen.

Artikel 118

Een echtgenoot die onder curatele staat, kan na de huwelijksvoltrekking slechts met toestemming van zijn curator huwelijkse voorwaarden maken of wijzigen.

Artikel 120

1. Tijdens het huwelijk gemaakte of gewijzigde huwelijkse voorwaarden beginnen te werken op de dag, volgende op die waarop de akte is verleden, tenzij in de akte een later tijdstip is aangewezen.
2. Bepalingen in deze huwelijkse voorwaarden kunnen aan derden die daarvan onkundig waren, slechts worden tegengeworpen, indien zij ten minste veertien dagen in het huwelijks-goederenregister ingeschreven waren.

Artikel 121

1. Partijen kunnen bij huwelijkse voorwaarden afwijken van de regels der wettelijke gemeenschap, mits die voorwaarden niet met dwingende wetsbepalingen, de goede zeden, of de openbare orde strijden.
2. Zij kunnen niet bepalen dat een hunner tot een groter aandeel in de schulden zal zijn gehouden, dan zijn aandeel in de goederen der gemeenschap belooft.
3. Zij kunnen niet afwijken van de rechten die uit het ouderlijk gezag voortspruiten, noch van de rechten die de wet aan een langstlevende echtgenoot toekent.

Artikel 121a

Goederen alsmede de vruchten van die goederen, ten aanzien waarvan bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift is bepaald dat zij buiten de gemeenschap vallen, blijven buiten de gemeenschap, ook al zijn echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen dat krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift verkregen goederen dan wel de vruchten daarvan in de gemeenschap van goederen vallen.

Artikel 130

Vervallen.

Artikel 131

1. Bestaat tussen niet in gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten een geschil aan wie van hen beiden een recht aan toonder of een zaak die geen registergoed is, toebehoort en kan geen van beiden zijn recht op dit goed bewijzen, dan wordt het goed geacht aan ieder der echtgenoten voor de helft toe te behoren.
2. Het vermoeden werkt niet ten nadele van de schuldeisers der echtgenoten.

Artikel 131a

Artikel 131 is van overeenkomstige toepassing op twee personen die samenleven of hebben samengeleefd als waren zij gehuwd.

Afdeling 2 Verrekenbedingen

§ 1 Algemene regels voor verrekenbedingen

Artikel 132

1. Deze afdeling is van toepassing op huwelijkse voorwaarden die een of meer verplichtingen inhouden tot verrekening van inkomsten of van vermogen.
2. Tenzij anders is bepaald, kan van deze afdeling bij huwelijkse voorwaarden uitdrukkelijk of door de aard der bedingen worden afgeweken.

Artikel 133

1. De verplichting tot verrekening van inkomsten of van vermogen is wederkerig.
2. De verplichting tot verrekening heeft uitsluitend betrekking op inkomsten die of op vermogen dat de echtgenoten tijdens het bestaan van deze verplichting hebben verkregen. De verplichting tot verrekening heeft geen betrekking op vermogen dat krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift wordt verkregen en ook niet op de vruchten daaruit of de voor dat vermogen of voor die vruchten in de plaats getreden goederen. Evenmin heeft de verplichting tot verrekening betrekking op vermogen dat bestaat uit rechten op het vestigen van vruchtgebruik als bedoeld in de artikelen 29 en 30 van Boek 4, vruchtgebruik dat op grond van die bepalingen is gevestigd alsmede hetgeen wordt verkregen ingevolge de artikelen 34, 35, 36, 38 en 126 lid 2 onder a en c van Boek 4.

Artikel 134

Bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift kan worden bepaald dat geen verrekening van krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift verkregen vermogen en van de vruchten daarvan plaatsvindt, indien verrekening daarvan ingevolge huwelijkse voorwaarden zou behoren plaats te vinden.

Artikel 135

1. De verrekening van inkomsten of van vermogen geschiedt bij helften.
2. Op de verrekening zijn de artikelen 181, 183 en 195 tot en met 200 van Boek 3 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de beoordeling van de vraag of benadeling als bedoeld in artikel 196 van Boek 3 heeft plaatsgevonden, de in artikel 142 genoemde tijdstippen bepalend zijn. De artikelen 677 tot en met 680 van het Wetboek van

Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Een echtgenoot die opzettelijk een tot het te verrekenen vermogen behorend goed verzwijgt, zoek maakt of verborgen houdt waardoor de waarde daarvan niet in de verrekening is betrokken, dient de waarde daarvan niet te verrekenen, maar geheel aan de andere echtgenoot te vergoeden.

Artikel 136

1. Indien een goed onder aanwending van te verrekenen vermogen is verkregen, wordt het verkregen goed tot het te verrekenen vermogen gerekend voor het aandeel dat overeenkomt met het bij de verkrijging uit het te verrekenen vermogen aangewende gedeelte van de tegenprestatie gedeeld door de totale tegenprestatie. Indien een echtgenoot in verband met de verwerving van een goed een schuld is aangegaan, wordt het goed op de voet van de eerste volzin tot het te verrekenen vermogen gerekend voor zover de schuld daartoe wordt gerekend of daaruit is afgelost of betaald.
2. Bestaat tussen de echtgenoten een geschil omtrent de vraag of een goed tot het te verrekenen vermogen wordt gerekend en kan geen van beiden bewijzen dat het goed tot het niet te verrekenen vermogen wordt gerekend, dan wordt dat goed aangemerkt als te rekenen tot het te verrekenen vermogen. Het vermoeden werkt niet ten nadele van de schuldeisers der echtgenoten.

Artikel 137

1. Onverminderd lid 3 geschiedt een verrekening in geld.
2. Indien op grond van een verrekenbeding over en weer opeisbare vorderingen ontstaan, worden beide vorderingen van rechtswege met elkaar verrekend tot aan hun gemeenschappelijk beloop.
3. Een echtgenoot is slechts gehouden een inbetalinggeving van goederen te aanvaarden dan wel kan deze slechts verlangen in plaats van een verrekening in geld, voor zover de verrekening in geld naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Artikel 138

1. De ene echtgenoot is aan de andere geen verantwoording over het bestuur van zijn goederen schuldig. Slecht bestuur over die goederen verplicht niet tot schadevergoeding.
2. De ene echtgenoot kan jaarlijks van de andere echtgenoot een gespecificeerde, schriftelijke en ondertekende opgave verzoeken van de te verrekenen inkomsten en van het te verrekenen vermogen. Van deze bepaling kan niet worden afgeweken.
3. Geschillen tussen de echtgenoten betreffende de opgave worden op verzoek van een van hen door de kantonrechter beslist.

Artikel 139

1. Een echtgenoot kan de opheffing van de wederzijdse verplichting tot verrekening verzoeken, wanneer de andere echtgenoot op lichtvaardige wijze schulden maakt, zijn goederen verspilt of weigert de in artikel 138 lid 2 bedoelde verplichte opgave omtrent zijn te verrekenen inkomsten of vermogen te verstrekken.
2. Indien de echtgenoot tegen wie het verzoek zich richt, het te verrekenen vermogen benadeelt doordat hij na de aanvang van het geding of binnen zes maanden daarvoor lichtvaardig schulden heeft gemaakt, te verrekenen goederen heeft verspild, of een rechtshandeling als bedoeld in artikel 88 zonder de vereiste toestemming of machtiging heeft verricht, is hij gehouden de aangerichte schade te vergoeden.
3. Van de leden 1 en 2 kan niet worden afgeweken.

Artikel 140

1. Op verzoek van de verrekenplichtige echtgenoot kan de rechter wegens gewichtige redenen bepalen dat een verschuldigde geldsom, al dan niet vermeerderd met een in de beschikking te bepalen rente, in termijnen of eerst na verloop van zekere tijd, hetzij ineens, hetzij in termijnen behoeft te worden voldaan. Hierbij let de rechter op de belangen van beide partijen. De rechter kan de verrekenplichtige echtgenoot verplichten binnen een bepaalde tijd zakelijke of persoonlijke zekerheid te stellen voor de voldoening van de verschuldigde geldsom.
2. Hetgeen in lid 1 omtrent een echtgenoot is bepaald, geldt op overeenkomstige wijze na zijn overlijden voor zijn rechtverkrijgenden onder algemene titel.
3. Van de leden 1 en 2 kan niet worden afgeweken.

§ 2

Periodieke verrekenbedingen

Artikel 141

1. Indien een verrekenplicht betrekking heeft op een in de huwelijkse voorwaarden omschreven tijdvak van het huwelijk en over dat tijdvak niet is afgerekend, blijft de verplichting tot verrekening over dat tijdvak in stand en strekt deze zich uit over het saldo, ontstaan door belegging en herbelegging van hetgeen niet verrekend is alsmede over de vruchten daarvan.
2. Indien een verrekenplicht betrekking heeft op een in de huwelijkse voorwaarden omschreven tijdvak van het huwelijk, dan eindigt die verrekenplicht op het tijdstip zoals in artikel 142 bepaald, als dat tijdvak nog loopt.
3. Indien bij het einde van het huwelijk aan een bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen periodieke verrekenplicht als bedoeld in lid 1 niet is voldaan, wordt het alsdan aanwezige vermogen vermoed te zijn gevormd uit hetgeen verrekend had moeten worden, tenzij uit de eisen van redelijkheid en billijkheid in het licht van de aard en omvang van de verrekenplicht anders voortvloeit. Artikel 143 is van overeenkomstige toepassing.
4. Indien een echtgenoot in overwegende mate bij machte is te bepalen dat de winsten van een niet op zijn eigen naam uitgeoefende onderneming hem rechtstreeks of middellijk ten goede

komen, en een verrekenbeding is overeengekomen dat ook ondernemingswinsten omvat, worden de niet uitgekeerde winsten uit zodanige onderneming, voor zover in het maatschappelijk verkeer als redelijk beschouwd, eveneens in aanmerking genomen bij de vaststelling van de verrekenplicht van die echtgenoot, onverminderd lid 1.

5. Lid 4 is van overeenkomstige toepassing, indien een echtgenoot op eigen naam een onderneming uitoefent.
6. De vordering tot verrekening, bedoeld in lid 1, verjaart niet eerder dan drie jaar na de beëindiging van het huwelijk dan wel het onherroepelijk worden van de beschikking tot scheiding van tafel en bed. Deze termijn kan niet worden verkort.

§ 3

Finale verrekenbedingen

Artikel 142

1. Als tijdstip waarop de samenstelling en de omvang van het te verrekenen vermogen worden bepaald, geldt:
  - a. in geval van het eindigen van het huwelijk door overlijden: het tijdstip van overlijden;
  - b. in geval van beëindiging van het huwelijk door echtscheiding: het tijdstip van indiening van het verzoek tot echtscheiding;
  - c. in geval van scheiding van tafel en bed: het tijdstip van indiening van het verzoek tot scheiding van tafel en bed;
  - d. in geval van opheffing van de wederzijdse verplichting tot verrekening als bedoeld in artikel 139: het tijdstip van indiening van het verzoek tot opheffing van die verplichting;
  - e. in geval van vermissing en een daarop gevolgd huwelijk: het tijdstip waarop de beschikking, bedoeld in artikel 417 lid 1 in kracht van gewijsde is gegaan;
  - f. in geval van opheffing van de wederzijdse verplichting tot verrekening bij huwelijkse voorwaarden: het tijdstip, bedoeld in artikel 120 lid 1.
2. Van lid 1 aanhef en onder b tot en met d kan bij op schrift gestelde overeenkomst worden afgeweken.

Artikel 143

1. Vanaf de in lid 1 van artikel 142 vermelde tijdstippen kan ieder der echtgenoten verzoeken dat het te verrekenen vermogen van de andere echtgenoot wordt beschreven.
2. De artikelen 671 tot en met 676 en artikel 679 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Hetgeen in de leden 1 en 2 omtrent een echtgenoot is bepaald, geldt op overeenkomstige wijze na zijn overlijden voor zijn rechtverkrijgenden onder algemene titel.
4. Van de leden 1 tot en met 3 kan niet worden afgeweken.

Titel 9
Ontbinding van het huwelijk

Afdeling 1
Ontbinding van het huwelijk in het algemeen

Artikel 149

Het huwelijk eindigt:

- a. door de dood;
- b. indien de vermiste, die overeenkomstig de titel 18, afdelingen 2 en 3, vermoedelijk overleden dan wel overleden is verklaard, nog in leven is op de dag waarop de achtergebleven echtgenoot een nieuw huwelijk is aangegaan: door de voltrekking van dit huwelijk;
- c. door echtscheiding, overeenkomstig de bepalingen van afdeling 2;
- d. door ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, overeenkomstig titel 10, afdeling 2.

Afdeling 2
Echtscheiding

Artikel 150

Echtscheiding tussen echtgenoten die niet van tafel en bed gescheiden zijn, wordt uitgesproken op verzoek van een der echtgenoten of op hun gemeenschappelijk verzoek.

Artikel 151

Echtscheiding wordt op verzoek van een der echtgenoten uitgesproken, indien het huwelijk duurzaam is ontwricht.

Artikel 153

1. Indien als gevolg van de verzochte echtscheiding een bestaand vooruitzicht op uitkeringen aan de andere echtgenoot na vooroverlijden van de echtgenoot die het verzoek heeft gedaan, zou verloren gaan of in ernstige mate zou verminderen, en de andere echtgenoot deswege tegen dat verzoek verweer voert, kan deze niet worden toegewezen voordat daaromtrent een voorziening is getroffen die, gelet op de omstandigheden van het geval, ten opzichte van beide echtgenoten billijk is te achten. De rechter kan daartoe een termijn stellen.
2. Lid 1 is niet van toepassing indien redelijkerwijs te verwachten is dat de andere echtgenoot zelf voor dat geval voldoende voorzieningen kan treffen.

Artikel 154

1. Echtscheiding wordt op gemeenschappelijk verzoek van de echtgenoten uitgesproken indien het verzoek is gegrond op hun beider oordeel dat het huwelijk duurzaam ontwricht is.

2. Ieder der echtgenoten is tot op het tijdstip der uitspraak bevoegd het verzoek in te trekken.

Artikel 157

1. De rechter kan bij de echtscheidingsbeschikking of bij latere uitspraak aan de echtgenoot die niet voldoende inkomsten tot zijn levensonderhoud heeft, noch zich in redelijkheid kan verwerven, op diens verzoek ten laste van de andere echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toekennen.
2. Bij de vaststelling van de uitkering kan de rechter rekening houden met de behoefte aan een voorziening in het levensonderhoud voor het geval van overlijden van degene die tot de uitkering is gehouden.
3. De rechter kan op verzoek van een van de echtgenoten de uitkering toekennen onder vaststelling van voorwaarden en van een termijn. Deze vaststelling kan niet ten gevolge hebben dat de uitkering later eindigt dan twaalf jaar na de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
4. Indien de rechter geen termijn heeft vastgesteld, eindigt de verplichting tot levensonderhoud van rechtswege na het verstrijken van een termijn van twaalf jaar, die aanvangt op de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
5. Indien de beëindiging van de uitkering ten gevolge van het verstrijken van de in lid 4 bedoelde termijn van zo ingrijpende aard is dat ongewijzigde handhaving van die termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid van degene die tot de uitkering gerechtigd is, niet kan worden gevergd, kan de rechter op diens verzoek alsnog een termijn vaststellen. Het verzoek daartoe dient te worden ingediend voordat drie maanden sinds de beëindiging zijn verstreken. De rechter bepaalt bij de uitspraak of verlenging van de termijn na ommekomst daarvan al dan niet mogelijk is.
6. Indien de duur van het huwelijk niet meer bedraagt dan vijf jaar en uit dit huwelijk geen kind is geboren, eindigt de verplichting tot levensonderhoud van rechtswege na het verstrijken van een termijn die gelijk is aan de duur van het huwelijk en die aanvangt op de datum van inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand. Indien de rechter een termijn vaststelt, kan deze vaststelling niet ten gevolge hebben dat de uitkering op een later tijdstip eindigt dan ingevolge de vorige zin het geval zou zijn. Lid 5 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 158

Vóór of na de beschikking tot echtscheiding kunnen de echtgenoten bij overeenkomst bepalen of, en zo ja tot welk bedrag, na de echtscheiding de een tegenover de ander tot een uitkering tot diens levensonderhoud zal zijn gehouden. Indien in de overeenkomst geen termijn is opgenomen, is artikel 157 leden 4 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 159

1. Bij de overeenkomst kan worden bedongen dat zij niet bij rechterlijke uitspraak zal kunnen worden gewijzigd op grond van een wijziging van omstandigheden. Een zodanig beding kan slechts schriftelijk worden gemaakt.

2. Het beding vervalt, indien de overeenkomst is aangegaan vóór de indiening van het verzoek tot echtscheiding, tenzij dit binnen drie maanden na de overeenkomst is ingediend. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing bij een gemeenschappelijk verzoek.
3. Ondanks een zodanig beding kan op verzoek van een der partijen de overeenkomst door de rechter bij de echtscheidingsbeschikking of bij latere beschikking worden gewijzigd op grond van een zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat de verzoeker naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet langer aan het beding mag worden gehouden.

Artikel 160

Een verplichting van een gewezen echtgenoot om uit hoofde van echtscheiding levensonderhoud te verschaffen aan de wederpartij, eindigt wanneer deze opnieuw in het huwelijk treedt dan wel is gaan samenleven met een ander als waren zij gehuwd.

Artikel 163

1. De echtscheiding komt tot stand door de inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
2. De inschrijving geschiedt op verzoek van partijen of van een van hen.
3. Indien het verzoek tot inschrijving niet is gedaan uiterlijk zes maanden na de dag waarop de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan, verliest de beschikking haar kracht.

Artikel 164

1. Indien een tussen de echtgenoten bestaande gemeenschap van goederen door één van hen is benadeeld doordat hij na de aanvang van het geding of binnen zes maanden daarvóór lichtvaardig schulden heeft gemaakt, goederen der gemeenschap heeft verspild, of rechtshandelingen als bedoeld in artikel 88 zonder de vereiste toestemming of machtiging heeft verricht, is hij gehouden na de inschrijving van de beschikking waarbij de echtscheiding is uitgesproken, de aangerichte schade aan de gemeenschap te vergoeden.
2. Een op lid 1 gegronde rechtsvordering kan niet later worden ingesteld dan drie jaar na de inschrijving van de beschikking.

Artikel 165

1. Op verzoek van een echtgenoot kan de rechter bij de echtscheidingsbeschikking of bij latere uitspraak bepalen dat, als die echtgenoot ten tijde van de inschrijving van de beschikking een woning bewoont die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt, hij jegens de andere echtgenoot bevoegd is de bewoning en het gebruik van de bij de woning en tot de inboedel daarvan behorende zaken gedurende negen maanden na de inschrijving van de beschikking tegen een redelijke vergoeding voort te zetten.
2. Tegen hem kan een in dat tijdvak zonder zijn toestemming door de andere echtgenoot verrichte rechtshandeling niet worden tegengeworpen ten nadele van zijn in lid 1 omschreven bevoegdheid.
3. Weigert hij zijn toestemming of is hij niet in staat zijn wil te verklaren, dan kan de rechter die in eerste aanleg over het verzoek tot echtscheiding heeft beslist, op verzoek van de andere gewezen echtgenoot bepalen dat lid 2 buiten toepassing blijft.

Artikel 165a

Artikel 165 is van overeenkomstige toepassing op twee personen die tien jaren of langer hebben samengeleefd als waren zij gehuwd. De rechter bepaalt het tijdstip waarop de periode van negen maanden is ingegaan of zal ingaan.

Artikel 166

Indien de gescheiden echtgenoten met elkaar hertrouwen, herleven alle gevolgen van het huwelijk van rechtswege, alsof er geen echtscheiding had plaats gehad. Nochtans wordt de geldigheid van rechtshandelingen die tussen de ontbinding van het huwelijk en het nieuwe huwelijk zijn verricht, beoordeeld naar het tijdstip der handeling.

Titel 10

Scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed

Afdeling 1

Scheiding van tafel en bed

Artikel 168

Door scheiding van tafel en bed wordt de verplichting der echtgenoten tot samenwoning opgeheven.

Artikel 169

1. Scheiding van tafel en bed kan worden verzocht op dezelfde grond en op dezelfde wijze als echtscheiding.
2. De artikelen 151 en 154 tot en met 159 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in artikel 157 leden 3 tot en met 6 bedoelde termijnen aanvangen op de dag waarop de beschikking tot scheiding van tafel en bed is ingeschreven in het huwelijksgoederenregister, en dat de duur van het huwelijk wordt berekend tot die dag.
3. Een verplichting van een echtgenoot om uit hoofde van scheiding van tafel en bed levensonderhoud te verschaffen aan de andere echtgenoot, eindigt bij ontbinding van het huwelijk.

Artikel 173

1. De scheiding van tafel en bed komt tot stand door inschrijving van de beschikking in het huwelijksgoederenregister, aangewezen in artikel 116.
2. De inschrijving geschiedt op verzoek van partijen of van een van hen.
3. Indien het verzoek tot inschrijving niet is gedaan uiterlijk zes maanden na de dag waarop de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan, verliest de beschikking haar kracht.

Artikel 174

1. Indien een tussen de echtgenoten bestaande gemeenschap van goederen door één van hen is benadeeld doordat hij na de aanvang van het geding of binnen zes maanden daarvóór lichtvaardig schulden heeft gemaakt, goederen der gemeenschap heeft verspild, of rechtshandelingen als bedoeld in artikel 88 zonder de vereiste toestemming of machtiging heeft verricht, is hij gehouden, nadat de beschikking van scheiding van tafel en bed is ingeschreven, de aangerichte schade aan de gemeenschap te vergoeden.
2. Een op lid 1 gegronde rechtsvordering kan niet later worden ingesteld dan drie jaar nadat de beschikking van scheiding van tafel en bed is ingeschreven.

Artikel 175

1. Op verzoek van een echtgenoot kan de rechter bij de beschikking houdende scheiding van tafel en bed of bij latere uitspraak bepalen dat, als die echtgenoot op het ogenblik dat de beschikking is ingeschreven een woning bewoont die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt, hij jegens de andere echtgenoot bevoegd is de bewoning en het gebruik van de bij de woning en tot de inboedel daarvan behorende zaken gedurende zes maanden nadat de beschikking is ingeschreven, tegen een redelijke vergoeding voort te zetten.
2. Tegen hem kan een in dat tijdvak zonder zijn toestemming door de andere echtgenoot verrichte rechtshandeling niet worden tegengeworpen ten nadele van zijn in lid 1 omschreven bevoegdheid.
3. Weigert hij zijn toestemming of is hij niet in staat zijn wil te verklaren, dan kan de rechter die in eerste aanleg over het verzoek tot scheiding van tafel en bed heeft beslist, op verzoek van de andere echtgenoot bepalen dat lid 2 buiten toepassing blijft.

Artikel 176

2. Een scheiding van tafel en bed eindigt door de verzoening van de echtgenoten, op het tijdstip dat zij op hun eensluidend verzoek in het huwelijksgoederenregister, aangewezen in artikel 116, hebben doen inschrijven dat de scheiding heeft opgehouden te bestaan.
3. De inschrijving doet alle gevolgen van het huwelijk van rechtswege herleven, alsof er geen scheiding van tafel en bed had plaatsgehad. Nochtans wordt de geldigheid van rechtshandelingen die tussen de scheiding van tafel en bed en de verzoening zijn verricht, beoordeeld naar het tijdstip van de handeling.

Afdeling 2

Ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed

Artikel 179

1. Ontbinding van het huwelijk van echtgenoten die van tafel en bed zijn gescheiden, wordt op verzoek van een der echtgenoten uitgesproken, indien de scheiding ten minste drie jaar heeft geduurd.
2. De termijn van drie jaar kan op verzoek van een echtgenoot worden bekort tot ten minste een jaar,

indien de andere echtgenoot zich gedurig schuldig maakt aan wangedrag in zodanige mate dat van de echtgenoot, die het verzoek heeft gedaan, niet kan worden gevegd het huwelijk te doen voortbestaan.

Artikel 180

1. Indien als gevolg van de gevraagde ontbinding van het huwelijk een bestaand vooruitzicht op uitkeringen aan de andere echtgenoot na vooroverlijden van de echtgenoot die het verzoek heeft ingediend, zou verloren gaan of in ernstige mate zou verminderen, en de andere echtgenoot deswege tegen het verzoek verweer voert, kan het verzoek niet worden toegewezen voordat daaromtrent een voorziening is getroffen die, gelet op de omstandigheden van het geval, ten opzichte van beide echtgenoten billijk is te achten. De rechter kan daartoe een termijn stellen.
2. Lid 1 is niet van toepassing:
  - a. indien redelijkerwijs te verwachten is dat de andere echtgenoot zelf voor dat geval voldoende voorzieningen kan treffen;
  - b. indien de andere echtgenoot zich gedurig schuldig maakt aan wangedrag in zodanige mate dat van de echtgenoot die het verzoek heeft gedaan, naar redelijkheid generlei verstrekking van levensonderhoud zou kunnen worden gevegd.

Artikel 181

Ontbinding van het huwelijk van echtgenoten die van tafel en bed zijn gescheiden, wordt op hun gemeenschappelijk verzoek uitgesproken.

Artikel 182

Artikel 154 lid 2 en de artikelen 157 tot en met 160 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in artikel 157 leden 3 tot en met 6 bedoelde termijnen worden verminderd met de tijd gedurende welke tijdens de scheiding van tafel en bed een verplichting tot levensonderhoud jegens de andere echtgenoot bestond en dat de duur van het huwelijk wordt berekend tot de dag waarop de beschikking tot scheiding van tafel en bed is ingeschreven.

Artikel 183

1. De ontbinding van het huwelijk komt tot stand door de inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.
2. Artikel 163 leden 2 en 3 en artikel 166 zijn van overeenkomstige toepassing.

Titel 11
Afstamming

Afdeling 1
Algemene bepalingen

Artikel 197

Een kind, zijn ouders en hun bloedverwanten staan in familierechtelijke betrekking tot elkaar.

Artikel 198

Moeder van een kind is de vrouw uit wie het kind is geboren of die het kind heeft geadopteerd.

Artikel 199

Vader van een kind is de man:

- a. die op het tijdstip van de geboorte van het kind met de vrouw uit wie het kind is geboren, is gehuwd, tenzij onderdeel b geldt;
- b. wiens huwelijk met de vrouw uit wie het kind is geboren, binnen 306 dagen voor de geboorte van het kind door zijn dood is ontbonden, zelfs indien de moeder was hertrouwd; indien echter de vrouw sedert de 306de dag voor de geboorte van het kind was gescheiden van tafel en bed of zij en haar echtgenoot sedert dat tijdstip gescheiden hebben geleefd, kan de vrouw binnen een jaar na de geboorte van het kind ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand verklaren dat haar overleden echtgenoot niet de vader is van het kind, van welke verklaring een akte wordt opgemaakt; was de moeder op het tijdstip van de geboorte hertrouwd dan is in dat geval de huidige echtgenoot de vader van het kind;
- c. die het kind heeft erkend;
- d. wiens vaderschap gerechtelijk is vastgesteld; of
- e. die het kind heeft geadopteerd.

Artikel 199a

De in deze titel gestelde termijnen kunnen door de rechter buiten toepassing worden gelaten voor zover toepassing in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Artikel 199b

Eenieder heeft het recht om, voor zover mogelijk, te weten van welke biologische ouders men afstamt.

Afdeling 2

Ontkenning van het door huwelijk ontstane vaderschap

Artikel 200

1. Het in artikel 199 onder a en b bedoelde vaderschap kan, op de grond dat de man niet de biologische vader van het kind is, worden ontkend:
  - a. door de vader of de moeder van het kind;
  - b. door het kind zelf.
2. De vader of moeder kunnen het in artikel 199 onder a en b bedoelde vaderschap niet ontkennen, indien de man voor het huwelijk heeft kennis gedragen van de zwangerschap.
3. De vader of moeder kunnen het in artikel 199 onder a en b bedoelde vaderschap evenmin ontkennen, indien de man heeft ingestemd met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad.
4. De leden 2 en 3 zijn niet van toepassing ten aanzien van de vader, indien de moeder hem heeft bedrogen omtrent de verwekker.
5. Het verzoek tot gegrondverklaring van de ontkenning wordt door de moeder bij de kantonrechter ingediend binnen een jaar na de geboorte van het kind. Een zodanig verzoek wordt door de vader ingediend binnen een jaar nadat hij bekend is geworden met het feit dat hij vermoedelijk niet de biologische vader is van het kind.
6. Het verzoek tot gegrondverklaring van de ontkenning wordt door het kind bij de kantonrechter ingediend binnen drie jaar nadat het kind bekend is geworden met het vermoeden dat de man niet zijn biologische vader is. Het verzoek kan in elk geval worden ingediend binnen twaalf jaar nadat het kind meerderjarig is geworden.

Artikel 201

1. Overlijdt de vader of de moeder voor de afloop van de in artikel 200 lid 5 gestelde termijn, dan kan een afstammeling van deze echtgenoot in de eerste graad of, bij gebreke van zodanige afstammeling, een ouder van deze echtgenoot, de kantonrechter verzoeken de ontkenning van het vaderschap gegrond te verklaren. Het verzoek wordt gedaan binnen een jaar na de dag van overlijden of nadat het overlijden ter kennis van de verzoeker is gekomen.
2. Overlijdt het kind voor de afloop van de in artikel 200 lid 6 gestelde termijn, dan kan een afstammeling in de eerste graad van het kind de kantonrechter verzoeken de ontkenning van het vaderschap gegrond te verklaren. Indien het kind meerderjarig was ten tijde van het overlijden, wordt het verzoek gedaan binnen een jaar na de dag van overlijden of binnen een jaar nadat het overlijden ter kennis van de verzoeker is gekomen. Overleed het kind gedurende de minderjarigheid, dan dient het verzoek te worden gedaan binnen een jaar nadat het kind, in leven zijnde, zelfstandig het verzoek had kunnen doen dan wel, indien het overlijden op een later tijdstip ter kennis is gekomen van de verzoeker, binnen een jaar na die kennisneming.

Artikel 202

1. Nadat de beschikking houdende gegrondverklaring van een ontkenning van een door huwelijk ontstaan vaderschap in kracht van gewijsde is gegaan, wordt het door huwelijk ontstane

- vaderschap geacht nimmer gevolg te hebben gehad.
2. Te goeder trouw door derden verkregen rechten worden hierdoor nochtans niet geschaad.
  3. Door de gegrondverklaring van de ontkenning ontstaat geen vordering tot teruggave van kosten van verzorging en opvoeding of van kosten van levensonderhoud en studie noch tot teruggave van het krachtens vruchtgenot genotene. Voorts ontstaat geen verplichting tot teruggave van genoten vermogensrechtelijke voordelen, voor zover degene die hen heeft genoten ten tijde van het doen van het verzoek daardoor niet was gebaat.

Afdeling 3 Erkenning

Artikel 203

1. Erkenning van een kind geschiedt bij een akte van erkenning, opgemaakt door een ambtenaar van de burgerlijke stand.
2. De erkenning heeft gevolg vanaf het tijdstip waarop zij is gedaan.

Artikel 204

1. De erkenning is nietig:
  - a. indien zij is gedaan door een man die krachtens artikel 41 geen huwelijk met de moeder mag sluiten;
  - b. indien zij is gedaan door een minderjarige man die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt;
  - c. indien het kind de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de moeder; een minderjarige moeder is bekwaam toestemming te geven;
  - d. zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het kind van twaalf jaar of ouder;
  - e. na het verstrijken van de wettelijke termijn van aangifte van de geboorte van het kind, tenzij aannemelijk is dat de man de biologische vader van het kind is of dat door feiten en omstandigheden van na de geboorte tussen de man en het kind een nauwe persoonlijke betrekking is ontstaan; is de man gehuwd met een andere vrouw dan de moeder van het kind, dan dient de man zowel de biologische vader te zijn als met het kind een nauwe persoonlijke betrekking te hebben verkregen;
  - f. indien het kind een vader heeft;
  - g. door een man tussen wie en het kind een leeftijdsverschil van minder dan zestien jaar bestaat, tenzij aannemelijk is dat de man de biologische vader van het kind is.
2. De in lid 1 onder c en d vereiste toestemming kan ook geschieden ter gelegenheid van het opmaken van de akte van erkenning.
3. De toestemming van de moeder wier kind de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt dan wel de toestemming van het kind van twaalf jaar of ouder, kan op verzoek van de man die het kind wil erkennen, door de toestemming van de kantonrechter worden vervangen, indien de erkenning de belangen van de moeder bij een ongestoorde verhouding met het kind of de belangen van het kind niet zou schaden, en de man de verwekker is van het kind.

Artikel 205

1. Een verzoek tot vernietiging van de erkenning kan, op de grond dat de erkenner niet de biologische vader van het kind is, bij de kantonrechter worden ingediend:
  - a. door het kind zelf, tenzij de erkenning tijdens zijn meerderjarigheid heeft plaatsgevonden;
  - b. door de erkenner, indien hij door bedreiging, dwaling, bedrog of, tijdens zijn minderjarigheid, door misbruik van omstandigheden daartoe is bewogen;
  - c. door de moeder, indien zij door bedreiging, dwaling, bedrog, of tijdens haar minderjarigheid, door misbruik van omstandigheden bewogen is toestemming tot de erkenning te geven.
2. Het openbaar ministerie kan wegens strijd met de Surinaamse openbare orde, indien de erkenner niet de biologische vader van het kind is, vernietiging van de erkenning verzoeken.
3. In geval van bedreiging of misbruik van omstandigheden, wordt het verzoek door de erkenner of door de moeder niet later ingediend dan een jaar nadat deze invloed heeft opgehouden te werken en, in geval van bedrog of dwaling, binnen een jaar nadat de verzoeker het bedrog of de dwaling heeft ontdekt.
4. Het verzoek wordt door het kind bij de kantonrechter ingediend binnen drie jaar nadat het kind bekend is geworden met het vermoeden dat de man niet zijn biologische vader is. Het verzoek kan in elk geval worden ingediend binnen twaalf jaar nadat het kind meerderjarig is geworden.
5. Voor het geval de erkenner of de moeder overlijdt voor de afloop van de in lid 3 gestelde termijn, is artikel 201 lid 1 van overeenkomstige toepassing. Voor het geval het kind overlijdt voor de afloop van de in lid 4 gestelde termijn, is artikel 201 lid 2 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 206

1. Nadat de beschikking houdende vernietiging van de erkenning in kracht van gewijsde is gegaan, wordt de erkenning geacht nimmer gevolgd te hebben gehad.
2. Te goeder trouw door derden verkregen rechten worden hierdoor nochtans niet geschaad.
3. Door de vernietiging ontstaat geen vordering tot teruggave van de kosten van verzorging en opvoeding of van levensonderhoud en studie noch tot teruggave van het krachtens vruchtgenot genotene. Voorts ontstaat geen verplichting tot teruggave van genoten vermogensrechtelijke voordelen die uit de erkenning zijn voortgevloeid, voor zover degene die hen heeft genoten ten tijde van het instellen van het verzoek daardoor niet was gebaat.

Afdeling 4

Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap

Artikel 207

1. Het vaderschap van een man kan, ook indien deze is overleden, op de grond dat deze de verwekker is van het kind of op de grond dat de man als levensgezel van de moeder heeft ingestemd met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad, door de kantonrechter worden vastgesteld op verzoek van:
  - a. de moeder, tenzij het kind de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt;
  - b. het kind;

- c. het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, tenzij het kind de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt of de moeder blijk geeft van verzet tegen het verzoek.
2. Vaststelling van het vaderschap kan niet geschieden, indien:
  - a. het kind een vader heeft;
  - b. tussen de man en de moeder van het kind krachtens artikel 41 geen huwelijk zou mogen worden gesloten; of
  - c. de man een minderjarige is die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, tenzij hij voordat hij deze leeftijd heeft bereikt is overleden.
3. Overlijdt het kind voordat vaststelling van het vaderschap heeft kunnen plaatsvinden, dan kan een afstammeling van het kind in de eerste graad de vaststelling van het vaderschap aan de kantonrechter verzoeken, mits de man bedoeld in lid 1, nog in leven is. Het verzoek wordt gedaan binnen een jaar na de dag van overlijden van het kind of binnen een jaar nadat het overlijden ter kennis van de verzoeker is gekomen.
4. De vaststelling van het vaderschap, mits de beschikking daartoe in kracht van gewijsde is gegaan, werkt terug tot het moment van de geboorte van het kind. Te goeder trouw door derden verkregen rechten worden hierdoor nochtans niet geschaad. Voorts ontstaat geen verplichting tot teruggave van vermogensrechtelijke voordelen, voor zover degene die hen heeft genoten ten tijde van het doen van het verzoek daardoor niet was gebaat.

Artikel 207a

1. Indien de man is overleden vóór het tijdstip van het doen van het verzoek, heeft een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap geen erfrechtelijk gevolg met betrekking tot de nalatenschap van de man, tenzij het verzoek is gedaan binnen vijf jaar na de geboorte van het kind.
2. Lid 1 is van overeenkomstige toepassing indien het verzoek is gedaan op een zodanig tijdstip of onder zodanige omstandigheden dat de man geen redelijke gelegenheid heeft gehad tot het maken van een uiterste wil.

Artikel 207b

Het vaderschap dat is vastgesteld op de grond dat de man als levensgezel van de moeder heeft ingestemd met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad, kan door het kind worden ontkend. Afdeling 2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 208

Bij de uitspraak waarbij het vaderschap wordt vastgesteld, kan de rechter op een daartoe strekkend verzoek ten behoeve van het kind een bijdrage toekennen in de kosten van verzorging en opvoeding als bedoeld in artikel 404 of in de kosten van levensonderhoud en studie als bedoeld in artikel 395a.

Afdeling 5
Inroeping of betwisting van staat

Artikel 209

Iemands afstamming volgens zijn geboorteakte kan door een ander niet worden betwist, indien hij een staat overeenkomstig die akte bezit.

Artikel 210

Een verzoek tot gegrondverklaring van de inroeping of betwisting van staat is niet aan verjaring onderworpen.

Artikel 211

1. Een verzoek tot gegrondverklaring van de inroeping van staat kan worden ingediend:
  - a. door het kind zelf;
  - b. door de erfgenamen van het kind, indien het kind gedurende zijn minderjarigheid of binnen drie jaar nadien is overleden.
2. Indien het kind een verzoek als bedoeld in lid 1 had ingediend, kunnen zijn erfgenamen de procedure voortzetten.

Afdeling 6
De bijzondere curator

Artikel 212

In zaken van afstamming wordt het minderjarige kind, optredende als verzoeker of belanghebbende, vertegenwoordigd door een bijzondere curator daartoe benoemd door de kantonrechter die over de zaak beslist. Ook het Bureau voor Familierechtelijke Zaken kan tot bijzondere curator worden benoemd.

Titel 12
Adoptie

Artikel 227

1. Adoptie geschiedt door een uitspraak van de kantonrechter op verzoek van een echtpaar of op verzoek van één persoon alleen.
2. Het verzoek kan alleen worden toegewezen, indien de adoptie in het kennelijk belang is van het kind, vaststaat dat het kind niets meer van zijn ouder of ouders te verwachten heeft, en aan de voorwaarden door artikel 228 gesteld, wordt voldaan.
3. Zijn de voornamen van het kind niet bekend, dan stelt de rechter, nadat hij de adoptant of

adoptanten en het kind, indien dat twaalf jaar of ouder is, heeft gehoord, bij de adoptiebeschikking tevens een of meer voornamen vast.

4. In zaken van adoptie is de minderjarige ouder bekwaam in rechte op te treden.

Artikel 228

1. Voorwaarden voor adoptie zijn:
  - a. dat het kind op de dag van het verzoek minderjarig is, en dat het kind, indien het op de dag van het verzoek twaalf jaar of ouder is, ter gelegenheid van het gehoord worden door de rechter niet van bezwaren tegen toewijzing van het verzoek heeft doen blijken; hetzelfde geldt, indien de rechter is gebleken van bezwaren tegen toewijzing van het verzoek van een minderjarige die op de dag van het verzoek de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, maar in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake;
  - b. dat het kind niet is een kleinkind van een adoptant;
  - c. dat de adoptant of ieder der adoptanten ten minste zestien jaar ouder dan het kind is;
  - d. dat geen der ouders het verzoek tegenspreekt;
  - e. dat de minderjarige moeder van het kind op de dag van het verzoek de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt;
  - f. dat de ouder of ouders niet of niet langer het gezag over het kind hebben; indien evenwel de echtgenoot van de ouder het kind adopteert, geldt als voorwaarde dat deze ouder alleen het gezag heeft.
2. Aan de tegenspraak van een ouder als bedoeld in lid 1, onder d, kan worden voorbijgegaan:
  - a. indien het kind en de ouder niet of nauwelijks in gezinsverband hebben samengeleefd; of
  - b. indien de ouder het gezag over het kind heeft misbruikt of de verzorging en opvoeding van het kind op grove wijze heeft verwaarloosd; of
  - c. indien de ouder onherroepelijk is veroordeeld wegens het plegen tegen de minderjarige van een van de misdrijven, omschreven in het Tweede Boek, de titels XII tot en met XIV en XVII tot en met XX van het Wetboek van Strafrecht.

Artikel 229

1. Door adoptie komen het geadopteerde kind, de adoptiefouder en zijn bloedverwanten of de adoptiefouders en hun bloedverwanten in familierechtelijke betrekking tot elkaar te staan.
2. Tegelijkertijd houdt de familierechtelijke betrekking tussen het geadopteerde kind, zijn oorspronkelijke ouders en hun bloedverwanten op te bestaan.
3. In afwijking van lid 2 blijft de familierechtelijke betrekking tussen het geadopteerde kind en zijn ouder en diens bloedverwanten bestaan, indien de echtgenoot van die ouder het kind adopteert.
4. Indien het kind op het tijdstip van de adoptie omgang heeft met een ouder ten aanzien van wie de familierechtelijke betrekking ophoudt te bestaan, kan de kantonrechter bepalen dat zij gerechtigd blijven tot omgang met elkaar. Artikel 377a leden 2 en 3 en de artikelen 377e en 377g zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 230

1. De adoptie heeft haar gevolgen vanaf de dag waarop de uitspraak in kracht van gewijsde is

gegaan.

2. De adoptie blijft haar gevolgen behouden, ook al zou blijken dat de rechter de door artikel 228 gestelde voorwaarden ten onrechte als vervuld zou hebben aangenomen.

Artikel 231

1. De adoptie kan door een uitspraak van de kantonrechter op verzoek van het geadopteerde kind worden herroepen.
2. Het verzoek tot herroeping wordt door het kind bij de kantonrechter ingediend binnen drie jaar nadat het kind bekend is geworden met de adoptie. Het verzoek kan in elk geval worden ingediend binnen twaalf jaar nadat het kind meerderjarig is geworden.
3. De in lid 2 gestelde termijn kan door de rechter buiten toepassing worden gelaten voor zover toepassing in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Artikel 232

1. Door herroeping van de adoptie houdt de familierechtelijke betrekking tussen de geadopteerde en zijn kinderen enerzijds en de adoptiefouder of adoptiefouders en zijn bloedverwanten anderzijds op te bestaan.
2. De familierechtelijke betrekking die door de adoptie opgehouden had te bestaan, herleeft door de herroeping.
3. Artikel 230 vindt ten aanzien van de herroeping overeenkomstige toepassing.

Titel 13

Minderjarigheid

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Artikel 233

Minderjarigen zijn degenen, die de ouderdom van achttien jaar niet hebben bereikt.

Artikel 234

1. Een minderjarige is, mits hij met toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger handelt, bekwaam rechtshandelingen te verrichten, voor zover de wet niet anders bepaalt.
2. De toestemming kan slechts worden verleend voor een bepaalde rechtshandeling of voor een bepaald doel.
3. De toestemming wordt aan de minderjarige verondersteld te zijn verleend, indien het een rechtshandeling betreft ten aanzien waarvan in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is dat minderjarigen van zijn leeftijd deze zelfstandig verrichten.

Afdeling 2

Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken

Artikel 238

1. Er is een Bureau voor Familierechtelijke Zaken.
2. De taak en de bevoegdheden van het Bureau worden bij staatsbesluit bepaald.
3. De door het Bureau gemaakte kosten komen ten laste van de Staat.
4. Bij staatsbesluit worden zijn samenstelling en werkwijze geregeld alsmede de wijze, waarop door het Bureau de gemaakte kosten verantwoord, en door de Staat betaald worden.

Artikel 239

Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken kan in Suriname optreden ten behoeve van een minderjarige, die in Suriname hetzij zijn woonplaats of laatste woonplaats hetzij zijn werkelijk verblijf heeft.

Artikel 240

1. Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken zorgt voor de minderjarigen die hem krachtens enig wettelijk voorschrift door de rechter of het openbaar ministerie voorlopig zijn toevertrouwd.
2. Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken draagt zorg, dat de gelden die hem ten behoeve van het onderhoud van minderjarigen worden uitgekeerd, aan de daarop rechthebbende worden uitbetaald, en ziet toe dat zij overeenkomstig hun bestemming worden besteed.

Artikel 241

1. Indien het Bureau voor Familierechtelijke Zaken blijkt, dat een minderjarige niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, of dat dit gezag niet over hem wordt uitgeoefend, verzoekt hij de kantonrechter in de gezagsuitoefening over de minderjarige te voorzien.
2. Indien het ter voorkoming van de zedelijke of lichamelijke ondergang van zulk een minderjarige dringend en onverwijld noodzakelijk is, kan het openbaar ministerie hem voorlopig aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken toevertrouwen; deze laatste wendt zich in dit geval binnen zes weken tot de kantonrechter ten einde een voorziening in het gezag over deze minderjarige te verkrijgen.

Artikel 242

Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken stelt zich op de hoogte van alle gevallen, waarin maatregelen met betrekking tot het gezag over minderjarigen overwogen dienen te worden.

Artikel 243

1. Overheidsinstellingen en ambtenaren van de burgerlijke stand verschaffen het Bureau voor

Familierechtelijke Zaken alle inlichtingen, en verstrekken het Bureau kosteloos alle afschriften en uittreksels uit hun registers, die het Bureau ter uitvoering van zijn taak van hen vraagt; de te verstrekken afschriften en uittreksels zijn vrij van zegel.

2. Alle verzoeken die het Bureau ter uitvoering van zijn taak tot de rechter richt, worden kosteloos behandeld; de grossen, afschriften en uittreksels, die het tot dat doel aanvraagt, zijn vrij van zegel en worden hem door de griffiers vrij van alle kosten uitgereikt.
3. Alle stukken en exploten, die van het Bureau uitgaan, zijn vrij van zegel en worden voor zover hun registratie vereist is, gratis geregistreerd.

Afdeling 3

Registers betreffende het over minderjarigen uitgeoefende gezag

Artikel 244

Bij elke zittingsplaats van het kantongerecht berusten openbare registers, waarin aantekening wordt gehouden van rechtsfeiten die op het over minderjarigen uitgeoefende gezag betrekking hebben. Bij staatsbesluit wordt bepaald welke rechtsfeiten aangetekend worden en op welke wijze deze aantekening geschiedt.

Titel 14

Het gezag over minderjarige kinderen

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Artikel 245

1. Minderjarigen staan onder gezag.
2. Onder gezag wordt verstaan ouderlijk gezag dan wel voogdij.
3. Ouderlijk gezag wordt door de ouders gezamenlijk of door één ouder uitgeoefend. Voogdij wordt door een ander dan een ouder uitgeoefend.
4. Het gezag heeft betrekking op de persoon van de minderjarige, het bewind over zijn vermogen en zijn vertegenwoordiging in burgerrechtelijke handelingen, zowel in als buiten rechte.

Artikel 246

Onbevoegd tot het gezag zijn:

- a. minderjarigen;
- b. zij die onder curatele zijn gesteld; en
- c. zij wier geestvermogens zodanig zijn gestoord dat zij in de onmogelijkheid verkeren het gezag uit

te oefenen, tenzij deze stoornis van tijdelijke aard is.

Artikel 247

1. Het ouderlijk gezag omvat de plicht en het recht van de ouder zijn minderjarig kind te verzorgen en op te voeden.
2. Onder verzorging en opvoeding worden mede verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid. In de verzorging en opvoeding van het kind passen de ouders geen geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling toe.
3. Het ouderlijk gezag omvat mede de verplichting van de ouder om de ontwikkeling van de banden van zijn kind met de andere ouder te bevorderen.

Artikel 248

Artikel 247 lid 2 is van overeenkomstige toepassing op de voogd en op degene die een minderjarige verzorgt en opvoedt zonder dat hem het gezag over die minderjarige toekomt.

Artikel 249

De minderjarige houdt rekening met de aan de ouder of voogd in het kader van de uitoefening van het gezag toekomende bevoegdheden alsmede met de belangen van de overige leden van het gezin waarvan hij deel uitmaakt.

Artikel 250

Wanneer in aangelegenheden betreffende diens verzorging en opvoeding dan wel het vermogen van de minderjarige, de belangen van de met het gezag belaste ouders of een van hen dan wel van de voogd in strijd zijn met die van de minderjarige, benoemt de kantonrechter of, indien de zaak reeds aanhangig is, de desbetreffende rechter, indien hij dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk acht, daarbij in het bijzonder de aard van deze belangenstrijd in aanmerking genomen, op verzoek van een belanghebbende of ambtshalve een bijzondere curator om de minderjarige ter zake, zowel in als buiten rechte, te vertegenwoordigen.

Afdeling 2 Ouderlijk gezag

§ 1

Het gezamenlijk gezag van ouders binnen en buiten
huwelijk en het gezag van één ouder na scheiding

Artikel 251

1. Gedurende hun huwelijk oefenen de ouders het gezag gezamenlijk uit.

2. Na ontbinding van het huwelijk anders dan door de dood of na scheiding van tafel en bed blijven de ouders die gezamenlijk het gezag hebben, dit gezag gezamenlijk uitoefenen.

Artikel 251a

1. De rechter kan na ontbinding van het huwelijk anders dan door de dood of na scheiding van tafel en bed op verzoek van de ouders of van een van hen bepalen dat het gezag over een kind aan één ouder toekomt indien:
  - a. er een onaanvaardbaar risico is dat het kind klem of verloren zou raken tussen de ouders en niet te verwachten is dat hierin binnen afzienbare tijd voldoende verbetering zou komen, of
  - b. wijziging van het gezag anderszins in het belang van het kind noodzakelijk is.
2. De beslissing op grond van lid 1 wordt gegeven bij de beschikking houdende scheiding van tafel en bed, echtscheiding dan wel ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed of bij latere beschikking.
3. Indien een beslissing op grond van lid 1 niet alle kinderen der echtgenoten betrof, vult de rechter haar aan op verzoek van een van de ouders, van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of ambtshalve.
4. De rechter kan, indien hem blijkt dat de minderjarige van twaalf jaar of ouder hierop prijs stelt, ambtshalve een beslissing geven op de voet van lid 1. Hetzelfde geldt indien de minderjarige de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, maar in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake.

Artikel 252

1. De ouders die niet met elkaar zijn gehuwd noch met elkaar gehuwd zijn geweest en die nimmer het gezag over hun minderjarige kinderen gezamenlijk hebben uitgeoefend, oefenen dit gezamenlijk uit, indien zulks op hun beider verzoek in het in artikel 244 bedoelde register is aangetekend.
2. De aantekening wordt door de griffier geweigerd, indien op het tijdstip van het verzoek:
  - a. een of beide ouders onbevoegd zijn tot het gezag;
  - b. een van beide ouders is ontheven of ontzet van het gezag en de andere ouder het gezag uitoefent;
  - c. een voogd met het gezag over het kind is belast; of
  - d. de voorziening in het gezag over het kind is komen te ontbreken.
3. Tegen de weigering van de aantekening is alleen beroep mogelijk, indien zij heeft plaatsgevonden op grond van onbevoegdheid van een of beide ouders tot het gezag anders dan vanwege minderjarigheid of ondercuratelestelling. Alsdan kan de kantonrechter worden verzocht de aantekening te gelasten. Hij wijst het verzoek af, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.

Artikel 253

1. Indien gewezen echtgenoten met elkaar hertrouwen en onmiddellijk daaraan voorafgaande één der echtgenoten het gezag over de minderjarige kinderen uitoefende, herleeft van rechtswege het gezamenlijk gezag, tenzij een der echtgenoten onbevoegd is tot dit gezag dan wel daarvan is ontheven of ontzet.
2. De echtgenoot voor wie het gezag niet is herleefd, kan de kantonrechter verzoeken hem daarmede

te belasten. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd.

3. De leden 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing indien door verzoening van de echtgenoten een scheiding van tafel en bed eindigt.

Artikel 253a

1. In geval van gezamenlijke uitoefening van het gezag kunnen geschillen hieromtrent op verzoek van de ouders of van een van hen aan de kantonrechter worden voorgelegd. De kantonrechter neemt een zodanige beslissing als hem in het belang van het kind wenselijk voorkomt.
2. De rechter kan eveneens op verzoek van de ouders of een van hen een regeling vaststellen inzake de uitoefening van het ouderlijk gezag. Deze regeling kan omvatten:
  - a. een toedeling aan ieder der ouders van de zorg- en opvoedingstaken, alsmede en uitsluitend indien het belang van het kind dit vereist, een tijdelijk verbod aan een ouder om met het kind contact te hebben;
  - b. de beslissing bij welke ouder het kind zijn hoofdverblijfplaats heeft;
  - c. de wijze waarop informatie omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind wordt verschaft aan de ouder bij wie het kind niet zijn hoofdverblijfplaats heeft dan wel de wijze waarop deze ouder wordt geraadpleegd;
  - d. de wijze waarop informatie door derden overeenkomstig artikel 377c leden 1 en 2 wordt verschaft.
3. De artikelen 377e en 377g zijn van overeenkomstige toepassing. Daar waar in deze bepalingen gesproken wordt over omgang of een omgangsregeling wordt in plaats daarvan gelezen: een verdeling van de zorg- en opvoedingstaken.
4. De rechter beproeft alvorens te beslissen op een verzoek als in de leden 1 of 2 bedoeld, een vergelijk tussen de ouders en kan desverzocht en ook ambtshalve, zulks indien geen vergelijk tot stand komt en het belang van het kind zich daartegen niet verzet, een door de wet toegelaten dwangmiddel opleggen, dan wel bepalen dat de beschikking of onderdelen daarvan met toepassing van artikel 812 lid 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten uitvoer kunnen worden gelegd.
5. De rechter behandelt het verzoek binnen zes weken.

§ 2

Het gezag van één ouder anders dan na scheiding

Artikel 253b

1. Indien ten aanzien van een kind alleen het moederschap vaststaat of indien de vader en moeder van een kind niet met elkaar gehuwd zijn dan wel gehuwd zijn geweest en zij het gezag niet gezamenlijk uitoefenen, oefent de moeder van rechtswege het gezag over het kind alleen uit, tenzij zij bij haar bevalling onbevoegd tot het gezag was.
2. De in lid 1 bedoelde moeder die ten tijde van haar bevalling onbevoegd was tot het gezag, verkrijgt dit van rechtswege op het tijdstip waarop zij daartoe bevoegd wordt, tenzij op dat tijdstip

een ander met het gezag is belast.

3. Indien op bedoeld tijdstip een ander het gezag heeft, kan de tot het gezag bevoegde moeder de kantonrechter verzoeken haar met het gezag over het kind te belasten.
4. Wanneer de vader het gezag over het kind uitoefent, wordt dit verzoek slechts ingewilligd, indien de rechter dit in het belang van het kind wenselijk oordeelt.
5. Wanneer een voogd het gezag over het kind uitoefent, wordt het verzoek slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.

Artikel 253c

1. De tot het gezag bevoegde vader van het kind, die nimmer het gezag gezamenlijk met de moeder heeft uitgeoefend, kan de kantonrechter verzoeken de ouders met het gezamenlijk gezag dan wel hem alleen met het gezag over het kind te belasten.
2. Indien het verzoek ertoe strekt de ouders met het gezamenlijk gezag te belasten en de andere ouder met gezamenlijk gezag niet instemt, wordt het verzoek slechts afgewezen indien:
  - a. er een onaanvaardbaar risico is dat het kind klem of verloren zou raken tussen de ouders en niet te verwachten is dat hierin binnen afzienbare tijd voldoende verbetering zou komen, of
  - b. afwijzing anderszins in het belang van het kind noodzakelijk is.
3. Wanneer de andere ouder het gezag over het kind uitoefent, wordt het verzoek om de vader alleen met het gezag te belasten slechts ingewilligd, indien de kantonrechter dit in het belang van het kind wenselijk oordeelt.
4. Wanneer niet in het gezag is voorzien of wanneer een voogd het gezag uitoefent, wordt het verzoek om de vader alleen met het gezag te belasten slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.
5. Een verzoek om de ouders met het gezamenlijk gezag te belasten als bedoeld in lid 1, kan ook door de moeder worden gedaan.

Artikel 253d

1. Indien de voorziening in het gezag over een kind als bedoeld in artikel 253b lid 1 komt te ontbreken, kunnen zowel zijn moeder als zijn vader dan wel beiden voor zover zij tot het gezag bevoegd zijn, de kantonrechter verzoeken met het gezag onderscheidenlijk gezamenlijk gezag te worden belast.
2. Het in lid 1 bedoelde verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.
3. Hebben beiden een verzoek ingediend anders dan tot gezamenlijke gezagsuitoefening, dan willigt de rechter het verzoek in van degene wiens gezag over het kind hij het meeste in het belang van het kind oordeelt.
4. Indien voordat over het verzoek van één ouder is beslist, de andere ouder van rechtswege het gezag over het kind verkrijgt, willigt de rechter het verzoek slechts in, indien hij dit in het belang van het kind wenselijk oordeelt.

Artikel 253e

Inwilliging van het verzoek van een der ouders, bedoeld in de artikelen 253b, 253c en 253d, heeft,

indien de ander het gezag tot dusverre uitoefende, tot gevolg dat de laatste het gezag verliest. Dit gevolg treedt niet in indien de ouders als gevolg van de rechterlijke beslissing met het gezamenlijk gezag zijn belast.

Artikel 253f

Na de dood van een der ouders oefent de overlevende ouder van rechtswege het gezag over de kinderen uit, indien en voor zover hij op het tijdstip van overlijden het gezag uitoefent.

Artikel 253g

1. Indien van de ouders diegene overlijdt die het gezag over hun minderjarige kinderen alleen uitoefent, bepaalt de kantonrechter dat de overlevende ouder of een derde met het gezag over deze kinderen wordt belast.
2. De rechter doet dit op verzoek van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, de overlevende ouder of ambtshalve.
3. Het verzoek om de overlevende ouder met het gezag te belasten wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd.
4. Lid 3 is mede van toepassing indien de overleden ouder een voogd had aangewezen overeenkomstig artikel 292.

Artikel 253h

1. Indien na het overlijden van een der ouders een voogd is benoemd, kan de kantonrechter deze beslissing te allen tijde in diens voege wijzigen, dat de overlevende ouder mits deze daartoe bevoegd is, alsnog met het gezag wordt belast.
2. Hij gaat hiertoe slechts over op verzoek van de overlevende ouder, en niet dan op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd, of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.
3. Wanneer de andere ouder een voogd had aangewezen overeenkomstig artikel 292 en deze inmiddels is opgetreden, is dit artikel van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat, mits het verzoek van de overlevende ouder binnen één jaar na het begin van de voogdij wordt gedaan, dit verzoek slechts wordt afgewezen indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd.

§ 3

Het bewind van de ouders

Artikel 253i

1. In geval van gezamenlijke gezagsuitoefening voeren de ouders gezamenlijk het bewind over het vermogen van het kind en vertegenwoordigen zij gezamenlijk het kind in burgerlijke handelingen, met dien verstande dat een ouder alleen, mits niet van bezwaren van de andere ouder is gebleken, hiertoe ook bevoegd is.

2. Artikel 253a is van overeenkomstige toepassing.
3. Oefent een ouder het gezag alleen uit, dan wordt door die ouder het bewind over het vermogen van het kind gevoerd en het kind in burgerrechtelijke handelingen vertegenwoordigd.
4. Van de leden 1 en 3 kan worden afgeweken:
  - a. indien de rechter bij de beschikking waarbij de uitoefening van het gezag over het kind aan een van de ouders wordt opgedragen op eensluidend verzoek van de ouders of op verzoek van een van hen, mits de ander zich daartegen niet verzet, heeft bepaald dat de ouder die niet het gezag over het kind zal uitoefenen, het bewind over het vermogen van het kind zal voeren;
  - b. ingevolge artikel 276 lid 2 bij ontheffing of ontzetting van het gezag;
  - c. indien degene die een minderjarige goederen schenkt of vermaakt, bij de gift onderscheidenlijk bij de uiterste wilsbeschikking, heeft bepaald dat een ander het bewind over die goederen zal voeren.
5. In het laatstbedoelde geval zijn de ouders, of indien een ouder het gezag alleen uitoefent, die ouder, bevoegd van de bewindvoerder rekening en verantwoording te vragen.
6. Bij het vervallen van het door de schenker of erflater ingestelde bewind zijn de leden 1 en 2, onderscheidenlijk lid 3, van toepassing.

Artikel 253j

De ouders of een ouder moeten het bewind over het vermogen van hun kind als goede bewindvoerders voeren. Bij slecht bewind zijn zij voor de daaraan te wijten schade aansprakelijk, behoudens voor de vruchten van dat vermogen voor zover de wet hun het genot daarvan toekent.

Artikel 253k

Op het bewind van de ouders of een ouder zijn artikel 342 lid 2, de artikelen 344 tot en met 357 en artikel 370 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 253l

1. Elke ouder die het gezag over zijn kind uitoefent, heeft het vruchtgenot van diens vermogen. Indien het kind bij de ouder inwoont en anders dan incidenteel inkomen uit arbeid geniet, is het verplicht naar draagkracht bij te dragen in de kosten van de huishouding van het gezin.
2. Lid 1 is van overeenkomstige toepassing in geval de ouder van het gezag is ontheven, tenzij de andere ouder het gezag uitoefent.
3. Aan bedoeld vruchtgenot zijn de lasten verbonden, die op vruchtgebruikers rusten.

Artikel 253m

De ouder heeft geen vruchtgenot van het vermogen, ten aanzien waarvan bij uiterste wilsbeschikking van de erflater of bij de gift is bepaald dat de ouders daarvan het vruchtgenot niet zullen hebben.

Afdeling 3

Gemeenschappelijke bepalingen betreffende de gezagsuitoefening door de ouders en de gezagsuitoefening door één van hen

Artikel 253n

1. Op verzoek van de niet met elkaar gehuwde ouders of een van hen kan de kantonrechter het gezamenlijk gezag, bedoeld in artikel 251 lid 2, artikel 252 lid 1, artikel 253q lid 5 of artikel 277 lid 1 beëindigen, indien nadien de omstandigheden zijn gewijzigd of bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan. Alsdan bepaalt de rechter aan wie van de ouders voortaan het gezag over ieder der minderjarige kinderen toekomt.
2. Artikel 251a leden 1 en 3 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 253o

1. Beslissingen waarbij een ouder alleen met het gezag is belast, gegeven ingevolge de paragrafen 1, 2 en 2a en artikel 253n kunnen op verzoek van de ouders of van een van hen door de kantonrechter worden gewijzigd op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd, of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.
2. De kantonrechter is eveneens bevoegd kennis te nemen van verzoeken tot wijziging van beslissingen inzake het gezag of daarmee samenhangend die door een buitenlandse autoriteit zijn gegeven na een in het buitenland totstandgekomen echtscheiding of scheiding van tafel en bed, indien de minderjarige gewoon verblijf heeft in Suriname. Deze rechter is voorts bevoegd om in het gezag te voorzien of een met het gezag samenhangende beslissing te geven, indien de buitenlandse beslissing niet voor erkenning in aanmerking komt dan wel indien na de echtscheiding of scheiding van tafel en bed zodanige beslissing niet is gegeven en de minderjarige gewoon verblijf heeft in Suriname.

Artikel 253p

1. In de gevallen waarin door de rechter het gezag wordt opgedragen aan beide ouders of aan een ouder alleen, neemt dit een aanvang zodra de desbetreffende beschikking in kracht van gewijsde is gegaan, of, indien zij uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, daags nadat de beschikking is verstrekt of verzonden.
2. Na de gerechtelijke ontbinding van het huwelijk of na scheiding van tafel en bed begint het gezag nochtans niet voordat de beschikking houdende ontbinding van het huwelijk is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand of voordat de beschikking houdende scheiding van tafel en bed is ingeschreven in het huwelijksgoederenregister.
3. Indien een aantekening was gedaan als bedoeld in artikel 252 lid 1 begint het aan één der ouders opgedragen gezag nochtans niet, dan nadat deze aantekening door de griffier is doorgehaald. Van de doorhaling doet de griffier schriftelijk mededeling aan beide ouders.

Artikel 253q

1. Wanneer een van de ouders die gezamenlijk het gezag over hun minderjarige kinderen uitoefenen, op een der in artikel 246 genoemde gronden daartoe onbevoegd is, oefent de andere ouder alleen het gezag over de kinderen uit. Wanneer de grond van de onbevoegdheid is weggevallen, herleeft van rechtswege het gezamenlijke gezag.
2. Wanneer beide ouders die gezamenlijk het gezag over hun minderjarige kinderen uitoefenen, daartoe op een der in artikel 246 genoemde gronden onbevoegd zijn, benoemt de kantonrechter een voogd.
3. Wanneer een ouder die alleen het gezag uitoefent, op een der in artikel 246 genoemde gronden daartoe onbevoegd is, belast de kantonrechter de andere ouder met het gezag, tenzij gegronde vrees bestaat dat de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd. Alsdan benoemt hij een voogd.
4. De in de leden 2 en 3 bedoelde beslissingen worden gegeven op verzoek van een ouder, bloed- of aanverwanten van de minderjarige, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of ambtshalve.
5. Wanneer de grond van de onbevoegdheid van de in lid 3 eerstgenoemde ouder is vervallen, wordt hij, op zijn verzoek, wederom met het gezag belast, indien de kantonrechter overtuigd is dat het kind wederom aan de ouder mag worden toevertrouwd. Op verzoek van de ouders of een van hen kan hij de ouders gezamenlijk met het gezag belasten.

Artikel 253r

1. Artikel 253q is van overeenkomstige toepassing, indien:
  - a. een of beide ouders al dan niet tijdelijk in de onmogelijkheid verkeert het gezag uit te oefenen; of
  - b. het bestaan of de verblijfplaats van een of beide ouders onbekend is.
2. Het gezag dat aan een of beide ouders toekomt, is geschorst gedurende de tijd waarin een van de in lid 1 bedoelde omstandigheden zich voordoet.

Artikel 253s

1. Indien het kind met instemming van zijn ouders die het gezag over hem uitoefenen, gedurende ten minste een jaar door een of meer anderen als behorende tot het gezin is verzorgd en opgevoed, kunnen de ouders slechts met toestemming van degenen die de verzorging en opvoeding op zich hebben genomen, wijziging in het verblijf van het kind brengen.
2. Voor zover de volgens lid 1 vereiste toestemmingen niet worden verkregen, kunnen zij op verzoek van de ouders door die van de kantonrechter worden vervangen. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.
3. In geval van afwijzing van het verzoek is de beschikking van kracht gedurende een door de rechter te bepalen termijn, welke de duur van zes maanden niet te boven mag gaan. Is echter voor het einde van deze termijn een verzoek tot ondertoezichtstelling van het kind dan wel tot ontzetting of ontzetting van een of beide ouders aanhangig gemaakt, dan blijft de beschikking gelden totdat op het verzoek bij gewijsde is beslist.

Afdeling 4
Ondertoezichtstelling van kinderen

Artikel 254

1. Indien een kind zodanig opgroeit, dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd, en andere middelen ter afwending van deze bedreiging hebben gefaald of, naar is te voorzien, zullen falen, kan de kantonrechter het onder toezicht stellen.
2. Hij kan dit doen op verzoek van een van de ouders, een ander die het kind als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, een van de bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of het openbaar ministerie.

Artikel 255

1. Bij de toewijzing van het verzoek benoemt de kantonrechter tevens een gezinsvoogd, die onder zijn leiding op het kind toezicht houdt.
2. Bij deze benoeming let de rechter op de godsdienstige gezindheid en de levensovertuiging van het kind en van het gezin waartoe het kind behoort.
3. De kantonrechter die een kind onder toezicht heeft gesteld, kan de vervulling van de taak overdragen aan de kantonrechter van de woon- of verblijfplaats van het kind. Bij staatsbesluit worden hieromtrent nadere regels gesteld.

Artikel 256

De kantonrechter is bevoegd te allen tijde de gezinsvoogd door een andere te vervangen.

Artikel 257

De kantonrechter kan hangende het onderzoek naar de noodzaak van een ondertoezichtstelling het kind voorlopig onder toezicht stellen. Dit voorlopige toezicht blijft gelden totdat omtrent de ondertoezichtstelling bij gewijsde is beslist.

Artikel 258

1. De kantonrechter bepaalt de duur van de ondertoezichtstelling op een termijn van ten hoogste één jaar, die hij telkens met ten hoogste één jaar kan verlengen.
2. De kantonrechter kan de ondertoezichtstelling te allen tijde opheffen. Zij eindigt door de meerderjarigheid van het kind.

Artikel 259

De gezinsvoogd onderhoudt zoveel mogelijk persoonlijk contact met het kind en met het gezin waartoe het behoort. Hij bevordert het geestelijk, lichamelijk en toekomstig stoffelijk welzijn van het

kind. Hij dient de ouders van raad bij de verzorging en opvoeding en tracht hen te overreden hiertoe het nodige te doen.

Artikel 260

1. Bij de verzorging en opvoeding van het onder toezicht gestelde kind moeten de ouders zich gedragen naar de aanwijzingen van de gezinsvoogd.
2. Een ouder, die met de gezinsvoogd van mening verschilt ten aanzien van de in het belang van het kind te nemen maatregelen, kan op mondeling of schriftelijk verzoek de beslissing van de kantonrechter inroepen.
3. Aanwijzingen tot het nemen van maatregelen die kosten zullen veroorzaken, kan de gezinsvoogd slechts geven met machtiging van de kantonrechter.
4. Plaatsing van het kind buiten het gezin geschiedt, behoudens in de gevallen dat de ouders daartoe zonder bezwaar van de gezinsvoogd overgaan, alleen krachtens de artikelen 262 en 263.

Artikel 261

De kantonrechter kan te allen tijde bevelen dat het kind door de gezinsvoogd voor hem wordt gebracht.

Artikel 262

De kantonrechter kan te allen tijde bevelen dat het kind tot onderzoek van zijn geestelijke of lichamelijke gesteldheid voor ten hoogste drie maanden wordt opgenomen in een door hem aan te wijzen observatiehuis. Hij kan de termijn van de opneming eenmaal met ten hoogste drie maanden verlengen, indien het belang van het kind dit gebiedend noodzakelijk maakt.

Artikel 263

1. Indien dit in het belang van de verzorging en opvoeding noodzakelijk is, kan de kantonrechter het kind doen opnemen in een door hem aan te wijzen pleeggezin, inrichting of elders.
2. Bij zijn keuze let de kantonrechter op de wensen van hen die het gezag uitoefenen, en op de godsdienstige gezindheid en levensovertuiging van het kind en van het gezin waartoe het kind behoort.
3. De kantonrechter bepaalt de duur van de opneming op een termijn van ten hoogste een jaar. Hij kan deze termijn telkens met een jaar verlengen en te allen tijde verkorten.
4. Voor plaatsing in een gesloten inrichting is een uitdrukkelijk daartoe strekkende machtiging van de kantonrechter vereist. Deze machtiging wordt slechts verleend indien zij vereist is wegens ernstige gedragsstoornissen van het kind. Zodra een verzoek tot zulk een machtiging of tot verlenging daarvan bij de kantonrechter is ingediend, wordt het kind door de kantonrechter ambtshalve een raadsman toegevoegd.
5. Opneming in een inrichting eindigt mede door een besluit van de Minister van Justitie, de kantonrechter gehoord, wanneer de Minister van Justitie dit in verband met een juiste verdeling der in de aangewezen inrichtingen beschikbare plaatsruimte noodzakelijk oordeelt.

Artikel 263a

1. Voor zover noodzakelijk met het oog op het doel van de uithuisplaatsing van een minderjarige als bedoeld in de artikelen 262 en 263, kan de kantonrechter of de gezinsvoogd voor de duur van de uithuisplaatsing de contacten tussen de met het gezag belaste ouder en het kind beperken.
2. Een beslissing van de gezinsvoogd geldt als een aanwijzing. Artikel 260 lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 263b

1. Voor de duur van de maatregel kan de kantonrechter op verzoek van de gezinsvoogd of ambtshalve een rechterlijke beslissing tot vaststelling van een regeling inzake de uitoefening van het omgangsrecht wijzigen voor zover dat noodzakelijk is met het oog op het doel van de ondertoezichtstelling.
2. Op het verzoek van de met het gezag belaste ouder, de omgangsgerechtigde, de minderjarige van twaalf jaar of ouder en de gezinsvoogd kan de rechter de in lid 1 genoemde beslissing wijzigen op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd, of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.
3. Zodra de ondertoezichtstelling is geëindigd, geldt een ingevolge deze bepaling vastgestelde regeling als een regeling als bedoeld in artikel 377a dan wel 377f.

Artikel 264

De kosten van de maatregelen bedoeld bij artikel 260 lid 3, en de artikelen 262 en 263 komen ten laste van de ouders, of, voor zover deze onvermogen zijn, ten laste van het kind; voor zover ook het kind onvermogen is, komen die kosten ten laste van de Staat.

Artikel 265

Bij staatsbesluit kunnen voorschriften worden gegeven ten aanzien van alles wat in verband met de uitvoering van de voorschriften van deze afdeling nog nadere voorziening behoeft.

Afdeling 5

Ontheffing en ontzetting van het ouderlijk gezag

Artikel 266

Mits het belang van het kind zich daar niet tegen verzet, kan de kantonrechter een ouder van het gezag over een of meer van zijn kinderen ontheffen op grond dat hij ongeschikt of onmachtig is zijn plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen.

Artikel 267

1. Ontheffing wordt slechts uitgesproken op verzoek van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of van het openbaar ministerie.

2. In het geval, bedoeld in artikel 268 lid 2 onder d, kan, indien de kantonrechter een verzoek van de ouders om toestemming tot wijziging in het verblijf van hun kind heeft afgewezen, de ontheffing bovendien verzocht worden door degene die het kind op het tijdstip van het verzoek ten minste een jaar heeft verzorgd en opgevoed. Indien het kind door meer dan een persoon wordt verzorgd en opgevoed, kan het verzoek slechts door deze gemeenschappelijk worden gedaan. Is de ontheffing verzocht, dan blijft artikel 253s lid 2 buiten toepassing totdat op het verzoek bij gewijsde is beslist.

Artikel 268

1. Ontheffing kan niet worden uitgesproken indien de ouder zich daartegen verzet.
2. Deze regel lijdt uitzondering:
  - a. indien na een ondertoezichtstelling van ten minste zes maanden blijkt, of na een opneming krachtens de artikelen 262 en 263 van meer dan een jaar en zes maanden gegronde vrees bestaat, dat deze maatregel, door de ongeschiktheid of onmacht van een ouder om zijn plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen, onvoldoende is om het kind voor zedelijke of lichamelijke ondergang te behoeden;
  - b. indien zonder de ontheffing van de ene ouder de ontzetting van de andere ouder het kind niet aan diens invloed zou onttrekken;
  - c. indien de geestvermogens van de ouder zodanig zijn gestoord dat hij niet in staat is zijn wil te bepalen of de betekenis van zijn verklaring te begrijpen;
  - d. indien na een verzorging en opvoeding met instemming van de ouder, anders dan uit hoofde van een ondertoezichtstelling of een voorlopige toevertrouwing aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, van ten minste een jaar in een ander gezin dan het ouderlijke, een voortzetting daarvan noodzakelijk is en van terugkeer naar de ouder ernstig nadeel voor het kind moet worden gevreesd.

Artikel 269

1. Indien de kantonrechter het in het belang van het kind noodzakelijk oordeelt, kan hij een ouder van het ouderlijk gezag over een of meer van zijn kinderen ontzetten, op grond van:
  - a. misbruik van het gezag, of grove verwaarlozing van de verzorging of opvoeding van een of meer kinderen;
  - b. slecht levensgedrag;
  - c. onherroepelijke veroordeling:
    - 1° wegens opzettelijke deelneming aan enig misdrijf met een onder zijn gezag staande minderjarige;
    - 2° wegens het plegen tegen de minderjarige van een van de misdrijven, omschreven in het Tweede Boek, de titels XII tot en met XIV en XVII tot en met XX van het Wetboek van Strafrecht;
    - 3° tot een vrijheidsstraf van twee jaar of langer;
  - d. het in ernstige mate veronachtzamen van de aanwijzingen van de gezinsvoogd of belemmeren van een krachtens de artikelen 262 en 263 bevolen opneming;
  - e. het bestaan van gegronde vrees voor verwaarlozing van de belangen van het kind, doordat de ouder het kind teruggeist of terugneemt van anderen, die diens verzorging en opvoeding op

- zich hebben genomen.
2. Onder misdrijf wordt in dit artikel begrepen medeplichtigheid aan en poging tot misdrijf.

Artikel 270

1. Ontzetting van het gezag wordt slechts uitgesproken op verzoek van de andere ouder, een van de bloed- of aanverwanten van het kind tot en met de vierde graad, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of van het openbaar ministerie.
2. In het geval, bedoeld in artikel 269 lid 1 onder e, kan de ontzetting bovendien verzocht worden door hem, die de verzorging en opvoeding van het kind op zich heeft genomen.

Artikel 271

1. Indien de kantonrechter het in het belang van het kind noodzakelijk acht, kan hij een ouder wiens ontzetting is verzocht, hangende het onderzoek geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van het gezag over een of meer van zijn kinderen schorsen. Gelijke bevoegdheid komt hem toe ten opzichte van een ouder wiens ontheffing is verzocht, in de gevallen, bedoeld in artikel 268 lid 2.
2. Indien de andere ouder mede het gezag uitoefent, wordt gedurende de schorsing het gezag door hem alleen uitgeoefend.
3. Acht de rechter in dit laatste geval de schorsing van de te ontzetten ouder onvoldoende om het kind aan diens invloed te onttrekken, dan kan hij ook de andere ouder schorsen.
4. Betreft de schorsing beide ouders of een ouder die het gezag alleen uitoefent, dan vertrouwt de rechter het kind voorlopig toe aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen van dit kind de bevoegdheden verleent die hij geschikt acht.
5. De in dit artikel bedoelde beschikkingen blijven van kracht, totdat de uitspraak omtrent de ontzetting of de ontheffing in kracht van gewijsde is gegaan. De rechter kan zodanige beschikking evenwel met ingang van een vroeger tijdstip herroepen.

Artikel 272

1. Op grond van feiten die tot ontzetting van een ouder kunnen leiden, kan het openbaar ministerie, indien het dit in het belang van het kind noodzakelijk acht, het kind aan het gezag van de ouders onttrekken en voorlopig aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken toevertrouwen. Gelijke bevoegdheid komt het toe op grond van feiten die tot ontheffing van een ouder kunnen leiden in de gevallen, bedoeld in artikel 268 lid 2.
2. De toevertrouwing vervalt, indien het openbaar ministerie niet binnen veertien dagen van de kantonrechter haar bekrachtiging heeft verzocht.
3. Wordt de bekrachtiging tijdig verzocht, dan kan de kantonrechter hetzij de teruggave van het kind aan zijn ouders bevelen, hetzij een van de beschikkingen geven, bedoeld in artikel 271.
4. In het geval, bedoeld in lid 3, bepaalt de rechter tevens hoe lang de gegeven beschikking van kracht zal blijven. Is echter voor het einde van deze termijn, die op verzoek van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken kan worden verlengd, een verzoek tot ontzetting of ontheffing

aanhangig gemaakt, dan blijft de beschikking gelden totdat over de ontzetting of de ontheffing bij gewijsde is beslist. De rechter kan die beschikking evenwel met ingang van een vroeger tijdstip herroepen.

Artikel 273

De kosten die het Bureau voor Familierechtelijke Zaken maakt ten behoeve van het hem toevertrouwde kind, komen ten laste van de ouders, of, voor zover deze onvermogen zijn, ten laste van het kind; voor zover ook het kind onvermogen is, blijven die kosten ten laste van de Staat. Bij staatsbesluit kunnen dienaangaande nadere regels worden gesteld. Wanneer de toevertrouwing niet door de ontzetting of de ontheffing van een of beide ouders wordt gevolgd, kan de kantonrechter bevelen, dat hetgeen zij of het kind ter bestrijding van bedoelde kosten hebben betaald hun geheel of ten dele wordt teruggegeven.

Artikel 274

1. Indien de ouders gezamenlijk het gezag uitoefenen, wordt na de ontheffing of ontzetting van een van hen voortaan het gezag door de andere ouder alleen uitgeoefend.
2. In geval van ontheffing of ontzetting van een ouder die het gezag alleen uitoefent, kan de andere ouder de kantonrechter te allen tijde verzoeken met de uitoefening van het gezag te worden belast. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.
3. De rechter die het verzoek, bedoeld in lid 2, heeft afgewezen, kan deze beschikking steeds wijzigen. Hij doet dit echter slechts op verzoek van de betrokken ouder, en niet dan op grond van omstandigheden, waarmede de rechter bij het geven van de beschikking geen rekening heeft kunnen houden.

Artikel 275

1. Indien de andere ouder het gezag voortaan niet alleen uitoefent, benoemt de rechter een voogd over de minderjarigen.
2. Ieder die tot uitoefening van de voogdij bevoegd is, kan tijdens het onderzoek schriftelijk aan de rechter verzoeken met de voogdij te worden belast.
3. In geval van ontheffing met toepassing van artikel 268 lid 2 onder d benoemt de kantonrechter bij voorkeur tot voogd degene, dan wel een van degenen, die op het tijdstip van het verzoek het kind ten minste een jaar heeft onderscheidenlijk hebben verzorgd en opgevoed, mits deze bevoegd is onderscheidenlijk zijn tot uitoefening van de voogdij.

Artikel 276

1. Indien de ontheven of ontzette ouder het bewind over het vermogen van zijn kind voerde, wordt hij tevens veroordeeld tot het afleggen van rekening en verantwoording aan zijn opvolger in dit bewind.

2. Zijn er kinderen die goederen gemeen hebben en komen zij onder het gezag van verschillende personen, dan kan de rechter een van deze personen of een derde aanwijzen om over deze goederen tot de verdeling het bewind te voeren. De aangewezen bewindvoerder stelt de waarborgen die de rechter van hem verlangt.
3. Op het bewind krachtens lid 2 is artikel 253k van toepassing, indien een der ouders als bewindvoerder is aangewezen, en anders afdeling 6, paragraaf 10. De bewindvoerder is bij uitsluiting bevoegd tot vernietiging van rechtshandelingen van minderjarige deelgenoten, strekkend tot beheer of beschikking met betrekking tot de onder bewind staande goederen.

Artikel 277

1. Indien de rechter overtuigd is dat een minderjarige wederom aan zijn ontheven of ontzette ouder mag worden toevertrouwd, kan hij deze ouder op zijn verzoek in het gezag herstellen. Indien de niet met elkaar gehuwde ouders gezamenlijk het gezag willen uitoefenen, wordt het verzoek daartoe door hen beiden of een van hen gedaan.
2. Indien bij gelegenheid van de ontzetting of ontheffing het gezag aan de andere ouder was opgedragen, belast de rechter de ontheven of ontzette ouder die alleen het in lid 1 bedoelde verzoek doet, niet met het gezag, tenzij de omstandigheden na het nemen van de beschikking waarbij het gezag aan de andere ouder werd opgedragen, zijn gewijzigd of bij het nemen van de beschikking van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan. Artikel 253e is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 278

1. Het verzoek, bedoeld in artikel 277, kan ook worden gedaan door het Bureau voor Familierechtelijke Zaken.
2. Hangende het onderzoek kan zowel het Bureau voor Familierechtelijke Zaken als de te herstellen ouder de rechter verzoeken de beslissing aan te houden tot het einde van een door hem te bepalen proeftijd van ten hoogste zes maanden; gedurende die tijd zal het kind bij de in het gezag te herstellen ouder verblijven. De rechter is te allen tijde bevoegd de proeftijd te beëindigen.

Afdeling 6 Voogdij

§ 1 Voogdij in het algemeen

Artikel 280

De voogdij begint:

- a. voor de voogd die door een ouder is benoemd: op het tijdstip waarop hij zich na het overlijden van deze ouder bereid verklaart de voogdij te aanvaarden; de verklaring moet door de betrokkene in persoon of bij bijzondere gevolmachtigde worden afgelegd ter griffie van het kantongerecht dat

overeenkomstig artikel 429c van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in zaken betreffende minderjarigen bevoegd is; de verklaring moet worden afgelegd binnen veertien dagen, of, indien de persoon die de verklaring moet afleggen, zich in het buitenland bevindt, binnen vier weken nadat de benoeming is betekend; tot betekening kan iedere belanghebbende alsmede het Bureau voor Familierechtelijke Zaken opdracht geven;

- b. voor de voogd die, nadat hij zich bereid heeft verklaard de voogdij te aanvaarden, door de rechter is benoemd: op de dag waarop de beslissing die de benoeming inhoudt, in kracht van gewijsde is gegaan, of, zo deze uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, daags nadat de benoeming van de voogd is verstrekt of verzonden; een mondelinge bereidverklaring geschiedt ten overstaan van de rechter die benoemt; een schriftelijke bereidverklaring wordt neergelegd ter griffie waar de benoeming zal geschieden.

Artikel 281

1. De voogdij eindigt op de dag waarop in kracht van gewijsde is gegaan de beschikking waarbij:
  - a. de voogd is ontslagen of ontzet;
  - b. het gezag over de onder zijn voogdij staande minderjarige aan een of beide ouders is opgedragen; of
  - c. de voogdij overeenkomstig artikel 299a of artikel 302 lid 4 aan een andere voogd is opgedragen.
2. Is een beschikking als in lid 1 bedoeld uitvoerbaar verklaard bij voorraad, dan eindigt de voogdij daags nadat de beschikking is verstrekt of verzonden.

§ 2

Voogdij door een der ouders opgedragen

Artikel 292

1. Voor zover een ouder het gezag over zijn kinderen uitoefent, kan hij bij uiterste wilsbeschikking bepalen wie na zijn dood voortaan als voogd het gezag over deze kinderen zal uitoefenen.
2. Hij kan geen rechtspersoon als voogd aanwijzen.
3. Hebben beide ouders van deze bevoegdheid gebruik gemaakt, en sterven zij, zonder dat men kan weten wie het eerst is overleden, dan bepaalt de kantonrechter ambtshalve wiens beschikking gevolg heeft.

Artikel 293

De door de ouder getroffen regeling heeft geen gevolg of verval:

- a. indien na zijn overlijden de andere ouder van rechtswege of krachtens rechterlijke beschikking het gezag over zijn kinderen uitoefent;
- b. indien en voor zover hij op het tijdstip van zijn overlijden het gezag over zijn kinderen niet meer uitoefende.

§ 3

Voogdij door de rechter opgedragen

Artikel 295

De kantonrechter benoemt een voogd over alle minderjarigen, die niet onder ouderlijk gezag staan en in de voogdij van wie niet op wettige wijze is voorzien.

Artikel 296

1. Is voorziening nodig in afwachting van het begin der voogdij overeenkomstig artikel 280, dan benoemt de kantonrechter een voogd voor de duur van deze omstandigheden.
2. Zodra bedoelde omstandigheden zijn vervallen, wordt deze voogd op verzoek van degene die hij vervangt, door de kantonrechter ontslagen.

Artikel 297

1. De kantonrechter benoemt insgelijks een voogd, wanneer voorziening nodig is wegens:
  - a. tijdelijke onmogelijkheid, waarin een voogd zich bevindt, het gezag uit te oefenen;
  - b. onbekendheid van bestaan of verblijfplaats van de voogd; of
  - c. in gebreke blijven van de voogd het gezag uit te oefenen.
2. Is de benoeming op lid 1 onder c gegrond, dan kan de rechter de benoemde voogd een beloning toekennen en is de in gebreke gebleven voogd jegens de minderjarige aansprakelijk voor de kosten die de vervanging veroorzaakt alsmede, behoudens zijn verhaal op de benoemde voogd, voor diens verrichtingen.
3. Zodra de in lid 1 genoemde omstandigheden zijn vervallen, wordt de benoemde voogd op eigen verzoek of op verzoek van degene die hij vervangt, door de kantonrechter ontslagen, tenzij gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd.

Artikel 298

Gedurende de in de artikelen 296 en 297 bedoelde voogdij is de uitoefening van de voogdij geschorst.

Artikel 299

De kantonrechter benoemt de voogd op verzoek van bloed- of aanverwanten van de minderjarige, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, schuldeisers of andere belanghebbenden, of ambtshalve.

Artikel 299a

1. Degene die met instemming van de voogd een minderjarige in zijn gezin, anders dan uit hoofde van een ondertoezichtstelling of een voorlopige toevertrouwing aan het Bureau voor

Familierechtelijke Zaken, ten minste een jaar heeft verzorgd en opgevoed, kan de kantonrechter verzoeken hem dan wel een rechtspersoon als bedoeld in artikel 302, tot voogd te benoemen.

2. Indien de minderjarige door meer dan één persoon als behorende tot het gezin wordt verzorgd en opgevoed, kan het verzoek slechts door de desbetreffende personen gemeenschappelijk worden gedaan.
3. Het verzoek kan ook worden gedaan door het Bureau voor Familierechtelijke Zaken.
4. De rechter willigt het verzoek slechts in, indien hij dit in het belang van de minderjarige acht en hem genoegzaam is gebleken, dat de voogd niet bereid is zich van zijn bediening te doen ontslaan. Alsdan benoemt hij bij voorkeur degene wiens benoeming wordt verzocht tot voogd, mits deze bevoegd is tot uitoefening van de voogdij.
5. Is het bij lid 1 bedoelde verzoek gedaan, dan blijft artikel 336a lid 2 buiten toepassing, totdat op het verzoek bij gewijsde is beslist.

Artikel 301

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand geeft de kantonrechter onverwijld kennis:
  - a. van het overlijden van ieder die minderjarige kinderen achterlaat;
  - b. van de aangifte van de geboorte van ieder kind, waarover de moeder niet van rechtswege het gezag uitoefent.
2. De ambtenaar van de burgerlijke stand geeft het Bureau voor Familierechtelijke Zaken onverwijld kennis:
  - a. van het overlijden van ieder, die minderjarige kinderen nalaat, tenzij van rechtswege in het gezag over deze kinderen is voorzien;
  - b. van de aangifte van de geboorte van ieder kind, geboren binnen 306 dagen nadat het huwelijk van zijn moeder door de dood van haar echtgenoot is ontbonden, en van ieder kind, ten aanzien van wie alleen het moederschap vaststaat;
  - c. van iedere latere vermelding houdende een erkenning, die is toegevoegd aan een geboorteakte van een minderjarige;
  - d. van iedere door hem toegevoegde latere vermelding van gerechtelijke vaststelling van het vaderschap;
  - e. van iedere door hem toegevoegde latere vermelding van een rechterlijke uitspraak die een minderjarige betreft, houdende een ontkenning van het vaderschap, vernietiging van een erkenning, gegrondverklaring van een betwisting of inroeping van staat of vernietiging van zulk een uitspraak.
3. Indien het huwelijk van de overledene die minderjarige kinderen nalaat, gerechtelijk was ontbonden, of de overledene van tafel en bed gescheiden was, bericht de ambtenaar van de burgerlijke stand, zo de andere ouder nog leeft, deze omstandigheden tevens aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken; deze zendt alsdan de door hem ontvangen kennisgeving door aan de kantonrechter die over het verzoek tot ontbinding van het huwelijk of tot scheiding van tafel en bed heeft beslist.

§ 4

Voogdij van rechtspersonen

Artikel 302

1. De rechter kan, mits op haar verzoek of na haar bereidverklaring, de voogdij opdragen aan rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid, wier statuten of reglementen duurzame verzorging van minderjarigen voorschrijven. Bij staatsbesluit kunnen voorwaarden worden gesteld.
2. De rechter die de voogdij aan een rechtspersoon opdraagt, let hierbij op de godsdienstige gezindheid en levensovertuiging van de minderjarige en van het gezin waartoe deze behoort.
3. Elke voogdij van een rechtspersoon die door fusie ophoudt te bestaan, gaat over op de verkrijgende rechtspersoon, mits deze een rechtspersoon is waaraan de rechter krachtens lid 1 een voogdij kan opdragen.
4. Niettemin kan de rechter vervolgens op verzoek van bloed- en aanverwanten van de minderjarige, van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, van belanghebbenden of ambtshalve, de voogdij aan een ander opdragen.

Artikel 303

1. Voor zover de wet niet anders bepaalt, heeft de met voogdij belaste rechtspersoon dezelfde bevoegdheden en verplichtingen als andere voogden.
2. De uitoefening van de voogdij geschiedt door het bestuur. Dit kan een of meer van zijn leden schriftelijk machtigen tot de uitoefening van de voogdij over de minderjarigen die in de machtiging zijn genoemd.

Artikel 304

1. Met de rechtspersoon zijn de bestuurders hoofdelijk en persoonlijk aansprakelijk voor iedere schade, die te wijten is aan een niet-behoorlijke uitoefening van de voogdij.
2. Iedere bestuurder zal zich echter van zijn aansprakelijkheid kunnen bevrijden door te bewijzen, dat hij geen schuld heeft aan de schade.
3. Indien het bestuur overeenkomstig artikel 303 lid 2 een of meer van zijn leden in het bijzonder tot de uitoefening van de voogdij gemachtigd heeft, wordt vermoed dat de schade uitsluitend aan de schuld van deze leden is te wijten.

Artikel 305

1. De rechtspersoon, die hem toevertrouwde minderjarigen uit huis plaatst, houdt het Bureau voor Familierechtelijke Zaken schriftelijk op de hoogte van de plaatsen waar zij zich bevinden.
2. De plaatsen, waar met voogdij belaste rechtspersonen minderjarigen geplaatst hebben, worden door het Bureau voor Familierechtelijke Zaken bezocht, zo vaak het dit ter beoordeling van de toestand der minderjarigen dienstig acht.
3. Artikel 263 lid 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 306

1. Zonder toestemming van de kantonrechter mag een rechtspersoon een hem toevertrouwde minderjarige niet in het buitenland plaatsen.
2. De rechter verleent deze toestemming slechts, indien hij de plaatsing voor de minderjarige wenselijk acht.

§ 5

Ontslag van de voogdij

Artikel 322

Iedere voogd kan zich van zijn bediening doen ontslaan, indien:

- a. hij aantoont dat hij ten gevolge van een sedert de aanvang van zijn bediening opgekomen geestelijk of lichamelijk gebrek niet meer in staat is deze waar te nemen;
- b. hij de vijftenzestigjarige leeftijd heeft bereikt;
- c. een daartoe bevoegd persoon zich schriftelijk heeft bereid verklaard de voogdij over te nemen, en de kantonrechter deze overneming in het belang van de minderjarigen acht.

§ 6

Onbevoegdheid tot de voogdij

Artikel 324

1. Wanneer een voogd op een der in artikel 246 genoemde gronden onbevoegd is tot de voogdij, ontslaat de kantonrechter hem en vervangt hem door een andere voogd.
2. Hij doet dit op verzoek van de voogd, bloed- of aanverwanten van de minderjarige, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, schuldeisers of andere belanghebbenden, of ambtshalve.

§ 7

Ondertoezichtstelling van onder voogdij staande minderjarigen

Artikel 326

1. Kinderen die onder voogdij staan van natuurlijke personen, kunnen onder toezicht worden gesteld.
2. Op deze ondertoezichtstelling zijn de artikelen 254 tot en met 263 en 265 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande nochtans dat deze ondertoezichtstelling ook door de voogd kan worden verzocht.
3. De kosten, bedoeld in artikel 264, komen ten laste van de ouders, of, indien deze onvermogen dan wel overleden zijn, van de minderjarige zelf. Voor zover ook deze laatste onvermogen is, blijven zij ten laste van de Staat.

§ 8
Ontzetting van voogdij

Artikel 327

1. Indien de kantonrechter dit in het belang van die minderjarigen noodzakelijk oordeelt, kan hij een voogd ten aanzien van een of meer tot eenzelfde voogdij behorende minderjarigen ontzetten op grond van:
  - a. slecht levensgedrag;
  - b. misbruik van zijn bevoegdheid, verwaarlozing van zijn verplichtingen, of de omstandigheid dat hij niet in staat is tot een behoorlijke uitoefening van zijn voogdij;
  - c. de omstandigheid, dat hij op een der beide voorgaande gronden van een andere voogdij, of op overeenkomstige gronden van het ouderlijk gezag, is ontzet;
  - d. de omstandigheid dat hij in staat van faillissement verkeert;
  - e. de omstandigheid dat hij in persoon, of dat zijn vader, moeder, echtgenoot of kind met de minderjarige een proces voert, waarbij diens staat of een aanmerkelijk gedeelte van diens vermogen betrokken is;
  - f. onherroepelijke veroordeling:
    - 1° wegens opzettelijke deelneming aan enig misdrijf met een onder zijn gezag staande minderjarige;
    - 2° wegens het plegen tegen de minderjarige van een der misdrijven, omschreven in het Tweede Boek, de titels XII tot en met XIV en XVII tot en met XX van het Wetboek van Strafrecht;
    - 3° tot een vrijheidsstraf van twee jaar of langer;
  - g. het in ernstige mate veronachtzamen van de aanwijzingen van de gezinsvoogd of belemmering van een krachtens de artikelen 262 en 263 bevolen opnemings;
  - h. het bestaan van gegronde vrees voor verwaarlozing van de belangen van een onder zijn gezag staande minderjarige, doordat hij de minderjarige terugeist of terugneemt van anderen, die diens verzorging en opvoeding op zich hebben genomen.
2. Onder misdrijf wordt in lid 1 begrepen medeplichtigheid aan en poging tot misdrijf.

Artikel 328

Ontzetting van een met voogdij belaste rechtspersoon kan bovendien plaats hebben indien hij nalaat het Bureau voor Familierechtelijke Zaken overeenkomstig artikel 305 op de hoogte te houden van de plaatsen waar de hem toevertrouwde minderjarigen zich bevinden dan wel indien hij het door het Bureau voor Familierechtelijke Zaken uit te oefenen toezicht belemmert of verhindert.

Artikel 329

1. Ontzetting van de voogdij kan slechts worden uitgesproken op verzoek van een der bloed- of aanverwanten van de minderjarige tot en met de vierde graad, het Bureau voor Familierechtelijke Zaken of van het openbaar ministerie.
2. In het geval, bedoeld in artikel 327 lid 1 onder h, kan de ontzetting bovendien verzocht worden door degene die de verzorging en opvoeding van de minderjarige op zich heeft genomen.

3. In het geval, bedoeld in artikel 367, kan de kantonrechter de ontzetting uitspreken, ook al had het Bureau voor Familierechtelijke Zaken deze niet verzocht.

Artikel 331

1. Indien de kantonrechter dit in het belang van de kinderen noodzakelijk acht, kan hij een voogd wiens ontzetting is verzocht, hangende haar onderzoek geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van zijn voogdij over een of meer der minderjarigen schorsen.
2. Bij schorsing van de voogd vertrouwt de rechter de minderjarigen voorlopig toe aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen der minderjarigen zodanige bevoegdheden verleent als hij geschikt zal achten.
3. De in de leden 1 en 2 bedoelde beschikkingen blijven van kracht totdat de uitspraak omtrent de ontzetting in kracht van gewijsde is gegaan. De kantonrechter kan zodanige beschikking evenwel met ingang van een vroeger tijdstip herroepen.

Artikel 332

Op grond van feiten die tot ontzetting van de voogdij kunnen leiden, kan de officier van justitie, indien hij dit in het belang van de minderjarigen noodzakelijk acht, hen aan het gezag van de voogd onttrekken en voorlopig aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken toevertrouwen. Artikel 272 leden 2 tot en met 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 333

De kosten die het Bureau voor Familierechtelijke Zaken ten behoeve van de hem toevertrouwde minderjarige maakt, komen ten laste van de ouders, of, indien deze onvermogend dan wel overleden zijn, van de minderjarige zelf. Voor zover ook deze laatste onvermogend is, blijven zij ten laste van de Staat. Bij staatsbesluit kunnen dienaangaande nadere regels worden gesteld.

Artikel 334

1. Indien de kantonrechter de ontzetting uitspreekt, voorziet hij tevens in het gezag.
2. Ieder die tot uitoefening van het gezag bevoegd is, kan tijdens het onderzoek schriftelijk aan de rechter verzoeken daarmee te worden belast.

Artikel 335

Degene die van de voogdij over een bepaalde minderjarige is ontzet, kan niet wederom tot voogd over die minderjarige worden benoemd.

§ 9

Het toezicht van de voogd over de persoon van de minderjarige

Artikel 336

De voogd draagt zorg dat de minderjarige overeenkomstig diens vermogen wordt verzorgd en opgevoed.

Artikel 336a

1. Indien de minderjarige door een ander of anderen dan zijn voogd, als behorende tot het gezin met instemming van de voogd ten minste een jaar is verzorgd en opgevoed geworden, kan de voogd niet dan met toestemming van degenen die de verzorging en opvoeding op zich hebben genomen, wijziging in het verblijf van de minderjarige brengen.
2. Voor zover de volgens lid 1 vereiste toestemmingen niet worden verkregen, kunnen zij op verzoek van de voogd door die van de kantonrechter worden vervangen. Dit verzoek wordt slechts ingewilligd, indien de rechter dit in het belang van de minderjarige acht.
3. In geval van afwijzing van het verzoek is de beschikking van kracht gedurende een door de kantonrechter te bepalen termijn, welke de duur van zes maanden niet te boven mag gaan. Is echter voor het einde van deze termijn een verzoek tot ondertoezichtstelling van het kind, tot ontzetting van de voogd dan wel een verzoek als bedoeld in artikel 299a, aanhangig gemaakt, dan blijft de beschikking gelden totdat op het verzoek bij gewijsde is beslist.

§ 10

Het bewind van de voogd

Artikel 337

1. De voogd vertegenwoordigt de minderjarige in burgerrechtelijke handelingen.
2. De voogd moet het bewind over het vermogen van de minderjarige als een goed voogd voeren. Bij slecht bewind is hij voor de daardoor veroorzaakte schade aansprakelijk.
3. Indien goederen die de minderjarige geschonken of vermaakt zijn, onder bewind zijn gesteld, is de voogd bevoegd van de bewindvoerder rekening en verantwoording te vorderen. Vervalt dit bewind, dan komen de goederen onder het bewind van de voogd.

Artikel 338

1. De voogd zorgt dat het vermogen van de minderjarige, zoals dit bij het begin van zijn voogdij is samengesteld, zo spoedig mogelijk wordt geïnventariseerd.
2. Binnen acht weken na het begin van zijn voogdij doet de voogd ter griffie van het kantongerecht van de woonplaats van de minderjarige schriftelijk opgave van de bij dat begin aanwezige gerede gelden, effecten aan toonder en spaarbankboekjes.
3. Binnen acht maanden na het begin van zijn voogdij levert de voogd een ter bevestiging van haar

deugdelijkheid door hem ondertekende boedelbeschrijving in ter griffie van het kantongerecht van de woonplaats van de minderjarige.

4. In de boedelbeschrijving is begrepen een opgave van de wijzigingen in de samenstelling van het vermogen tot het ogenblik dat zij wordt opgemaakt.

Artikel 339

1. Wanneer de goederen van de minderjarigen een door de President van het Hof van Justitie bepaalde waarde niet te boven gaan, kan de voogd een door hem ondertekende verklaring daaromtrent in plaats van de boedelbeschrijving inleveren ter griffie van het kantongerecht. De Minister van Justitie kan een model voor de verklaring vaststellen. De voogd van twee of meer kinderen van dezelfde ouders kan met een zodanige verklaring slechts volstaan, wanneer bovendien de goederen der minderjarigen tezamen het dubbele van de in de eerste volzin bedoelde waarde niet te boven gaan.
2. De kantonrechter kan te allen tijde bepalen dat alsnog een beschrijving van het vermogen van de minderjarige, zoals dit op de datum van zijn beschikking is samengesteld, met overeenkomstige toepassing van artikel 338 moet worden opgemaakt en ingeleverd.

Artikel 340

1. De kantonrechter kan bij gebleken noodzakelijkheid een langere termijn voor de inlevering van een boedelbeschrijving of een verklaring als bedoeld in artikel 339 stellen.
2. Indien binnen de daarvoor gestelde termijn geen boedelbeschrijving, noch een verklaring als bedoeld in artikel 339 is ingeleverd, doet de rechter binnen tien dagen na het einde van die termijn de voogd ten verhoore oproepen.

Artikel 341

1. In de boedelbeschrijving of in de verklaring, bedoeld in artikel 339, moet de voogd opgeven wat hij van de minderjarige heeft te vorderen. Bij gebreke hiervan zal hij zijn vorderingsrecht niet vóór diens meerderjarigheid kunnen uitoefenen.
2. Zolang de voogd zijn vorderingsrecht niet kan uitoefenen, draagt de hoofdsom van zijn vordering geen rente.

Artikel 342

1. De artikelen 338 tot en met 341 zijn van overeenkomstige toepassing wanneer de minderjarige gedurende de voogdij door schenking, erfopvolging of making vermogen krijgt.
2. De ontvanger der belastingen aan wie ambtshalve bekend is dat de minderjarige vermogen heeft verkregen, is verplicht de kantonrechter van diens woonplaats hiervan te verwittigen.

Artikel 343

De voogd kan, onverminderd zijn aansprakelijkheid voor de door zijn slecht bewind veroorzaakte schade, voor de minderjarige alle handelingen verrichten die hij in diens belang noodzakelijk, nuttig of wenselijk acht, behoudens het elders in deze paragraaf bepaalde.

Artikel 344

1. Voor zover de kantonrechter niet anders bepaalt, geeft de voogd de effecten aan toonder van de minderjarige in bewaring bij de Centrale Bank van Suriname of een ingevolge de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen geregistreeerde kredietinstelling.
2. De rechter kan aanwijzingen geven omtrent de wijze waarop spaarbankboekjes en gelden van de minderjarige moeten worden bewaard. De rechter onder wiens goedkeuring een verdeling tot stand komt, kan ter gelegenheid daarvan aanwijzingen als hier bedoeld geven. Overigens is de rechter, aangewezen in artikel 429c van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, bevoegd.
3. Voor effecten aan toonder, spaarbankboekjes en gelden, die de minderjarige tezamen met een of meer andere personen toekomen, gelden de leden 1 en 2, wanneer de voogd die onder zijn berusting heeft. De kantonrechter onder wiens goedkeuring een verdeling tot stand komt, kan ter gelegenheid daarvan aanwijzingen geven. Overigens is de kantonrechter, aangewezen in artikel 429c van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, bevoegd.

Artikel 345

1. De voogd heeft machtiging van de kantonrechter om de volgende handelingen voor rekening van de minderjarige te verrichten:
  - a. aangaan van overeenkomsten strekkende tot beschikking over goederen van de minderjarige, tenzij de handeling geld betreft, als een gewone beheersdaad kan worden beschouwd, of krachtens rechterlijk bevel geschiedt;
  - b. giften doen, andere dan gebruikelijke, niet bovenmatige;
  - c. een making of gift, waaraan lasten of voorwaarden zijn verbonden, aannemen;
  - d. geld lenen of de minderjarige als borg of hoofdelijke medeschuldenaar verbinden;
  - e. overeenkomen dat een boedel waartoe de minderjarige gerechtigd is, voor een bepaalde tijd onverdeeld wordt gelaten.
2. De kantonrechter kan bepalen dat de voogd zijn machtiging heeft voor het innen van vorderingen van de minderjarige, het disponeren over saldi bij giro- of kredietinstellingen daaronder begrepen.
3. Voor het aangaan van een overeenkomst tot beëindiging van een geschil waarbij de minderjarige is betrokken, heeft de voogd geen machtiging in het geval van artikel 20 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering of indien het voorwerp van de onzekerheid of het geschil een door de President van het Hof van Justitie vastgestelde waarde niet te boven gaat, noch indien de overeenkomst als een beheersdaad is te beschouwen.

Artikel 346

1. De voogd kan geen goederen van de minderjarige kopen of huren zonder dat de kantonrechter de te sluiten overeenkomst goedkeurt.
2. In geval van openbare verkoop of verhuur moet de goedkeuring binnen een maand daarna zijn aangevraagd.

Artikel 347

1. Een in strijd met artikel 345 of 346 verrichte rechtshandeling ten name van de minderjarige is vernietigbaar; op de vernietigingsgrond kan slechts een beroep worden gedaan van de zijde van de minderjarige.
2. Lid 1 geldt niet voor een rechtshandeling anders dan om niet indien de wederpartij te goeder trouw was en voor een rechtshandeling die de minderjarige geen nadeel heeft berokkend.

Artikel 348

1. De voogd kan, zonder dat de kantonrechter de te sluiten overeenkomst goedkeurt, geen vordering ten laste van de minderjarige, noch enig beperkt recht op diens goederen van een derde verkrijgen.
2. Ontbreekt deze goedkeuring, dan is de overeenkomst nietig.

Artikel 349

1. Een voogd die zonder machtiging van de kantonrechter voor de minderjarige als eiser in rechte optreedt of tegen een uitspraak beroep instelt, wordt niet-ontvankelijk verklaard.
2. De voogd mag niet zonder machtiging van de rechter in een tegen de minderjarige ingestelde eis of in een gedane uitspraak berusten.
3. De voogd kan, alvorens voor de minderjarige in rechte verweer te voeren of tegen een bij verstek gedane uitspraak verzet te doen, zich te zijner verantwoording doen machtigen door de rechter.

Artikel 350

1. De voogd draagt zorg voor een doelmatige belegging van het vermogen van de minderjarige.
2. Hij behoeft voor elke belegging van gelden van de minderjarige machtiging van de kantonrechter. Nochtans mag hij, voor zover de rechter niet anders bepaalt, zonder diens machtiging gelden ten name van de minderjarige beleggen bij een ingevolge de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen geregistreeerde kredietinstelling op rekeningen, bestemd voor de belegging van gelden van minderjarigen, met het beding dat de gelden alleen worden terugbetaald met machtiging van de rechter.

Artikel 351

1. Wanneer het vermogen van de minderjarige of een gedeelte daarvan in een onderneming van handel, landbouw of nijverheid is geplaatst, mag de voogd de zaken voor rekening, hetzij van de minderjarige alleen, hetzij van deze met anderen, niet voortzetten dan met machtiging van de kantonrechter.
2. Zonder machtiging van de rechter mag de voogd een boedel waartoe de minderjarige gerechtigd is, niet onverdeeld laten.

Artikel 352

Ondanks het ontbreken der vereiste machtiging zijn handelingen, door de voogd verricht in strijd met artikel 350 of artikel 351, geldig.

Artikel 353

De voogd kan niet zonder machtiging van de kantonrechter van een de minderjarige toekomstend aandeel in een ontbonden huwelijksgemeenschap afstand doen.

Artikel 354

De kantonrechter kan te allen tijde de voogd ten verhoore doen oproepen. Deze is verplicht alle door de rechter gewenste inlichtingen te verstrekken.

Artikel 355

1. Aan een met het gezag belaste ouder of aan een ouder die alleen het bewind over het vermogen heeft en die aangifte heeft gedaan van zijn voornemen een huwelijk aan te gaan, kan de kantonrechter opdragen binnen een bepaalde termijn een beschrijving van het vermogen van de kinderen op te maken en deze beschrijving of een afschrift daarvan ter griffie van het gerecht in te leveren.
2. De artikelen 339, 340 en 341 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 356

1. Aanwijzingen en machtigingen, als in deze paragraaf bedoeld, geeft de kantonrechter slechts, indien dit hem in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk blijkt te zijn. Hij kan een bijzondere of een algemene machtiging geven en daaraan zodanige voorwaarden verbinden als hij dienstig oordeelt.
2. Hij kan een gegeven aanwijzing of machtiging te allen tijde intrekken of de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen.

Artikel 357

Indien de kosten van een ten behoeve van een minderjarige bevolen maatregel bij rechterlijke beschikking te diens laste zijn gebracht, treedt, in geval dientengevolge het vermogen van de minderjarige moet worden aangesproken, in de plaats van de bij artikel 345 bedoelde machtiging van de kantonrechter, diens aanwijzing van de goederen die verkocht of bezwaard zullen worden.

Artikel 358

1. De voogd mag alle noodzakelijke, betamelijke en behoorlijk gerechtvaardigde uitgaven aan de minderjarige in rekening brengen.
2. Indien de kantonrechter een bedrag bepaalt hetwelk jaarlijks mag worden besteed voor de verzorging en opvoeding van de minderjarige of voor de kosten van het beheer van diens vermogen, behoeft de voogd de besteding van dat bedrag niet gespecificeerd te verantwoorden.
3. De rechter kan de voogd een beloning ten laste van de minderjarige toekennen, indien hij dit gezien de zwaarte van de last van het bewind redelijk acht. Buiten dit geval mag de voogd voor zichzelf geen loon berekenen, tenzij hem dat is toegekend bij de akte, waarbij hij door een ouder is benoemd.

Artikel 359

1. De kantonrechter kan te allen tijde ambtshalve aan de voogd de verplichting opleggen jaarlijks of eens in de twee of drie jaar ter griffie van het gerecht een rekening in te dienen van zijn bewind over de goederen van de minderjarige.
2. De datum voor de indiening van de rekening wordt door de rechter bepaald.

Artikel 360

1. Bij verschil van mening omtrent de rekening kan de kantonrechter verbetering daarvan gelasten.
2. Hij kan een of meer deskundigen benoemen, ten einde de ingediende rekening te onderzoeken.
3. De rechter kan de kosten van dit onderzoek, indien slecht bewind aan het licht is gekomen, geheel of ten dele ten laste van de voogd brengen.
4. De voogd ontvangt een afschrift van het door de deskundigen in te dienen schriftelijk bericht.

Artikel 361

De periodiek door de voogd gedane rekening of een eensluidend afschrift daarvan blijft berusten ter griffie van het kantongerecht.

Artikel 362

De kantonrechter kan ambtshalve de schade vaststellen die blijktens de rekening de minderjarige door slecht bewind van de voogd heeft geleden, en deze laatste tot vergoeding daarvan veroordelen.

Artikel 363

1. De kantonrechter kan te allen tijde bevelen dat de voogd voor zijn bewind zekerheid stelt. Hij stelt het bedrag en de aard van de zekerheid vast. Inpandgeving van effecten aan toonder van de voogd geschiedt door hun inbewaargeving bij de Centrale Bank van Suriname.
2. De rechter bepaalt een redelijke termijn binnen welke de voogd hem te zijnen genoegen moet aantonen dat hij de van hem verlangde zekerheid heeft gesteld.
3. De rechter kan de voogd toestaan een gestelde zekerheid door een andere te vervangen. Indien het belang van de voogd het vervallen van een gestelde zekerheid volstrekt eist of handhaving daarvan niet nodig is, kan de rechter hem machtigen daarvan namens de minderjarige afstand te doen.

Artikel 364

1. De door de voogd gestelde zekerheid houdt op, zodra zijn rekening en verantwoording is goedgekeurd, of zodra de rechtsvorderingen die zijn bewind betreffen overeenkomstig artikel 377 zijn verjaard.
2. Alsdan worden op kosten van de minderjarige hypothecaire inschrijvingen doorgehaald en pandrechten op inschrijvingen in de grootboeken der nationale schuld.

Artikel 365

Indien de voogd in gebreke blijft:

- a. gehoor te geven aan een oproeping van de kantonrechter om voor hem te verschijnen;
- b. een boedelbeschrijving of een verklaring als bedoeld in artikel 339 in te leveren;
- c. op de door de rechter bepaalde datum zijn periodieke rekening in te dienen;
- d. aan de minderjarige toebehorende spaarbankboekjes, gelden, of toondereffecten die hij niet te diens name heeft doen stellen, op de voorgeschreven wijze te bewaren;
- e. de rechter het bewijs te leveren dat hij een van hem verlangde zekerheid heeft gesteld; of
- f. de schadevergoeding te betalen waartoe de rechter hem ingevolge artikel 362 heeft veroordeeld, kan de rechter het Bureau voor Familierechtelijke Zaken hiervan in kennis stellen.

Artikel 366

Insgelijks kan de kantonrechter het Bureau voor Familierechtelijke Zaken ervan in kennis stellen, dat:

- a. de voogd in gevallen waarin hij machtiging van de rechter behoeft, zijn bewind eigenmachtig voert;
- b. de voogd zich in zijn bewind aan ontrouw, plichtsverzuim of misbruik van bevoegdheid blijkt te hebben schuldig gemaakt.

Artikel 367

Nadat het Bureau voor Familierechtelijke Zaken van de kantonrechter een mededeling als bedoeld in artikel 366 heeft ontvangen, legt het Bureau, na onderzoek van de overige gedragingen van de voogd

jegens de minderjarige, binnen zes weken na de dagtekening van die mededeling aan het oordeel van de kantonrechter de vraag voor of ontzetting van de voogd op grond van artikel 327 lid 1 onder b moet volgen.

Artikel 369

1. Indien minderjarigen die onder voogdij van verschillende voogden staan, goederen gemeen hebben, kan de kantonrechter van de woonplaats van een der minderjarigen een van de voogden of een derde aanwijzen om over deze goederen tot de verdeling het bewind te voeren. De aangewezen bewindvoerder stelt de door de rechter van hem verlangde waarborgen.
2. Komt de in lid 1 omschreven bevoegdheid aan verschillende rechters toe, dan vervalt deze nadat een van hen daarvan heeft gebruik gemaakt.
3. Op het bewind zijn de bepalingen omtrent het bewind van een voogd van overeenkomstige toepassing. De bewindvoerder is bij uitsluiting bevoegd tot vernietiging van rechtshandelingen van de minderjarige, strekkend tot beheer of beschikking met betrekking tot de onder bewind staande goederen.

Artikel 370

1. De kantonrechter kan op verzoek van de voogd of ambtshalve, het vermogen van de minderjarige of een deel daarvan, met inbegrip van de vruchten, voor de duur van diens minderjarigheid onder bewind stellen, indien hij dit in het belang van de minderjarige nodig oordeelt.
2. De rechter benoemt de bewindvoerder en bepaalt het aan deze toekomende loon. Hij kan bij de instelling van het bewind bepalen dat de voogd de door de onderbewindstelling veroorzaakte kosten, met inbegrip van het loon, geheel of gedeeltelijk aan de minderjarige moet vergoeden alsmede dat de voogd, behoudens zijn verhaal op de bewindvoerder, voor diens verrichtingen aansprakelijk is jegens de minderjarige.
3. Op het bewind zijn de bepalingen omtrent het bewind van een voogd van overeenkomstige toepassing. De bewindvoerder is bij uitsluiting bevoegd tot vernietiging van rechtshandelingen van de minderjarige, strekkend tot beheer of beschikking met betrekking tot de onder bewind staande goederen.
4. De rechter bepaalt welke uitkeringen de bewindvoerder uit de onder het bewind gestelde goederen en de vruchten daarvan aan de voogd moet doen ten behoeve van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of ten behoeve van het beheer van diens niet onder het bewind gestelde goederen. Hij kan deze beschikkingen te allen tijde op verzoek van de voogd of de bewindvoerder of ambtshalve wijzigen.
5. De bewindvoerder is verplicht aan de rechter te allen tijde alle door deze gewenste inlichtingen te verstrekken.
6. Hij is voorts verplicht jaarlijks en aan het einde van zijn bewind aan de voogd, de meerderjarig geworden of de erfgenamen van de minderjarige, wanneer deze is overleden, ten overstaan van de rechter rekening en verantwoording af te leggen.
7. Geschillen die bij de rekening en verantwoording rijzen, beslist de rechter.
8. Blijft een der partijen in gebreke tot deze aflegging van rekening en verantwoording mede te werken, dan zijn de artikelen 771 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

van toepassing.

9. De rechter kan te allen tijde op verzoek van de bewindvoerder, de voogd of ambtshalve het bewind opheffen of de bewindvoerder ontslaan en door een ander vervangen.

Artikel 371

De voogd is verplicht ter griffie van het kantongerecht kennis te geven van elke verandering in zijn woonplaats.

Artikel 371a

1. De griffier van het gerecht dat een voogd benoemt, doet daarvan onverwijld mededeling aan de kantonrechter van de woonplaats van de voogd.
2. Woont de voogd niet meer binnen het rechtsgebied of is hij opgevolgd door een voogd binnen een ander rechtsgebied, dan zendt de griffier onverwijld de voogdijbescheiden naar de griffier van het gerecht waar de voogd of opvolgende voogd woonplaats heeft, onder opgave van diens adres.

§ 11

De rekening en verantwoording bij het einde van de voogdij

Artikel 372

Na het einde van zijn bewind doet de voogd daarvan onverwijld rekening en verantwoording. De kosten worden door de voogd betaald. Zij komen echter ten laste van de minderjarige, tenzij het bewind wegens ontzetting van de voogd eindigt. Voor zover de kosten niet op de minderjarige kunnen worden verhaald, komen zij ten laste van de ouders, en, zo zij ook op hen niet kunnen worden verhaald, ten laste van de Staat.

Artikel 373

Deze rekening en verantwoording doet de voogd hetzij aan de meerderjarig gewordenen, hetzij aan de erfgenamen van de minderjarige, wanneer deze is overleden, hetzij aan zijn opvolger in het bewind.

Artikel 374

1. Bedoelde rekening en verantwoording wordt afgelegd ten overstaan van de kantonrechter binnen wiens rechtsgebied de voogd wiens bewind eindigt, woonplaats heeft.
2. Over geschillen die bij de aflegging van de rekening en verantwoording mochten rijzen, beslist de rechter.
3. Blijft een der partijen in gebreke tot deze aflegging van rekening en verantwoording mede te werken, dan zijn de artikelen 771 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van toepassing.

Artikel 375

Een rechtshandeling die de meerderjarig gewordenene betreffende de voogdij of de voogdijrekening richt tot of verricht met de voogd, is vernietigbaar, indien zij geschiedt vóór het afleggen van de rekening en verantwoording; alleen van de zijde van de meerderjarig gewordenene kan een beroep op de vernietigingsgrond worden gedaan.

Artikel 376

Wat de minderjarige aan de voogd schuldig blijft, draagt geen rente, zolang hij niet, na het sluiten der rekening, met de voldoening van het verschuldigde in verzuim is.

Artikel 377

Elke rechtsvordering op grond van het gevoerde voogdijbewind, zowel van de zijde van de minderjarige als van die van de voogd, verjaart door verloop van vijf jaar na de dag waarop de voogdij van laatstgenoemde is geëindigd.

Titel 15

Omgang, informatie en raadpleging

Artikel 377a

1. Het kind heeft het recht op omgang met zijn ouders en met degene die in een nauwe persoonlijke betrekking tot hem staat. De niet met het gezag belaste ouder heeft het recht op en de verplichting tot omgang met zijn kind.
2. De rechter stelt op verzoek van de ouders of van een van hen of degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind of in zijn privéleven wordt geraakt, al dan niet voor bepaalde tijd, een regeling inzake de uitoefening van het omgangsrecht vast dan wel ontzegt, al dan niet voor bepaalde tijd, het recht op omgang.
3. De rechter ontzegt het recht op omgang slechts, indien:
  - a. omgang ernstig nadeel zou opleveren voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van het kind, of
  - b. de ouder of degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind kennelijk ongeschikt of kennelijk niet in staat moet worden geacht tot omgang, of
  - c. het kind dat twaalf jaar of ouder is, bij zijn verhoor van ernstige bezwaren tegen omgang met zijn ouder of met degene met wie hij in een nauwe persoonlijke betrekking staat heeft doen blijken, of
  - d. omgang anderszins in strijd is met zwaarwegende belangen van het kind.

Artikel 377b

1. De ouder die alleen met het gezag is belast, is gehouden de andere ouder op de hoogte te stellen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind en deze te raadplegen, zo nodig door tussenkomst van derden, over daaromtrent te nemen

- beslissingen. Op verzoek van een ouder kan de rechter ter zake een regeling vaststellen.
2. Indien het belang van het kind zulks vereist, kan de rechter zowel op verzoek van de met het gezag belaste ouder als ambtshalve bepalen dat lid 1 buiten toepassing blijft.
  3. Artikel 377e is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 377c

1. Onverminderd artikel 377b wordt de niet met het gezag belaste ouder desgevraagd door derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen, daarvan op de hoogte gesteld, tenzij die derde de informatie niet op gelijke wijze zou verschaffen aan degene die met het gezag over het kind is belast dan wel bij wie het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of het belang van het kind zich tegen het verschaffen van informatie verzet.
2. Indien de informatie is geweigerd, kan de rechter op verzoek van de in lid 1 bedoelde ouder bepalen dat de informatie op de door hem aan te geven wijze moet worden verstrekt. De rechter wijst het verzoek in ieder geval af, indien het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet.

Artikel 377d

1. Onverminderd lid 2 begint de uitoefening van het recht op omgang zodra de desbetreffende beschikking in kracht van gewijsde is gegaan of, indien zij uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, daags nadat de beschikking is verstrekt of verzonden.
2. De uitoefening van het recht op omgang begint, indien tevens een beschikking inzake het gezag is of wordt gegeven, niet eerder dan op het tijdstip waarop voor de andere ouder of voor de voogd het gezag is begonnen.

Artikel 377e

De kantonrechter kan op verzoek van de ouders of van een van hen of van degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind of in zijn privéleven wordt geraakt een beslissing inzake de omgang alsmede een door de ouders onderling getroffen omgangsregeling wijzigen op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd, of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.

Artikel 377g

De rechter kan, indien hem blijkt dat de minderjarige van twaalf jaar of ouder hierop prijs stelt, ambtshalve een beslissing geven op de voet van de artikelen 377a of 377b dan wel zodanige beslissing op de voet van artikel 377e wijzigen. Hetzelfde geldt indien de minderjarige de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, maar in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

Titel 16
Curatele

Artikel 378

1. Een meerderjarige kan door de kantonrechter onder curatele worden gesteld:
  - a. wegens een geestelijke stoornis, waardoor de gestoorde, al dan niet met tussenpozen, niet in staat is of bemoeilijkt wordt zijn belangen behoorlijk waar te nemen;
  - b. wegens verkwisting;
  - c. wegens gewoonte van drankmisbruik dan wel gewoonte van misbruik van verdovende of stimulerende middelen, waardoor hij:
    - 1° zijn belangen niet behoorlijk waarneemt,
    - 2° in het openbaar herhaaldelijk aanstoot geeft, of
    - 3° de eigen veiligheid of die van anderen in gevaar brengt.
2. Indien te verwachten is dat ten aanzien van een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig zal worden, van een der in lid 1 genoemde gronden voor curatele sprake zal zijn, kan de curatele reeds voor de meerderjarigheid worden uitgesproken.

Artikel 379

De curatele kan worden verzocht door de betrokken persoon, zijn echtgenoot of andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en die in de zijlijn tot de vierde graad ingesloten, zijn voogd of het openbaar ministerie.

Artikel 380

1. De rechter voor wie het verzoek tot ondercuratelestelling aanhangig is of laatstelijk aanhangig was, kan, desverzocht of ambtshalve, een provisionele bewindvoerder benoemen; de beschikking vermeldt het tijdstip waarop zij in werking treedt.
2. Hij regelt in deze beschikking de bevoegdheden van de bewindvoerder. Hij kan de bewindvoerder het bewind over bepaalde of alle goederen opdragen. Aan de bewindvoerder kan de rechter ook andere bevoegdheden toekennen, doch niet die welke een curator niet heeft. Voor zover de rechter niet anders bepaalt, kan degene wiens curatele is verzocht, met betrekking tot die goederen niet zonder medewerking van de bewindvoerder daden van beheer en van beschikking verrichten.
3. In de beschikking kan tevens worden bepaald dat schulden die degene wiens curatele is verzocht, na de bekendmaking van de benoeming maakt, op de onder bewind gestelde goederen gedurende dit bewind en de curatele, indien deze volgt, niet kunnen worden verhaald.
4. De beschikking kan te allen tijde worden gewijzigd of ingetrokken door de rechter voor wie het verzoek tot ondercuratelestelling aanhangig is of laatstelijk aanhangig was.
5. De bewindvoerder komt als beloning toe 5% van de netto-opbrengst der door hem beheerde goederen, tenzij de kantonrechter daarvoor om bijzondere redenen een ander bedrag vaststelt.

Artikel 381

1. De curatele werkt met ingang van de dag waarop zij is uitgesproken. In het geval, bedoeld in artikel 378 lid 2 werkt de curatele met ingang van het tijdstip waarop de onder curatele gestelde meerderjarig wordt.
2. Vanaf deze tijdstippen is de onder curatele gestelde onbekwaam rechtshandelingen te verrichten, voor zover de wet niet anders bepaalt.
3. Een onder curatele gestelde is bekwaam rechtshandelingen te verrichten met toestemming van zijn curator, voor zover deze bevoegd is die rechtshandelingen voor de onder curatele gestelde te verrichten. De toestemming kan slechts worden verleend voor een bepaalde rechtshandeling of voor een bepaald doel. De toestemming voor een bepaald doel moet schriftelijk worden verleend.
4. Met betrekking tot aangelegenheden betreffende verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding van een onder curatele gestelde zijn de artikelen 453 en 454 van overeenkomstige toepassing.
5. Hij is bekwaam over gelden die zijn curator voor levensonderhoud te zijner beschikking heeft gesteld, overeenkomstig deze bestemming te beschikken.
6. In zaken van curatele is degene wiens curatele het betreft, bekwaam in rechte op te treden en tegen een uitspraak beroep in te stellen.

Artikel 382

Degene die onder curatele staat mag geen familierechtelijke handelingen verrichten zonder toestemming van de kantonrechter.

Artikel 383

1. De rechter benoemt bij het uitspreken van de curatele of, indien hij zich nog niet voldoende voor- gelicht acht, zo spoedig mogelijk daarna een curator.
2. De rechter volgt bij de benoeming van de curator de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene, tenzij gegronde redenen zich tegen zodanige benoeming verzetten.
3. Tenzij lid 2 is toegepast, wordt, indien de onder curatele gestelde is gehuwd of een andere levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of de andere levensgezel tot curator benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing, dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot curator benoemd. Huwt de onder curatele gestelde of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder van hen verzoeken dat de niet onder curatele staande echtgenoot of de andere levensgezel in de plaats van de tegenwoordige curator wordt benoemd.
4. De taak van de curator vangt aan daags nadat de benoeming is verstrekt of verzonden. Op die dag eindigt het provisioneel bewind. De provisionele bewindvoerder is verplicht ten overstaan van de kantonrechter aan de curator rekening en verantwoording van zijn bemoeienissen af te leggen; wordt hij zelf tot curator benoemd, dan wordt de rekening en verantwoording aan de rechter afgelegd. Indien de curator vóór de meerderjarigheid van de onder curatele gestelde is benoemd, vangt zijn taak aan op het tijdstip waarop de curatele in werking treedt.
5. Indien het verzoek tot ondercuratelestelling wordt afgewezen, eindigt het bewind van de

provisionele bewindvoerder daags na die uitspraak, tenzij de rechter anders bepaalt, en in ieder geval uiterlijk daags nadat de afwijzing in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 384

Indien een beschikking waarbij curatele is uitgesproken, in hoger beroep wordt vernietigd en het verzoek tot ondercuratelestelling alsnog wordt afgewezen, neemt de taak van de curator daags na deze uitspraak een einde. De inmiddels door de curator of met zijn toestemming verrichte handelingen blijven voor de onder curatele gestelde verbindend.

Artikel 385

1. Behoudens de artikelen 383 en 384, vinden artikel 250, artikel 280 onder b, artikel 281 lid 1 onder a en lid 2, de artikelen 297 tot en met 299, artikel 322 onder a en c en de artikelen 324, 336 en 372 tot en met 377 bij curatele overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat:
  - a. in geval van benoeming van een ouder tot curator een bereidverklaring als bedoeld in artikel 280 onder b niet is vereist;
  - b. aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken ter zake geen bevoegdheden toekomen;
  - c. de curator te allen tijde wegens gewichtige redenen op eigen verzoek, op verzoek van de onder curatele gestelde, op verzoek van het openbaar ministerie of ambtshalve door de kantonrechter kan worden ontslagen.
2. Een curator die niet is de echtgenoot of andere levensgezel of bloedverwant in de rechte lijn van de onder curatele gestelde, kan bovendien ontslag verzoeken wanneer hij de curatele ten minste acht jaar heeft uitgeoefend; het ontslag wordt verleend zodra de kantonrechter zich in staat acht een geschikte opvolger te benoemen.

Artikel 386

1. Op het bewind van de curator zijn de omtrent het bewind van de voogd gegeven voorschriften van overeenkomstige toepassing. Tenzij de beloning bij het uitspreken van de curatele anders is geregeld, komt de curator, de oudercurator daaronder begrepen, als beloning toe 5% van de netto-opbrengst der door hem beheerde goederen. Op grond van bijzondere omstandigheden kan de kantonrechter, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de curator of van de onder curatele gestelde, voor bepaalde of onbepaalde tijd de beloning anders regelen dan bij het uitspreken van de curatele of door de wet is aangegeven.
2. De inkomsten van degene die onder curatele is gesteld, moeten in de eerste plaats worden besteed voor een voldoende verzorging van de betrokkene.
3. Voor de toepassing van de artikelen 365 tot en met 367 treedt de officier van justitie in de plaats van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, en het ontslag, bedoeld in artikel 385 lid 1 onder c, in de plaats van de ontzetting van de voogd op grond van artikel 327 lid 1 onder b.
4. Indien een gehuwde onder curatele wordt gesteld, en tussen de echtgenoten het bestuur over hun goederen en de goederen der gemeenschap anders is verdeeld dan volgens de regels van de wet en van huwelijksvoorwaarden, bepaalt de rechter bij het uitspreken van de curatele of en in hoeverre die verdeling ook voor de curator zal gelden.

Artikel 387

1. De kantonrechter kan de persoon die uit hoofde van gewoonte van drankmisbruik dan wel gewoonte van misbruik van verdovende of stimulerende middelen onder curatele is gesteld, hetzij tegelijk met deze voorziening, hetzij daarna, uiterlijk voor één jaar, doch, zo nodig, telkens uiterlijk voor één jaar te verlengen, ter verpleging in een inrichting doen plaatsens, wanneer blijkt dat hij in het openbaar herhaaldelijk aanstoot geeft of eigen veiligheid of die van anderen in gevaar brengt. Indien er onverwijld noodzakelijkheid bestaat, en de vertraging tot de afloop van het rechterlijk onderzoek gevaarlijk zou kunnen zijn, is de kantonrechter bevoegd om, hangende dat onderzoek, zodanige voorlopige behoedmiddelen, en desnoods de vastzetting, te bevelen als de omstandigheden vorderen.
2. De inrichtingen waar de verpleging bedoeld in lid 1 kan plaatsvinden, worden aangewezen door de Minister van Justitie in overeenstemming met de minister, belast met de zorg voor de volksgezondheid. Een aanwijzing kan te allen tijde worden ingetrokken. Bij staatsbesluit kunnen voorwaarden worden gesteld.

Artikel 388

Het verzoek tot vastzetting kan aan de kantonrechter worden gedaan door de betrokken persoon, zijn echtgenoot of andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en die in de zijlijn tot de derde graad ingesloten, zijn voogd, zijn curator en door het openbaar ministerie.

Artikel 389

1. De curatele eindigt wanneer bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak is vastgesteld dat de oorzaken die tot de curatele hebben aanleiding gegeven, niet meer aanwezig zijn.
2. Het verzoek daartoe kan worden gedaan door dezelfde personen die de curatele kunnen verzoeken.
3. De curatele eindigt voorts wanneer bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak ten behoeve van de betrokken persoon een bewind als bedoeld in titel 19 dan wel een mentorschap als bedoeld in titel 20, is ingesteld.

Artikel 390

1. Alle uitspraken waarbij een curatele wordt verleend of opgeheven, een provisioneel bewind wordt ingesteld of een uitspraak tot ondercuratelestelling wordt vernietigd, worden binnen tien dagen nadat zij kunnen worden ten uitvoer gelegd, vanwege de verzoekers in het blad waarin van overheidswege de officiële berichten worden geplaatst, benevens in twee door de rechter aan te wijzen dagbladen bekendgemaakt. In geval de verzoekers daarmee nalatig zijn, zijn zij hoofdelijk gehouden aan derden de daardoor veroorzaakte schade te vergoeden.
2. De bekendmaking van een ondercuratelestelling op eigen verzoek of op verzoek van het openbaar ministerie geschiedt vanwege de curator, indien deze bij de ondercuratelestelling is benoemd, of anders vanwege de griffier.

Artikel 391

Ter griffie van het kantongerecht in het Eerste Kanton, berusten openbare registers, waarin aantekening wordt gehouden van rechtsfeiten die betrekking hebben op curatele. Bij staatsbesluit wordt bepaald welke rechtsfeiten aangetekend worden en op welke wijze deze aantekening geschiedt.

Titel 17

Levensonderhoud

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Artikel 392

1. Tot het verstrekken van levensonderhoud zijn op grond van bloed- of aanverwantschap gehouden:
  - a. de ouders;
  - b. de kinderen;
  - c. behuwdkinderen en schoonouders.
2. Deze verplichting bestaat, behalve wat betreft ouders jegens hun minderjarige kinderen en jegens hun kinderen, bedoeld in artikel 395a, slechts in geval van behoefte van de tot levensonderhoud gerechtigde.
3. De in lid 1 genoemde personen zijn niet verplicht levensonderhoud te verstrekken, voor zover dit van de echtgenoot of een vroegere echtgenoot overeenkomstig titel 6, 9 of 10 kan worden verkregen.

Artikel 394

De verwekker van een kind dat alleen een moeder heeft alsmede de man die als levensgezel van de moeder heeft ingestemd met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad, is als ware hij ouder verplicht tot het voorzien in de kosten van verzorging en opvoeding van het kind dan wel, na het bereiken van de meerderjarigheid van het kind, tot het voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie overeenkomstig de artikelen 395a en 395b. Nadien bestaat deze verplichting slechts in geval van behoefte van het kind.

Artikel 395a

Ouders zijn verplicht te voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie van hun meerderjarige kinderen die de leeftijd van eenentwintig jaar niet hebben bereikt.

Artikel 395b

1. Heeft de rechter het bedrag bepaald dat een ouder dan wel, overeenkomstig artikel 394, de verwekker of de man die in artikel 394 daarmee is gelijkgesteld ter zake van de verzorging en

opvoeding van zijn minderjarig kind moet betalen en is deze verplichting tot aan het meerderjarig worden van het kind van kracht geweest, dan geldt met ingang van dit tijdstip de rechterlijke beslissing als een tot bepaling van het bedrag ter zake van levensonderhoud en studie als in artikel 395a bedoeld.

2. Hetzelfde geldt indien de rechter met toepassing van artikel 406a het bedrag heeft vastgesteld dat een ouder ter bestrijding van de kosten van een maatregel van kindbescherming aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken moet uitkeren.
3. Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken draagt zorg dat de gelden die hem krachtens dit artikel worden uitgekeerd, aan het kind worden uitbetaald.
4. In afwijking van de leden 1 en 2 is het bedrag aan het kind verschuldigd en dient dit ook aan hem te worden betaald, indien het kind aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken schriftelijk heeft medegedeeld van optreden van deze laatste volledig af te zien.

Artikel 396

1. De verplichting van behuwdkinderen en van schoonouders tot het verstrekken van levensonderhoud vervalt wanneer het huwelijk van het behuwdkind is ontbonden.
2. De verplichting bestaat niet jegens een behuwdkind dat is gescheiden van tafel en bed en jegens een schoonouder nadat deze is hertrouwd.

Artikel 397

1. Bij de bepaling van het volgens de wet door bloed- en aanverwanten verschuldigde bedrag voor levensonderhoud wordt enerzijds rekening gehouden met de behoeften van de tot onderhoud gerechtigde en anderzijds met de draagkracht van de tot uitkering verplichte persoon.
2. Zijn meerdere bloed- of aanverwanten tot het verstrekken van levensonderhoud aan dezelfde persoon verplicht, dan is ieder van hen gehouden een deel van het bedrag te voldoen dat de tot onderhoud gerechtigde behoeft. Bij de bepaling van dit deel wordt rekening gehouden met ieders draagkracht en de verhouding waarin eenieder tot de gerechtigde staat.

Artikel 398

1. Wanneer degene die tot levensonderhoud verplicht is, buiten staat is het daartoe vereiste geld op te brengen, kan de kantonrechter bevelen dat hij de bloed- of aanverwant aan wie hij levensonderhoud verschuldigd is, bij zich in huis zal nemen en aldaar van het nodige voorzien.
2. Ouders zijn steeds bevoegd de rechter te verzoeken aan hen toe te staan zich van hun onderhoudsplicht jegens hun behoeftig meerderjarig kind op de in lid 1 omschreven wijze te kwijten.

Artikel 399

De rechter kan de verplichting van bloed- en aanverwanten tot levensonderhoud matigen op grond van zodanige gedragingen van de tot onderhoud gerechtigde dat verstrekking van levensonderhoud naar redelijkheid niet of niet ten volle kan worden geleverd; onverminderd hetgeen in afdeling 2 is

bepaald omtrent de voorziening in de kosten van de verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen.

Artikel 400

1. Indien een persoon verplicht is levensonderhoud te verstrekken aan twee of meer personen, en zijn draagkracht onvoldoende is om dit volledig aan allen te verschaffen, hebben zijn echtgenoot, zijn vroegere echtgenoot, zijn ouders en zijn kinderen voorrang boven zijn behuwdkinderen en zijn schoonouders.
2. Overeenkomsten waarbij van het volgens de wet verschuldigde levensonderhoud wordt afgezien, zijn nietig.

Artikel 401

1. Een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst betreffende levensonderhoud kan bij latere rechterlijke uitspraak worden gewijzigd of ingetrokken, wanneer zij nadien door wijziging van omstandigheden ophoudt aan de wettelijke maatstaven te voldoen. De voorafgaande zin is niet van toepassing op een verzoek tot wijziging van een termijn die de rechter heeft vastgesteld op grond van artikel 157 of die is opgenomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158.
2. De termijn die de rechter heeft vastgesteld op grond van artikel 157 lid 3 of lid 5 dan wel lid 6, tweede volzin, of die is opgenomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158, kan op verzoek van een van de gewezen echtgenoten worden gewijzigd in geval van zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de verzoeker kan worden gevergd. Verlenging is niet mogelijk indien de rechter zulks ingevolge artikel 157 lid 5 heeft bepaald. Op een verzoek tot verlenging is artikel 157 lid 5, tweede en derde volzin, van overeenkomstige toepassing.
3. Partijen kunnen schriftelijk overeenkomen dat lid 1, eerste volzin, van toepassing is op een verzoek tot wijziging van een termijn die is opgenomen in een overeenkomst als bedoeld in artikel 158.
4. Een rechterlijke uitspraak betreffende levensonderhoud kan ook worden gewijzigd of ingetrokken, indien zij van de aanvang af niet aan de wettelijke maatstaven heeft beantwoord doordat bij die uitspraak van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan.
5. Een overeenkomst betreffende levensonderhoud kan ook worden gewijzigd of ingetrokken, indien zij is aangegaan met grove miskennen van de wettelijke maatstaven.

Artikel 402

1. De rechter die het bedrag van een uitkering tot levensonderhoud bepaalt, wijzigt of intrekt, stelt tevens de dag vast van welke dit bedrag verschuldigd is of ophoudt verschuldigd te zijn.
2. Bij de vaststelling van een bedrag bepaalt de rechter tevens of dit wekelijks, maandelijks of driemaandelijks moet worden voldaan.
3. Zouden op de dag dat de uitspraak ten uitvoer kan worden gelegd, reeds meer dan één termijn verschenen zijn of meer dan één termijn terugbetaald moeten worden, dan kan de rechter ook daarvoor een betaling in termijnen toestaan.

Artikel 403

Geen uitkering is verschuldigd over de tijd die op het tijdstip van het indienen van het verzoek reeds meer dan vijf jaar is verstreken.

Afdeling 2

Voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen

Artikel 404

Ouders zijn verplicht naar draagkracht te voorzien in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kinderen.

Artikel 406

1. Komt een ouder zijn verplichting tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding niet of niet behoorlijk na, dan kan zowel het Bureau voor Familierechtelijke Zaken als de andere ouder of voogd de kantonrechter verzoeken het bedrag te bepalen dat deze ouder ten behoeve van het kind zal moeten uitkeren.
2. De rechter kan het in lid 1 bedoelde bedrag reeds bepalen gelijktijdig met een door hem te geven beslissing omtrent het gezag.

Artikel 406a

Een op artikel 394 gegrond verzoek kan ten behoeve van een minderjarig kind door degene die het gezag over het kind heeft, worden gedaan. De ouder of voogd van het kind behoeft de in artikel 349 leden 1 en 2 bedoelde machtiging niet.

Artikel 406c

1. Bij iedere beschikking, waarbij:
  - a. ingevolge een der artikelen 262, 263 of 326 de plaatsing van een minderjarige in een van de daarbedoelde inrichtingen of elders dan in een inrichting wordt bevolen,
  - b. ingevolge artikel 823 lid 3 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering of een der artikelen 271, 272, 331 of 332 een minderjarige voorlopig aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken wordt toevertrouwd dan wel
  - c. de gezinsvoogd machtiging wordt verleend om aanwijzing te geven tot een maatregel als bedoeld in artikel 260 lid 3,stelt de rechter tevens vast welk bedrag de ouders of, indien deze onvermogen dan wel overleden zijn, de minderjarige ter bestrijding van de kosten van bedoelde maatregelen aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken moeten betalen.
2. De in lid 1 bedoelde beslissing omtrent de kosten is uitvoerbaar bij voorraad.

Artikel 407

1. Wijziging van het bedrag van een periodieke uitkering tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding kan zowel door het Bureau voor Familierechtelijke Zaken als door degene die het gezag over het kind uitoefent, worden verzocht.
2. Gelijkzeitig met een door de kantonrechter te geven uitspraak betreffende het over de kinderen uit te oefenen gezag na ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed kan de rechter op verzoek van een ouder het bedrag wijzigen van een, in verband met de voorafgegane gezagsvoorziening, bepaalde periodieke uitkering tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding.

Artikel 408

Een periodieke uitkering of som ineens tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding waarvan het bedrag door de rechter is bepaald, moet ten behoeve van het kind aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken worden betaald.

Afdeling 3

Kosten van bevalling

Artikel 408a

1. De verwekker van een kind, zelfs al was het dood geboren, is verplicht om aan de moeder van het kind de kosten van haar bevalling en van haar onderhoud gedurende de eerste zes weken na de bevalling te vergoeden.
2. De vergoeding van de kosten wordt naar billijkheid en met inachtneming van het plaatselijk gebruik vastgesteld.
3. Het vorderingsrecht vervalt na verloop van een jaar, te rekenen van de dag der bevalling.

Afdeling 4

Uitkering tot levensonderhoud na beëindiging van een langdurige buitenhuwelijkse samenleving anders dan door de dood

Artikel 408b

Hebben twee personen langdurig samengeleefd als waren zij gehuwd en is aan deze samenleving anders dan door de dood een einde gekomen, dan kan de rechter, indien dat redelijk is, aan een van hen op diens verzoek ten laste van de ander een uitkering tot levensonderhoud toekennen. Het bepaalde omtrent een uitkering tot levensonderhoud aan een gewezen echtgenoot is van overeenkomstige toepassing.

Titel 18

Afwezigheid, vermissing en vaststelling van overlijden in bepaalde gevallen

Afdeling 1

Onderbewindstelling in geval van afwezigheid

Artikel 409

1. Indien een persoon die zijn woonplaats heeft verlaten niet voldoende orde op het bestuur van zijn goederen heeft gesteld, en er noodzakelijkheid bestaat om daarin geheel of gedeeltelijk te voorzien of de afwezige te doen vertegenwoordigen, benoemt de kantonrechter, op verzoek van belanghebbenden of het openbaar ministerie, een bewindvoerder, ten einde het bewind over het geheel of een gedeelte van de goederen van de afwezige te voeren en diens overige belangen waar te nemen.
2. Voor de toepassing van deze afdeling wordt met iemand die zijn woonplaats heeft verlaten, gelijkgesteld degene wiens bestaan onzeker is geworden of die onbereikbaar is, ook al staat niet vast dat hij zijn woonplaats heeft verlaten.

Artikel 410

1. Voor zover de kantonrechter niet anders bepaalt, vinden op het bewind van de bewindvoerder de artikelen 338, 339, 340, 342 tot en met 357, artikel 358 lid 1 en de artikelen 359 tot en met 363 overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de bewindvoerder verplicht is jaarlijks ter griffie een rekening in te dienen van zijn bewind.
2. De bewindvoerder komt als beloning toe 5% van de netto-opbrengst der door hem beheerde goederen, tenzij de rechter daarvoor om bijzondere redenen een ander bedrag vaststelt.
3. Goedkeuring van een ingediende rekening door de rechter brengt geen nadeel toe aan de bevoegdheid van de rechthebbenden om na het einde van het bewind over dezelfde tijdruimte rekening en verantwoording te vragen, voor zover dit niet onredelijk is.
4. De bewindvoerder kan ook voor andere dan vermogensbelangen van de afwezige opkomen, behoudens voor zover de rechter zulks heeft uitgesloten.
5. De rechter kan te allen tijde de bewindvoerder ontslaan en door een ander vervangen.

Artikel 411

Het bewind eindigt:

- a. door een gezamenlijk besluit van de rechthebbende en de bewindvoerder;
- b. door opzegging door de rechthebbende aan de bewindvoerder met inachtneming van een termijn van een maand;
- c. wanneer de dood van de rechthebbende komt vast te staan.

Afdeling 2

Personen wier bestaan onzeker is

Artikel 412

1. Wanneer aan een persoon wiens bestaan onzeker is een erfdeel of een legaat opkomt, waartoe, indien hij niet in leven mocht zijn, anderen zouden gerechtigd zijn, verleent de kantonrechter aan die anderen op hun verzoek machtiging tot de uitoefening van het recht van erfgenaam of legataris.
2. De rechter kan zo nodig openbare oproepingen bevelen en behoedmiddelen ten behoeve van de belanghebbenden voorschrijven.
3. Indien na het verlenen van de machtiging mocht blijken dat de vermiste op de dag van het openvallen der nalatenschap heeft bestaan, kan de teruggave van de in bezit gekomen goederen en van de vruchten worden gevorderd, op de voet en onder de beperkingen als hierna bij de verklaring van vermoedelijk overlijden is aangegeven.
4. De leden 1 tot en met 3 zijn van overeenkomstige toepassing op een uitkering uit levensverzekering, waartoe de persoon wiens bestaan onzeker is de eerstgeroepen begunstigde is.

Artikel 413

1. Is het bestaan van een persoon onzeker en is de in lid 2 aangegeven tijdruimte verlopen, dan kunnen belanghebbenden de kantonrechter verzoeken dat hij aan hen zal gelasten de vermiste op te roepen ten einde van zijn in leven zijn te doen blijken, en dat hij, zo hiervan niet blijkt, zal verklaren dat er rechtsvermoeden van overlijden van de vermiste bestaat.
2. De in lid 1 bedoelde tijdruimte belooft vijf jaar, te rekenen van het vertrek van de vermiste of de laatste tijding van zijn leven. De termijn wordt verkort tot een jaar, indien de betrokkene gedurende die periode wordt vermist en de omstandigheden zijn dood waarschijnlijk maken.
3. Het gelasten van de oproeping van de vermiste en de verklaring van rechtsvermoeden van overlijden, bedoeld in lid 1, kunnen ook worden verzocht door het openbaar ministerie.

Artikel 414

1. De kantonrechter stelt dag en uur vast waartegen de vermiste moet worden opgeroepen. De oproep loopt op een termijn van een maand of zoveel langer als de rechter mocht bevelen. De oproeping geschiedt overeenkomstig Boek 1, titel 10, afdeling 3, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
2. Indien de vermiste niet verschijnt, noch iemand voor hem opkomt die behoorlijk van het in leven zijn van de vermiste doet blijken, verklaart de rechter dat er rechtsvermoeden van overlijden bestaat, onverminderd zijn bevoegdheid de beschikking, bedoeld in lid 1, eerst nog eenmaal te herhalen alsmede het horen van getuigen en de overlegging van bewijsstukken te gelasten, ten bewijze dat is voldaan aan de vereisten die artikel 413 stelt.
3. De beschikking, houdende verklaring dat er rechtsvermoeden van overlijden bestaat, noemt de

dag waarop de vermiste wordt vermoed te zijn overleden; als zodanig geldt de dag, volgende op die van de laatste tijding van zijn leven, tenzij voldoende vermoedens bestaan dat hij daarna nog enige tijd in leven was.

4. De rechter kan tevens bepalen, dat de kosten die een verzoeker als bedoeld in artikel 413 lid 1 heeft gemaakt, ten laste van het vermogen van de vermiste worden gebracht.

Artikel 416

Geen hogere voorziening is toegelaten tegen beschikkingen, houdende bevel tot oproeping van de vermiste.

Artikel 417

1. Zodra de beschikking, houdende verklaring dat er rechtsvermoeden van overlijden bestaat, in kracht van gewijsde is gegaan, zendt de griffier van het college waarvoor de zaak laatstelijk aanhangig was, een afschrift van de beschikking aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de verlaten woonplaats of, bij gebreke van verlaten woonplaats in Suriname, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo. Deze ambtenaar maakt van de beschikking een akte van inschrijving op, welke in overeenstemming is met de beschikking en dit uitdrukkelijk vermeldt.
2. Deze akte bewijst ten aanzien van eenieder dwingend dat de vermiste op de in de akte vermelde dag is overleden.

Artikel 418

1. Erfgenamen en legatarissen van degene die vermoedelijk overleden is verklaard, zijn verplicht alvorens zij de goederen der nalatenschap in bezit nemen, ten genoegen van de kantonrechter zekerheid te stellen voor hetgeen zij aan de vermoedelijk overleden verklaarde, mocht deze terugkeren, of aan erfgenamen of legatarissen die een beter recht mochten hebben, moeten afdragen.
2. De erfgenamen zijn verplicht na de inbezitneming een behoorlijke boedelbeschrijving op te maken.
3. Registergoederen mogen niet vervreemd of bezwaard worden, tenzij om gewichtige redenen en met verlof van de kantonrechter. Kunnen zij bij een boedelscheiding niet zonder verkoop worden verdeeld, dan worden zij onder bewind van een derde gesteld, die de inkomsten van die goederen overeenkomstig hetgeen dienaangaande bij de verdeling is vastgesteld, zal uitkeren.
4. De verdeling geschiedt bij authentieke akte, waaruit tevens moet blijken wat aan legatarissen of andere gerechtigden is uitgekeerd.
5. De goederen der nalatenschap mogen niet worden verkwist en daaruit mogen niet bovenmatige giften worden gedaan.
6. Erfgenamen en legatarissen zijn verplicht desgevraagd aan de rechter de nodige inlichtingen te geven.
7. De in dit artikel genoemde verplichtingen vervallen op het door de rechter bepaalde tijdstip, en uiterlijk na verloop van vijf jaar na de dag waarop de akte overeenkomstig artikel 417 is opgemaakt. De rechter die de beschikking, houdende verklaring dat er rechtsvermoeden van overlijden bestaat, geeft kan, gelet op de omstandigheden van het geval, daarbij tevens bepalen dat een of meer der in dit artikel genoemde verplichtingen niet zullen bestaan.

Artikel 419

De akte waarbij zekerheid is gesteld, de boedelbeschrijving en de akte van verdeling moeten in origineel of in authentiek afschrift worden neergelegd ter griffie van het kantongerecht.

Artikel 420

1. Wanneer het aan de kantonrechter blijkt dat een erfgenaam of legataris de hem in de artikelen 418 en 419 opgelegde verplichtingen niet is nagekomen, kan hij voor de goederen die aan die erfgenaam of legataris uit de nalatenschap toekomen, een bewindvoerder benoemen, wiens bewind eindigt wanneer de rechter beslist dat de betrokkene alsnog zijn wettelijke verplichtingen heeft nageleefd.
2. Voor zover de rechter niet anders bepaalt, vinden op het bewind van de bewindvoerder de artikelen 338, 339, 340, 342 tot en met 357, 358 lid 1 en 359 tot en met 363 overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de bewindvoerder verplicht is jaarlijks ter griffie een rekening in te dienen van zijn bewind.
3. De bewindvoerder komt als beloning toe 5% van de netto-opbrengst der door hem beheerde goederen, tenzij de rechter daarvoor om bijzondere redenen een ander bedrag vaststelt.
4. De rechter kan te allen tijde de bewindvoerder ontslaan en door een ander vervangen.

Artikel 421

Hetgeen in de artikelen 418 tot en met 420 is bepaald omtrent erfgenamen die goederen uit de nalatenschap ontvangen, is van overeenkomstige toepassing op de echtgenoot die goederen ontvangt ten gevolge van de ontbinding van een huwelijksgemeenschap of de afrekening uit hoofde van een verrekenbeding. Voor het uit deze hoofde ontvangene behoeft echter geen zekerheid te worden gesteld.

Artikel 422

1. Wanneer de vermiste terugkeert, of wanneer blijkt dat de dag van overlijden in de akte van overlijden onjuist is vermeld, is ieder die enige goederen van de vermiste ingevolge de artikelen 418 tot en met 421 in zijn bezit of onder zijn bewind heeft, aan de teruggekeerde of aan hen die alsdan blijken tot de goederen gerechtigd te zijn, rekening, verantwoording en afgifte schuldig.
2. Rechten door derden te goeder trouw verkregen, worden geëerbiedigd. In geval echter goederen om niet zijn vervreemd, kan de rechter aan de rechthebbenden, en ten laste van degene die daardoor voordeel heeft genoten, een naar billijkheid te bepalen vergoeding toekennen.
3. Is het leven van de vermiste ten behoeve van derden verzekerd geweest, dan behouden deze hun recht op hetgeen aan hen op het tijdstip van de terugkeer van de verzekerde is uitbetaald of als reeds opeisbaar was verschuldigd; in dat geval kunnen aan de verzekering geen andere rechten op de uitkering worden ontleend.

Artikel 423

1. Indien binnen vijf jaar na de dag waarop de akte van overlijden overeenkomstig artikel 417 is opgemaakt, wordt bewezen dat deze akte onjuist is, zijn zij die te goeder trouw de vruchten van de nalatenschap hebben genoten, slechts verplicht daarvan de helft terug te geven; wordt de onjuistheid later bewezen, dan behoeven zij geen vruchten terug te geven.
2. Indien eerst meer dan tien jaar na de dag waarop de akte is opgemaakt, wordt bewezen dat de akte onjuist is, zijn zij die de goederen te goeder trouw in bezit hebben genomen, slechts verplicht de alsdan nog aanwezige goederen in de staat waarin zij zich bevinden, af te geven, benevens de prijs van de vervreemde goederen of de goederen die daarvoor in de plaats zijn getreden; alles zonder enige vruchten of vergoeding voor niet meer aanwezige goederen en zonder verplichting van rekening en verantwoording.
3. Iedere verbintenis tot teruggave vervalt wanneer twintig jaar na de dag waarop de akte is opgemaakt, zijn verlopen.

Afdeling 3

Vaststelling van overlijden in bepaalde gevallen

Artikel 426

1. Indien het lichaam van een vermist persoon niet kan worden teruggevonden doch, alle omstandigheden in aanmerking genomen, zijn overlijden als zeker kan worden beschouwd, kan op verzoek van het openbaar ministerie of van iedere belanghebbende de kantonrechter verklaren dat de vermiste is overleden:
  - a. indien de vermissing heeft plaatsgevonden in Suriname;
  - b. indien de vermissing heeft plaatsgevonden tijdens een reis met een in Suriname thuisbehorend schip of luchtvaartuig;
  - c. indien de vermiste een in Suriname woonplaats hebbende of gehad hebbende Surinamer was;
  - d. indien de vermiste zijn woon- of verblijfplaats had in Suriname.
2. Indien een persoon in het buitenland is overleden en geen overlijdensakte is opgemaakt of kan worden overgelegd, kan op verzoek van het openbaar ministerie of van iedere belanghebbende de kantonrechter verklaren dat die persoon is overleden:
  - a. indien het overlijden heeft plaatsgevonden tijdens een reis met een in Suriname thuisbehorend schip of luchtvaartuig;
  - b. indien de overledene een in Suriname woonplaats hebbende of gehad hebbende Surinamer was;
  - c. indien de overledene zijn woon- of verblijfplaats had in Suriname.
3. Voor zover mogelijk bevat het verzoek, bedoeld in de leden 1 en 2, of bevatten de daarmee vergezeld gaande bescheiden de in artikel 427 genoemde gegevens.

Artikel 427

1. De beschikking, houdende verklaring dat de in artikel 426 bedoelde persoon is overleden, noemt de dag en zo mogelijk het uur van het overlijden. Indien de dag van overlijden niet bekend is,

wordt deze door de kantonrechter vastgesteld en in de beschikking vermeld. De rechter houdt hierbij rekening met alle bewijzen en aanwijzingen omtrent de omstandigheden waaronder of het tijdstip waarop het overlijden moet hebben plaatsgehad.

2. Voorts vermeldt de beschikking de geslachtsnaam, de voornamen, het geslacht en, zo mogelijk, de plaats van het overlijden, de woonplaats van de overledene, de plaats en de dag van geboorte van de overledene en de geslachtsnaam en de voornamen van de persoon of van de personen met wie de overledene gehuwd is geweest.

Artikel 429

De griffier van het college waarvoor de zaak laatstelijk aanhangig was, zendt een afschrift van de beschikking, zodra deze in kracht van gewijsde is gegaan, aan de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo. Deze maakt van de beschikking een akte van inschrijving op, die hij in het register van overlijden opneemt.

Artikel 430

De akten, opgemaakt volgens artikel 429, gelden als akten van overlijden in de zin van artikel 19f lid 1.

Titel 19

Onderbewindstelling ter bescherming van meerderjarigen

Artikel 431

1. Indien een meerderjarige als gevolg van zijn lichamelijke of geestelijke toestand tijdelijk of duurzaam niet in staat is ten volle zijn vermogensrechtelijke belangen zelf behoorlijk waar te nemen, kan de kantonrechter een bewind instellen over een of meer van de goederen die hem als rechthebbende toebehoren of zullen toebehoren. Onder aan de meerderjarige toebehorende goederen zijn in deze titel begrepen goederen die behoren tot een huwelijksgemeenschap waarin hij gehuwd is, en die niet uitsluitend onder het bestuur van zijn echtgenoot staan.
2. Indien te verwachten is dat een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig zal worden, in de in lid 1 bedoelde toestand zal verkeren, kan het bewind reeds voor de meerderjarigheid worden ingesteld.
3. Het bewind kan tevens worden ingesteld indien een meerderjarige niet in staat is ten volle zijn vermogensrechtelijke belangen behoorlijk waar te nemen als gevolg van verkwisting of het hebben van problematische schulden.

Artikel 432

1. Instelling van het bewind kan worden verzocht door de rechthebbende, zijn echtgenoot of andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en die in de zijlijn tot de vierde graad ingesloten, zijn voogd, zijn curator, zijn mentor als bedoeld in titel 20 of het openbaar ministerie.

2. De rechter voor wie een verzoek tot ondercuratelestelling aanhangig is, kan bij afwijzing daarvan ambtshalve overgaan tot instelling van het bewind.
3. Een verzoek tot instelling van een bewind ten behoeve van een rechthebbende die onder curatele is gesteld, wordt aanhangig gemaakt bij de rechter die bevoegd is over opheffing van de curatele te beslissen. Deze rechter kan, bij opheffing van een curatele, ook ambtshalve overgaan tot instelling van het bewind.
4. In geval van een bestuursopdracht, of een verzoek daartoe, als bedoeld in artikel 91, zijn de leden 2 en 3 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 433

1. Tenzij bij de onderbewindstelling anders is bepaald, omvat het bewind ook de goederen die geacht moeten worden in de plaats van een aan het bewind onderworpen goed te treden, benevens de vruchten en andere voordelen die een onder bewind staand goed oplevert.
2. De kantonrechter kan, hetzij op verzoek van een persoon als bedoeld in artikel 432 lid 1, van een bewindvoerder of van het openbaar ministerie, hetzij ambtshalve, het ingestelde bewind tot een of meer andere goederen van de rechthebbende uitbreiden of een of meer goederen uit het bewind ontslaan; hij kan tevens handelingen als bedoeld in artikel 441 lid 2 onder f aanwijzen en de aanwijzing van zulke handelingen intrekken.

Artikel 434

1. In beschikkingen als bedoeld in artikel 432 en artikel 433 lid 2 bepaalt de rechter ambtshalve welke goederen onder bewind worden gesteld, onderscheidenlijk uit het bewind worden ontslagen.
2. Onderbewindstelling van een goed en het ontslag van een goed uit het bewind treden in werking daags nadat de beschikking is verstrekt of verzonden, tenzij de beschikking een later tijdstip van ingang vermeldt. In het geval, bedoeld in artikel 431 lid 2 treedt de onderbewindstelling in werking op het tijdstip waarop de rechthebbende meerderjarig wordt.

Artikel 435

1. De rechter die het bewind instelt, benoemt daarbij of zo spoedig mogelijk daarna een bewindvoerder. In alle andere gevallen geschiedt de benoeming door de kantonrechter. De rechter vergewist zich van de bereidheid van de door hem te benoemen persoon.
2. Zo nodig kan een tijdelijke bewindvoerder worden benoemd.
3. De rechter volgt bij de benoeming van de bewindvoerder de uitdrukkelijke voorkeur van de rechthebbende, tenzij gegronde redenen zich tegen zodanige benoeming verzetten.
4. Tenzij lid 3 is toegepast, wordt, indien de rechthebbende is gehuwd of een andere levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of de andere levensgezel tot bewindvoerder benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing, dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot bewindvoerder benoemd. Huwt de rechthebbende of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder van hen verzoeken dat de echtgenoot of andere levensgezel van de rechthebbende in de plaats van de tegenwoordige bewindvoerder wordt benoemd.
5. Handelingsonbekwamen, zij van wie een of meer goederen onder een bewind als bedoeld in deze

titel zijn gesteld, en zij die in staat van faillissement verkeren, kunnen geen bewindvoerder worden.

6. Rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid kunnen tot bewindvoerder worden benoemd.
7. De benoemde wordt bewindvoerder daags nadat de beschikking is verstrekt of verzonden, tenzij de beschikking een later tijdstip vermeldt.

Artikel 436

1. De bewindvoerder is verplicht zo spoedig mogelijk een beschrijving van de aan het bewind onderworpen goederen op te maken en een afschrift daarvan in te leveren ter griffie van het ingevolge artikel 429c lid 5 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bevoegde kantongerecht.
2. De artikelen 339, 363 en 364 zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Indien tot het bewind registergoederen behoren, is de bewindvoerder verplicht zo spoedig mogelijk de desbetreffende rechterlijke beschikkingen en zijn benoeming in de openbare registers, bedoeld in titel 1, afdeling 2, van Boek 3, te doen inschrijven. Is een onderneming of een aandeel van een volledig aansprakelijke vennoot in een openbare vennootschap onder bewind gesteld, dan is de bewindvoerder verplicht de desbetreffende rechterlijke beschikkingen en zijn benoeming in het handelsregister te doen inschrijven.
4. Tenzij de rechter anders bepaalt, is de bewindvoerder verplicht zo spoedig mogelijk een rekening te openen bij een ingevolge de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen geregistreeerde kredietinstelling; de bewindvoerder is voorts verplicht om uitsluitend voor de betalingen die hij bij de vervulling van zijn taak verricht of ontvangt, zoveel mogelijk van deze rekening gebruik te maken.
5. De rechter kan te allen tijde de bewindvoerder ten verhoore doen oproepen. Deze is verplicht alle door de rechter gewenste inlichtingen te verstrekken.

Artikel 437

1. De rechter kan twee of meer bewindvoerders benoemen, indien hij dit in het belang van een goed bewind nodig acht.
2. Zijn er twee of meer bewindvoerders, dan kan, tenzij de rechter anders bepaalt, ieder van hen alle werkzaamheden die tot het bewind behoren, alleen verrichten.
3. Bij verschil van mening tussen de bewindvoerders beslist op verzoek van een van hen de rechter. Deze kan ook een verdeling van het loon vaststellen.

Artikel 438

1. Tijdens het bewind komt het beheer over de onder bewind staande goederen niet toe aan de recht-hebbende, maar aan de bewindvoerder.
2. Tijdens het bewind kan de rechthebbende slechts met medewerking van de bewindvoerder of, indien deze weigerachtig is, met machtiging van de kantonrechter over de onder het bewind staande goederen beschikken.

Artikel 439

1. Indien een rechtshandeling ongeldig is omdat zij ondanks het bewind werd verricht door of gericht tot de rechthebbende, kan deze ongeldigheid aan de wederpartij slechts worden tegengeworpen zo deze het bewind kende of had behoren te kennen.
2. Indien een goed is vervreemd of bezwaard door iemand die daartoe ingevolge het bewind niet bevoegd was, kan deze onbevoegdheid aan een verkrijger van het goed of een beperkt recht daarop slechts worden tegengeworpen, zo deze het bewind kende of had behoren te kennen.

Artikel 440

1. Gedurende het bewind kunnen schulden die voortspruiten uit een handeling, tijdens het bewind met of jegens de rechthebbende, anders dan in overeenstemming met artikel 438 lid 2 verricht door een schuldeiser die het bewind kende of had behoren te kennen, niet op de onder het bewind staande goederen worden verhaald.
2. Indien de onderbewindstelling alle goederen betreft die daarvoor krachtens artikel 431 lid 1 in aanmerking komen, is lid 1 van overeenkomstige toepassing ten aanzien van niet onder het bewind staande goederen waarop verhaal mogelijk zou zijn.

Artikel 441

1. Tijdens het bewind vertegenwoordigt de bewindvoerder bij de vervulling van zijn taak de rechthebbende in en buiten rechte. De bewindvoerder draagt zorg voor een doelmatige belegging van het vermogen van de rechthebbende, voor zover dit onder het bewind staat en niet besteed behoort te worden voor een voldoende verzorging van de rechthebbende.
2. Hij behoeft echter toestemming van de rechthebbende of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, machtiging van de kantonrechter voor de volgende handelingen:
  - a. beschikken en aangaan van overeenkomsten tot beschikking over een onder het bewind staand goed, tenzij de handeling als een gewone beheersdaad kan worden beschouwd of krachtens rechterlijk bevel geschiedt;
  - b. een making of gift waaraan lasten of voorwaarden zijn verbonden, aannemen;
  - c. geld lenen of de rechthebbende als borg of hoofdelijke medeschuldenaar verbinden;
  - d. overeenkomen dat een boedel waartoe de rechthebbende gerechtigd is, voor een bepaalde tijd onverdeeld wordt gelaten;
  - e. het aangaan, buiten het geval van artikel 20 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, van een overeenkomst tot het beëindigen van een geschil, tenzij het voorwerp van het geschil een door de President van het Hof van Justitie vastgestelde waarde niet te boven gaat;
  - f. andere bij de instelling van het bewind of nadien aangewezen handelingen.
3. De kantonrechter kan ook aan de bewindvoerder een doorlopende machtiging met zodanige voorwaarden als hij geraden acht, verlenen om handelingen als in lid 2 bedoeld, te verrichten, en een verleende machtiging te allen tijde wijzigen of intrekken.
4. De bewindvoerder is, met uitsluiting van de rechthebbende, bevoegd de verdeling te vorderen van goederen waarvan een onverdeeld aandeel tot zijn bewind behoort. Tot een verdeling, ook al geschiedt zij krachtens rechterlijk bevel, behoeft de bewindvoerder toestemming of machtiging

overeenkomstig lid 2. De kantonrechter kan, in stede van machtiging te verlenen, met overeenkomstige toepassing van artikel 181 van Boek 3 een onzijdig persoon benoemen, die in plaats van de bewindvoerder de rechthebbende bij de verdeling vertegenwoordigt.

5. De bewindvoerder is, met uitsluiting van de rechthebbende, bevoegd een aan de rechthebbende opgekomen nalatenschap te aanvaarden. Tenzij de aanvaarding geschiedt met toestemming van de rechthebbende, kan de bewindvoerder niet anders aanvaarden dan onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Artikel 442

1. Heeft iemand als bewindvoerder een rechtshandeling verricht, dan richten de rechten en verplichtingen van de wederpartij zich naar hetgeen dienaangaande is bepaald in Boek 3, titel 3. Regels die de bevoegdheid van een bewindvoerder betreffen en feiten die voor een oordeel omtrent zijn bevoegdheid van belang zijn, kunnen niet aan de wederpartij worden tegengeworpen, indien deze daarmee niet bekend was of had behoren te zijn.
2. De rechthebbende is, onverminderd artikel 172 van Boek 6, aansprakelijk voor alle schulden die voortspruiten uit rechtshandelingen die de bewindvoerder in zijn hoedanigheid in naam van de rechthebbende verricht. Wanneer hij onder bewind staande goederen aanwijst die voor de schuld voldoende verhaal bieden, is hij niet verplicht de schuld ten laste van zijn overige vermogen te voldoen.

Artikel 443

De bewindvoerder kan alvorens in rechte op te treden, zich te zijner verantwoording doen machtigen door de rechthebbende of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, door de kantonrechter.

Artikel 444

Een bewindvoerder is jegens de rechthebbende aansprakelijk, indien hij in de zorg van een goed bewindvoerder te kort schiet, tenzij de tekortkoming hem niet kan worden toegerekend.

Artikel 445

1. De bewindvoerder legt, tenzij andere tijdstippen zijn bepaald, jaarlijks en aan het einde van het bewind rekening en verantwoording af aan de rechthebbende alsmede aan het einde van zijn taak aan zijn opvolger. De rekening en verantwoording wordt afgelegd ten overstaan van de kantonrechter.
2. Indien de rechthebbende niet in staat is de rekening op te nemen, of het onzeker is wie de rechthebbende is, wordt de rekening en verantwoording afgelegd aan de rechter. Goedkeuring van deze rekening en verantwoording door de rechter belet niet dat de rechthebbende na het einde van het bewind nogmaals over dezelfde tijdsruimte rekening en verantwoording vraagt, voor zover dit niet onredelijk is.
3. De rechter kan de bewindvoerder, hetzij op diens verzoek, hetzij ambtshalve, vrijstellen van de verplichting om de periodieke rekening en verantwoording te zijnen overstaan af te leggen; hij kan ook bepalen dat deze wijze van aflegging van de rekening en verantwoording slechts over een

door hem te bepalen aantal jaar zal geschieden.

4. Voor het overige vindt het aangaande de voogdijrekening in titel 14, afdeling 6, paragrafen 10 en 11, bepaalde overeenkomstige toepassing.

Artikel 446

1. Voor zover de kantonrechter niet anders bepaalt, wordt bij het afleggen van de periodieke rekening en verantwoording hetgeen de goederen netto aan vruchten hebben opgebracht, onder aftrek van de verschuldigde beloning, aan de rechthebbende uitgekeerd. Op verzoek van de rechthebbende kan de rechter andere tijdstippen voor de uitkering vaststellen.
2. Bij zijn eindrekening en verantwoording draagt de bewindvoerder alle goederen af aan degene die na hem tot het beheer der goederen bevoegd is. De bewindvoerder is bevoegd de afdracht op te schorten tot de voldoening van een hem toekomend saldo.
3. Wordt de rekening en verantwoording aan de rechter afgelegd, dan blijven, tenzij de rechter anders bepaalt, de netto-opbrengst of de af te dragen goederen onder het bewind van de bewindvoerder, totdat de rechthebbende tot de ontvangst in staat is of de onzekerheid wie rechthebbende is, is opgeheven.

Artikel 447

1. Tenzij de beloning bij de instelling van het bewind anders is geregeld, komt de bewindvoerder of, wanneer er meer bewindvoerders zijn, aan hen tezamen 5% der netto-opbrengst van de onder bewind staande goederen toe. Op grond van bijzondere omstandigheden kan de kantonrechter, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de bewindvoerder of van de rechthebbende, voor bepaalde of onbepaalde tijd de beloning anders regelen dan bij de instelling of door de wet is aangegeven.
2. Zijn er twee of meer bewindvoerders, dan wordt het loon dat hun gezamenlijk toekomt, tussen hen verdeeld in evenredigheid met de betekenis van de door ieder van hen verrichte werkzaamheden.

Artikel 448

1. De taak van de bewindvoerder eindigt:
  - a. bij het einde van het bewind;
  - b. door tijdsverloop, indien hij voor een bepaalde tijd was benoemd;
  - c. door zijn dood, faillietverklaring of ondercuratelestelling;
  - d. door de instelling van een bewind als bedoeld in deze titel over een of meer van zijn goederen;
  - e. door ontslag, dat hem door de kantonrechter met ingang van een door deze bepaalde dag wordt verleend.
2. Het ontslag wordt aan hem verleend hetzij op eigen verzoek, hetzij wegens gewichtige redenen of omdat hij niet meer voldoet aan de eisen om bewindvoerder te kunnen worden, zulks op verzoek van een medebewindvoerder, de rechthebbende of het openbaar ministerie dan wel ambtshalve. Hangende het onderzoek kan de kantonrechter voorlopige voorzieningen in het bewind treffen en de bewindvoerder schorsen.

3. Een gewezen bewindvoerder blijft verplicht al datgene te doen wat niet zonder nadeel voor de rechthebbende kan worden uitgesteld, totdat degene die na hem tot het beheer van de goederen bevoegd is, dit heeft aanvaard. In de gevallen, genoemd in lid 1 onder c, rust deze verplichting op zijn erfgenamen, onderscheidenlijk de curator, indien zij van het bewind kennis dragen; in het geval, genoemd in lid 1 onder d, geldt dit voor de bewindvoerder, belast met het daar bedoelde bewind.
4. Artikel 384 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 449

1. Het bewind eindigt door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het is ingesteld, en door de dood of ondercuratelestelling van de rechthebbende.
2. De kantonrechter kan, indien de oorzaken die tot de onderbewindstelling aanleiding hebben gegeven, niet meer bestaan, het bewind opheffen op verzoek van de rechthebbende of het openbaar ministerie; de beschikking treedt in werking zodra zij in kracht van gewijsde is gegaan, tenzij zij een eerder tijdstip van ingang aanwijst.

Titel 20

Mentorschap ten behoeve van meerderjarigen

Artikel 450

1. Indien een meerderjarige als gevolg van zijn geestelijke of lichamelijke toestand tijdelijk of duurzaam niet in staat is of bemoeilijkt wordt zijn belangen van niet-vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen, kan de kantonrechter te zijnen behoeve een mentorschap instellen.
2. Indien te verwachten is dat een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig zal worden, in de in lid 1 bedoelde toestand zal verkeren, kan het mentorschap reeds voor de meerderjarigheid worden ingesteld.
3. Het mentorschap kan eveneens worden ingesteld, indien te verwachten is dat een meerderjarige binnen afzienbare tijd in de in lid 1 bedoelde toestand zal verkeren.

Artikel 451

1. Het mentorschap kan worden verzocht door de betrokken persoon, zijn echtgenoot of andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en die in de zijlijn tot en met de vierde graad, zijn voogd, zijn curator of zijn bewindvoerder, bedoeld in titel 19. In het in artikel 450 lid 3 bedoelde geval kan het mentorschap uitsluitend worden verzocht door de betrokkene.
2. Het mentorschap kan, behoudens in het in artikel 450 lid 3 bedoelde geval, voorts worden verzocht door het openbaar ministerie of door degene die de instelling waar de betrokkene duurzaam wordt verzorgd, exploiteert of die daarvan de leiding heeft. In het laatste geval wordt in het verzoekschrift tevens vermeld waarom de in lid 1 genoemde personen, bloedverwanten in de zijlijn in de derde en vierde graad daaronder niet begrepen, niet tot indiening van een verzoek zijn overgegaan.
3. De rechter bij wie een verzoek tot ondercuratelestelling aanhangig is, kan bij afwijzing daarvan ambtshalve overgaan tot instelling van het mentorschap.

4. Een verzoek tot omzetting van curatele in mentorschap ten behoeve van een persoon die onder curatele is gesteld, wordt aanhangig gemaakt bij de rechter die bevoegd is over opheffing van de curatele te beslissen. Deze rechter kan, bij opheffing van de curatele, ook ambtshalve overgaan tot instelling van het mentorschap.
5. Het mentorschap treedt in werking daags nadat de griffier de beschikking heeft verstrekt of verzonden, tenzij de beschikking een later tijdstip van ingang vermeldt. In het geval, bedoeld in artikel 450 lid 2 treedt het mentorschap in werking op het tijdstip waarop de betrokken persoon meerderjarig wordt.

Artikel 452

1. De rechter die het mentorschap instelt, benoemt daarbij of zo spoedig mogelijk daarna een mentor. In geval van vervanging van de mentor geschiedt de benoeming door de kantonrechter. De rechter vergewist zich van de bereidheid en vormt zich een oordeel over de geschiktheid van de te benoemen persoon.
2. Zo nodig kan een tijdelijke mentor worden benoemd.
3. De rechter volgt bij de benoeming van de mentor de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene, tenzij gegronde redenen zich tegen zodanige benoeming verzetten.
4. Tenzij lid 3 is toegepast, wordt, indien de betrokkene is gehuwd of een andere levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of de andere levensgezel tot mentor benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing, dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot mentor benoemd. Huwt de betrokkene of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder van hen verzoeken dat de echtgenoot of andere levensgezel van de betrokkene in de plaats van de tegenwoordige mentor wordt benoemd.
5. Indien ten behoeve van de betrokkene in een bewind als bedoeld in titel 19, is voorzien, wordt, indien de bewindvoerder een natuurlijke persoon is, bij voorkeur de bewindvoerder tot mentor benoemd.
6. Geen mentor kunnen worden:
  - a. handelingsonbekwamen;
  - b. zij ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld;
  - c. rechtspersonen;
  - d. de direct betrokken of behandelend hulpverlener;
  - e. personen behorende tot de leiding of tot het personeel van de instelling waar de betrokkene verblijft.
7. De taak van de mentor vangt aan daags nadat de benoeming is verstrekt of verzonden, tenzij de beschikking een later tijdstip vermeldt.

Artikel 453

1. Tenzij uit wet of verdrag anders voortvloeit, is de betrokkene tijdens het mentorschap onbevoegd rechtshandelingen te verrichten in aangelegenheden betreffende zijn verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding.
2. Met betrekking tot de in lid 1 bedoelde rechtshandelingen vertegenwoordigt de mentor de be-

trokkene in en buiten rechte, tenzij op grond van wet of verdrag vertegenwoordiging uitgesloten is. De mentor kan de betrokkene toestemming verlenen deze rechtshandelingen zelf te verrichten.

3. Ten aanzien van andere handelingen dan rechtshandelingen betreffende de in lid 1 genoemde aangelegenheden treedt de mentor, voor zover de aard van de desbetreffende handeling dit toelaat, in plaats van de betrokkene op.
4. De mentor geeft aan de betrokkene raad in hem betreffende aangelegenheden van niet-vermogensrechtelijke aard en waakt over diens belangen ter zake.
5. Verzet de betrokkene zich tegen een handeling van ingrijpende aard in aangelegenheden als in de leden 2 en 3 bedoeld, dan kan die handeling slechts plaatsvinden indien zij kennelijk nodig is ten einde ernstig nadeel voor de betrokkene te voorkomen.

Artikel 453a

1. Indien de rechter dit noodzakelijk acht, beslist hij tevens dat artikel 246 van overeenkomstige toepassing is.
2. Tijdens het mentorschap kan de rechter een beslissing nemen als in lid 1 bedoeld, hetzij op verzoek van een persoon als bedoeld in artikel 451 leden 1 en 2 of van de mentor, hetzij op verzoek van het openbaar ministerie, hetzij ambtshalve.

Artikel 454

1. De mentor is gehouden degene ten behoeve van wie het mentorschap is ingesteld zo veel mogelijk bij de vervulling van zijn taak te betrekken. De mentor bevordert dat de betrokkene rechtshandelingen en andere handelingen zelf verricht, indien deze tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat kan worden geacht. Hij betracht de zorg van een goed mentor.
2. De mentor is jegens de betrokkene aansprakelijk, indien hij in de zorg van een goed mentor te kort schiet, tenzij de tekortkoming hem niet kan worden toegerekend.

Artikel 455

Degene ten behoeve van wie het mentorschap is ingesteld, is, onverminderd artikel 172 van Boek 6, aansprakelijk voor alle schulden die voortspruiten uit rechtshandelingen die de mentor in zijn hoedanigheid in naam van de betrokkene verricht.

Artikel 456

De mentor kan alvorens in rechte op te treden, zich te zijner verantwoording doen machtigen door de betrokkene of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, door de kantonrechter.

Artikel 457

1. Een rechtshandeling verricht in strijd met artikel 453, is overeenkomstig de leden 2 en 3 vernietigbaar.
2. Indien de rechtshandeling is verricht door of gericht tot de betrokkene, kan een beroep op de vernietigbaarheid slechts worden gedaan jegens een persoon die het mentorschap kende of had behoren te kennen; jegens een zodanige persoon wordt de betrokkene vermoed onbevoegd te zijn

geweest.

3. Indien de rechtshandeling is verricht door of gericht tot de mentor, kan een beroep op de vernietigbaarheid slechts worden gedaan jegens een persoon die de onbevoegdheid van de mentor kende of had behoren te kennen.

Artikel 458

Voor zover een of meer van de goederen van de betrokkene onder een bewind als bedoeld in titel 19, staan, is de bewindvoerder, indien hij niet tevens mentor is, niet tot optreden bevoegd ten aanzien van aangelegenheden als in artikel 453 lid 1 bedoeld.

Artikel 459

1. De mentor doet desgevraagd van zijn werkzaamheden verslag aan de kantonrechter. De rechter kan te allen tijde verschijning van de mentor in persoon gelasten. Deze is verplicht alle door de rechter gewenste inlichtingen te verstrekken.
2. Aan het einde van zijn mentorschap doet de mentor van zijn werkzaamheden schriftelijk verslag aan zijn opvolger, aan de kantonrechter alsmede aan de betrokkene indien het mentorschap door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het is ingesteld of door opheffing eindigt.

Artikel 460

1. De mentor mag de bij de vervulling van zijn taak noodzakelijk gemaakte kosten aan de betrokkene in rekening brengen.
2. De rechter kan aan de mentor ten laste van de betrokkene een beloning toekennen indien hij zulks redelijk acht, de financiële draagkracht van betrokkene in aanmerking genomen.

Artikel 461

1. De taak van de mentor eindigt:
  - a. bij het einde van het mentorschap;
  - b. door tijdsverloop, indien hij voor een bepaalde tijd was benoemd;
  - c. door zijn dood;
  - d. door zijn ondercuratelestelling of door instelling van een mentorschap te zijnen behoeve;
  - e. door ontslag, dat hem door de kantonrechter met ingang van een door deze bepaalde dag wordt verleend.
2. Het ontslag wordt aan hem verleend hetzij op eigen verzoek, hetzij wegens gewichtige redenen of omdat hij niet meer voldoet aan de eisen om mentor te kunnen worden, zulks op verzoek van de betrokkene of het openbaar ministerie dan wel ambtshalve. Hangende het onderzoek kan de kantonrechter voorlopige voorzieningen in het mentorschap treffen en de mentor schorsen.
3. Een gewezen mentor blijft verplicht al datgene te doen wat niet zonder nadeel voor de betrokkene kan worden uitgesteld, totdat wederom een persoon bevoegd is ten aanzien van de aangelegenheden, bedoeld in artikel 453 lid 1. In de gevallen, genoemd in lid 1 onder d, rust deze verplichting op diens curator of mentor, indien deze van het mentorschap kennis draagt.
4. Artikel 384 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 462

1. Het mentorschap eindigt door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het is ingesteld, en door de dood of ondercuratelestelling van de betrokkene.
2. De kantonrechter kan, indien de noodzaak daartoe niet meer bestaat, het mentorschap opheffen op verzoek van de betrokkene, zijn mentor of het openbaar ministerie. De beschikking treedt in werking zodra zij in kracht van gewijsde is gegaan, tenzij zij een eerder tijdstip van ingang aanwijst.

MEMORIE VAN TOELICHTING

BOEK 1

BURGERLIJK WETBOEK VAN SURINAME

Boek 1 – Personen- en familierecht

ALGEMEEN

1. De veroudering van het Burgerlijk Wetboek betreft niet slechts het vermogensrecht. Ook op het gebied van het personen- en familierecht doet deze zich voelen, al is de wetgever hier actiever geweest. Zo is onlangs een aantal belangrijke wijzingen aangebracht in het Eerste Boek van het huidige BW (inwerkingtreding met ingang van 23 juni 2003 van de wet *Herziening Huwelijksrecht 1973*, GB 1973 no. 140; *Opheffing onderscheid wettige en natuurlijke kinderen*, SB 2000, no. 6; en *Regeling omgangsrecht*, SB 2002, no. 100). Toch lijken er bepalingen te zijn achtergebleven die herziening behoeven. Men zie het overzicht van Prof. mr. J. de Boer, Het Surinaamse personen- en familierecht getoetst aan de Grondwet en aan mensenrechtenverdragen, *Surinaams Juristenblad* 2004, no. 3, p. 30-45.
2. Zoals bekend, laat artikel 137 Grondwet toetsing door de rechter van de wet aan de in de artikelen 8 tot en met 23 GW neergelegde klassieke grondrechten toe. Het ligt voor de hand dat het begrip ‘gezin’ in artikel 17 lid 1 GW op dezelfde wijze wordt ingevuld als het begrip ‘family’ in de mensenrechtenverdragen, dus mede omvattend situaties na scheiding (éénoudergezinnen).
3. Toetsing aan (direct werkende bekendgemaakte) verdragsbepalingen wordt toegestaan in artikel 106 GW. Het belangrijke Internationale Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR; ook wel: Bupo-verdrag genoemd) is overwegend direct werkend en is bekendgemaakt in het *Verdragenblad van de Republiek Suriname* (1981 no. 17). Wat betreft het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (algemeen afgekort tot EVRM), dat sedert de onafhankelijkheid van Suriname geen gelding in Suriname meer heeft, kan wel worden gezegd dat de inhoud van de artikelen overwegend overeenstemmen met corresponderende artikelen van het IVBPR en van het Amerikaanse Verdrag voor de rechten van de mens (AVRM), zodat de uitleg die daaraan gegeven is door het Europese Hof voor de rechten van de mens (hierna ook aangeduid als EHRM) in Straatsburg inspirerend kan werken. Behalve vorengenoemde verdragen zijn nog in het bijzonder vermeldenswaard het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (Vrouwenverdrag) en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).
4. De vernieuwing van het personen- en familierecht, mede onder invloed van de grondrechten en mensenrechten, doet zich vooral voelen ten aanzien van de volgende onderwerpen:
  - a. gelijkstelling van man en vrouw;
  - b. namenrecht;
  - c. huwelijksbeletselen;
  - d. echtscheidingsgrond;
  - e. gezamenlijk ouderlijk gezag;
  - f. omgangsrecht;

- g. meerderjarigheidsgrens;
  - h. afstammingsrecht;
  - i. adoptie;
  - j. schijnhuwelijk en schijnerkenning;
  - k. curatele drugsverslaafden;
  - l. beschermingsbewind en mentorschap;
  - m. concubinaat.
5. Ad a (gelijkstelling van man en vrouw). Het thans geldende eerste boek van het Burgerlijk Wetboek bevat nog verscheidene bepalingen waarin de vrouw is achtergesteld ten opzichte van de man op gronden die zonder twijfel heden ten dage ongerechtvaardigd moeten worden geacht. Zo houdt artikel 353 lid 1 in dat de vader in beginsel alleen de ouderlijke macht uitoefent. En ingevolge artikel 71 volgt het kind de woonplaats van de vader. Men zie voorts artikel 79 (vrouw volgt staat van man) alsmede artikel 383a lid 1 onder 3, artikel 403 lid 1 en onder 8 (gehuwde voogdes en gehuwde toeziende voogdes). Het afstammingsrecht en het namenrecht komen hierna nog aan de orde.
  6. Ad b (namenrecht). Volgens artikel 56a van het huidig BW hebben huwelijkse en buitenhuwelijkse erkende kinderen per se de geslachtsnaam van de vader. Door deze achterstelling van moeders van kinderen ten opzichte van vaders is sprake van discriminatie naar geslacht (artikel 8 lid 2 GW, artikel 26 IVBPR; artikelen 2 en 16 Vrouwenverdrag; artikel 24 AVRMO). Ouders behoren de mogelijkheid te hebben te kiezen voor de naam van de moeder. Vgl. Human Rights Committee (HRC) van de Verenigde Naties CCPR 035/1978, *Shirin Aumeeruddy - Cziffra and 19 other Mauritian women v. Mauritius*; HRC CCPR 919/2000, *Müller and Engelhard v. Namibia*; EHRM 22-2-1994, *Burghartz*, NJ 1996, 12; HR 23-9-1988, NJ 1989, 740 en EHRM 16-11-2004, *Ünal Tekeli v. Turkey*, appl. no. 29865/96.
  7. Ad c (huwelijksbeletselen). Hier is van belang artikel 23 lid 2 IVBPR, luidende: *The right of men and women of marriageable age to marry and to found a family shall be recognized*. Cruciaal is dat niet 'the very essence' van het recht om te huwen wordt aangetast (vgl. EHRM 17-10-1987, NJ 1987, 945, in de zaak *Rees v. the United Kingdom*). Hier geldt een proportionaliteitsvereiste (vgl. EHRM 18-12-1987, NJ 1989, 99, zaak *F. v. Switzerland*). In de voornoemde wet *Herziening Huwelijksrecht 1973*, GB 1973 no. 140 zijn reeds grote verbeteringen gebracht ten aanzien van de vereiste toestemmingen voor huwelijk.
  8. De wetgever moet voorts onder ogen zien of een verschillende huwelijksleeftijd wel nodig is. Voorgesteld is in het onderhavige ontwerp dat zowel voor mannen als vrouwen een minimumleeftijd geldt van achttien jaar (overeenstemmende met de meerderjarigheidsgrens), zonder dispensatiemogelijkheid. In dit verband verdienen de aandacht uit het Vrouwenverdrag artikel 16 lid 1 onder a ('The same right to enter into marriage') en onder b ('The same right freely to choose a spouse and to enter into marriage only with their free and full consent') en lid 2 ('The betrothal and marriage of a child shall have no legal effect'). Het ontwerp gaat ervan uit dat onder 'child' hetzelfde verstaan moet worden als in artikel 1 IVRK (Kinderverdrag), dus een kind tot achttien jaar.
  9. Ad d (echtscheidingsgrond). Ook wat dit betreft heeft de voornoemde wet *Herziening Huwelijksrecht 1973*, GB 1973 no. 140 verbetering gebracht.
  10. Ad e (gezamenlijk ouderlijk gezag). Het gaat thans om de bescherming van 'family' en het discriminatieverbod. In 1985 heeft de Hoge Raad geoordeeld dat uit het respect voor 'family

life' voortvloeit dat gehuwde ouders na scheiding de mogelijkheid moet worden geboden om - bij een voldoende goede verstandhouding - het gezag over hun kinderen voort te zetten (HR 4-5-1985, NJ 1985, 510). Het daaropvolgende jaar oordeelde de Hoge Raad dat het discriminatieverbod met zich brengt dat ook ongehuwde ouders gezamenlijk gezag moeten kunnen uitoefenen over hun kinderen (HR 21-3-1986, NJ 1986, 585). Inmiddels heeft de Hoge Raad in een Curaçaose zaak geoordeeld dat ook een systeem waarin gezamenlijk gezag na scheiding slechts mogelijk is als beide partijen zulks wensen in strijd is met de artikelen 6 en 8 EVRM (HR 28-3-2008, R07/031HR). Deze rechtspraak is verwerkt in het ontwerp.

11. Ad f (omgangsrecht). De recente *Regeling omgangsrecht*, SB 2002, no. 100) heeft wat dit onderwerp betreft reeds de benodigde verbeteringen gebracht. Het onderscheid dat gemaakt wordt tussen de verwekker die 'family life' heeft met zijn kind en de juridische vader behoort echter te worden opgeheven.
12. Ad g (meerderjarigheidsgrens). De meerderjarigheidsgrens is in Nederland sinds 1987, in de voormalige Nederlandse Antillen sedert 2001 en in Aruba sedert 2002 gesteld op achttien jaar (overeenstemmende met de huwbare leeftijd); daarbij is overigens de onderhoudsplicht der ouders tot eenentwintig jaar gehandhaafd. Behalve dat jeugdigen in toenemende mate zelfstandig deelnemen aan het economisch leven, was een belangrijk argument het internationale rechtsverkeer. In Europa is de grens algemeen achttien jaar. Hetzelfde geldt voor de verschillende staten van de Verenigde Staten van Amerika; in Puerto Rico is deze echter nog eenentwintig jaar. In de staten van Canada is de grens achttien of negentien jaar. Van de Zuid- en Midden-Amerikaanse landen, waarover in Martindale-Hubbell's International Law Digest (1995) informatie wordt verschaft, hebben Chili, Colombia, Costa Rica, Dominicaanse Republiek, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Mexico, Panama, Peru en Venezuela achttien jaar als grens, terwijl Argentinië, Bermuda, Bolivia, Brazilië, Honduras, Nicaragua, en Uruguay nog steeds eenentwintig jaar aanhouden; Paraguay kent twintig jaar als meerderjarigheidsgrens. Ongelijke meerderjarigheidsgrenzen geeft in de praktijk moeilijkheden bij personenverkeer. Van zwaarwegende bezwaren van de verlaging is in Nederland, de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba in de praktijk niet gebleken. Voorgesteld wordt dan ook om in Suriname de meerderjarigheidsgrens op achttien jaar te stellen.
13. Ad h (afstammingsrecht). Uit de rechtspraak blijkt dat, in verband met het respect voor 'family life' en het discriminatieverbod, meer wetgeving op dit gebied geboden is dan de recente wet *Opheffing onderscheid wettige en natuurlijke kinderen* (SB 2000, no. 6). Men denke - nog afgezien van de onnodig defamerende terminologie ('wettige' en 'onwettige' kinderen) - aan het ontbreken van de mogelijkheid ten behoeve van het niet-erkende buiten huwelijk geboren kind van een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, aan de beperkingen van de mogelijkheid voor de verwekker om zijn kind te erkennen en aan de zeer beperkte en bovendien ongelijke mogelijkheden van aantasting van het vaderschap. Wat dit laatste betreft is Nederland door het Europese Hof voor de rechten van de mens veroordeeld (EHRM 27-12-1994, NJ 1995, 248, zaak *Kroon v. the Netherlands*). De Surinaamse rechter heeft reeds, buiten de wet om, aan het kind in het gegeven geval de mogelijkheid van ontkenning van het vaderschap gegeven (Kantonrechter, eerste kanton, 17-6-2008. AR no. 051963). Eerder is door de Surinaamse rechter het absolute verbod van erkenning door de gehuwde man in strijd met de mensenrechten geoordeeld (Kantonrechter, eerste kanton, 4-3-2003, AR no. 030754, *Surinaams Juristenblad* 2003, afl. 3, p. 50 e.v., m.nt. FK). Voorts

verdient overweging of de - in de praktijk tot moeilijkheden leidende - regel gehandhaafd moet blijven dat een kind dat 306 dagen na echtscheiding geboren is, de voormalige echtgenoot als vader heeft, tenzij de moeder hertrouwd is.

14. Ad i (adoptie). Voorgesteld wordt eenpersoonsadoptie mogelijk te maken, inclusief de zgn. stiefouderadoptie (een adoptie door de echtgenoot van de ouder van het kind). Verder verdienen de adoptievoorwaarden ook in ander opzicht wijziging.
15. Ad j (schijnhuwelijk en schijnerkenning). In het Nederlandse, Arubaanse, Curaçaose, Sint-Maartense en BES-Boek 1 nieuw BW (hierna: Caribische BW's) is bepaald dat de ambtenaar van de burgerlijke stand weigert tot het opmaken van een akte of een latere vermelding over te gaan, indien hij van oordeel is dat de openbare orde zich hiertegen verzet (artikel 18b lid 2). Dit betreft zowel schijnhuwelijken als schijnerkenningen. Van een weigering kunnen betrokkenen in beroep bij de rechter gaan. Voorts is wat betreft schijnhuwelijken, indien een aanstaande echtgenoot niet de Surinaamse nationaliteit bezit, voor de huwelijksaangifte een verklaring van de vreemdelingendienst nodig, tenzij partijen kunnen bewijzen dat zij beiden in het buitenland wonen (artikel 44 lid 1 onderdeel h). Bovendien is aan de officier van justitie de bevoegdheid gegeven een huwelijk te stuiten en van een gesloten huwelijk - zelfs al is dit inmiddels al ontbonden - de vernietiging te vorderen (artikel 53 lid 3 en artikel 71a). De genoemde Caribische BW's hebben bovendien – anders dan Nederland – in de regeling van de erkenning een voorziening om schijnerkenningen tegen te gaan. Voorgesteld wordt deze over te nemen (artikel 204 lid 1 onderdeel f). Overigens kan van (schijn)erkenningen de officier van justitie al sinds vanouds de vernietiging vorderen (artikel 205 lid 2). Zie voorts hierna onder k.
16. Ad k (curatele drugsverslaafden). In de Caribische BW's bestaat - anders dan in Nederland - de mogelijkheid om een verslaafde aan verdovende of stimulerende middelen onder curatele te stellen en op te nemen ter verpleging. Deze mogelijkheid verdient overneming. Er zijn geen goede redenen deze maatregel wel voor alcoholverslaving, maar niet voor drugsverslaving beschikbaar te hebben.
17. Speciale aandacht verdienen de afwijkingen ten aanzien van de artikelen 37, 38, 382, 385 en 386 van het Nederlandse BW, overigens in navolging van de Caribische BW's. In de praktijk is gebleken dat curatele bijna uitsluitend wordt ingesteld in verband met geestelijke stoornissen. Verslaving aan drugs leidt daar - al dan niet tijdelijk - toe. Hier komt bij dat drugsverslaafden zich regelmatig lenen voor schijnhuwelijken en schijnerkenningen. Dit geeft voldoende grond om geen onderscheid meer te maken, wat betreft de mate van handelingsonbekwaamheid, tussen enerzijds curatele wegens geestelijke stoornis en anderzijds curatele wegens verslaving of verkwisting. Wat betreft de curatele wegens verkwisting zij nog opgemerkt dat deze zich zelden voordoet of het zou moeten zijn omdat ook sprake is van een verslaving. In het nieuwe artikel 382 is daarom bepaald dat een curandus, ongeacht de grond waarvoor de curatele is ingesteld, slechts familierechtelijke handelingen mag verrichten met toestemming van de kantonrechter. Het gaat hier onder meer om het aangaan van een huwelijk (de artikelen 37 en 38 kunnen derhalve vervallen), een scheidingsverzoek (HR 28-3-1980, NJ 1980, 378), de aantasting van het vaderschap en de erkenning van een kind (het Nederlandse lid 4 van artikel 204 behoefde derhalve niet te worden overgenomen). De rechter zal moeten beoordelen of de curandus voldoende in staat moet worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

18. Ad l (beschermingsbewind en mentorschap). Tegen het instituut curatele bestaan bezwaren omdat dit onder omstandigheden een onnodig zwaar middel is. Beschermingsbewind en mentorschap bieden een alternatief. Beide worden ingesteld zonder publicatie. Beschermingsbewind betreft in beginsel slechts de vermogensrechtelijke belangen van betrokkene, mentorschap slechts de niet-vermogensrechtelijke belangen. Beschermingsbewind en mentorschap kunnen samen bestaan, curatele echter kan niet bestaan met beschermingsbewind of mentorschap. De drie figuren verbeteren het arsenaal waarover de rechter beschikt om tot een redelijke, proportionele bescherming van meerderjarigen te komen.
19. Ad m (concubinaat). De Caribische BW's maken het mogelijk dat voor de situatie dat een langdurig concubinaat wordt beëindigd (anders dan door overlijden), de rechter een uitkering tot levensonderhoud toekent als dat in de gegeven omstandigheden redelijk is. Daarbij kan de rechter rekening houden met alle omstandigheden van het geval, zoals de duur van het concubinaat, de onderlinge taakverdeling, de leeftijd en gezondheid van de behoeftige gewezen partner en de leeftijd der eventuele kinderen. Voorgesteld wordt deze regel over te nemen (artikel 408b).
20. Voorts is het wenselijk dat de voorgestelde regel dat indien een echtgenoot met het geld van de andere echtgenoot bijvoorbeeld een woning koopt, de andere echtgenoot kan meedelen in de waardevermeerdering van de woning ook van toepassing is indien twee personen samenleven als waren zij gehuwd (artikel 87a).
21. Wat betreft de voorgestelde erfrechtelijke positie van de langstlevende echtgenoot en langstlevende ongehuwde partner, zij verwezen naar Boek 4, artikel 4:30b. Wat betreft de aansprakelijkheid van de dader van een onrechtmatige daad of wanprestatie waarbij een gehuwde of ongehuwde kostwinner om het leven is gekomen, zie men Boek 6, artikel 6:108. En in Boek 7, artikel 7:246, wordt bescherming geboden aan de tenminste tien jaar samenwonende levensgezel die niet (mede)huurder is.

ONDERDEELSGEWIJZE TOELICHTING

Thans volgt een toelichting op de uitwerking van het bovenstaande. De nadruk zal telkens liggen op wat verandert ten opzichte van het huidige recht. Uit praktische overwegingen - men denke aan raadpleging van literatuur en corresponderende rechtspraak - is dezelfde nummering als de Nederlandse, Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse aangehouden, ook al zijn op enkele plaatsen artikelen weggelaten of toegevoegd. Wat betreft de Nederlandse wetsgeschiedenis kan men raadplegen, althans voor zover het gaat om bepalingen die in 1970 in Nederland zijn ingevoerd: C.J. van Zeben (red.), *Parlementaire Geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Boek 1* en idem, *Invoeringswet Boek 1* (1969). De Curaçaose (vóór 10 oktober 2010: Nederlands-Antilliaanse) wetsgeschiedenis is uitgegeven door M.F. Murray, *De Parlementaire Geschiedenis van het Curaçaose Burgerlijk Wetboek*, 2016.

Opschrift

De titel van dit boek luidt thans 'Personen- en familierecht' en niet meer: 'Van personen'. Hiermee wordt de inhoud beter weergegeven.

TITEL 1 (ALGEMENE BEPALINGEN)

Weggelaten zijn de huidige artikelen 1 en 4. Zij richten zich tot de wetgever en horen in het Burgerlijk Wetboek niet thuis. Het nieuwe artikel 3 vervangt titel 13 (Van bloedverwantschap en zwagerschap).

Artikel 1:1a

In de binnenlanden van Suriname bestaan gewoonterechtelijke ongeschreven regels die afwijken van die in het Burgerlijk Wetboek. Men denke aan het erfrecht; zie het proefschrift (UvA) van M.A. Veira, *De langstlevende echtgenoot. Een vergelijking van de positie van de langstlevende echtgenoot in het Marron-erfrecht met de positie van de langstlevende in het Caraïbisch en het Surinaams erfrecht*, 2006. Het erfrecht van de Marrons is matrilineair van karakter.

Voorts kan, zoals in De Nationale Assemblée op 21 januari 2022 opgemerkt, voor een kind de broer van de moeder een belangrijker (gezags)positie hebben dan de vader.

Wat betreft de (collectieve) eigendom zie E.R. Kambel and F. MacKay, *De rechten van inheemse volken en marrons in Suriname* (Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Caribbean Series 24), 2003 en de uitspraken van het Inter-Amerikaans Hof voor de Rechten van de Mens van 15 juni 2005, Series C No. 124, *Moiwana Community v. Suriname* (geïnterpreteerd door het IAHRM op 8 februari 2006, Series C No. 145), van 28 november 2007, Series C No. 172, *Saramaka People v. Suriname* (geïnterpreteerd door het IAHRM op 12 augustus 2008, Series C No. 185) en van 25 november 2015, Series C No. 309, *Kaliña and Lokono Peoples v. Suriname*.

De bedoeling van het voorgestelde artikel 1:1a is om een opening te geven aan toepassing van dit ongeschreven eigen recht in een individueel geval. Of het recht toepasselijk is, is een kwestie van ongeschreven Surinaams interpersoneel privaatrecht. Er is nog veel onzeker: omtrent de inhoud van het binnenlandse recht en omtrent de inhoud van het toe te passen interpersoneel privaatrecht, maar belangrijk is dat hier ruimte wordt gegeven aan de rechtsontwikkeling ter zake.

TITEL 2 (HET RECHT OP DE NAAM)

1. Thans is het namenrecht geregeld bij de akten van de burgerlijke stand. Het is in het ontwerp ondergebracht in deze aparte titel, hetgeen de voorkeur verdient aangezien men een geslachtsnaam heeft, ongeacht wat in de registers van de burgerlijke stand vermeld staat. De titel bevat enerzijds bepalingen inzake de verwerving en de verandering van verplichte namen (artikelen 4 tot en met 7), anderzijds bepalingen betreffende het gebruik van de naam in het rechtsverkeer (artikelen 8 en 9).
2. Het huidige artikel 56a BW luidt: ‘Wettige en door de vader erkende onwettige kinderen dragen de geslachtsnaam van de vader; onwettige, niet door de vader erkende kinderen, die van de moeder’. Een in huwelijk geboren kind, een kind dat is erkend en een geadopteerd kind hebben dus zonder meer de naam van de vader, zonder dat afwijking daarvan mogelijk is. Dit stelsel is door de Hoge Raad reeds geruime tijd geleden discriminatoir naar geslacht

geoordeeld (HR 23-9-1988, NJ 1989, 740, *Beukema en Van Veen*). Immers moeders van kinderen worden ongelijk behandeld ten opzichte van vaders, zonder dat hiervoor een voldoende rechtvaardiging bestaat. Ook uit de jurisprudentie van het Europese Hof voor de rechten van de mens (EHRM 22-2-1994, *Burghartz v. Switzerland*, NJ 1996, 12, EHRM 16-11-2004, *Ünal Tekeli v. Turkey*, appl. no. 29865/96 en EHRM 7 januari 2014, appl. 77/07, *Cusan et Fazzo c. Italië*) en die van Human Rights Committee van de Verenigde Naties (HRC CCPR 035/1978, *Shirin Aumeeruddy - Cziffra and 19 other Mauritian women v. Mauritius*; en HRC CCPR 919/2000, *Müller and Engelhard v. Namibia*) kan het discriminatoire karakter van het huidige namenstelsel worden afgeleid.

3. In Nederland is bij wet van 10 april 1997, Stb. 161, in werking getreden op 1 januari 1998, een keuzerecht geïntroduceerd. In beginsel mag door de ouders gekozen worden tussen de naam van de vader en die van de moeder. Indien geen keuze wordt gedaan, krijgen in huwelijk geboren kinderen de naam van de vader en houden erkende kinderen de naam van de moeder. Dit systeem is ook neergelegd in het onderhavige ontwerp. Mede gelet op de grote verscheidenheid van bevolkingsgroepen in Suriname is niet gekozen voor de extra-mogelijkheid om te kiezen voor een combinatie van de geslachtsnamen der ouders, zoals in Aruba, Curaçao en Sint-Maarten.
4. In het ontwerp wordt vastgehouden aan het beginsel van eenheid van het gezin. De keuze van de geslachtsnaam van het eerste kind bepaalt ook de geslachtsnaam van de volgende kinderen die de ouders samen krijgen (artikel 5a lid 1). In het algemeen wensen kinderen dezelfde naam als hun broers en zusters.
5. Wordt een kind van zestien jaar of ouder erkend of geadopteerd, dan kan het zelf kiezen (artikel 5d). Voorts kan elk kind gedurende vijf jaar na meerderjarigheid door naamskeuze zijn geslachtsnaam wijzigen (artikel 5e). Hiermee wordt recht gedaan aan het zelfstandige oordeel van het oudere c.q. meerderjarige kind. Er kan bij het bereiken van de meerderjarigheid ook veel gebeurd zijn. Het kind kan bijvoorbeeld zijn opgevoed door de ouder wiens naam het niet draagt, terwijl met de andere ouder, wiens naam het wel draagt, geen contact meer bestaat.
6. Voorgesteld zal worden in het overgangsrecht dat bij de inwerkingtreding van de nieuwe regeling ouders die (slechts) minderjarige kinderen hebben alsnog naamskeuze kunnen doen. Ook hier wordt rekening gehouden met de wil van een kind dat zestien jaar of ouder is.

Artikel 5

De verwachting is dat in Suriname de meeste gehuwde ouders niet zullen kiezen, zodat het kind van rechtswege de naam van de vader krijgt.

Maar willen ouders toch kiezen, dan heeft de combinatiemogelijkheid veel voordelen. Met een combinatie van namen komt de band met beide ouders goed tot uitdrukking. De combinatiemogelijkheid bestaat in Zuid Amerika op grote schaal, te weten in Spaanstalige en Portugeestelijke jurisdicties. Indien, bij geschil tussen ouders, de rechter moet beslissen, kan deze beide ouders aan hun trekken laten komen.

Artikel 5a

Dit artikel is ontleend aan artikel 5 lid 8 van Boek 1 van het Nederlandse BW. Men zie verder wat betreft lid 1 de Algemene toelichting bij deze titel. De eenheid van naam geldt niet als ten aanzien van een levenloos geboren kind naamskeuze is gedaan (lid 2).

Artikel 5b

1. Deze bepaling ontbreekt in Nederland, hetgeen volgens het *Committee on the Elimination of Discrimination against Women* van de Verenigde Naties discriminatie van de moeder oplevert (NJB 2001, p. 1779, NJCM-Bulletin 2001, p. 1072); het Europese Hof voor de rechten van de mens oordeelde milder (niet-ontvankelijkheidsbeslissing 27 april 2000, *Bijleveld v. the Netherlands*, appl. no. 42973/98, NJB 2000, p. 1337); evenzo HR 14-4-2006, NJ 2006, 258. Het probleem is dat de wetgever de rechter geen goed criterium behalve het belang van het kind kan bieden als de ouders het niet eens zijn over de naamskeuze, maar dat geldt ook in andere geschillen bedoeld in artikel 253a. Soms zijn er bijzondere omstandigheden aanwezig, bijvoorbeeld de aanwezigheid in het gezin van kinderen uit een eerdere relatie met een bepaalde naam. Het alternatief: een vetorecht te geven aan een der ouders – zoals in Nederland – is moeilijk te rechtvaardigen.
2. De bepaling is afgestemd op artikel 253a; de toepassingsmogelijkheid van artikel 253a heeft vooral principiële betekenis uit oogpunt van gelijkheid van man (vader) en vrouw (moeder). Hetzelfde geldt voor het thans voorgestelde artikel 5b. Artikel 5b spreekt behalve van ouders van ‘toekomstige ouders’. Men denke aan een naamskeuze voor de geboorte van het kind; en verder aan een op erkenning gebaseerd vaderschap of op adoptie gebaseerd ouderschap. Het is onaanvaardbaar om de mogelijkheid van een conflictenbeslechting door de rechter slechts te bieden aan gehuwden. Is er een conflict omtrent naamskeuze tussen de moeder van een buiten huwelijk geboren kind en de man die het kind wil erkennen en wil de man dit conflict voorleggen aan de rechter op grond van artikel 2a, dan is denkbaar dat de moeder haar toestemming voor de erkenning zal weigeren (artikel 204 lid 1 onderdeel c). De man kan dan, mits hij de verwekker is van het kind, vervangende toestemming aan de rechter vragen (artikel 204 lid 3), welk verzoek gepaard kan gaan met een verzoek tot beslechting van het geschil omtrent naamskeuze. Het is overigens niet te verwachten dat een dergelijk conflict omtrent naamskeuze zich vaak zal voordoen.
3. Het verzoek aan de rechter moet ingevolge lid 2 worden ingediend voor het tijdstip waarop uiterlijk naamskeuze kan worden gedaan. Dit is, afhankelijk van het geval, het tijdstip van erkenning (artikel 5g lid 1, eerste volzin), het tijdstip van geboorteaangifte (artikel 5i lid 1, eerste volzin) of het tijdstip van de adoptie uitspraak (artikel 5l leden 1 tot en met 3). Komt de beslissing niet af voor dat tijdstip, dan krijgt het kind – bij gebreke van naamskeuze – een naam volgens de wet, te weten, afhankelijk van het geval, de naam van de moeder (artikel 5g lid 1, eerste volzin) of vader (artikel 5i lid 2; artikel 5j lid 2; artikel 5l lid 1), dan wel behoudt het kind de naam die het al heeft (artikel 5l leden 2 en 3). Deze verkregen of behouden naam is echter slechts een voorlopige, in afwachting van de beslissing van de rechter.

Artikel 5c

Lid 1 van dit artikel, waarvan de inhoud voor zichzelf spreekt, is wat betreft het overlijden van een ouder ontleend aan artikel 5 lid 9 van Boek 1 van het Nederlandse BW. Ingevolge lid 2 kan ook bij wilsonbekwaamheid van een der ouders de ander alleen de keuze doen; de ambtenaar van de burgerlijke stand kan verlangen dat ten aanzien van de wilsonbekwaamheid een verklaring van een deskundige (medicus of psycholoog) wordt overgelegd; ingeval van geschil omtrent die wilsonbekwaamheid kan de rechter worden geadieerd op de voet van artikel 2b. Is een der ouders

feitelijk afwezig (en onbereikbaar), dan kan de andere ouder zich eveneens tot de rechter wenden; zonder deze bepaling zou naamskeuze zijn uitgesloten, hetgeen onredelijk voorkomt.

Artikel 5d

Dit artikel, dat reeds aan de orde was in de Algemene toelichting bij de onderhavige afdeling, is geïnspireerd door artikel 5 lid 7 van Boek 1 van het Nederlandse BW.

Artikel 5e

Dit artikel geeft aan eenieder kind de bevoegdheid binnen vijf jaar na meerderjarigheid zijn geslachtsnaam door naamskeuze – voor een omschrijving zie artikel 5 – te wijzigen (vgl. het Nederlandse artikel 5 *Besluit geslachtsnaamswijziging*, dat een termijn van drie jaar stelt). Indien het kind juridisch alleen een moeder heeft (artikel 5f), komt wijziging niet in aanmerking, tenzij het geadopteerd is (artikel 5l).

Artikel 5f

Deze regel, inzake het kind zonder familierechtelijke vader, spreekt van zelf. Evenzo artikel 5 lid 1, eerste volzin, van Boek 1 van het Nederlandse BW.

Artikel 5g

Erkenning van een kind op zich heeft geen naamsgevolg meer, zoals in het huidige recht. Wellicht zal hierdoor in sommige gevallen de moeder gemakkelijker toestemming voor erkenning geven (artikel 204 lid 1 onder *c*). Willen de ouders dat het kind na de erkenning de naam van de vader krijgt, dan zullen zij daarvoor ter gelegenheid van de erkenning gezamenlijk moeten kiezen (leden 1 en 3). Een naamskeuze ten tijde van de geboorteaangifte werkt terug tot de geboorte (artikel 5g lid 2, welke bepaling ruimer is dan artikel 5 lid 2 van Boek 1 van het Nederlandse BW); dezelfde regel is neergelegd in artikel 5i lid 3, ten aanzien van huwelijkse kinderen. Ook ongehuwden kunnen een conflict omtrent naamskeuze aan de rechter voorleggen; zie artikel 2b.

Artikel 5h

Deze bepaling sluit aan op artikel 5g. De gerechtelijke vaststelling van het vaderschap is geregeld in de artikelen 207 tot en met 208.

Artikel 5i

Hier gaat het om huwelijkse kinderen. Doen de ouders geen naamskeuze, dan krijgt het kind – overeenkomstig de traditie in Suriname – de naam van de vader (lid 2). Dezelfde regel is neergelegd in artikel 5 lid 5 van Boek 1 van het Nederlandse BW; in Nederland is sedert 1998 gebleken dat in de praktijk weinig naamskeuze wordt gedaan. Kunnen de ouders het niet eens worden, dan geldt artikel 5b. Naamskeuze ter gelegenheid van de geboorteaangifte werkt terug tot de geboorte (lid 3; vgl. ook artikel 5g lid 2 ten aanzien van erkende kinderen).

Artikel 5j

Deze specifieke bepaling hangt samen met artikel 199, onder *b* en komt overeen met artikel 5 lid 6 van Boek 1 van het Nederlandse BW.

Artikel 5k

Adoptie door één persoon wordt in het onderhavige ontwerp voorgesteld (artikel 227 lid 1). Bij eenpersoonsadoptie door een man, krijgt het kind zijn naam, aldus het onderhavige artikel. Bij eenpersoonsadoptie door een vrouw krijgt het kind haar naam ingevolge artikel 5f.

Artikel 5l

Wordt een kind geadopteerd door een echtpaar, dan heeft het de naam van de vader, tenzij de ouders naamkeuze doen (lid 1). Deze regel correspondeert met artikel 5i lid 2, ten aanzien van in huwelijk geboren kinderen. Bij stiefouderadoptie houdt het kind de naam zijn eigen naam, tenzij naamskeuze wordt gedaan (lid 3). Ook in geval van adoptie kan een conflict omtrent naamskeuze worden voorgelegd aan de rechter; zie artikel 2b.

Artikel 5m

Dit artikel, betreft het geval dat beide ouders onbekend zijn. In afwachting van een benodigde resolutie worden voorlopige namen opgenomen.

Artikel 6

Dit artikel betreft de bewijskracht van de geboorteakte wat de geslachtsnaam betreft.

Artikel 7

Een wijziging of vaststelling van de geslachtsnaam door de President heeft geen gevolgen voor de geslachtsnaam van de kinderen die reeds meerderjarig zijn of die niet onder het gezag van de betrokken persoon staan, aldus artikel 7 lid 3. Men denke bijvoorbeeld aan kinderen die na echtscheiding onder gezag van de moeder staan. Deze bepaling laat onverlet de mogelijkheid dat naar aanleiding van de aan de vader verleende naamswijziging, de wettelijk vertegenwoordiger ook voor de minderjarige kinderen wijziging van de geslachtsnaam in de nieuwe naam van hun vader vraagt.

Artikel 8

Hierin is vastgelegd dat in de twee in dit artikel bedoelde gevallen het gebruik van de naam van een ander jegens deze onrechtmatig is. Hieruit mag niet de conclusie worden getrokken dat buiten deze grenzen het gebruik van eens anders naam steeds rechtmatig zou zijn. Buiten artikel 8 blijft het ongeschreven recht gelden, volgens hetwelk het voeren van de naam van een ander ook jegens anderen dan de drager van de naam onrechtmatig kan zijn (men denke bijvoorbeeld aan oneerlijke concurrentie en oplichting). In de terminologie van titel 2 betekent naam zowel voornaam als geslachtsnaam. Uit artikel 8 volgt ook, dat het voeren van een andere dan de eigen geslachtsnaam in het algemeen geoorloofd is; er bestaat geen plicht tot het voeren van de eigen geslachtsnaam. De inofficiële naam doet overigens niet af aan de officiële, die slechts verworven en gewijzigd kan worden op de wijze als in artikel 7 omschreven.

Artikel 9

Dit artikel sanctioneert een bestaand gebruik: veel gehuwde vrouwen voeren in het maatschappelijk verkeer de geslachtsnaam van hun echtgenoot of laten deze aan de hare voorafgaan. Uit oogpunt van gelijkberechtiging behoort de gehuwde man hetzelfde te kunnen, al valt niet te verwachten dat hiervan veel gebruik gemaakt zal worden. Voor alle duidelijkheid zij hier benadrukt dat men de

eigen geslachtsnaam – zoals die bewezen wordt door de geboorteakte (artikel 6) – behoudt, al voert men de geslachtsnaam van de echtgenoot. Overigens is men niet – zoals in sommige landen – wettelijk verplicht in het maatschappelijk verkeer de eigen geslachtsnaam te voeren, zodat het onderhavige artikel 9 slechts geringe betekenis heeft.

Artikelen 1:9a en 1:24a

Hier zijn verwerkt de onderdelen A en B van de wet van 16 maart 2022, S.B. 2022, no. 34 (Initiatiefvoorstel H. Ramdien, G. Jordan, V. Ramsukul en S. Moertabat), welke wet is tot stand gekomen na de indiening van het NBW-ontwerp.

TITEL 3 (WOONPLAATS)

Hierin zijn geen ingrijpende wijzigingen aangebracht. De toevoeging van lid 3 aan artikel 10 houdt verband met de mogelijkheid dat een vennootschap in rechte wordt opgeroepen. Men zie daarover nader bij de toelichting van de wijzigingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Als artikel 11a is gehandhaafd - in tegenstelling tot Nederland - het huidige artikel 70 betreffende personen die tot openbare bedieningen worden geroepen; men denke aan personen die van overheidswege in het buitenland zijn gedetacheerd. Daarentegen is niet uit het huidige BW overgenomen artikel 72 ('Werknemers hebben ... hun woonplaats in het huis van hun werkgevers, indien zij bij deze inwonen'). Men denke aan tijdelijk inwonende zieken- of kraamverpleegsters. Er is onvoldoende reden om het tijdelijk verblijf bij de werkgever boven de duurzame eigen woonplaats te verkiezen.

TITEL 4 (BURGERLIJKE STAND)

De nieuwe regeling verschilt niet principieel van de oude, maar wel is een groot aantal veranderingen aangebracht ter verduidelijking en vereenvoudiging. Ook wordt in grotere mate aan het respect voor het privéleven tegemoetgekomen. Voorts is van belang dat de burgerlijke stand op het spoor gezet wordt van de huidige techniek. De grondslagen van de burgerlijke stand komen te staan in het Burgerlijk Wetboek en de uitvoering in het Staatsbesluit burgerlijke stand. Bij het voortschrijden van de techniek zal slechts het staatsbesluit behoeven te worden gewijzigd. De voorschriften omtrent het aangaan van een huwelijk zijn overgebracht naar titel 5; men zie aldaar.

Afdeling 1 (De ambtenaar van de burgerlijke stand)

De positie van de ambtenaar van de burgerlijke stand wordt in het Burgerlijk Wetboek geregeld. De ambtenaar van de burgerlijke stand neemt een geheel eigen plaats in. Alleen de rechter kan hem instructies geven met betrekking tot het opmaken van akten. Er zijn ten minste twee ambtenaren van de burgerlijke stand (artikel 16 lid 1). Voorts is het mogelijk een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand te benoemen die uitsluitend betrokken is bij huwelijksvoltrekkingen (artikel 16 lid 2 en artikel 16a lid 2); deze hoeft niet ambtenaar te zijn. Men denke aan een gepensioneerde ambtenaar van de burgerlijke stand of een ander die heel geschikt is een huwelijksceremonie te

leiden. Ook denke met in het bijzonder aan de bestaande ‘huwelijksambtenaren’ als bedoeld in de huidige artikelen 134 tot en met 135l, zoals ingevoerd bij de wet *Herziening Huwelijksrecht 1973* (GB 1973 no. 140) en in werking getreden op 23 juni 2003 (SB 2003, 44). Een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand (babs) geldt blijkens artikel 16 lid 2, als ambtenaar van de burgerlijke stand (abs).

Afdeling 2 (De registers van de burgerlijke stand en de bewaring daarvan)

1. Er zijn ter plaatse drie registers: van geboorten, van huwelijken en van overlijden (artikel 17 lid 1). De registers van huwelijksaangiften en van huwelijkstoestemmingen komen te vervallen. De desbetreffende akten worden als bijlagen van het register van huwelijken gedurende enige tijd bewaard en vervolgens vernietigd. De driedeling geboorte-huwelijk-overlijden stemt overeen met die welke in veel andere landen wordt gehanteerd.
2. Naast de drie genoemde registers is er te Paramaribo een register voor de inschrijving van rechterlijke uitspraken houdende ontbinding van het huwelijk tussen echtgenoten wier huwelijk niet in Suriname in de registers van de burgerlijke stand is ingeschreven (artikel 17 lid 2). De noodzaak van een dergelijk speciaal ‘echtscheidingsregister’ voor personen die indertijd in het buitenland zijn gehuwd, vloeit voort uit het feit dat in het algemeen van rechterlijke uitspraken die zelf reeds in een authentiek geschrift zijn neergelegd, niet langer nog eens afzonderlijke akten van inschrijving worden opgemaakt (zie hierna bij afdeling 6). Zo zal een afschrift van de huwelijksakte met de daarbij behorende latere vermelding van de echtscheiding, als bewijsstuk van die echtscheiding voldoende zijn. Een uitzondering moet echter gelden indien een huwelijksakte met betrekking tot een huwelijk dat in Suriname wordt ontbonden, in Suriname in de registers ontbreekt.
3. In de wet staan thans de overbrengingstermijnen. De geboorteregisters mogen pas na ten minste honderd jaar na hun afsluiting worden overgebracht naar een algemeen archief, de huwelijksregisters na ten minste vijfenzeventig jaar en de overlijdensregisters na ten minste vijftig jaar. In afwijking van de Nederlandse wet zijn dit minimumtermijnen. Een verantwoorde overbrenging naar het archief is namelijk mede ervan afhankelijk of geschikte archiefruimte beschikbaar is. Voor de dubbelen of afschriften van in registers opgenomen akten (zie artikel 18c) is er bovendien een in het Staatsbesluit burgerlijke stand aangeduide centrale bewaarplaats; in verband met de veiligheid zijn de aldaar bewaarde stukken niet openbaar (artikel 23c). De akten van de burgerlijke stand die niet tot een register behoren, alsmede de bijlagen, worden door de ambtenaar van de burgerlijke stand na een zekere in het Staatsbesluit burgerlijke stand aangegeven tijd (achttien maanden), vernietigd; het spreekt van zelf dat dit een besparing van archiefruimte impliceert.

Afdeling 3 (Akten van de burgerlijke stand en partijen bij deze akten)

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand krijgt uitdrukkelijk een actievere rol te vervullen. Naast bescheiden nodig ter identificatie van partijen, zal hij zich andere bescheiden kunnen doen overleggen aan de hand waarvan hij kan beslissen of hij tot het opmaken van een akte dient over te gaan, en zo ja, welke gegevens hij in die akte dient op te nemen (artikel 18 lid 2). Op deze wijze kan hij bijvoorbeeld trachten inzicht te krijgen, mogelijkerwijs in overleg met het Openbaar Ministerie, in de vraag of sprake is van een schijnhuwelijk of schijnerkenning (zie

hierna bij afdeling 10). Tevens stelt dit voorschrift hem in staat, door vergelijking van aan hem voorgelegde stukken na te gaan of er bijvoorbeeld sprake is van valsheid in geschrifte. Worden niet de vereiste bescheiden overgelegd of acht hij deze ongenoegzaam, dan weigert hij tot het opmaken van de akte of de toevoeging van een latere vermelding over te gaan (artikel 18b lid 1 en 20c). De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert zulks eveneens indien hij van oordeel is dat de openbare orde zich hiertegen verzet (artikel 18b lid 2 en 20c, 20b lid 1). Men denke niet alleen aan het genoemde schijnhuwelijk en de schijnerkenning, maar ook aan bijvoorbeeld te jonge leeftijd, verwantschap, ontbreken van vrije toestemming, bigamie. Zie voorts artikel 19e lid 8, volgens hetwelk de ambtenaar een geboortetest kan verlangen (hierna bij afdeling 4).

2. Behalve de ambtenaar zijn bij het opmaken van de akte betrokken de partijen en - in sommige gevallen - getuigen. De partijen bij de akte (artikel 18a, leden 1 en 2) zijn te onderscheiden in belanghebbende partijen en aangevers. De laatsten geven aan de ambtenaar kennis van rechtsfeiten als geboorten en overlijden, waartoe zij verplicht of bevoegd zijn. Belanghebbende partijen brengen met hun verklaring enig rechtsgevolg teweeg voor henzelf of voor mede verschijnende partijen; men denke aan de huwelijkstoestemming, de verklaring van de aanstaande echtgenoten dat zij elkaar aannemen tot echtgenoten en de erkenning van een kind. De belanghebbende partijen kunnen zich door een daartoe bij authentieke akte aangewezen gevolmachtigde doen vertegenwoordigen, tenzij zij verplicht zijn in persoon te verschijnen (artikel 18a lid 3); vgl. voor dit laatste de artikelen 43 lid 3, 65 en 66. Voor de aangevers bestaat deze mogelijkheid niet. Men verwarre overigens de belanghebbende partijen bij de akte niet met de belanghebbenden van de artikelen 20b, 24, 25 en 26.
3. Met betrekking tot de dubbelen (artikel 18c) wordt de vastlegging van de gegevens op een andere drager dan papier mogelijk; men denke bijvoorbeeld aan microfilm of elektronische vastlegging.
4. Het Openbaar Ministerie is niet langer verplicht de registers te controleren. Het blijft echter een taak houden, onder meer indien niet op regelmatige wijze een geboortekte kan worden opgemaakt (artikel 19b, 19e, leden 6 en 9), indien sprake is van een schijnhuwelijk (artikel 53 lid 3, en artikel 71a) of schijnerkenning (artikel 205 lid 2). Het kan inzage van akten nemen en overlegging bevelen (artikel 23a) en correctie van akten en registers vorderen (artikel 24).

Afdeling 4 (De akten van geboorte en van overlijden)

1. Voor het geval dat tijdens een binnenlandse reis een geboorte of een overlijden plaats vindt, wordt een praktische regeling getroffen (artikelen 19a lid 1 en 19g lid 1). Een korjaal op de rivier geldt als een 'varend schip'
2. Zijn in de akte een voorlopige voornaam en geslachtsnaam opgenomen, dan zendt de ambtenaar van de burgerlijke stand onverwijld een volledig afschrift van de akte aan de Minister van Justitie. Deze zal de benodigde resolutie van de President voorbereiden.
3. De termijn voor de aangifte van een geboorte is vijf dagen (artikel 19e lid 6). Een te late aangifte wordt door de ambtenaar van de burgerlijke stand gemeld aan het Openbaar Ministerie, dat vervolgens de eventueel noodzakelijke strafrechtelijke maatregelen kan nemen

- (artikel 19d lid 6). Een machtiging van het Openbaar Ministerie is echter in dat geval niet langer nodig voor de inschrijving van de geboorteakte.
4. Indien het geslacht van het kind twijfelachtig is, worden met een tussenperiode van drie maanden twee geboorteakten opgemaakt (artikel 19d). De eerste vermeldt dat het geslacht niet is kunnen worden vastgesteld. De tweede, definitieve akte vermeldt - met doorhaling van de eerste - het inmiddels vastgestelde geslacht, aan de hand van een overgelegde medische verklaring, dan wel wederom dat het geslacht niet is kunnen worden vastgesteld. Eventueel informeert de ambtenaar tevoren bij de ouders. Nadat de definitieve akte is opgemaakt kan uiteraard nog de verbeteringsprocedure van artikel 24 worden gevolgd.
  5. Ter bestrijding van fraude kan de ambtenaar verlangen dat bij de geboorteaangifte een geboorteaangetest - een verklaring van een arts of verloskundige dat het kind uit de als moeder op te geven vrouw is geboren - wordt overgelegd (artikel 19e lid 8). De fraude waarom het hier gaat is dat een niet bestaand kind wordt aangegeven of een tevoren reeds aangegeven kind nogmaals, onder een andere naam. Voorts kan worden gedacht aan verduistering van staat in geval van draagmoederschap. Een vergelijking kan worden gemaakt met de verklaring omtrent de oorzaak van overlijden.
  6. Bij overlijden kan de ondernemer die in de lijkbezorging voorziet worden gemachtigd aangifte te doen (artikel 19h lid 2). De familieleden blijven dus bevoegd om zelf - mits zij van het overlijden uit eigen wetenschap kennis dragen (artikel 19h lid 1) - aangifte te doen. De machtiging kan alleen worden verstrekt gedurende de wettelijke termijn voor de begraafing of verbranding. De machtiging is niet aan een vorm gebonden.
  7. Wanneer een kind levenloos ter wereld is gekomen wordt een bijzondere akte opgemaakt (artikel 19i lid 1). Een levenloos geboren kind wordt op grond van artikel 2 geacht nooit te hebben bestaan. Hiermee zou niet te verenigen zijn dat dat feit zou worden geregistreerd in een geboorteakte. De bijzondere akte is evenmin een overlijdensakte, maar wordt wel in het register van overlijden opgenomen. Leefde het kind bij de geboorte, maar is het vóór de aangifte daarvan overleden, dan zal zowel een geboorteakte als een overlijdensakte worden opgemaakt (artikel 19i lid 2).

Afdeling 5 (Latere vermeldingen)

1. Van veranderingen in de rechtstoestand van personen zoals die uit akten van de burgerlijke stand blijkt, worden latere vermeldingen (dit zijn de opvolgers van de 'kantmeldingen') aan de akten toegevoegd (artikel 20). Latere vermeldingen van buitenlandse akten en rechterlijke beslissingen zijn eveneens mogelijk (artikel 20b). Voor latere vermeldingen geldt - evenals voor de akten van de burgerlijke stand - een gesloten systeem (artikel 20c in verbinding met 18 lid 1), dat wil zeggen dat alleen vermeld mag worden hetgeen wettelijk is voorgeschreven.
2. In een stelsel van ambtelijke mededelingen (door de ene ambtenaar van de burgerlijke stand aan de andere of door de Minister van Justitie, notarissen of griffiers der rechtscollages aan de ambtenaar van de burgerlijke stand) is voorzien, behalve wat betreft rechterlijke uitspraken houdende echtscheiding of ontbinding na scheiding van tafel en bed; deze uitspraken dienen partijen zelf op grond van de artikelen 163 en 183 te doen inschrijven in het register van de burgerlijke stand (artikel 20e tot en met 20g).
3. Hoofddregel is dat de latere vermelding van feiten die betrekking hebben op de persoon zelf en zijn afstamming, alleen aan de geboorteakte worden toegevoegd en dat feiten die betrekking

hebben op de huwelijkssituatie, alleen in aanmerking komen voor een latere vermelding bij de huwelijksakte (artikel 20a leden 1 en 2). Voor bepaalde doeleinden zal men dus een afschrift of uittreksel van zowel de geboorteakte als de huwelijksakte nodig hebben. Dit systeem is meer in overeenstemming met de huidige inzichten omtrent de bescherming van het privéleven. Bovendien wordt meer recht gedaan aan de specifieke bewijsfunctie van de onderscheiden akten.

4. Als uitzondering op deze hoofdregel geldt de latere vermelding van de verandering van de geslachtsnaam van vreemdelingen in verband met huwelijk of echtscheiding (artikel 20a lid 3). De bij het huwelijk verkregen geslachtsnaam wordt in de huwelijksakte zelf vermeld. Voor zover het vreemde recht de verkrijging van een huwelijksnaam na het huwelijk mogelijk maakt, zal de verkregen naam in een latere vermelding aan de huwelijksakte worden toegevoegd. Ditzelfde geldt voor de eventueel bij de echtscheiding intredende naamsverandering. In verband met artikel 6 (dwingend bewijs door geboorteakte) is de toevoeging van een latere vermelding van de bedoelde naamsveranderingen aan de geboorteakte van betrokkene eveneens wenselijk. Daar het veelal in het buitenland geboren personen betreft, zal deze latere vermelding veelal achterwege blijven, tenzij betrokkene op de voet van artikel 25 lid 2 om inschrijving van zijn buitenlandse geboorteakte in het register te Paramaribo heeft verzocht. De latere vermelding moet voorts worden toegevoegd aan de geboorteakte van kinderen van de betrokkene voor zover hun naam eveneens is veranderd.
5. De ambtenaar van de burgerlijke stand die een latere vermelding van een erkenning of ontkenning met gelijktijdige erkenning toevoegt aan de geboorteakte, zendt een afschrift aan onder meer de personen op wie de akte betrekking heeft (artikel 20f). Deze toezending is mede bedoeld om de moeder die niet haar toestemming mocht hebben gegeven (men denke aan het geval dat een vals stuk is aangeboden) in de gelegenheid te stellen zich terstond op de nietigheid van de erkenning te beroepen. Het stuk waaruit de toestemming blijkt, wordt na een zekere in het Staatsbesluit burgerlijke stand bepaalde termijn (achttien maanden) vernietigd (zie hiervóór afdeling 2, onder 3). Ook de - door partijen medeondertekende - akte van erkenning wordt achttien maanden bewaard (vgl. artikel 20f, slot). Daarna komt het aan op de - uitsluitend door de ambtenaar ondertekende - latere vermelding.
6. De ambtenaar die een latere vermelding aan een geboorteakte van een minderjarige toevoegt waaruit blijkt dat deze is erkend, dat het vaderschap van de minderjarige gerechtelijk is vastgesteld of dat een naam is gewijzigd, geeft hiervan kennis aan de bewaarder van het gezagsregister (artikel 20g).

Afdeling 6 (Akten van inschrijving van bepaalde rechterlijke uitspraken)

Deze afdeling kwam reeds - in verband met artikel 17 lid 2 - ter sprake bij afdeling 2. Uitgangspunt is dat het overbodig is om van rechterlijke uitspraken, die zelf reeds in een authentiek geschrift zijn neergelegd, nog eens afzonderlijke akten van inschrijving op te maken. Een latere vermelding toegevoegd aan de geboorte- of huwelijksakte is immers voldoende. Voor in Suriname uitgesproken echtscheidingen (enz.) tussen personen wier huwelijk indertijd elders was gesloten - zodat een huwelijksakte in Suriname ontbreekt - moet echter een uitzondering worden gemaakt.

Afdeling 7 (De bewijskracht van akten van de burgerlijke stand alsmede van afschriften en uittreksels)

1. In deze afdeling is de bewijskracht van de akte van geboorte en die van de akte van overlijden geregeld overeenkomstig wat voor het huidige recht geldt. Geboorte- en overlijdensakten bewijzen niet slechts dat door de aangever de verklaring is gedaan, maar ook de inhoud van die verklaring, te weten dat een kind is geboren of een persoon overleden (artikel 22, leden 1 en 2). Voor het overige hebben akten van de burgerlijke stand dezelfde bewijskracht als andere authentieke akten (artikel 22 lid 3), dat wil zeggen zij leveren volledig bewijs op omtrent hetgeen de ambtenaar van de burgerlijke stand daarin heeft opgenomen over wat ten overstaan van hem is verklaard of door hem zelf is waargenomen of verricht.
2. De latere vermeldingen (artikel 20) moeten worden geacht deel te gaan uitmaken van de inhoud van de akten en dezelfde bewijskracht te hebben als de akten zelf. Authentieke afschriften of uittreksels (artikel 23b) hebben ingevolge artikel 22a dezelfde bewijskracht als het origineel.

Afdeling 8 (De openbaarheid van de akten van de burgerlijke stand)

1. Aan de openbaarheid van de akten van de burgerlijke stand zijn ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer enige beperkingen gesteld. Eenieder heeft de bevoegdheid zich een uittreksel van geboorte-, huwelijks- of overlijdensakte te doen afgeven. Uit dit uittreksel blijkt echter de afstamming van de betrokken persoon of personen niet (artikel 23b lid 1).
2. Een volledig afschrift verkrijgt slechts een persoon die kan aantonen daarbij een gerechtvaardigd belang te hebben (artikel 23b lid 2). Hiertoe wordt in het bijzonder gerekend degene op wie de akte betrekking heeft. Voorts behoren hiertoe een gemachtigde van betrokkene, zijn bloedverwanten in de opgaande en nederdalende lijn, zijn erfgenamen, zijn echtgenoot en zijn wettelijke vertegenwoordiger. Daarnaast kan worden gedacht aan personen die in het kader van een gerechtelijke procedure, bijvoorbeeld een adoptie, of in verband met een huwelijksluiting een volledig afschrift van een geboorteakte nodig hebben. De bescherming van de persoonlijke levenssfeer brengt mee dat de kring van belanghebbenden betrekkelijk eng moet worden getrokken. Voor oude akten die op deze privacybescherming niet zijn ingericht, zal een overgangsbepaling worden opgenomen. De ratio van de hier aan de orde zijnde beperking van de openbaarheid, namelijk de vertrouwelijkheid van afstammingsgegevens, maakt dat van andere akten dan die van geboorte, huwelijk en overlijden alsmede van erkenning, steeds een volledig afschrift zal kunnen worden gegeven. Van een aantal feiten wordt overigens geen akte van inschrijving meer opgemaakt, maar slechts een latere vermelding toegevoegd; men denke bijvoorbeeld aan adoptie.
3. Het verzoek om afgifte van een afschrift of uittreksel dient betrekking te hebben op een bepaalde persoon of bepaalde personen (artikel 23b lid 3). De bedoeling is hiermee uit te sluiten dat een ambtenaar van de burgerlijke stand op verzoek van dagbladen of bedrijven systematisch inlichtingen uit de geboorte- of overlijdensregisters verstrekt.
4. De beperkte betekenis die de 'openbaarheid' hier heeft, is aanvaardbaar doordat onder normale omstandigheden belanghebbende partijen volledig ermee bekend zijn dat een akte of latere vermelding is opgemaakt en met de inhoud daarvan. Deze bekendheid kan echter niet worden

verondersteld indien ambtshalve tot de registratie van een rechtsfeit is overgegaan. Om daarin te voorzien is in een aantal gevallen voorgeschreven dat van een opgemaakte akte ambtshalve een uittreksel aan belanghebbende partijen wordt gezonden; men zie artikelen 19a lid 2, artikel 19g lid 3, artikel 20b lid 2, artikel 20f en artikel 25 lid 8.

Afdeling 9 (De aanvulling van de registers van de burgerlijke stand en de verbetering van de daarin voorkomende akten en latere vermeldingen)

In artikel 24 is een algemene voorziening geregeld ter herstel van onvolkomenheden in de registers op last van de rechter. Voor de verbetering van kennelijke misslagen heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand toestemming van de officier van justitie nodig; kennelijke schrijf- of spelfouten kan de ambtenaar van de burgerlijke stand zelf ambtshalve verbeteren (artikel 24a). De ambtenaar is niet bevoegd zelf kennelijke schrijf- of spelfouten ambtshalve te verbeteren, dit in afwijking van de Nederlandse regeling. Onder 'kennelijk' dient te worden verstaan: 'rechtstreeks uit de stukken kenbaar'. Leiden de stukken die op het opmaken van de akte betrekking hebben, niet aanstonds tot de gevolgtrekking dat van een misslag sprake is, maar berust die conclusie op bijvoorbeeld een nadere verklaring van een van de partijen, dan behoort de verbeteringsprocedure via de rechter te worden gevolgd.

Afdeling 10 (Inschrijving van buitenlandse akten en de rechterlijke last tot het opmaken van een vervangende akte van geboorte)

1. Inschrijving van een buitenlandse geboorte-, huwelijks- of overlijdensakte is mogelijk te Paramaribo, indien deze akte betrekking heeft op een Surinamer die in Suriname woont of heeft gewoond (artikel 25 lid 1). Betreft de onderhavige inschrijving een buitenlandse huwelijksakte en is een der echtgenoten een vreemdeling, dan laat de ambtenaar te Paramaribo zich een verklaring van de minister als bedoeld in artikel 44 lid 1 onderdeel h, overleggen, tenzij de echtgenoten aannemelijk kunnen maken - met bewijsstukken (men denke onder meer aan een verklaring van woonplaats, kopie van een arbeidsovereenkomst) - dat zij beiden in het buitenland wonen (artikel 25 lid 4). Deze aanvulling is in verband met het verschijnsel van schijnhuwelijken aangebracht. De ambtenaar is bevoegd op grond van artikel 18b lid 2, om inschrijving te weigeren indien hij van oordeel is dat de openbare orde zich daartegen verzet.
2. Ten aanzien van een vreemdeling is de inschrijvingsmogelijkheid beperkter: alleen inschrijving van een geboorteakte is mogelijk en bovendien onder de voorwaarde dat daaraan een latere vermelding moet worden toegevoegd (artikel 25 lid 2). Indien een buitenlandse geboorteakte ontbreekt, dan kan de kantonrechter te Paramaribo eventueel de voor het opmaken van een geboorteakte noodzakelijke gegevens vaststellen (artikel 25c). Ook een buitenlandse vervangende geboorteakte of een buitenlandse rechterlijke uitspraak waarin de voor het opstellen van een geboorteakte noodzakelijke gegevens zijn vastgesteld, kan worden ingeschreven (artikel 25g).
3. Met betrekking tot het hiervóór reeds enige malen vermelde verschijnselen van schijnerkenning en schijnhuwelijk, lijkt het dienstig een samenvatting te geven van de mogelijkheden die het nieuwe Boek 1 BW - dus afgezien van de nationaliteit- en vreemdelingenwetgeving - biedt ter bestrijding.

Schijnerkenning

1. Hierbij kunnen zich twee situaties voordoen. In het eerste geval heeft de schijnerkenning in het buitenland plaatsgevonden. Betreft het een erkenning van een buitenlands kind door een Surinaamse man, dan zal de ambtenaar van de burgerlijke stand de inschrijving van de buitenlandse geboorteakte waarop de erkenning is aangetekend, kunnen weigeren wegens strijd met de openbare orde (artikel 18b lid 2). Van de weigering krijgt de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen bericht (artikel 18b lid 3, slot). Het kind wordt dan geacht niet rechtsgeldig te zijn erkend en niet de Surinaamse nationaliteit te hebben verkregen, zodat het niet behoort tot een van de in artikel 25 genoemde categorieën personen, wier geboorteakte voor inschrijving in aanmerking komen; evenmin heeft het recht op toelating. Tegen de weigering om van de buitenlandse geboorteakte een akte van inschrijving op te maken, kan overigens op grond van artikel 27 worden opgekomen. Is de geboorteakte reeds ingeschreven, dan kan de ambtenaar van de burgerlijke stand of het Openbaar Ministerie zich ingevolge artikel 26 tot de rechter wenden en verlangen dat omtrent de rechtsgeldigheid van de buitenlandse kantmelding in Suriname een declaratoir wordt gegeven. Stelt de rechter vast dat de buitenlandse erkenning een schijnerkenning is, dan kan dit, op verzoek van het Openbaar Ministerie, leiden tot een rechterlijke last tot doorhaling van de akte van inschrijving (artikel 24).
2. De tweede situatie is dat in Suriname een erkenning plaatsvindt van een buitenlands kind. In deze situatie zal, wanneer de erkenningsakte eenmaal is opgemaakt, inschrijving van de buitenlandse geboorteakte moeten plaats vinden, omdat op grond van artikel 20 van de erkenning een latere vermelding moeten worden toegevoegd, maar het basisdocument daarvoor in de Surinaamse registers ontbreekt (artikel 25 lid 2). In dit geval kan, wanneer het om een schijnerkenning blijkt te gaan, het Openbaar Ministerie een verzoek tot vernietiging van de erkenning instellen (artikel 225 lid 2, onderdeel d). De vernietiging zal, op verzoek van het Openbaar Ministerie, kunnen leiden tot een rechterlijke last tot doorhaling van de akte van inschrijving van de geboorteakte (artikel 24).
3. Hiernaast is er nog artikel 204 lid 1 onder e dat nietig verklaart een erkenning gedaan na het verstrijken van de wettelijke termijn van aangifte van de geboorte van het kind, tenzij aannemelijk is dat de man de biologische vader van het kind is of dat tussen de man en het kind een nauwe persoonlijke betrekking is ontstaan. Het spreekt van zelf dat in geval van een 'schijnerkenning' niet aan deze eisen wordt voldaan.
4. Zie tenslotte nog de nieuwe regeling van familierechtelijke handelingsonbekwaamheid bij curatele (artikel 382), in deze Memorie van Toelichting besproken onder Algemeen (ad k).

Schijnhuwelijk

1. Met betrekking tot het verschijnsel schijnhuwelijk doen zich twee vergelijkbare gevallen voor. In het eerste is een Surinamer in het buitenland gehuwd met een vreemdeling. Het verzoek om inschrijving van de buitenlandse huwelijksakte kan door de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo - aan wie een verklaring omtrent de verblijfstitel moet zijn afgegeven (artikel 25 lid 4) geweigerd worden wegens strijd met de openbare orde (artikel 18b lid 2); de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen krijgt van de weigering bericht (artikel 18b lid 3, slot). Is de buitenlandse huwelijksakte reeds ingeschreven, dan kan de ambtenaar van de burgerlijke stand of het Openbaar Ministerie zich ingevolge artikel 26 tot de rechter wenden en verlangen dat omtrent de rechtsgeldigheid van de

buitenlandse huwelijksakte in Suriname een declaratoir wordt gegeven. Stelt de rechter vast dat het buitenlandse huwelijk een schijnhuwelijk is, dan kan dit leiden, op verzoek van het Openbaar Ministerie, tot een rechterlijke last tot doorhaling van de akte van inschrijving (artikel 24).

2. In het tweede geval wenst een Surinamer in Suriname met een vreemdeling te huwen. De ambtenaar van de burgerlijke stand - die ook in dit geval beschikt over een verklaring van de Minister (artikel 44 lid 1 onderdeel h) - kan op grond van artikel 18b lid 2 weigeren een akte van huwelijksaangifte als bedoeld in artikel 43 lid 4, op te maken. Wordt de akte wel opge maakt, dan kan het Openbaar Ministerie het schijnhuwelijk stuiten (artikel 53 lid 3). Is het huwelijk al in Suriname gesloten, dan kan het Openbaar Ministerie vorderen dat het huwelijk wordt nietig verklaard (artikel 71a). Hiervan wordt een latere vermelding toegevoegd aan de huwelijksakte (artikel 20a in verbinding met 20 lid 1 onderdeel b).
3. Ook hier zij nog gewezen op de nieuwe regeling van familierechtelijke handelingsonbekwaamheid bij curatele (artikel 382), in deze Memorie van Toelichting besproken onder Algemeen (ad k).
4. Het gaat hier overigens telkens om een bepaalde vorm van schijnhuwelijk, waarvan in de artikelen 50, 53 lid 3 en 71a een omschrijving wordt gegeven. De achterliggende bedoeling van het huwelijk moet zijn toelating in Suriname te verkrijgen. Onder het begrip 'toelating' wordt verstaan: instemming door het bevoegd gezag met het bestendig verblijf in Suriname. Wat betreft de 'door de wet aan de huwelijks staat verbonden plichten' zijn van bijzondere betekenis de bepaling dat echtgenoten elkander getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd zijn (artikel 81), jegens elkaar tot samenwoning verplicht zijn (artikel 83) en tot bijdrage in de kosten van de huishouding (artikelen 84 tot en met 86).
5. Doorgaans zal het bestaan van een schijnhuwelijk slechts kunnen worden aangenomen op basis van een combinatie van factoren. Afgezien van de verblijfsrechtelijke status van de partner die toegang wenst, kunnen indicaties zijn:
  - dat de partners elkaar niet lijken te kennen, maar zich van een tolk of bemiddelaar bedienen;
  - dat de verblijfsgerechtigde partner al verscheidene malen voor korte tijd met een niet-verblijfsgerechtigde persoon gehuwd is geweest;
  - dat de beslissing om te trouwen met kennelijke haast is genomen;
  - dat de bedoeling om samen te wonen ontbreekt;
  - dat er een buitensporig leeftijdsverschil is;
  - dat men werkzaam is in de prostitutie;
  - dat betrokkene reeds eerder getracht heeft een schijnhuwelijk aan te gaan;
  - dat vervalste bescheiden worden gebruikt of anderszins onjuiste gegevens worden verschaft, enz.

Afdeling 11 (De verklaring voor recht omtrent de rechtsgeldigheid in Suriname van een buitenlandse akte of uitspraak)

1. Naast de in afdeling 9 geregelde voorziening tot herstel van onvolkomenheden, bestaat de mogelijkheid om met betrekking tot de geldigheid in Suriname van in het buitenland geregistreerde feiten betreffende de burgerlijke staat een verklaring voor recht te krijgen (artikel 26). Ook de ambtenaar van de burgerlijke stand kan om een dergelijk declaratoir

verzoeken, bijvoorbeeld omtrent de vraag of sprake is van een schijnerkenning of schijnhuwelijk (zie bij afdeling 10, onder 4 en 6) dan wel of een in het buitenland verrichte erkenning of adoptie geldig is.

2. Artikel 26 lid 1 is op dezelfde wijze geformuleerd als de artikelen 25 en 20b. Het veronderstelt een overeenkomstige toetsing aan de grondslagen van het internationaal privaatrecht als die welke door de ambtenaar van de burgerlijke stand bij inschrijving van buitenlandse documenten en het aanbrengen van latere vermeldingen van buitenlandse feiten wordt verricht.
3. Is er met betrekking tot de verzoeker reeds een akte in de registers opgenomen, dan kan het declaratoir vergezeld gaan met een last tot toevoeging van een latere vermelding (artikel 26a). Ook is denkbaar dat de inschrijving van een buitenlandse akte wordt bevolen (artikel 26b). Dit kan echter niet altijd; men denke aan de buitenlandse huwelijksakte in geval van een conflict over de geldigheid van een tussen twee vreemdelingen aangegaan huwelijk. Voorts kan de rechter het opmaken van een vervangende geboorteakte als bedoeld in artikel 25c, gelasten, alsmede diverse verbeteringen (artikel 26b).

Afdeling 12 (Voorziening tegen de weigering tot het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of tot een andere verrichting)

1. Voorts is er een algemene voorziening tegen de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand tot het opmaken van een akte of tot een andere verrichting; de beroepstermijn is zes weken na verzending van het besluit (artikel 27). Voor de gronden waarop een besluit om een verrichting te weigeren, kan berusten, zie artikel 18b, leden 1 en 2, in verbinding met artikel 18 lid 2. De redenen voor de weigering dienen schriftelijk kenbaar te worden gemaakt (artikel 18b lid 3).
2. Uitgesloten is het geval van stuiting van een huwelijk, omdat daarvoor in titel 5 een voorziening is gegeven. Eveneens uitgesloten is de afgifte van afschriften en uittreksels. Hiermee zijn niet alleen de ambtenaren van de burgerlijke stand belast, maar ook de beheerders van de archiefbewaarplaats, bedoeld in artikel 17b. In verband met de te verwachten veelvuldige samenloop met het declaratoir over de geldigheid van een buitenlandse akte of uitspraak (afdeling 11), is de rechter de bevoegdheid gegeven ook ambtshalve een dergelijke verklaring af te geven en zo nodig de daarmee overeenstemmende last (artikel 27a).
3. In navolging van de Caribische BW's is afdeling 13 van titel 4 (transseksualiteit) niet overgenomen. De rechter kan eventueel in voorkomende gevallen rechtstreekse toepassing geven aan de Grondwetsbepaling (artikel 17 GW jo artikel 137 GW) en verdragsbepalingen (artikel 17 lid 1 IVBPR en artikel 11 lid 2 AVRVM) inzake het privéleven.

TITEL 5 (HET HUWELIJK)

Het ontwerp voorziet niet in een geregistreerd partnerschap. Indien de wetgever voldoende redenen aanwezig acht deze rechtstfiguur te regelen (vgl. het arrest van de Grote Kamer van het Europese Hof voor de rechten van de mens van 21 juli 2015, Appl. nos. 18766/11 and 36030/11, *Oliari v. Italy*) kan dat beter in een apart ontwerp, na de nodige consultaties, geschieden. In Aruba is dit gebeurd (artikel 1:80a e.v. BWA ingevoegd bij landsverordening van 23 september 2016,

Afkondigingsblad van Aruba 2016 no. 51), in Curaçao en Sint-Maarten niet. De BES-eilanden (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) kennen (nog) niet het geregistreerd partnerschap maar wel het huwelijk van personen van gelijk geslacht (artikel 1:30 lid 1 BW BES).

Afdeling 1 (vereisten tot het aangaan van een huwelijk)

1. Wat betreft de regeling van de huwbare leeftijd, zie reeds het Algemeen deel van deze memorie van toelichting (ad c). Thans is de huwbare leeftijd voor mannen zeventien en voor vrouwen vijftien jaar (artikel 82 van het huidige BW). In dit ontwerp wordt deze zowel voor mannen als vrouwen gesteld op achttien jaar, overeenstemmende met de meerderjarigheidsgrens (artikel 31 lid 1). Dit is in overeenstemming met de hierna bij artikel 31a te noemen Vrouwenverdrag (artikel 16 lid 1 onderdeel a: ‘The same right to enter into marriage’; en lid 2: ‘The (...) marriage of a child shall have no legal effect’). Doordat de meerderjarigheidsgrens in dit ontwerp eveneens op de achttienjarige leeftijd wordt gesteld, is nimmer ouderlijke toestemming voor een huwelijk nodig. Ook de bepaling dat huwelijk tot meerderjarigheid leidt – met de gevolgen van dien (niet langer onder ouderlijk gezag, niet langer onderworpen aan eventuele kindbeschermingsmaatregelen) – kan vervallen.
2. In artikel 31a is een bepaling overgenomen uit het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen van 18 december 1979 (Vrouwenverdrag), waarbij Suriname is aangesloten (Verdragenblad van de Republiek Suriname, 1999, no. 2). Het gaat hier om artikel 16 lid 1, aanhef en onderdeel b, luidende: ‘States Parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in all matters relating to marriage and family relations and in particular shall ensure, on a basis of equality of men and women: (...) b. The same right freely to choose a spouse and to enter into marriage only with their free and full consent (...)’. Met dit artikel 31a hangen samen artikel 53 (verruimde stuitingsmogelijkheid door het Openbaar Ministerie) en artikel 71 (verruimde mogelijkheid tot nietigverklaring).
3. Het aantal ‘verboden graden’ is verminderd (artikel 41 lid 1): niet langer zijn huwelijken tussen (oud)oom en (achter)nicht, (oud)tante en (achter)neef, en tussen aanverwanten afhankelijk van door de President te verlenen dispensatie (artikel 84 van het huidige BW). Van het verbod van een huwelijk tussen adoptief broer en zus kan de Minister van Justitie dispensatie geven (artikel 41 lid 2).
4. Het wachtjaar van de vrouw na ontbinding van het huwelijk (artikel 87 van het huidige BW) is vervallen in verband met het nieuwe systeem van vaderschap, neergelegd in artikel 199, onderdelen a en b.

Afdeling 2 (Formaliteiten die aan de voltrekking van het huwelijk moeten voorafgaan)

1. De huwelijksafkondiging is afgeschaft. Het instituut heeft in de loop der tijd zijn betekenis verloren. Het doel om enerzijds derden in staat te stellen kennis te nemen van het voorgenomen huwelijk en huwelijksbeletselen te signaleren en anderzijds de ambtenaar van de burgerlijke stand gelegenheid te geven om de huwelijksbevoegdheid van de aanstaande echtelieden te beoordelen en kennis te nemen van eventuele huwelijksbeletselen, kan ook op andere - minder arbeidsintensieve en kostbare - wijze worden bereikt. De ambtenaar van de burgerlijke stand kan aan de hand van de gegevens van de bevolkingsboekhouding beoordelen of

de aanstaande echtelieden bevoegd zijn een huwelijk met elkaar aan te gaan. Voorts zullen zij die tot stuiting van het huwelijk bevoegd zijn en belang hebben bij het signaleren van eventuele huwelijksbeletselen, doorgaans langs een andere weg dan de huwelijksafkondiging kennisnemen van het voorgenomen huwelijk. Daarnaast kan als bezwaar tegen de huwelijksafkondiging worden aangevoerd dat het geschrift van huwelijksafkondiging zeer persoonlijke gegevens van de aanstaande echtelieden bevat, hetgeen door de aanplakking van het geschrift kan leiden tot een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.

2. De wettelijk vereiste stukken moeten voortaan reeds bij de huwelijksaangifte aan de ambtenaar ter beschikking worden gesteld, in plaats van daarna. Dit strookt meer met de huidige inzichten omtrent de onderzoeksplicht van de ambtenaar van de burgerlijke stand. De vereiste bescheiden zijn voorts uitgebreid: men zie artikel 44 lid 1, onderdelen a tot en met h. Ten einde de ambtenaar van de burgerlijke stand voldoende tijd te geven voor het onderzoeken van de huwelijksbevoegdheid, is de wachttijd tussen aangifte en huwelijk verlengd tot minimaal veertien dagen (artikel 62).
3. Ook als de aanstaande echtgenoten niet in Suriname wonen, is een huwelijk mogelijk. Aan deze mogelijkheid kan behoefte bestaan (men kan onder meer denken aan 'honeymoon-toerisme'). Uiteraard is dan geen uittreksel uit het bevolkingsregister nodig (artikel 44 lid 1 onderdeel a, slot).
4. Het huwelijk kan worden gesloten op een andere plaats in Suriname dan waar partijen wonen. Men denke bijvoorbeeld aan de plaats waar de ouders van een van hen gevestigd zijn. Aangifte moet in dat geval worden gedaan bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar de voltrekking zal plaats vinden (artikel 43 lid 1 en artikel 63).
5. In verband met het verschijnsel schijnhuwelijk - waarbij het oogmerk bestaat in Suriname toegang te krijgen - is in artikel 44 lid 1 onderdeel h, een preventieve voorziening getroffen. Zie voorts hiervóór bij titel 4, afdeling 10. Voordat de ambtenaar van de burgerlijke stand kan overgaan tot het opmaken van een akte van aangifte, moet hij beschikken over een verklaring van de Minister belast met de zorg voor de toelating, vestiging en de uitzetting van vreemdelingen omtrent de verblijfsrechtelijke status van een niet-Surinaamse aanstaande echtgenoot. De verklaring wordt op verzoek van een echtgenoot opgesteld, maar rechtstreeks verzonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Ontbreekt de verklaring, dan weigert de ambtenaar de akte van huwelijksaangifte op te maken (artikel 18b lid 1). De verklaring is bedoeld het de ambtenaar beter mogelijk te maken om te beoordelen of sprake is van strijd met de openbare orde, in dit verband toegespitst op de vraag of sprake is van een schijnhuwelijk (artikel 18b lid 2). De Minister moet de verklaring af te geven, óók indien hij het vermoeden heeft dat van een voorgenomen schijnhuwelijk sprake is. Zijn beide aanstaande echtgenoten vreemdeling, dan zullen twee verklaringen moeten worden afgegeven. Geen verklaring is nodig indien de aanstaande echtgenoten aannemelijk kunnen maken - bijvoorbeeld met een verklaring van woonplaats van de Surinaamse vertegenwoordiger ter plaatse, een verblijfsdocument of een arbeidsovereenkomst - dat zij beiden in Suriname geen woonplaats hebben. De verklaring heeft een geldigheidsduur van zes maanden (artikel 58).
6. In artikel 44a wordt de mogelijkheid geboden bij de aangifte te kennen te geven dat het huwelijk volgens de rituelen behorende bij een bepaalde godsdienstige, traditionele of culturele plechtigheid zal worden voltrokken. Zie verder artikel 68.
7. Als een ouder die het gezag heeft over kinderen uit een vorig huwelijk, wil hertrouwen, stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand de rechter daarvan in kennis (artikel 48). Deze moet dan

beslissen of de hertrouwende ouder een beschrijving van het vermogen van de kinderen dient op te maken (artikel 355 lid 1).

Afdeling 3 (Stuiving van het huwelijk)

Nieuw is de bevoegdheid van het Openbaar Ministerie om een schijnhuwelijk te stuiten (artikel 53 lid 3), indien - ondanks artikel 44 lid 1 onderdeel h - een akte van huwelijksaangifte is opgemaakt. Het gaat hier om een schijnhuwelijk in de beperkte zin, zijnde een huwelijk waarbij het motief was de niet-verblijfsgerechtigde aanstaande echtgenoot een verblijfsrecht te verschaffen; zie verder bij titel 4, afdeling 10 (inschrijving buitenlandse huwelijksakte), en bij de onderhavige titel, afdeling 2 (huwelijksaangifte) en afdeling 5 (nietigverklaring huwelijk). Ook kan het Openbaar Ministerie voortaan stuiten indien genoegzaam is gebleken dat sprake is van dreigende huwelijksdwang.

Afdeling 4 (De voltrekking van het huwelijk ten overstaan van een ambtenaar van de burgerlijke stand)

1. Deze afdeling brengt geen belangrijke wijzigingen. Duidelijk wordt tot uitdrukking gebracht dat het huwelijk wordt voltrokken door partijen zelf (ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand) en niet door de ambtenaar (artikel 63).
2. De artikelen 136 en 137 van het huidige BW zijn niet overgenomen. Artikel 136 is een in het BW verdwaalde regel van internationaal privaatrecht en artikel 137 is overbodig naast hetgeen in titel 4 (in het bijzonder artikel 25) is bepaald omtrent de inschrijving van buitenlandse huwelijksakten. Ook het huidige artikel 130 is niet overgenomen.

Afdeling 4A (De voltrekking van het huwelijk volgens de rituelen behorende bij een bepaalde godsdienstige, traditionele of culturele plechtigheid)

1. Zie ook artikel 44a ten aanzien van de aangifte. De regeling neergelegd in de huidige artikelen 134 tot en met 135l BW, zoals ingevoerd bij de wet *Herziening Huwelijksrecht 1973* (GB 1973 no. 140) en in werking getreden op 23 juni 2003 (SB 2003, 44), blijkt in de praktijk als ingewikkeld en omslachtig te worden ervaren. Besloten is daarom aan te sluiten bij het ontwerp-Wet Godsdienstige Huwelijksvoltrekking, zoals voorbereid in de jaren 1988 en 1989. Hiermee wordt een sterke vereenvoudiging aangebracht.
2. Bij de voltrekking van het huwelijk volgens de rituelen behorende bij een bepaalde godsdienstige, traditionele of culturele plechtigheid zal een ambtenaar van de burgerlijke stand aanwezig zijn, die na afloop van de plechtigheden een huwelijksakte opmaakt. De 'huwelijksambtenaar' verdwijnt dus, maar de huidige huwelijksambtenaren kunnen worden benoemd tot buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand als bedoeld in artikel 16 lid 2 en artikel 16a lid 2. De buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand – die slechts met de huwelijksvoltrekking bemoeienis mag hebben – geldt als ambtenaar van de burgerlijke stand (artikel 16 lid 2, het begin van de eerste volzin).
3. In het Besluit burgerlijke stand zullen nadere regels worden gegeven ten aanzien van de huwelijksakte.

Afdeling 5 (Nietigverklaring van een huwelijk)

1. In verband met de rechtszekerheid geldt dat geen voltrokken huwelijk van rechtswege nietig is. Hier geldt slechts vernietigbaarheid, waarbij een rechterlijke beslissing vereist is om een met de wet strijdig huwelijk nietig te verklaren. Een dergelijke beslissing mag alleen worden gegeven in de bij de wet aangewezen gevallen en op verzoek van de daartoe bevoegd verklaarde persoon of het Openbaar Ministerie (vgl. artikel 76). Onder een voltrokken huwelijk wordt verstaan dat wat aan de vormelijke vereisten door de wet aan een huwelijks-voltrekking gesteld voldoet, dat wil zeggen een uitwisseling van verklaringen tussen man en vrouw ten overstaan of in tegenwoordigheid van een ambtenaar van de burgerlijke stand, inhoudende dat zij elkaar over en weer tot vrouw en man aannemen. Wat betreft huwelijksdwang (zie artikel 31a) is het Openbaar Ministerie, naast de echtgenoot, bevoegd nietigverklaring te initiëren (artikel 71 lid 1, tweede zin).
2. De 'overige personen' die bij nietigverklaring een onmiddellijk rechtsbelang hebben kunnen dit slechts verzoeken na ontbinding van het huwelijk (artikel 69 lid 1, onderdeel c). Het is onwenselijk dat derden zich mengen in een nog bestaand huwelijk. Kinderen der echtgenoten en broers en zusters vallen mede onder deze categorie.
3. Indien een huwelijk door een curandus is gesloten zonder toestemming van de rechter (zie artikel 382), kan ook de curator nietigverklaring verzoeken (artikel 75), met een vervaltermijn van drie maanden. Hier geldt dus een afwijking van het algemene artikel 3:52 lid 1 onderdeel a, waarin een verjaringstermijn van drie jaar wordt gegeven.
4. Het Openbaar Ministerie kan de nietigverklaring van een (ondanks artikel 44 lid 1 onderdeel h, en artikel 53 lid 3, tot stand gekomen) schijnhuwelijk vorderen (artikel 71a). Het gaat hier om een schijnhuwelijk in de beperkte zin, zijnde een huwelijk waarbij het motief was de niet-verblijfsgerechtigde aanstaande echtgenoot een verblijfsrecht te verschaffen; zie bij titel 4, afdeling 10, onder 6 tot en met 8 (inschrijving buitenlandse huwelijksakte) en bij de onderhavige titel afdeling 2, onder 5 (huwelijksaangifte) en afdeling 3 (stuiting). Anders dan is bepaald in artikel 69 lid 1 onderdeel d, kan het verzoek ook nog worden ingesteld nadat het huwelijk is ontbonden.
5. In afwijking van wat in Nederland geldt, heeft de nietigverklaring van een schijnhuwelijk ook gevolgen voor de kinderen. Dit betekent dat indien een schijnhuwelijk gepaard is gegaan met een schijnerkenning van een of meer kinderen, het Openbaar Ministerie vervolgens op grond van artikel 225 lid 2, aanhef en onderdeel d, vernietiging van die erkenning kan vorderen. Daarmee vervalt de door die erkenning verkregen nationaliteit.

Afdeling 6 (Bewijs van het bestaan van het huwelijk)

Deze afdeling bevat geen wijzigingen ten opzichte van de geldende wet.

TITEL 6 (RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN ECHTGENOTEN)

1. De inhoud van deze en de twee volgende titels - voornamelijk omvattende het huwelijksvermogensrecht – is reeds herzien bij het Decreet C-11 van 11-3-1981, betreffende *opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw en aanpassing van het*

huwelijksvermogensrecht; men zie C.A. Kraan, *Hoofdpijnen van het Surinaamse huwelijksvermogensrecht*, Ars Notariatus LXVI, 1994. De thans aangebrachte wijzigingen brengen deels technische vereenvoudiging, deels gaan zij verder, vooral wat betreft de gemeenschap van goederen. Voor de Nederlandse wetsgeschiedenis ter zake van de technische vereenvoudiging, zie: C.J. van Zeben (red.), *Parlementaire Geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Invoering Boeken 3, 5 en 6, Aanpassing Burgerlijk Wetboek* (1991), p. 1-108 en L.C.A. Verstappen en S.F.M. Wortmann, *Parlementaire geschiedenis moderniseringswetgeving huwelijksvermogensrecht, Eerste en tweede tranche*, 2003. Voor de meer ingrijpende aanpassingen, zie het aanhangige Nederlandse wetsvoorstel-*Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen* (Kamerstukken 28 867).

2. Artikel 81, tweede zin, geeft de basis voor de verplichting van een echtgenoot om de andere echtgenoot te onderhouden, waarop altijd – als vangnet – kan worden teruggevallen. Een uitwerking wordt gegeven in artikel 84, dat daarom niet uitputtend hoeft te zijn. Zo geldt artikel 84 niet – maar artikel 81, tweede zin, als vangnet wel – in de situatie dat de echtgenoten niet samenwonen anders dan ingevolge onderling overleg. Wonen zij niet samen in onderling overleg, dan is artikel 84 wel van toepassing (HR 25-6-1971, NJ 1972, 58).
3. Artikel 82 betreft slechts de verplichting die de ouders tegenover elkaar op zich nemen. De verplichting van de ouders tegenover de kinderen wordt elders geregeld; men zie artikel 247 lid 2 en de artikelen 392, 395 en 404. Wel kan men zeggen dat de in artikel 406 lid 1 geboden mogelijkheid aan een ouder om de andere ouder ter zake van kinderalimentatie aan te spreken uit eigen hoofde – dus niet als vertegenwoordiger van het kind – strookt met artikel 82. Het gaat om tot het gezin behorende kinderen van beide echtgenoten, hun stiefkinderen en hun pleegkinderen. Het begrip ‘tot het gezin behorende’ moet, evenals in artikel 395, ruim worden uitgelegd; indien het kind elders, bijv. in een kostschool, wordt opgevoed of indien het buitenshuis studeert, behoort het tot het gezin. Ook indien echtgenoten in onderling overleg gescheiden wonen, behoren hun kinderen ‘tot het gezin’.
4. De inlichtingenplicht die is opgenomen in artikel 174 van het huidig BW, is overgebracht naar artikel 83. Dat het wederzijdse recht op informatie in titel 6 (Rechten en verplichtingen van echtgenoten) staat, dient een correcte uitvoering van de regeling van draag- en fourneerplicht ter zake van de kosten van de huishouding (artikel 84 lid 1), ook bij een ‘koude uitsluiting’. Voor de uitvoering van de meeste huwelijksgoederenstelsels zal het voorts van groot belang zijn te kunnen beschikken over de financiële gegevens der echtelieden. Zie overigens voor verrekenbedingen het voorgestelde artikel 138 lid 2 en artikel 143. Maar ook het vaststellen van de omvang en samenstelling van een door het indienen van een verzoek tot echtscheiding (zie artikel 99) ontbonden gemeenschap van goederen, kan het van belang zijn om inzage te hebben in het privé-vermogen van de echtelieden. Indien bijvoorbeeld een privé-goed deels met gemeenschapsgeld werd aangeschaft, zal ingevolge artikel 95 lid 1 jo artikel 87, leden 2-3 een plicht tot vergoeding aan de gemeenschap ontstaan (récompense), waarvan de hoogte afhankelijk is van de waarde van het goed. Voor al deze regelingen geldt dat zij staan of vallen met het hebben van een afdwingbaar recht op informatie over het gevoerde bestuur, de stand van het (gemeenschappelijke) vermogen en van het vermogen van de andere echtgenoot. Tegen niet zinvolle informatieverschaffing zal een echtgenoot zich steeds kunnen verzetten. In de periode tussen ontbinding van de huwelijksgemeenschap (zie artikel 99) en de scheiding blijft artikel 83 van toepassing, daarna niet meer. Na de

scheiding vloeit een informatieplicht echter voort uit artikel 3:166 lid 3 jo artikel 6:2; vgl. ook artikel 3:194.

5. Met het voorgestelde artikel 83 wordt niet beoogd een algemene verplichting in te voeren rekening en verantwoording af te leggen over het gevoerde bestuur ter zake van tot de gemeenschap van goederen behorende vermogensbestanddelen. Deze verplichting bestaat alleen in de door de wet aangegeven gevallen, bijvoorbeeld wanneer de ene echtgenoot het bestuur overlaat aan de andere echtgenoot (artikel 90 lid 3).
6. Artikel 84 kwam reeds aan de orde bij het vangnetartikel 81. Ten opzichte van artikel 159 van het huidig BW zijn enkele vereenvoudigingen aangebracht. Zo is voor afwijking van de in de eerste twee leden gegeven regeling van draagplicht en fourneerplicht een schriftelijke overeenkomst voldoende (in plaats van een voorziening in de huwelijkse voorwaarden). Lid 6, dat nog uitgaat van een schuldbeginsel is geschrapt. In het onderhavige ontwerp is het schuldbeginsel over de gehele linie in het huwelijks- en echtscheidingsrecht komen te vervallen.
7. In artikel 85 is van artikel 160 van het huidige BW alleen lid 1 gehandhaafd. De fourneerplicht van de leden 2 en 3 is ondergebracht in het nieuwe artikel 84 lid 2. Het onderscheid in het bestaande BW tussen ‘kosten van de huishouding’ (huidige artikel 159 lid 1, BW) en kosten verband houdende met ‘de gewone gang van de huishouding’ (huidige artikel 160 lid 2, BW) is als zijnde kunstmatig en van onvoldoende praktische betekenis vervallen.
8. Behalve voor de vergoedingsrechten en vergoedingsplichten *tussen een echtgenoot in privé en de gemeenschap* (artikelen 95 en 96: récompenses en reprises), wordt ook voor de vergoedingsrechten en vergoedingsplichten *tussen beide echtgenoten in privé* een bijzondere bepaling voorgesteld en wel in artikel 87. Al de vergoedingsrechten hebben de strekking om handelingen met een zeker beleggingskarakter, wanneer zij plaatsvinden in het ene vermogen maar mede bekostigd worden uit een ander vermogen, economisch ook te laten doorwerken naar dat andere vermogen. Naar geldend recht is de vergoedingsvordering – naar de hoofdregel van het vermogensrecht – in beginsel een nominale vordering waarover geen rente verschuldigd is, tenzij op grond van een overeenkomst of uit de wet anders voortvloeit en behoudens de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid (HR 12-6-1987, NJ 1988, 150, *Kriek/Smit*). In artikel 87 wordt hiermee gebroken. De ‘nominalistische visie’ wordt vervangen door een ‘beleggingsvisie’, welke wat betreft verrekenbedingen is neergelegd in artikel 136 lid 1. Met artikel 87 lid 2 onder a wordt beoogd om de hoogte van de vergoedingsvordering te koppelen aan de waarde van het daarmee aangeschafte goed: de vergoeding belooft dan een deel van de waarde van het goed op het tijdstip van voldoening, evenredig aan het aandeel, afkomstig uit het vermogen van de andere echtgenoot, in de tegenprestatie waarvoor het goed is verkregen. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de tot de vergoedingsvordering gerechtigde echtgenoot economisch – zowel in positieve als in negatieve zin (aangenomen dat deze met de aanwending heeft ingestemd) – participeert in de waardeontwikkeling van het aangeschafte goed. Indien bijvoorbeeld de andere echtgenoot 100 000 SRD ter beschikking stelt aan de ene echtgenoot die daarmee op eigen naam een woning aankoopt voor een bedrag van 400 000 SRD, dan verkrijgt de andere echtgenoot ingevolge artikel 87 lid 2 onder a een vergoedingsrecht dat gelijk is aan een kwart van de waarde van de woning ten tijde van de voldoening van deze vordering. Indien na tien jaar door de ene echtgenoot tot voldoening wordt overgegaan en de woning is 1 000 000 SRD

waard, dan heeft de andere echtgenoot dus recht op 250 000 SRD. Indien echter na twee jaar tot voldoening wordt overgegaan en de woning is maar 200 000 SRD waard, dan heeft de andere echtgenoot, aangenomen dat deze met de aanwending instemde (artikel 87 lid 3 onder *a*), recht op 50 000 SRD.

9. Wanneer het niet gaat om de verkrijging van een goed, wordt de omvang van de vergoedingsvordering gerelateerd aan de waarde van het goed ten tijde van de voldoening van de schuld (artikel 87 lid 2 onder *b*). Stel dat door de andere echtgenoot een schuld ter zake van het goed van de ene echtgenoot, dat een waarde heeft van 0,5 miljoen SRD, wordt voldaan ter grootte van 100 000 SRD. Indien nadien tot voldoening van de vergoedingsvordering wordt overgegaan en het goed op dat tijdstip 1 miljoen SRD waard is, dan heeft de andere echtgenoot recht op 200 000 SRD. In de artikelen 95 en 96 wordt artikel 87 leden 2 en 3 van overeenkomstige toepassing verklaard. Vgl. ook, maar dan ten aanzien van artikel 136 ter zake van verrekenbedingen (waarvoor ook de beleggingsleer geldt), HR 10-7-2009, NJ 2009, 136.
10. Artikel 87 lid 2 is *ten voordele* van de echtgenoot wiens vermogen is aangewend van toepassing ongeacht of voor die aanwending toestemming was gegeven. *Ten nadele* kan lid 2 echter niet werken als de aanwending zonder toestemming geschiedde. Zijn de gelden namelijk zonder toestemming van de andere echtgenoot aangewend, dan heeft de vergoedingsvordering steeds ten minste het beloop van de nominale waarde ervan. De bewijslast dat toestemming is gegeven, zodat niet ten minste het nominale bedrag moet worden vergoed, rust in beginsel bij de echtgenoot die het vermogen van de andere echtgenoot heeft aangewend (artikel 87 lid 3 onder *a*). Het ter beschikking stellen van middelen waarvoor de andere echtgenoot een goed aanschaft, impliceert overigens dat artikel 90 lid 3 van toepassing wordt: het bestuur over die middelen wordt aan de andere echtgenoot overgelaten waardoor de bepalingen van opdracht van overeenkomstige toepassing worden, met inachtneming van de aard van de huwelijksverhouding en de aard der goederen.
11. Een tweede uitzondering op de beleggingsleer geldt ter zake van ‘verbruiksgoederen’ (artikel 87 lid 3 onder *b*).
12. In onderdeel *c* van artikel 87 lid 3 wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat een goed ter zake waarvan de andere echtgenoot aanspraak heeft op vergoeding, wordt vervreemd. Treedt daarvoor een ander goed in de plaats, dan zal de vergoedingsaanspraak afhankelijk zijn van de waardeontwikkeling van dat goed (tenzij het vervangende goed een verbruiksgoed is als bedoeld in onderdeel *b*). Wordt een goed te gelde gemaakt zonder dat daarvoor andere goederen in de plaats treden, of wordt het goed weggeschonken, dan wordt ingevolge onderdeel *c* de vergoeding bepaald aan de hand van de waarde *ten tijde van de vervreemding*, in plaats van, overeenkomstig de hoofdregel van artikel 87 lid 2, aanhef: ten tijde van afrekening. Zou men immers de hoofdregel volgen, dan zou de vergoedingsvordering in beginsel moeten vervallen omdat het goed niet meer in het betrokken vermogen aanwezig is, of op het nominale bedrag van de onttrekking moeten worden gesteld indien deze zonder toestemming was geschied (artikel 87 lid 3 onder *a*).
13. Uiteraard kunnen de vergoedingsrechten mede toepassing vinden bij levensverzekeringen waarin waarde wordt opgebouwd. Het speciale geval van een begunstiging bij sommenverzekering dient te worden gelijkgesteld met een vervreemding, omdat met het onherroepelijk worden van de begunstiging de verzekeringnemer niet langer de vrije beschikking heeft over de rechten uit de verzekering. Het ligt voor de hand voor de waarde

aan te knopen bij de uitkering; vgl. ook artikel 96a en artikel 7:188 lid 2. In voorkomende gevallen zal hetzelfde gelden voor andere begunstiging door middel van een derdenbeding (vgl. artikel 4:127).

14. Artikel 87 lid 3 onder d maakt door het van toepassing verklaren van de artikelen 137 en 140 (over verrekening krachtens een verrekenbeding in de huwelijkse voorwaarden) een aangepaste afwikkeling mogelijk. Er zijn omstandigheden denkbaar, waarin vergoeding niet in geld, maar in goederen van de vergoedingplichtige echtgenoot behoort plaats te vinden. Voorts moet de rechter, op verzoek van de vergoedingplichtige echtgenoot, wegens gewichtige redenen kunnen bepalen dat een verschuldigde geldsom, al dan niet vermeerderd met een in de beschikking te bepalen rente, in termijnen of eerst na verloop van zekere tijd, hetzij ineens, hetzij in termijnen behoeft te worden voldaan. Hierbij let de rechter op de belangen van beide partijen.
15. Het gaat bij dit alles om regelend recht. Echtgenoten kunnen ingevolge artikel 87 lid 4 bij de verkrijging anders overeenkomen, maar bijvoorbeeld ook reeds bij huwelijkse voorwaarden. Aan een andersluidende overeenkomst zijn geen vormvoorschriften verbonden. Mogelijk is bijvoorbeeld dat de ene echtgenoot bij wege van lastgeving vermogen van de andere echtgenoot heeft belegd en uit dien hoofde een verdergaande verplichting heeft (vgl. HR 2-4-1976, NJ 1976, 450).
16. De tweede zin van lid 4 dient om buiten twijfel te stellen dat wanneer een vermogensverschuiving tussen echtgenoten geschiedt ter voldoening aan een natuurlijke verbintenis of daarvoor een andere rechtsgrond kan worden aangewezen, in zoverre geen vergoedingsrecht uit artikel 87 voortvloeit.
17. Lid 5 van artikel 87 geeft de mogelijkheid om vergoedingsvorderingen te schatten, indien hun omvang niet nauwkeurig kan worden vastgesteld (vgl. artikel 6:97, tweede zin, voor de omvang van wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding).
18. In artikel 87a is de beleggingsleer ook toepasselijk verklaard op het geval dat buiten huwelijk is samengeleefd en een der partners goederen van de ander heeft gebruikt. Men denke aan een huis door een partner gekocht is deels met geld van de ander. De ander behoort te kunnen meeprofiteren van een waardeinstijging. Zie verder het Algemeen deel van deze Memorie van Toelichting onder concubinaat.
19. In het kader van de bescherming van de andere echtgenoot tegen hem of haar belastende rechtshandelingen, is het verwarrende onderscheid tussen medewerking en toestemming komen te vervallen. Thans is nog slechts sprake van een benodigde toestemming van de andere echtgenoot voor een viertal categorieën rechtshandelingen, waaronder de koop op afbetaling (artikel 88). De andere echtgenoot wordt door toestemming te geven niet zonder meer partij bij de rechtshandeling. Sanctie van het handelen zonder de vereiste toestemming van de andere echtgenoot is vernietigbaarheid (artikel 89 lid 1), behoudens goede trouw van de wederpartij (artikel 89 lid 2).
20. Of in een bepaald geval een rechtshandeling strekt tot vervreemding enz. of tot beëindiging van het gebruik van de echtelijke woning (artikel 88 lid 1 onder a) moet per geval worden beoordeeld. Men lette echter op artikel 88 lid 2, dat bepaalt dat indien de rechtshandeling voortbouwt op een eerdere waarvoor geen toestemming vereist was, geen toestemming nodig is. Hetzelfde geldt indien de wet tot de rechtshandeling verplicht.
21. Onder aandrang vanuit het Surinaamse notariaat is in de tweede zinsnede van artikel 88 lid 1 onder a, een regel opgenomen die correspondeert met het huidige artikel 172 lid 3 (in de

afdeling over het bestuur van de gemeenschap). Bij gemeenschap van goederen kan een echtgenoot niet buiten de andere echtgenoot om beschikken over registergoederen. Dogmatisch juister is om dit te regelen ten aanzien van de fase van de overeenkomst (vaak: verkoop). Wordt de eigenmachtig door de echtgenoot aangegane overeenkomst door de andere echtgenoot vernietigd, dan vervalt, in verband met het causale stelsel (artikel 3:84), ook de overdracht.

22. Voor giften is in beginsel toestemming nodig (artikel 88 lid 1 onder b, overeenstemmend met artikel 163 lid 1 onder b, van het huidige artikel 163 BW). Toegevoegd is een vierde lid ten aanzien van giften bij dode. Op de prestatie moet degene tot wiens verrijking de rechtshandeling strekt (na dode van de schenker-echtgenoot) wel al aanspraak kunnen maken, anders is van een gift geen sprake (artikel 7:186 lid 2 tweede volzin). Ook een legaat wordt niet door artikel 88 getroffen. Op het tijdstip van de gift kan veelal wel de strekking worden vastgesteld dat de gift pas zal worden uitgevoerd na het overlijden van de schenker-echtgenoot, doch is niet zeker of de gift ondanks die strekking niet toch voor het overlijden zal worden uitgevoerd. Wanneer de schenker-echtgenoot op dit punt zekerheid wenst dat nakoming tijdens leven niet op bezwaren van de zijde van zijn echtgenoot kan stuiten, zal hij kunnen overwegen toestemming van de echtgenoot te vragen. Doet hij dat niet en komt bij hem in een later stadium de wens op om de gift (vervroegd) uit te voeren, dan zal hij, ter voorkoming dat daardoor de schenking alsnog door de echtgenoot kan worden vernietigd, alsnog toestemming van de echtgenoot moeten vragen. Met andere woorden: artikel 88 lid 4 bewerkstelligt dat uitvoering bij leven van de schenker van een gift terzake des doods deze gift bij gebreke van toestemming van de echtgenoot alsnog vernietigbaar doet zijn.
23. Voor de aanwijzing van een begunstigde bij een sommenverzekering die tijdens het leven van de echtgenoot-verzekeringnemer niet is aanvaard en die evenmin kan worden aanvaard, is geen toestemming van de andere echtgenoot nodig. De aanwijzing is dan overigens ook geen gift, blijkens artikel 7:188 lid 1 (in het voetspoor van artikel 7:186 lid 2, tweede volzin). De betekenis van artikel 88 lid 4, tweede volzin, is dat, zodra tijdens het leven van de schenker-echtgenoot de aanwijzing van een begunstigde wel een gift wordt (door aanvaarding of de mogelijkheid daartoe), zij niet valt onder de uitzondering op het toestemmingsvereiste, vervat in de eerste volzin. Kan de aanwijzing tijdens het leven van de verzekeringnemer worden aanvaard, dan dient de echtgenoot van de verzekeringnemer de gift te kunnen vernietigen, omdat dan het vermogen van de verzekeringnemer nog tijdens zijn leven belast wordt met de premies of koopsom, zónder dat daartegenover de mogelijkheid staat om de met de verzekering gemoeide waarde, door wijziging van de begunstiging of door afkoop van de verzekering, te benutten. In de meeste gevallen zal een begunstiging uit sommenverzekering eerst kunnen worden aanvaard vanaf het tijdstip dat de begunstiging onherroepelijk is geworden. Dit doet zich voor indien het risico is geëindigd door het overlijden van de verzekerde, indien een uitkering opeisbaar is geworden alsmede indien de verzekeringnemer is overleden en de overeenkomst dit gevolg daaraan verbindt (zie artikel 7:968 onder b, c, en d en artikel 7:969 lid 1). Buiten deze gevallen kan een begunstiging echter ook worden aanvaard wanneer de verzekeringnemer daartoe schriftelijk toestemming heeft verleend (artikel 7:969 lid 1 slot). In dat geval wordt de aanwijzing evenwel niet reeds door de verleende toestemming onherroepelijk, doch eerst vanaf het tijdstip dat de aanwijzing door de begunstigde daadwerkelijk is aanvaard (artikel 7:968 onder a). Voor dit geval van aanvaarding met toestemming van de verzekeringnemer behoeft

derhalve het tijdstip van onherroepelijkheid niet samen te vallen met het tijdstip waarop de begunstiging kan worden aanvaard. Doorgaans zullen overigens de toestemming en de aanvaarding tegelijkertijd aan de verzekeraar worden meegedeeld, zodat beide tijdstippen wel samenvallen. Niettemin wordt ook voor dit geval de toestemmingseis van artikel 88 gesteld vanaf het tijdstip dat de begunstiging kan worden aanvaard, d.w.z. vanaf het tijdstip dat de verzekeringnemer aan de derde toestemming tot aanvaarding heeft gegeven en niet eerst vanaf het tijdstip van de aanvaarding zelf. Wordt de aanwijzing van een derde-begunstigde nog tijdens het leven van de verzekeringnemer aanvaard, dan is daarop artikel 7:177 niet van toepassing, omdat van de praktijk niet gevegd kan worden dat de geldigheid van de aanwijzing bij sommenverzekering aan het vereiste van notariële akte wordt onderworpen (artikel 7:188 lid 1, tweede volzin). Sommenverzekeringen zijn overigens, ook al is de aanwijzing van een begunstigde aanvaard of kan deze worden aanvaard, geenszins altijd een gift. Veel strekken tot voldoening aan een natuurlijke verbintenis en ook zijn er die voldoening aan een in rechte afdwingbare verbintenis betekenen, zoals een pensioen- of alimentatieverbintenis en de nakoming van bedingen in kredietverlening (artikel 7:188 lid 1, eerste volzin, slot).

24. Artikel 88 lid 1, schrijft voor bepaalde rechtshandelingen voor dat een echtgenoot de toestemming daartoe van de andere echtgenoot behoeft. Onderdeel a van lid 1 noemt bijvoorbeeld overeenkomsten tot vervreemding, bezwaring of ingebruikgeving en rechtshandelingen strekkende tot beëindiging van het gebruik van een door de echtgenoten tezamen of door de andere echtgenoot alleen bewoonde woning of van zaken die bij een zodanige woning f tot de inboedel daarvan behoren. Artikel 88 lid 3, bepaalt dat de toestemming schriftelijk moet worden verleend, indien de wet voor het verrichten van de rechtshandeling een vorm voorschrijft. Een voorbeeld van een rechtshandeling waarvoor de wet een vorm voorschrijft, is de koop van een onroerende zaak (artikel 7:2 lid 1, BW). Op grond van artikel 6:227a mag een echtgenoot ook langs elektronische weg aan de andere echtgenoot toestemming geven tot vervreemding van een door de echtgenoten tezamen of door de andere echtgenoot alleen bewoonde woning. Voor vormvrije rechtshandelingen blijft gelden dat de toestemming als bedoeld in artikel 88 lid 1, ook vormvrij is.
25. Van de toepasselijkheid van artikel 88 lid 1, onderdelen b tot en met d, zijn ingevolge artikel 88a uitgezonderd rechtshandelingen van een trustee in hoedanigheid verricht; zie titel 6 van Boek 3. Het trustvermogen vormt immers een afgescheiden vermogen (artikel 3:127 lid 2 onderdeel a en artikel 3:155). Wat betreft de echtelijke woning (artikel 88 lid 1 onderdeel a) dient de ‘gezinsbescherming’ echter in beginsel intact te blijven ook indien de woning tot het trustvermogen behoort. Overigens kan altijd de beslissing van de kantonrechter worden ingeroepen (artikel 88 lid 6).
26. Een rechtshandeling die een echtgenoot in strijd met artikel 88, dus zonder toestemming van de andere echtgenoot, heeft verricht, is vernietigbaar; slechts de andere echtgenoot kan een beroep op de vernietigingsgrond doen, aldus artikel 89 lid 1. In de artikelen 3:49 e.v. is de vernietiging van een vernietigbare rechtshandeling geregeld. Het onderhavige artikel 89 is een verbijzondering daarvan. De vernietiging kan op verschillende wijzen plaatsvinden: door een verklaring buiten rechte, door een rechterlijke uitspraak op een daartoe ingestelde rechtsvordering en door een rechterlijke uitspraak waarbij het beroep op de grond tot vernietiging bij wijze van verweer wordt aanvaard (zie de artikelen 3:49 e.v.). Zolang de rechtshandeling niet is vernietigd, is deze uiteraard geldig (HR 1-11-1996, NJ 1997, 133).

Artikel 3:50 lid 1 en artikel 3:51 lid 2 schrijven voor dat de buitengerechtelijke verklaring wordt gericht tot respectievelijk dat de rechtsvordering wordt ingesteld tegen hen die partij bij de rechtshandeling zijn. Deze regeling wordt in artikel 89 lid 4 terzijde gesteld om een conflict tussen echtgenoten te voorkomen of althans niet op de spits te drijven.

27. Verder zij hier gewezen op artikel 3:55 lid 2 wordt geregeld, dat de bevoegdheid om een beroep op een vernietigingsgrond te doen vervalt, wanneer een onmiddellijk belanghebbende na de aanvang van de verjaringstermijn aan hem wie deze bevoegdheid toekomt een redelijke termijn heeft gesteld om te kiezen tussen bevestiging en vernietiging en deze binnen deze termijn geen keuze heeft gedaan. De verjaringstermijn zal in normale gevallen zijn drie jaar nadat aan de andere echtgenoot ter kennis is gekomen dat de rechtshandeling is verricht (artikel 3:52 lid 1 onder d); de andere echtgenoot kan echter 'te allen tijde' een beroep op de vernietigingsgrond doen ter afwering van een rechtsmaatregel (artikel 3:51 lid 3).
28. Voorzien is – anders dan het huidige artikel 164 van het huidige BW – in bescherming van derden te goeder trouw, tenzij het een gift betreft. Goede trouw zal echter niet spoedig kunnen worden aangenomen, aangezien nu eenmaal veel mensen gehuwd zijn. Bij twijfel ontbreekt goede trouw; zie artikel 3:11.
29. Het begrip bestuur (artikel 90 lid 2) bevat niet mede de - exclusieve - bevoegdheid tot het aangaan van obligatoire rechtshandelingen met betrekking tot het goed onder bestuur, zoals het sluiten van een koopovereenkomst. Voor beide echtgenoten geldt de algemene regel dat eenieder alle obligatoire rechtshandelingen met betrekking tot een goed ten aanzien waarvan een ander beschikkingsbevoegd is, kan verrichten. De niet-beschikkingsbevoegde echtgenoot kan evenwel de andere echtgenoot als regel niet binden, zodat de consequenties van het handelen voor eigen rekening zijn. Zo zal een echtgenoot die niet het bestuur over een zaak heeft, dit wel rechtsgeldig kunnen verkopen, maar niet rechtsgeldig kunnen overdragen, behoudens wellicht de bescherming van een derde-verkrijger te goeder trouw. De echtgenoot die wel het bestuur heeft - en dus beschikkingsbevoegd is - kan echter eventueel tot de koop toetreden (artikel 90 lid 4).

TITEL 7 (DE WETTELIJKE GEMEENSCHAP VAN GOEDEREN)

Afdeling 1 (Algemene bepalingen)

1. Belangrijk is dat erfrechtelijke verkrijgingen en giften niet langer in de gemeenschap vallen (artikel 94 lid 2 onder *a*), voor récompenses en reprises geldt de beleggingsleer (artikelen 95 en 96 jo artikel 87 leden 2-3) en ten aanzien van goederen die niet op naam van een echtgenoot staan is ieder der echtgenoten bestuursbevoegd (artikel 97 lid 1), hetgeen overigens in de lijn is van artikel 172 van het huidige BW.
2. Wat betreft afdeling 3 (Ontbinding van de gemeenschap) vinden wijzigingen plaats in artikel 99 lid 1 (vervroeging van het tijdstip van ontbinding van de gemeenschap van rechtswege) en in artikel 102, tweede zin (de na ontbinding ontstane hoofdelijke aansprakelijkheid van de voorheen niet aansprakelijke echtgenoot voor gemeenschapsschulden wordt beperkt tot diens verkrijgingen uit hoofde van de verdeling). Afdeling 4 (Opheffing van de gemeenschap bij beschikking) wordt aangepast aan het vervroegd tijdstip van ontbinding.

Toepassingsbereik

1. De betekenis van artikel 93 is tweemaal. Enerzijds wordt tot uitdrukking gebracht dat de gemeenschap van goederen geldt, tenzij de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden daarvan afwijken, uitdrukkelijk of door de aard van de bedingen.
2. Anderzijds komt tot uitdrukking, in de tweede zin, dat de bepalingen van deze titel van regelen recht zijn en dat daarvan in beginsel bij huwelijkse voorwaarden kan worden afgeweken. Geen afwijking is toegelaten bij bepalingen waarvan uitdrukkelijk is bepaald dat zij van dwingend recht zijn of bepalingen die naar hun aard dwingend zijn zoals artikel 94 lid 7, artikel 96 leden 1 en 5, artikel 96b, laatste zin, artikel 97 lid 3, artikel 99, artikelen 101-113.

De baten van de gemeenschap

Artikel 1:94

Deze wijziging van artikel 94 wordt voorgesteld naar aanleiding van de interventies van DNA-leden. De ondergetekende acht het bij nader inzien redelijk dat *voorhuwelijks vermogen* buiten de huwelijksgemeenschap blijft. Volgens ondergetekende willen heden ten dage de meeste mensen die in het huwelijk treden en enig vermogen bezitten, dat ook. De Ondergetekende heeft in DNA het hierna volgende opgemerkt.

Stel iemand heeft niets behalve een huis. Op dit huis is hij of zij heel trots. Dan wordt deze persoon verliefd en trouwt hij of zij in gemeenschap van goederen. Echter, dat blijkt een vergissing en na korte tijd volgt echtscheiding. Nu zal het huis verkocht moeten worden om de helft van de opbrengst uit te keren aan de ex. Dit is toch heel onbevredigend?

Dat alles, ook wat men voor het huwelijk heeft opgebouwd, in de huwelijksgemeenschap valt, past in een tijd met geen of weinig echtscheidingen. Die tijd is voorbij.

De wijziging van de aanhef van artikel 1:94 lid 2 strekt ertoe dat in beginsel goederen die een echtgenoot vóór het huwelijk had, buiten de gemeenschap blijven. Gaat het echter om goederen die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten *gezamenlijk* toebehoorden, dan vallen die gemeenschappelijke goederen wel in de gemeenschap.

Wie niet wil administreren, hoeft dat niet te doen: het bewijsvermoeden voor de toewijzing van de goederen aan de gemeenschap springt dan in. Het nieuwe lid 8 van artikel 1:94 bepaalt dat een goed als een gemeenschapsgoed wordt aangemerkt indien tussen echtgenoten een geschil bestaat aan wie van hen beiden een goed toebehoort en geen van beiden zijn recht op dit goed kan bewijzen.

Ook *voorhuwelijkse schulden*, tenzij deze voor het huwelijk gemeenschappelijk waren (bijvoorbeeld twee personen kopen samen een huis met hypotheek en trouwen vervolgens) behoren buiten de huwelijksgemeenschap te blijven. Dit is bepaald in het nieuwe lid 7.

1. Ingevolge de aanhef van artikel 94 lid 2 komt tot uitdrukking dat goederen, verkregen na de ontbinding van de gemeenschap maar vóór de verdeling en afwikkeling daarvan, buiten de gemeenschap vallen.

2. Door de Hoge Raad is beslist dat nog niet ingegane ouderdoms- en weduwepensioenen in de huwelijksgemeenschap vallen (HR 27-11-1981, NJ 1982, 503). Dit geldt echter niet voor de pensioenen ingevolge de Nederlandse Algemene ouderdomswet en de Algemene weduwen- en wezenwet en evenmin voor invaliditeitspensioenen. Bij zgn. 'koude uitsluiting' - waarbij de huwelijksgemeenschap ontbreekt - is er evenmin recht op pensioenverrekening. Op 9 september 2014 is tot stand gekomen de Wet Algemeen Pensioen, Staatsblad van de Republiek Suriname 2014, no. 113. In artikel 3 is een vereveningsregeling bij echtscheiding opgenomen. In de Wet algemeen Pensioen 2014 is de formele band met het huwelijksgoederenrecht losgelaten. Dat wil zeggen dat pensioenverevening plaatsvindt ongeacht het tussen de echtelieden geldende huwelijksgoederenregime. Hetgeen ingevolge de Wet algemeen pensioen 2014 wordt verevend dient niet in de gemeenschap te vallen. Dit moet uitdrukkelijk in de wet te worden neergelegd (thans artikel 94 lid 2 onder b), omdat bij gebreke hiervan in voorkomende gevallen twee verschillende vereveningsregelingen van toepassing zouden zijn, te weten de wettelijke en de jurisprudentiële regeling. Indien de Wet Algemeen Pensioen 2014 van toepassing is dient uiteraard ook het in dat geval bestaande recht op nabestaandenpensioen (partnerpensioen) niet in de gemeenschap te vallen.
3. Lid 2 van artikel 94 bevat een opsomming van goederen die van de boedelmenging worden uitgezonderd. Onder *a* is een belangrijke wijziging ten opzichte van het geldende recht opgenomen: krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift, zowel voordien als tijdens het bestaan van de gemeenschap, verkregen goederen vallen niet in de gemeenschap. Hetzelfde geldt overigens voor de vruchten hiervan (artikel 94 lid 5) en de door erfopvolging verkregen schulden (artikel 94 lid 6 onder *a*).
4. Onder makingen worden erfstellingen (artikel 4:115) en legaten (artikel 4:117 lid 1) begrepen; zie voor de omschrijving van giften artikel 7:186 lid 2 (vgl. ook artikel 4:126 lid 2); en voor testamentaire lasten in het algemeen de artikelen 4:130 tot en met 4:134.
5. Aan een uitsluitingsclausule (het huidige artikel 169 lid 1 BW) is geen behoefte meer, behalve indien echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden van artikel 94 lid 2 onder *a*, zijn afgeweken; zie in titel 8 (Huwelijkse voorwaarden) artikel 121*a*. Voor een insluitingsclausule, zie hierna artikel 94 lid 3, tweede zin.
6. Onderdeel b (pensioenrechten ingevolge de Wet Algemeen Pensioen 2014) kwam reeds aan de orde. Onderdeel c geeft een opsomming van erfrechtelijke verkrijgingen die buiten de gemeenschap vallen. Behalve het verzorgingsvruchtgebruik van artikel 4:29 en 4:30 vallen ook verkrijgingen als die krachtens de artikelen 4:34 tot en met 4:36 (som ineens) of artikel 4:38 (overdracht bedrijfsgoederen en aandelen) buiten de gemeenschap. Indien de langstlevende echtgenoot alle goederen van de nalatenschap heeft verkregen ingevolge de wettelijke verdeling van artikel 4:13, zullen die goederen in geval van hertrouwen niet vallen in de nieuwe huwelijksgemeenschap. Draagt de echtgenoot vervolgens een uit de nalatenschap verkregen goed over aan een kind van de erflater ingevolge diens wilsrecht ex artikel 4:19 of artikel 4:21 en behoudt de echtgenoot ingevolge die bepalingen daarvan het (wilsrechten)vruchtgebruik, dan blijft uiteraard ook dat vruchtgebruik buiten de gemeenschap.
7. Wanneer een echtgenoot een tot de gemeenschap behorend goed schenkt aan de andere echtgenoot, geldt niet dat een door gift verkregen goed buiten de gemeenschap valt (artikel 94 lid 3 onder *a*). Ware dit anders, dan zouden de echtgenoten langs deze weg de gemeenschap eenvoudig kunnen uithollen.

8. Met artikel 94 lid 3 onder b wordt een grondslag geboden voor de tegenhanger van de uitsluitingsclausule: de insluitingsclausule of gemeenschapsclausule. Deze kan onder omstandigheden voorzien in een behoefte van de erflater om goederen aan een kind na te laten, zodanig dat deze, in afwijking van artikel 94 lid 2 onder a, niet buiten de gemeenschap valt waarin het kind is gehuwd of geregistreerd. In verband met artikel 4:42 lid 1 (het gesloten stelsel van uiterste wilsbeschikkingen) is zulks hier uitdrukkelijk in de wet bepaald.
9. Artikel 94 lid 5 komt overeen met het huidige artikel 169 lid 3 BW.
10. Vruchten van goederen die niet in de gemeenschap vallen delen, ingevolge artikel 94 lid 6, eerste zin, dat lot; vgl. ook artikel 94 lid 3 onder b (insluitingsclausule), artikel 121a (uitsluitingsclausule), artikel 133 (beperking verrekeningsverplichting) en artikel 134 (niet-verrekeningsclausule). Ter vermijding van misverstand is toegevoegd dat zulks niet zonder meer geldt ten aanzien van goederen die op enigerlei bijzondere wijze verknocht zijn, als bedoeld in artikel 94 lid 4. Zie HR 26-9-2008, NJ 2009, 40 en de Memorie van Antwoord in de Eerste Kamer bij het corresponderende Nederlandse ontwerp (MvA I 2008/2009, 28 867, C, p.7).
11. Artikel 94 lid 6, tweede zin, geeft een regel van eenvoudige zaaksvervanging. Vgl. in dit verband ook artikel 3:213 lid 1. Artikel 3:213 lid 2 kan zo nodig overeenkomstig worden toegepast.

De lasten van de gemeenschap

1. Artikel 94 lid 7 geeft de omvang van de passiefzijde van de gemeenschap weer. Zij omvat, wat haar lasten betreft de schulden die vóór en tijdens het bestaan van de gemeenschap zijn ontstaan. Dat de gemeenschap de schulden omvat heeft vooral betekenis voor de positie van de schuldeiser, die verhaal op de hele gemeenschap heeft, en de positie van de andere echtgenoot, die in beginsel voor de helft ter zake van de gemeenschapsschuld draagplichtig wordt (vgl. artikel 96).
2. Schulden betreffende van de gemeenschap uitgezonderde goederen, vallen echter buiten de gemeenschap (onderdelen a en b). Uitgezonderd zijn voorts schulden betreffende giften ter zake des doods, verblijvensbedingen ter zake des doods en omzettingen van natuurlijke verbintenissen ter zake des doods (onderdeel c). Aangezien schenkingen ter zake des doods niet zijn onderworpen aan toestemming van de andere echtgenoot (artikel 88 lid 4), kan laatstgenoemde ze dus – tenzij ze reeds tijdens leven van de schenker worden uitgevoerd – niet vernietigen, maar moet hij wel dulden dat ze uiteindelijk moeten worden voldaan uit de huwelijksgemeenschap. Weliswaar kan deze echtgenoot tot op zekere hoogte bescherming ontnemen aan de mogelijkheid van een verzorgingsvruchtgebruik op grond van Boek 4, waarvoor zo nodig inkorting kan plaatsvinden van dergelijke giften, maar dat biedt geen soelaas tegen uitholling van de huwelijksgemeenschap. Juist dit type schenkingen kan een echtgenoot gemakkelijk lichtvaardig aangaan, nu het offer daarvoor feitelijk pas na zijn overlijden – en derhalve door anderen dan de schenker – wordt gevoeld. Precies om die reden heeft de wetgever de rechtsgevolgen van schenkingen ter zake des doods tot op zekere hoogte gerelativeerd door voorrang te verlenen aan nalatenschap schuldeisers en andere wettelijk gerechtigden (vgl. artikel 4:126 e.v.). Er is daarom reden om ook bij de verdeling van de huwelijksgemeenschap deze schenkingen niet mede te laten dragen door de andere echtgenoot. Hetzelfde heeft te gelden voor de, met schenkingen ter zake des doods in artikel 4:126 lid 2 onder a gelijkgestelde, verblijvensbedingen ter zake des doods. Gedacht kan

worden aan de gehuwde firmant die in zijn vennootschapscontract een verblijvensbeding opneemt. Dat beding kan leiden tot een bevoordeling van een medefirmant, welke op vergelijkbare wijze behoort te worden behandeld als schenkingen ter zake des doods. Hetzelfde geldt ook voor de omzetting van een natuurlijke verbintenis in een volledige verbintenis ter zake des doods (artikel 4:126 lid 2 onder *c*). Enigszins anders ligt het bij de begunstiging bij sommenverzekering, voor zover de uitkering die door het overlijden van de verzekeringnemer verschuldigd wordt, als een gift geldt (artikel 4:126 lid 2 onder *b*); zie daarvoor artikel 96a.

Bewijsvermoeden

1. Artikel 94 lid 7 komt grotendeels overeen met het huidige artikel 200 lid 1 BW uit de titel Huwelijkse voorwaarden, welke bepaling overigens wordt aangepast aan artikel 131 lid 1. Artikel 94 lid 7 ziet echter op alle goederen en niet slechts op rechten aan toonder en zaken die geen registergoederen zijn. De bewijsregel is van belang voor het geval geen overeenstemming bestaat over de vraag of een bepaald goed tot het privé-vermogen van een echtgenoot gerekend moet worden dan wel in de gemeenschap van goederen valt. De regel legt de bewijslast bij de echtgenoot die stelt dat het goed hem in privé toekomt. De bepaling is overigens alleen van toepassing als partijen geen overeenstemming kunnen bereiken. Het is mogelijk dat er tussen echtgenoten onduidelijkheid bestaat, maar dat zij deze onduidelijkheid oplossen door het sluiten van een vaststellingsovereenkomst.
2. Het vermoeden werkt niet *ten nadele* van schuldeisers der echtgenoten (tweede zin). *Ten voordele* van schuldeisers geeft artikel 96 lid 5 een regel vergelijkbaar met de onderhavige.

De 50%-maatstaf bij verkrijging

1. In artikel 95 lid 1, eerste zin, wordt bepaald dat een verworven goed niet in de gemeenschap valt, indien het voor meer dan de helft van zijn prijs ten laste van de handelende echtgenoot persoonlijk komt. Zulks impliceert dat een goed of geheel in de gemeenschap valt of geheel daarbuiten. Mogelijk zou ook zijn geweest dat het goed voor een deel in de gemeenschap valt en voor een deel in het vermogen van de betreffende echtgenoot, naar rato de tegenprestatie ten laste van de gemeenschap respectievelijk het privévermogen komt. Daarvoor is uit oogpunt van rechtszekerheid niet gekozen.
2. Wanneer het gaat om de aankoop van een registergoed, vaak de echtelijke woning, kan het van belang zijn dat de herkomst van de gelden in de leveringsakte wordt vastgelegd.
3. Als een echtgenoot staande huwelijk een registergoed koopt en dit voor minder dan de helft financiert uit privévermogen en overigens met een lening, gaat de schuld uit de lening tot het gemeenschapsvermogen behoren; in het omgekeerde geval gaat de schuld die hoort bij het registergoed tot het privévermogen behoren, nu ook het goed daartoe gaat behoren (artikel 94 lid 6 onder *a*). Met de verkrijging van een goed met geleend geld valt op één lijn te stellen het sluiten van een levensverzekering waarvoor nadien premies moeten worden voldaan, ook al zal de omvang van de uit de verzekering voortvloeiende aanspraken mede afhankelijk zijn van de mate waarin die premies daadwerkelijk worden voldaan. Derhalve zullen, bij gebreke van huwelijkse voorwaarden waaruit iets anders voortvloeit, die premies voor een in wettelijke gemeenschap gehuwde echtgenoot steeds een gemeenschapsschuld vormen.
4. Uit HR 2-4-1976, NJ 1976, 450, *Modehuis Nolly*, vloeit voort dat wanneer een huis wordt geleverd aan de ene echtgenoot, die echtgenoot zelf eigenaar wordt. Hij kan niet

bewerkstelligen dat in zijn plaats de andere echtgenoot eigenaar wordt: middellijke vertegenwoordiging is bij registergoederen en andere goederen op naam ingevolge genoemd arrest niet mogelijk. Wel zal het huis eventueel in de huwelijksgemeenschap vallen, zodat de andere echtgenoot mede-eigenaar wordt. In de gevallen dat het goed aan beide echtgenoten tezamen is geleverd staat wel vast wie eigenaar is. Zij zijn dan samen eigenaar, ongeacht of het goed al dan niet in de huwelijksgemeenschap valt. De zaakvervangingsregel van artikel 95 lid 1, eerste zin, maakt dit alles niet anders. Deze regel – die mede registergoederen betreft – geldt immers niet in plaats van de *Modehuis Nolly*-regel maar slechts in aanvulling daarop, ter bepaling of een goed in de huwelijksgemeenschap valt.

5. Wat de positie van schuldeisers betreft, zij verwezen naar artikel 96 lid 1: voor een schuld die in de gemeenschap is gevallen, kunnen zowel de goederen der gemeenschap als de eigen goederen van de echtgenoten uitgewonnen worden. Voor een schuldeiser is het met andere woorden minder van belang om te weten of een *goed* tot de gemeenschap of tot het privévermogen van een der echtgenoten behoort, vooral van belang is het om vast te stellen of de *schuld* daartoe behoort.
6. Met de woorden ‘bij de verkrijging’ wordt tot uitdrukking gebracht dat het moment van de verkrijging beslissend is voor het antwoord op de vraag of het goed al dan niet in de gemeenschap valt. De woorden maken duidelijk dat zaaksvervanging bij de wettelijke gemeenschap van goederen slechts in beperkte mate mogelijk is. Zo zullen bijvoorbeeld de uit een tijdens het huwelijk door een echtgenoot gesloten levensverzekering voortvloeiende rechten meestal buiten diens huwelijksgemeenschap vallen. De tegenprestatie voor hetgeen de verzekeringnemer aan rechten verwerft bestaat immers veelal uit premies die pas na het sluiten, en dus niet ‘bij de verkrijging’, moeten worden voldaan. Bij levensverzekeringen kan dus niet achteraf, aan de hand van de premiebetalingen, bezien worden in hoeverre is voldaan aan het criterium ‘bij de verkrijging’. Of de premies al dan niet uit het privévermogen worden voldaan, doet voor de toepassing van artikel 95 lid 1, eerste zin, niet ter zake. Indien de rechten uit de verzekering in de gemeenschap vallen, zullen ook de premies gemeenschapsschulden vormen (artikel 94 lid 6 onder *a*).
7. Als gevolg van de zaakvervangingsregel van artikel 95 lid 1, eerste zin, kunnen vergoedingsvorderingen ontstaan. Wat betreft de omvang van deze vergoedingsvorderingen (die betrekking hebben op de verkrijging van een goed) verklaart artikel 95 artikel 87 leden 2-3 van toepassing, waarin de beleggingsleer is neergelegd.
8. De vergoeding van artikel 95 lid 1, tweede zin, betreft die welke een echtgenoot aan de gemeenschap verschuldigd is (*récompense*), de vergoeding van lid 2 die waarop een echtgenoot jegens de gemeenschap recht heeft (*reprise*).

De schuldenregeling

1. Aan artikel 1:96 wordt een nieuw derde lid ingevoegd, onder vernummering van de leden erna. Dit artikellid regelt het verhaal op de goederen van de gemeenschap voor een niet tot de gemeenschap behorende schuld van een echtgenoot. Dat wordt beperkt tot de helft van de opbrengst van het uitgewonnen goed. De andere helft komt de andere echtgenoot toe en valt voortaan buiten de gemeenschap. De andere echtgenoot is bevoegd, indien een schuldeiser verhaal op een goed van de gemeenschap zoekt ter zake van een niet tot de gemeenschap behorende schuld, het goed waarop de schuldeiser verhaal zoekt, over te nemen tegen betaling van de helft van de waarde van dat goed uit zijn eigen vermogen. Vanaf het tijdstip

- van de overneming is dit een eigen goed van deze echtgenoot, dat niet in de gemeenschap valt.
2. Voor gemeenschapsschuldeisers is de regel gehandhaafd dat zij op alle goederen van de gemeenschap verhaal hebben, mede omdat goederen die worden verkregen ter gelegenheid van het aangaan van gemeenschapsschulden, ook tot de gemeenschap gaan behoren. Voor privéschuldeisers geldt dat argument echter niet. Ook bij een eenvoudige gemeenschap hebben reguliere schuldeisers geen verhaal op de gehele eenvoudige gemeenschap, doch slechts op het aandeel van de deelgenoot/schuldenaar in de gemeenschap.
  3. Artikel 96 lid 1 komt overeen met het huidige recht (artikel 170 lid 1 en artikel 171 lid 1 huidig BW, alsmede artikel 3:276). Wat betreft artikel 96 lid 2 vgl. het huidige artikel 171 lid 1. Voor artikel 96 leden 4 en 5 zie het huidige artikel 170 lid 2 en artikel 171 lid 2 BW. Artikel 96 lid 4 betreft de reprises, artikel 96 lid 5 de récompenses. Voor het geval dat het vergoedingsrecht betrekking heeft op een schuld ter zake van een goed, is artikel 87 leden 2 en 3 van toepassing, waarin de beleggingsleer is neergelegd.
  4. De echtgenoot die een schuldeiser tegenwerpt dat een goed waarop deze verhaal zoekt niet behoort tot de gemeenschap, draagt daarvan de bewijslast, aldus artikel 96 lid 6. Voor de verhouding *tussen echtgenoten* zie artikel 94 lid 8. Hier wordt het vermoeden van het in de gemeenschap vallen ook toegepast *ten voordele van crediteuren*. De schuldeiser die verhaal zoekt voor een schuld van een of beide der echtgenoten, kan ingevolge de bewijsregel van artikel 96 lid 6 volstaan met zo nodig te bewijzen dat het uit te winnen goed behoort tot het vermogen van een der echtgenoten. De strekking is dat wanneer de echtelieden hun privévermogens niet voldoende administreren, de gemeenschap de goederen 'als een spons' aan zich trekt. Dit betekent dat wanneer de echtgenoten of een van hen meent dat aan verhaal door een schuldeiser in de weg staat dat het goed toebehoort aan één der echtgenoten in privé, zulks tegenover de schuldeiser zal moeten worden bewezen. De belangen van de echtgenoten hoeven hier overigens niet parallel te lopen. In een executiegeschil zullen zij zo nodig afzonderlijk als partij kunnen opkomen en kan de rechter de bewijslast daar leggen waar deze, met inachtneming van hetgeen in het geding is aangevoerd en gebleken, thuishoort. De tussen echtgenoten geldende regel dat bij gebreke van bewijs het goed geacht wordt gemeenschappelijk te zijn, dient dan geen rol te spelen.
  5. De begunstiging bij sommenverzekering, voor zover de uitkering die door het overlijden van de verzekeringnemer verschuldigd wordt, als een gift geldt (artikel 4:126 lid 2 onder *b*; zie ook artikel 7:188) wordt niet bestreken door de uitsluiting van gemeenschapsschulden in artikel 94 lid 6 onder *b*. De rechtshandeling van de begunstiging scheidt immers als zodanig (door het mechanisme van het derdenbeding) niet rechtstreeks een schuld. De gift die is gelegen in de uitkering, is niet afkomstig uit het vermogen van de verzekeringnemer maar uit het vermogen van de verzekeraar. Wel behoort de met de gift corresponderende verarming van de verzekeringnemer (premies c.q. uitkering) niet ten laste te komen van de huwelijksgemeenschap. De premieverplichtingen hebben echter veelal als gemeenschapsschulden te gelden. Voor die gevallen geeft artikel 96a een speciaal vergoedingsrecht, uitgaande van de beleggingsgedachte. Het vergoedingsrecht is dus niet beperkt tot (een gedeelte van) het nominale bedrag van de premies, maar uitgegaan moet worden van de volledige in de verzekering opgebouwde waarde, dat wil zeggen de waarde van de uitkering of eventueel de afkoopwaarde. Niet ondenkbaar is dat de andere echtgenoot

- met de begunstiging heeft ingestemd. Onder omstandigheden zou die instemming kunnen worden opgevat als het doen van afstand van de met de begunstiging gemoeide vergoeding.
6. In artikel 96*b* is voor de vergoedingen ingevolge de voorgaande drie artikelen vastgelegd dat de echtgenoten de omvang anders kunnen bepalen; zij kunnen bijvoorbeeld overeenkomen dat ten minste het nominale bedrag verschuldigd is. In de tweede zin is voorts – in overeenstemming met artikel 87 lid 5 – bepaald dat de vergoedingen kunnen worden geschat, indien het beloop niet nauwkeurig kan worden vastgesteld. Ingevolge de derde zin (verwijzing naar artikel 87 lid 4, tweede zin) is geen vergoeding verschuldigd voor zover voor een vermogensverschuiving een andere grond, zoals met name een natuurlijke verbintenis, is aan te wijzen.

Afdeling 2. Het bestuur van de gemeenschapsgoederen

1. Voor de vraag *wat* bestuur is, zie het in titel 6 (Rechten en verplichtingen van echtgenoten) opgenomen artikel 90 lid 2. De vraag *wie* bestuursbevoegdheid heeft ten aanzien van gemeenschapsgoederen wordt beantwoord in het onderhavige artikel 97. De tweede volzin van artikel 97 lid 1 is ontleend aan het huidige artikel 172 lid 1, BW; men zie C.A. Kraan, *Hoofdpijnen van het Surinaamse huwelijksvermogensrecht*, Ars Notariatus LXVI, 1994, p. 35. In lijn met het huidige artikel 172 BW, houdt de tweede volzin van artikel 97 lid 1, in dat voor goederen niet op naam (zie de eerste zin) en niet dienstbaar aan het beroep of bedrijf van een der echtgenoten (zie lid 2), ieder der echtgenoten bevoegd is tot het bestuur.
2. De eerste volzin van lid 1 bepaalt dat het bestuur over registergoederen en andere goederen op naam toekomt aan de echtgenoot op wiens naam het goed staat. Staat het goed op beider naam, dan zijn de echtgenoten tezamen bestuursbevoegd. Deze bepaling handelt over o.a. onroerende zaken, te boek gestelde schepen en luchtvaartuigen, beperkte rechten daarop en aandelen daarin, alsmede over bijvoorbeeld een bankrekening of effectenrekening op naam van beide of een van beide echtgenoten. In de praktijk zou een regel dat een echtgenoot ook ten aanzien van goederen die op naam van de andere echtgenoot staat, zelfstandig bestuursbevoegd zijn, moeilijkheden opleveren. Niet te verwachten is dat bijvoorbeeld een bank gemakkelijk bereid zal zijn om uit te betalen aan de echtgenoot op wiens naam de bankrekening niet staat, ook al toont deze echtgenoot een trouwboekje. Wat betreft de verbintenisrechtelijke *verkoop e.d.* van registergoederen (te onderscheiden van de, onder het begrip ‘bestuur’ vallende, goederenrechtelijke *overdracht e.d.* van registergoederen), zie men overigens de tweede zinsnede van artikel 88 lid 1 onderdeel a.
3. De mogelijkheid bestaat dat door echtgenoten tegenstrijdige bestuurshandelingen worden verricht en dat in het geval de echtgenoten slechts gezamenlijk bestuursbevoegd zijn, een van hen medewerking weigert. Mogelijk is ook dat echtgenoten het niet eens worden over het te voeren bestuur. Voor de interne verhouding kan worden volstaan met het opnemen van een rechtsingang (artikel 97 lid 3). In de externe verhouding moet de vraag beantwoord worden wie van de derden voorgaat in geval van tegenstrijdige rechtshandelingen, bijvoorbeeld met betrekking tot hetzelfde goed. Stel, M verkoopt een schilderij aan X en tien dagen later verkoopt V, met wie M in gemeenschap van goederen is gehuwd, hetzelfde schilderij aan Y. Zowel X als Y maken aanspraak op levering. De vraag wie geleverd behoort te krijgen kan worden opgelost met behulp van artikel 3:298 BW: degene die het oudste recht heeft, in het onderhavige voorbeeld X, gaat voor. Indien echter reeds geleverd is

aan de koper met het later ontstane recht op levering, in het onderhavige geval Y, is die verkrijging in beginsel geldig.

4. Door de verwijzing in de derde zin van artikel 97 lid 1 naar artikel 3:170 lid 3 kunnen spoedeisende en noodzakelijke handelingen door iedere echtgenoot zelfstandig worden verricht. Deze regel geldt voor alle goederen.
5. Het voor registergoederen gegeven lid 3 van het huidige artikel 173 BW, geïntroduceerd bij Decreet C-11 van 11-3-1981, betreffende *opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw en aanpassing van het huwelijksvermogensrecht* past niet langer bij het thans voorgestelde lid 1, eerste zin, inhoudende dat een goed dat op naam van een echtgenoot staat onder diens bestuur staat. Wel is, onder aandrang vanuit het notariaat, artikel 88 lid 1 onder a, aldus aangevuld dat hetzelfde resultaat wordt verkregen; men zie de toelichting aldaar.
6. De geschillenregeling van artikel 97 lid 3 komt overeen met lid 4 van het huidige artikel 173 BW.

Afdeling 3. Ontbinding van de gemeenschap

1. De gemeenschap van goederen wordt op een eerder tijdstip ontbonden dan waarop het huwelijk eindigt; vgl. ook artikel 142 voor de verrekenbedingen. De gedachte is dat doorgaans vanaf het moment van indiening van een verzoekschrift tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, de door het hoofdstelsel veronderstelde lotsverbondenheid niet meer aanwezig is en dat het daarom voor de hand ligt op dat moment de gemeenschap van goederen te laten eindigen. Door de vervroeging van het tijdstip van ontbinding worden de echtgenoten beschermd tegen benadelende handelingen die door ieder van hen tijdens de scheidingsprocedure zouden kunnen worden verricht. Vanaf het moment van de indiening van het verzoekschrift tot scheiding kunnen immers geen gemeenschapsschulden meer ontstaan, terwijl het beheer van de gemeenschap de echtgenoten in beginsel slechts gezamenlijk toekomt (artikel 3:170). De nieuwe regeling voorkomt voorts praktische problemen indien een echtgenoot een andere woning verwerft.
2. Artikel 99 lid 2 voorziet in de noodzakelijke derden bescherming. Derden behoeven niet op de hoogte te zijn van een verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed, ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed of opheffing van de gemeenschap. Aan hen kan, aangenomen dat zij van de ontbinding onkundig waren (vgl. 116 lid 1), het gevolg van ontbinding van de gemeenschap daarom niet tegengeworpen worden, tenzij het verzoek of de sluiting van de overeenkomst tot beëindiging van het geregistreerd partnerschap is ingeschreven in het huwelijksgoederenregister.
3. In artikel 99 lid 3 is eenzelfde oplossing gekozen als in artikel 176 lid 2 ten aanzien van verzoening na scheiding van tafel en bed. Zo doet de intrekking van een verzoekschrift tot echtscheiding de gemeenschap weer herleven alsof er geen echtscheidingsverzoek was ingediend. Maar de geldigheid van rechtshandelingen die tussen het tijdstip van het verzoek en de intrekking ervan zijn verricht, dient te worden beoordeeld naar het tijdstip van de handeling. Ook is rekening gehouden met het uitblijven van tijdige inschrijving van de rechterlijke beslissing tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed, opheffing van de gemeenschap, alsmede met afwijzing door de rechter van de desbetreffende verzoeken. De slotwoorden van de eerste zin zijn opgenomen met het oog op het geval dat een huwelijk eindigt door overlijden van een der echtgenoten, terwijl op dat tijdstip een

echtscheidingsprocedure aanhangig is. Alsdan blijft het tijdstip van indiening van het echtscheidingsverzoek bepalend voor de ontbinding van de gemeenschap.

Artikel 1:100

Het nieuwe tweede lid van artikel 1:100 BW geeft weer wat naar het huidige ontwerp ook al geldt, behoudens dat thans gemakkelijker de uitzondering kan worden gemaakt. In het huidige ontwerp kan een afwijking slechts worden aangenomen wanneer het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid 'onaanvaardbaar' zou zijn dat de ene echtgenoot zich jegens de andere beroept op een verdeling bij helfte van de ontbonden gemeenschap. Die eis van onaanvaardbaarheid wordt niet langer gesteld, zodat meer ruimte ontstaat. Men denke aan het geval dat een echtgenoot veel schulden is aangegaan buiten medeweten van de andere echtgenoot en aan het geval dat een echtgenoot schulden is aangegaan om onverantwoorde uitgaven te doen. De echtgenoot die meent dat dient te worden afgeweken van een gelijke draagplicht, zal de feiten en omstandigheden dienen te stellen die met zich brengen dat van de gelijke draagplicht moet worden afgeweken.

De aansprakelijkheid voor de gemeenschapsschulden

1. In artikel 102 wordt ten opzichte van het huidige recht de aansprakelijkheid van de voorheen niet aansprakelijke echtgenoot enerzijds vergroot doordat de huidige beperking tot de helft is geschrapt en anderzijds beperkt doordat hij tot niet meer aansprakelijk is dan hetgeen hij uit hoofde van verdeling van de gemeenschap heeft gekregen. De verwijzing naar artikel 3:190 lid 1 en artikel 191 lid 1 maakt duidelijk dat ook verhaal kan worden genomen op het aandeel van de desbetreffende echtgenoot in de ontbonden gemeenschap of in een afzonderlijk daartoe behorend goed. Er is ruimte voor zaaksvervanging; zie de Memorie van Antwoord in de Eerste Kamer bij het corresponderende Nederlandse ontwerp (MvA I 2008/2009, 28 867, C, p. 9-10); zie ook het bestaande artikel 3:213 lid 1, ten aanzien van vruchtgebruik.
2. Artikel 102a ontbreekt in Nederland. De bepaling is een reactie op de uitkomst van HR 8-1-2010, NJ 2010, 155. De Hoge Raad overweegt dat blijkens de wetsgeschiedenis van afdeling 6.1.2 BW de vorderingsrechten van de schuldeiser jegens de hoofdelijke schuldenaren zelfstandig zijn, tenzij uit de wet het tegendeel voortvloeit. De zelfstandigheid van de vorderingsrechten leidt onder meer ertoe dat verjaring van het vorderingsrecht jegens de ene hoofdelijke schuldenaar niet verjaring van het vorderingsrecht jegens de andere hoofdelijke schuldenaar meebrengt. Het vorderingsrecht jegens de echtgenoot-oorspronkelijk schuldenaar zal dus eerder verjaren dan het vorderingsrecht jegens de andere echtgenoot, aangezien laatstbedoeld vorderingsrecht pas is ontstaan bij de ontbinding van de huwelijksgemeenschap (meestal: de ontbinding van het huwelijk). Dit resultaat is onbillijk (zie ook de noot van prof.mr. S.F.M. Wortmann in NJ 2010, 155) en wordt door het onderhavige artikel 102a doorbroken. Met het onderhavige artikel 102a wordt gerealiseerd dat 'uit de wet het tegendeel voortvloeit'.

Afdeling 4 (Opheffing van de gemeenschap bij beschikking)

Hierin zijn ten opzichte van het huidige recht geen wijzigingen van belang aangebracht. Alle rechterlijke uitspraken ingevolge Boek 1 BW zijn beschikkingen geworden in plaats van vonnissen.

TITEL 8 (HUWELIJKSE VOORWAARDEN)

Afdeling 1 (Huwelijkse voorwaarden in het algemeen)

1. Hierin worden geen belangrijke wijzigingen aangebracht, behalve dat de eis van rechterlijke goedkeuring voor huwelijksvoorwaarden staande huwelijk is vervallen. De verantwoordelijkheid van de notaris staat voorop en moet voldoende worden geacht. Nu artikel 102, tweede volzin, bepaalt dat de, na ontbinding van de gemeenschap ontstane, hoofdelijke aansprakelijkheid van de voorheen niet aansprakelijke echtgenoot ten aanzien van de gemeenschapsschulden, beperkt wordt tot diens verkrijgingen uit hoofde van de verdeling, is voorts voor een door de rechter opgelegde zgn. *Dozy*-clausule onvoldoende reden. Indien na het maken of wijzigen onder het huidige recht van door de rechter goedgekeurde huwelijksvoorwaarden blijkt dat schuldeisers niettemin benadeeld zijn, belet die rechterlijke goedkeuring de schuldeisers niet zich op de artikelen 3:45 e.v. BW (Pauliana) te beroepen. Zie voor de rol van de notaris in een geval waarin de vrouw werd benadeeld door een omzetting van een beperkte gemeenschap in algehele gemeenschap HR 20-1-1989, NJ 1989, 766.
2. Het derde lid van artikel 116, ter zake het huwelijksgoederenregister, sluit aan bij artikel 4:186 lid 4 ter zake van het openbaar boedelregister.
3. Er is geen reden meer voor behoud van de verscherpte bewijsregeling van artikel 1:130 BW, die enkel geldt voor het geval dat bij huwelijkse voorwaarden aanbreng privé wordt gehouden. In het nieuwe stelsel blijven alle erfrechtelijke verkrijgingen, giften en voorhuwelijks vermogen immers ook zonder huwelijkse voorwaarden privé. Er is geen reden onderscheid te maken tussen de situatie waarin met huwelijkse voorwaarden vermogensbestanddelen privé worden gehouden, en die waarin dit zonder huwelijkse voorwaarden van rechtswege gebeurt.
4. Het weerlegbare bewijsvermoeden dat in artikel 131 is neergelegd voor de privégoederen van gehuwden – deze worden vermoed gemeenschappelijk te zijn – wordt in artikel 131a van overeenkomstige toepassing verklaard voor informeel samenlevenden. Registergoederen zoals onroerende zaken zijn uitgezonderd. Het bewijsvermoeden werkt niet ten nadele van schuldeisers. Zie Y. Baal, *Surinaams Juristenblad*, december 2019, p. 79 e.v.

Afdeling 2 (Verrekenbedingen)

§ 1 (Algemene regels voor verrekenbedingen)

1. In Nederland heeft de laatste tijd een verschuiving plaatsgevonden in de huwelijkse voorwaarden. ‘Koude uitsluiting’ (zijnde uitsluiting van gemeenschap van goederen zonder enige obligatoire verrekening van vermogenstoename bij een der echtgenoten tijdens het huwelijk) heeft op grote schaal plaatsgemaakt voor uitsluiting met verrekenbeding. Zie laatstelijk het overzicht in WPNR 6648/2005 van Van Mourik en Burgerhart en Asser-De Boer, *Personen- en familierecht*, nr. 381. Niet valt uit te sluiten dat in de toekomst in Suriname

op groter schaal huwelijkse voorwaarden zullen worden gemaakt en dat dan eenzelfde ontwikkeling zich zal voordoen als in Nederland. Het belang van de onderhavige afdeling – die overigens overwegend niet-dwingend recht bevat – zal dan navenant toenemen.

2. Afdeling 2 van titel 8 geeft algemene regels voor huwelijkse voorwaarden die een of meer verplichtingen inhouden tot verrekening van inkomsten of van vermogen (artikel 132 lid 1). Een verrekenbeding is het in huwelijkse voorwaarden opgenomen beding tussen echtgenoten, krachtens welke zij onderling (intern) afrekenen op andere wijze dan goederenrechtelijk (extern) uit hun huwelijksvermogensregime voortvloeit. Van de verrekenverplichtingen als hier bedoeld dienen te worden onderscheiden de verplichtingen tot vergoeding op grond van de wet of uit anderen hoofde dan het verrekenbeding. Men denke aan reprises (zie artikel 95 lid 1 en artikel 96 lid 3), récompenses (artikel 96 lid 4) en de vergoedingsplichten tussen echtgenoten in privé (artikel 87). Verrekening van de kosten van de huishouding (zijnde te kwalificeren als het verteren van inkomen) valt evenmin onder het bereik van de afdeling. Het gaat in afdeling 2 slechts om algemene regels. Uitwerking is nodig in de desbetreffende huwelijkse voorwaarden, met bijstand van een notaris.
3. De begrippen inkomsten en vermogen – inkomsten gaan overigens door besparing over in vermogen – worden in artikel 132 lid 1 gebruikt om het object van de verrekening aan te geven, waarmee ook een element van het bereik van de regeling is gegeven. Deze begrippen zijn niet uitgewerkt – behoudens dat artikel 133 lid 2 aanbreng en verkrijgingen krachtens erfrecht en schenking uitsluit – en moeten dus door partijen, in samenspraak met de notaris, nader worden bepaald. Het begrip inkomsten impliceert een periodiek terugkerende inkomstenbron, maar kan ook betrekking hebben op incidentele baten, zoals bijvoorbeeld inkomsten uit deelname aan loterijen. Zo kan in huwelijkse voorwaarden het begrip inkomsten worden beperkt tot inkomsten uit arbeid (eventueel nader te beperken tot arbeid uit dienstbetrekking, sociale uitkeringen en pensioenen) of juist uitgebreid tot alle mogelijke inkomstenbronnen, met name ook uit vermogen. Daarbij kan ervoor worden gekozen een uitgebreide regeling op te nemen die vrij gedetailleerd aangeeft wat onder het begrip inkomsten dient te worden begrepen, maar er kan ook worden volstaan met een verwijzing naar een in enige wettelijke regeling voorkomende omschrijving van het begrip inkomsten.
4. In het algemeen wordt afgesproken dat verrekening plaatsvindt over de inkomsten die bespaard blijven nadat de 'huishoudelijke kosten' daarvan zijn afgetrokken. Voorbeelden zijn: kosten van voedsel, huishoudelijke apparatuur, kosten van een huishoudelijke hulp, kosten van een vakantie met het gezin, kosten van noodzakelijke verzekering. Ook rentebetalingen ter zake van de met geleend geld verworven echtelijke woning zijn kosten der huishouding in de zin van artikel 84 lid 1, zodat de desbetreffende bedragen niet als onverteerd inkomen voor verrekening in aanmerking komen (HR 27-1-2006, RvdW 2006, 125). Een verrekenbeding geeft geen recht op verrekening van pensioenrechten (HR 19 januari 1996, NJ 1996, 617, HR 31 mei 1996, NJ 1996, 686 en HR 28 maart 1997, NJ 1997, 581).
5. Het begrip vermogen omvat niet alleen een algemeenheid van goederen in de zin van een geheel van goederen en schulden die in zekere opzichten een eenheid vormen (vgl. ook de artikelen 3:189 en 3:222), maar ook individuele vermogensbestanddelen die in de huwelijkse voorwaarden nader zijn aangeduid. De waarde van vermogen slaat in het eerste geval op het saldo van de tot het vermogen behorende goederen en de daarop betrekking hebbende

schulden. In het tweede geval slaat de waarde op het in de huwelijkse voorwaarden aangeduide goed zelf.

6. Afdeling 2 van titel 8 is overwegend van regelend recht. Ingevolge artikel 132 lid 2 kan, tenzij anders is bepaald, van de afdeling bij huwelijkse voorwaarden uitdrukkelijk of door de aard der bedingen worden afgeweken. Belangrijk is dat echtgenoten bij schriftelijke overeenkomst — dus zonder dat (wijziging van) huwelijkse voorwaarden nodig is — kunnen afwijken van de in de wet gestelde tijdstippen voor het bepalen van de omvang en samenstelling van het finaal te verrekenen vermogen (artikel 142 lid 2). Van dwingend recht zijn slechts artikel 138 lid 2 (jaarlijkse schriftelijke opgave), artikel 139 leden 2 en 3 (opheffing van de verrekeningsplicht en schadevergoeding), artikel 140 leden 1 en 2 (betalingsregeling), artikel 141 lid 6 (verjaringstermijn) en artikel 143 leden 1 tot en met 3 (vermogensbeschrijving).
7. Artikel 133 lid 1 bevat het uitgangspunt van wederkerigheid. Echtgenoten blijven echter vrij om van het beginsel van wederkerigheid af te wijken (vgl. onder meer HR 22-4-1981, BNB 1981, 159, HR 9-5-1984, BNB 1984, 210 en HR 27-6-1990, BNB 1990, 255). Of verrekening kan worden verlangd (facultatief), dan wel dient plaats te vinden (verplicht) is in de wet niet geregeld. Dat behoort uit de huwelijkse voorwaarden zelf te blijken.
8. De verplichting tot verrekening heeft uitsluitend betrekking op inkomsten die of op vermogen dat de echtgenoten tijdens het bestaan van deze verplichting hebben verkregen (artikel 133 lid 2, eerste zin). De verplichting tot verrekening heeft geen betrekking op vermogen dat krachtens erfopvolging, making of gift wordt verkregen en ook niet op de vruchten daaruit of de voor dat vermogen of voor die vruchten in de plaats getreden goederen (artikel 133 lid 2, tweede zin).
9. Indien echtgenoten kiezen voor het overeenkomen van een verrekenbeding, hebben zij algehele gemeenschap van goederen uitgesloten. De bedoeling is veelal dat alleen het door gemeenschappelijke inspanningen tijdens het bestaan van de verrekenplicht vergaarde vermogen tussen hen verrekend wordt. Het is in overeenstemming met dit uitgangspunt om in een algemene wettelijke regeling voor verrekenbedingen de verplichting tot verrekening geen betrekking te laten hebben op aangebracht vermogen en op vermogen dat krachtens erfrecht of gift wordt verkregen en ook niet op de vruchten daarvan – in de betekenis van artikel 3:9 – of de voor dat vermogen of voor die inkomsten in de plaats getreden goederen. Artikel 133 lid 2 correspondeert met de rechtspraak. Men zie HR 3-10-1997, NJ 1998, 383.
10. Hebben echtgenoten in hun huwelijkse voorwaarden niets ter zake afgesproken, dan zullen erfrechtelijke verkrijgingen en giften buiten de verrekenplicht vallen (artikel 133 lid 2, tweede zin). Deze verkrijgingen zullen wel moeten worden verrekend indien zulks door echtgenoten is afgesproken, tenzij evenwel een uitsluitingsclausule is gemaakt. Aldus artikel 134 dat de testeervrijheid van de erflater en contractsvrijheid van de schenker doet domineren boven de contractsvrijheid van de verkrijger. Een voorwaardelijke uitsluitingsclausule lijkt overigens mogelijk, mede in het licht van de regeling van de voorwaardelijke makingen in het nieuwe erfrecht (artikel 4:136 e.v.).
11. In verband met het beginsel van wederkerigheid (artikel 133 lid 1) staat het in artikel 135 lid 1 neergelegde beginsel van evenredigheid: de verrekening van inkomsten of van vermogen geschiedt bij helfte. Beide beginselen hebben evenwichtige vermogensrechtelijke verhoudingen tussen echtgenoten op het oog. Tot uitdrukking wordt gebracht dat de in de huwelijkse voorwaarden omschreven inkomsten of het daarin omschreven vermogen in

beginsel gelijkelijk aan beide echtgenoten ten goede dient te komen. Indien bijvoorbeeld het verrekenbeding betrekking heeft op inkomsten uit arbeid, wordt met wederkerige verrekening bij helfte bereikt, dat verschil in geldelijke beloning van verrichte arbeid (onbetaald werk in de huishouding ten opzichte van buitenshuis verricht betaald werk) in de onderlinge verhouding der echtgenoten geen rol speelt.

12. Op de verrekening zijn de artikelen 3:181 en 3:183 alsmede de artikelen 3:195 tot en met 200 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de beoordeling van de vraag of benadeling als bedoeld in artikel 3:196 heeft plaatsgevonden, de in artikel 142 genoemde tijdstippen bepalend zijn; de artikel 677 tot en met 680 Rv zijn van overeenkomstige toepassing.
13. Wat betreft de personen die tot de verrekening moeten medewerken en eventuele benoeming van een onzijdig persoon, de vorm der handeling, de nietigheid of vernietigbaarheid, alsmede procedurevoorschriften, worden in artikel 135 lid 2 een aantal bepalingen betreffende de verdeling van een gemeenschap van overeenkomstige toepassing verklaard. De verrekening is in het algemeen niet aan enige vorm gebonden, zij zou zelfs mondeling kunnen geschieden, hoewel zulks in verband met eventuele latere bewijsmoeilijkheden geenszins is aan te bevelen. De verwijzing naar artikel 3:183 houdt evenwel in, dat indien bij de verrekening personen zijn betrokken die niet het vrije beheer over hun goederen hebben, de verrekening zal moeten geschieden bij notariële akte onder goedkeuring van de kantonrechter.
14. Artikel 3:194 bepaalt dat een deelgenoot die opzettelijk tot de gemeenschap behorende goederen verzwijgt, zoek maakt of verborgen houdt, zijn aandeel in die goederen aan de andere deelgenoten verbeurt. De sanctie op dergelijk afkeurenswaardig gedrag is in artikel 135 lid 3 overgenomen. In plaats van het verbeuren van het aandeel in een gemeenschappelijk goed dient in de sfeer van verrekenbedingen de waarde daarvan aan de ander vergoed te worden. Het komt erop neer dat de andere echtgenoot, die al recht op de helft van de waarde van het betreffende goed had, in geval van bijvoorbeeld verduistering ook nog de andere helft van de waarde vergoed krijgt. Voorwaarde is wel dat daadwerkelijke verrekening heeft plaatsgevonden, waarin het betreffende verduisterde goed niet is betrokken. Ook indien het saldo van het te verrekenen vermogen met inbegrip van het niet in de verrekening betrokken goed negatief zou zijn, dient de volle waarde daarvan aan de andere echtgenoot te worden vergoed.
15. Ook al ontstaat bij verrekenbedingen geen huwelijksgemeenschap, waardoor de goederenrechtelijke zaakvervangingsproblemen zoals die zich bij enigerlei gemeenschap van goederen kunnen voordoen niet voorkomen, toch zal de uitvoering van verrekenbedingen niet vrij zijn van soortgelijke problemen. Immers, voordat de over en weer bestaande verrekenvorderingen kunnen worden vastgesteld, dient eerst het te verrekenen vermogen te worden bepaald. Het kan zijn dat een bepaald daartoe behorend goed is vervreemd, en vervolgens met gebruikmaking van middelen zowel uit het niet te verrekenen als uit het te verrekenen vermogen een goed in de plaats daarvan is aangeschaft ('gemengde financiering'). De vraag is dan of het verkregen goed geheel, slechts gedeeltelijk of in het geheel niet tot het te verrekenen vermogen gaat behoren. Vooral met het oog op eventuele waardestijging of waardedaling is deze vraag van belang. Ter illustratie diene het voorbeeld dat een spaarsaldo van SDR 10 000, dat tot het te verrekenen vermogen behoort, tezamen met een bedrag van SDR 5 000 uit een erfenis gebruikt is voor de aanschaf van een

waardevolle antieke klok. Indien de klok na 10 jaar SDR 60 000 waard is en het echtpaar gaat scheiden, dan zijn de volgende drie oplossingen denkbaar:

1. de klok wordt voor 2/3 gedeelte tot het te verrekenen vermogen gerekend en voor 1/3 tot het eigen vermogen;
  2. de klok wordt geheel tot het eigen vermogen van de echtgenoot gerekend en er ontstaat een vergoedingsverplichting voor de desbetreffende echtgenoot;
  3. de klok wordt geheel tot het te verrekenen vermogen gerekend en er ontstaat een vergoedingsrecht voor de desbetreffende echtgenoot.
16. In het eerste geval heeft de desbetreffende echtgenoot recht op SDR 20 000 (= 1/3 van SDR 60 000) en de helft van SDR 40 000 (= 2/3 van SDR 60 000) in waarde, tezamen SDR 40 000. Voor de ander dus SDR 20 000. In het tweede geval heeft de betreffende echtgenoot recht op SDR 60 000 en dient hij SDR 10 000 aan het te verrekenen vermogen te voldoen, waartoe hij zelf voor de helft gerechtigd is. Per saldo voor hem dus SDR 55 000 en voor de ander SDR 5 000. In het derde geval heeft de desbetreffende echtgenoot recht op de helft van SDR 60 000 - SDR 5 000 = SDR 27 500 in waarde plus SDR 5 000, tezamen SDR 32 500. Voor de ander dus SDR 27 500. De verschillen worden veroorzaakt door de waardestijging van de klok die, afhankelijk van de gekozen oplossing, gedeeltelijk, in het geheel niet of juist wel tot het te verrekenen vermogen wordt gerekend, terwijl het nominale bedrag van een eventueel vergoedingsrecht hetzelfde blijft.
17. In artikel 136 is gekozen voor de eerste oplossing. Deze oplossing verdeelt het voor- en nadeel van eventuele waarde schommelingen naar evenredigheid van het in het desbetreffende goed geïnvesteerde bedrag van de tegenprestatie uit het te verrekenen vermogen en uit het niet te verrekenen vermogen. Daarbij moet in aanmerking worden genomen dat deze regel niet van dwingend recht is. Voordeel van deze oplossing ten opzichte van de andere twee is dat hier geen vergoedingsrechten (behoeven te) ontstaan, hetgeen in zekere opzichten de afwikkeling vergemakkelijkt. Indien het goed in waarde gedaald is, moet naar rato de eindwaarde verrekend worden). Vgl. ook artikel 87, waarin eveneens de 'beleggingsleer' is neergelegd.
18. Een echtgenoot kan eerst sparen en dan beleggen (artikel 136 lid 1, eerste zin); hij kan ook eerst beleggen en dan sparen (tweede zin). Indien ter verwerving van een goed – een belegging – een schuld is aangegaan, ontstaat de vraag of dat goed al dan niet tot het te verrekenen vermogen behoort. Aangenomen mag worden dat voor zover de schuld tot het te verrekenen vermogen wordt gerekend of daaruit is afgelost of betaald, het verkregen goed – de belegging – ook daartoe wordt gerekend en wel op de voet van artikel 136 lid 1, eerste zin. Voor de verrekening wordt uitgegaan van de waarde van de belegging op het tijdstip van de verrekening (voor finale verrekenbedingen zie artikel 142); en naar de mate waarin de aflossing uit te verrekenen vermogen is geschied, vindt verrekening plaats. De wet geeft geen richtlijn ten aanzien van de vraag of rente en kosten in aanmerking moeten worden genomen bij de beantwoording van de vraag of een met behulp van financiering verkregen goed in de verrekening moet worden betrokken. Het antwoord is sterk afhankelijk van het geval. Gaat het om een niet-aflosbare hypothecaire lening ter verkrijging van de echtelijke woning, dan kunnen de rentelasten, als vergoeding voor de kosten van de woonruimte, worden gerekend tot de huishoudelijke kosten, welke in mindering komen op te verrekenen inkomsten of vermogen; volgens HR 27-1-2006, RvdW 2006, 125 zijn de rentebetalingen ter zake van een tijdens het huwelijk met geleend geld verworven echtelijke woning – het betrof

een annuïteitenlening – kosten der huishouding in de zin van artikel 84 lid 1. Gaat het daarentegen om bijvoorbeeld met geleend geld gekochte effecten, dan dienen rentebetalingen wel in aanmerking te worden genomen (voor het bepalen van het aandeel waarvoor de effecten onder het te verrekenen vermogen dienen te worden geboekt).

19. Analoog aan artikel 131 geeft artikel 136 lid 2 een rechtsvermoeden: indien in geval van een geschil geen der echtgenoten kan bewijzen dat het betreffende goed tot het 'eigen' vermogen is te rekenen, dan wordt vermoed dat het goed tot het te verrekenen vermogen is te rekenen. Vgl. ook artikel 141 lid 3 en HR 26-10-2001, NJ 2002, 93. Indien op grond van deze regel goederen tot het te verrekenen vermogen moeten worden gerekend, zou dat de positie van schuldeisers (van de tot afdracht verplichte echtgenoot) negatief kunnen beïnvloeden als de slotzin niet zou hebben bestaan.
20. Uit de aard van een verrekenbeding vloeit voort dat het een geldelijke aanspraak creëert, aldus uitdrukkelijk artikel 137 lid 1. Uit praktische overwegingen schrijft artikel 137 lid 2 voor dat over en weer bestaande verrekenvorderingen van rechtswege tot hun gemeenschappelijk beloop worden verrekend. De algemene bepalingen inzake verrekening (artikel 6:127 e.v.) zijn overeenkomstig van toepassing.
21. Er zijn omstandigheden denkbaar, waarin betaling van een verrekenvordering niet in geld, maar in goederen van de verrekenplichtige echtgenoot behoort plaats te vinden en waarin de verrekenplichtige echtgenoot goederen in plaats van geld in betaling moet kunnen geven. Inbetalinggeving kan ingevolge artikel 137 lid 3 slechts worden opgedrongen of afgedwongen voor zover verrekening in geld naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Afdwingen zal zich gemakkelijker kunnen voordoen dan opdringen. Men denke bijvoorbeeld aan de situatie waarin de ene echtgenoot alle goederen, waaronder de echtelijke woning, op zijn naam heeft staan omdat hij tijdens het huwelijk het totale gezinsinkomen heeft verdiend. Heeft de andere echtgenoot geen vermogen kunnen opbouwen, dan zal deze in geval van een finaal verrekenbeding bij de echtscheiding op hem een verrekenvordering hebben. Onder omstandigheden kan het dan onaanvaardbaar zijn dat de echtelijke woning wordt verkocht om aan de verrekenvordering te voldoen. De echtgenoot, op wiens naam de woning niet stond wil daar bijvoorbeeld blijven wonen met de kinderen en is in staat om de hypotheeklasten verbonden aan de echtelijke woning te dragen. Indien aan de woning geen noemenswaardige hypotheeklasten verbonden zijn en met de toedeling van de woning aan de echtgenoot op wiens naam deze niet staat, gelet op de waarde die deze heeft, de verrekenvordering vrijwel wordt voldaan, dan zullen, indien die echtgenoot juist niet in de woning wenst te blijven wonen, er dwingende en bijzondere redenen aangevoerd moeten worden om te kunnen bewerkstelligen dat in plaats van geld inbetalinggeving door overdracht van het huis plaatsvindt.
22. De ene echtgenoot is aan de andere geen verantwoording over het bestuur van zijn goederen schuldig. Slecht bestuur over die goederen verplicht niet tot schadevergoeding. Aldus artikel 138 lid 1. Op dezelfde wijze als bij de gemeenschap van goederen het geval is (HR 3-12-1971, NJ 1972, 338), bestaat in geval van overeengekomen verrekenbedingen bij huwelijkse voorwaarden geen verplichting tot rekening en verantwoording voor de ene echtgenoot jegens de ander, ook al heeft die ander belang bij een behoorlijk bestuur. Evenmin ontstaat schadeplichtigheid.
23. De in artikel 138 lid 2 neergelegde dwingendrechtelijke bepaling maakt een zeker toezicht op het bestuur van een echtgenoot mogelijk. Artikel 138 lid 2 geldt ook indien slechts een

finaal verrekenbeding is afgesproken. Indien een echtgenoot weigert de hier bedoelde opgave te verstrekken, kan de andere echtgenoot ingevolge artikel 139 lid 1 opheffing van de wederzijdse verrekenverplichting verzoeken. Ter wille van de effectiviteit van die controle zullen aan de inhoud van de opgave bepaalde minimumeisen moeten worden gesteld, zoals een behoorlijke specificatie van de goederen en schulden met vermelding van hun eventueel globaal geschatte waarde. De procedure van artikel 138 lid 3 is een EJ-procedure, waarop de artikelen 798 e.v. Rv in verbinding met de artikelen 429a e.v. Rv van toepassing zijn.

24. Keerzijde van het uitgangspunt dat echtgenoten ook in het kader van verrekenbedingen geen rekening en verantwoording kunnen verlangen (artikel 138 lid 1), is dat de verrekenplicht moet kunnen worden beëindigd (wat overigens niet altijd als effectieve sanctie kan worden gezien) ingeval de andere echtgenoot op lichtvaardige wijze schulden maakt, zijn goederen verspilt of weigert de verplichte opgave omtrent zijn te verrekenen inkomsten of vermogen te verstrekken (artikel 138 lid 2). Aldus artikel 139 lid 1.
25. Evenals dat het geval is bij opheffing van de gemeenschap van goederen op de in artikel 109 vermelde gronden, behoort ook bij opheffing van de verrekenplicht een schadevergoedingsverplichting te ontstaan ter zake van benadelende (rechts)handelingen die in de periode gelegen vanaf zes maanden vóór aanvang van indiening van het verzoek tot opheffing zijn verricht (artikel 139 lid 2). Vgl. artikel 111 lid 2, alsmede de artikel 164 en 174. Het gaat hier eveneens om dwingend recht.
26. Op verzoek van de verrekenplichtige echtgenoot kan de rechter wegens gewichtige redenen bepalen dat een verschuldigde geldsom, al dan niet vermeerderd met een in de beschikking te bepalen rente, in termijnen of eerst na verloop van zekere tijd, hetzij ineens, hetzij in termijnen behoeft te worden voldaan. Hierbij let de rechter op de belangen van beide partijen. De rechter kan de verrekenplichtige echtgenoot verplichten binnen een bepaalde tijd zakelijke of persoonlijke zekerheid te stellen voor de voldoening van de verschuldigde geldsom. Aldus artikel 140 lid 1. Hetgeen in lid 1 omtrent een echtgenoot is bepaald, geldt op overeenkomstige wijze na zijn overlijden voor zijn rechtverkrijgenden onder algemene titel (lid 2). Van de leden 1–2 kan niet worden afgeweken (lid 3).
27. De rechter kan ingevolge artikel 140 een betalingsregeling treffen voor de echtgenoot die wegens gewichtige redenen niet in staat is het per saldo verschuldigde bedrag direct in geld te voldoen (vgl. ook artikel 3:185 lid 3 en artikel 4:5). De rechter let op de belangen van beide partijen. De rechter is vrij géén rente of een lagere rente te bepalen dan de wettelijke rente (die overigens zou kunnen worden gematigd: HR 2-3-2001, NJ 2001, 584). De rechter is ook vrij om al dan niet zekerheidsstelling, waarover artikel 6:51, te bevelen. Een situatie als hier bedoeld komt met enige regelmaat voor. Vooral wanneer een echtgenoot een onderneming drijft en de onmiddellijke opeisbaarheid van de verrekenvordering het voortbestaan van het bedrijf op het spel zou zetten, is een dergelijke regeling onontbeerlijk. De regeling geldt evenwel ook voor bijvoorbeeld het geval dat een echtgenoot over de waarde van de echtelijke woning, die geheel op zijn naam staat, dient af te rekenen en zijn inkomenspositie dat niet zonder meer toestaat, terwijl verkoop van de woning, bijvoorbeeld wanneer deze echtgenoot belast is met de opvoeding en verzorging van de kinderen, eveneens op bezwaren zal stuiten. Vgl. HR 16-1-1981, NJ 1981, 312.
28. Omdat de regeling van artikel 140 lid 1 geen op zichzelf staand vermogensrecht inhoudt, zal bij overlijden van een echtgenoot niet aanstonds vaststaan, dat deze regeling ook geldt voor de erfgenamen als rechtsopvolgers onder algemene titel. Teneinde dat onomstotelijk vast te

leggen is zulks in artikel 140 lid 2 bepaald. Artikel 140 is van dwingend recht ingevolge artikel 140 lid 3.

§ 2 (Periodieke verrekenbedingen)

1. Artikel 141 voorziet niet in periodieke verrekening van vermogen, aangezien deze in de praktijk van huwelijkse voorwaarden vrijwel niet voorkomt. De inhoudelijke vrijheid van partijen is evenwel niet beperkt tot periodieke verrekening van inkomsten. Het gaat hier immers om regelend recht.
2. De verrekenplicht heeft betrekking op het saldo van de (her)belegging van hetgeen niet verrekend is, dus met inbegrip van beleggingsverliezen (zonder dat overigens in een negatief saldo moet worden bijgedragen). Deze regel correspondeert met de jurisprudentie van de Hoge Raad inzake niet uitgevoerde verrekenbedingen. Indien partijen tijdens het bestaan van het huwelijk deling van het overgespaarde achterwege laten (hetgeen de praktijk zal zijn), terwijl het recht om verrekening te verlangen blijft bestaan (over verjaring zie artikel 3:321 lid 1 onder a), brengt een uitleg naar redelijkheid en billijkheid in verband met de aard van het beding mee dat bij het einde van het huwelijk ook de vermogensvermeerdering, ontstaan door belegging van hetgeen uit de inkomsten van een echtgenoot is bespaard maar ongedeeld is gebleven, in de verrekening wordt betrokken. Dit is slechts anders wanneer bij de huwelijkse voorwaarden anders is overeengekomen. Men zie HR 15-2-1985, NJ 1985, 885, HR 7-4-1995, NJ 1996, 486, HR 19-1-1996, NJ 1996, 617, r.o. 4.4.1, HR 28-3-1997, NJ 1997, 581, HR 3-10-1997, NJ 1998, 383 en HR 26-10-2001, NJ 2002, 93. In de laatste uitspraak geeft de Hoge Raad de volgende samenvatting en specificering van de eerdere rechtspraak: in aanmerking moest worden genomen 'dat partijen aan de tussen hen overeengekomen huwelijkse voorwaarden in zoverre nimmer uitvoering hebben gegeven dat zij tijdens hun huwelijk niet jaarlijks de overgespaarde inkomsten hebben verdeeld en dat zij ook niet een zodanige administratie hebben bijgehouden dat deze verdeling in overeenstemming met de strekking van het overeengekomen verrekenbeding nog zou kunnen plaatsvinden. Aan dit een en ander moet, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, mede in verband met de aard van het verrekenbeding, het gevolg worden verbonden dat partijen gehouden zijn de vermogensbestanddelen die zij tijdens hun huwelijk hebben verworven en waarvan niet kan worden vastgesteld dat zij naar de bedoeling van partijen of van een derde zonder enig recht op verrekening behoren tot het vermogen van één van de partijen, alsnog te verdelen alsof deze vermogensbestanddelen aan hen gemeenschappelijk toebehoren. In beginsel en behoudens bewijs van het tegendeel moet in een dergelijk geval immers ervan worden uitgegaan dat partijen deze vermogensbestanddelen hebben verkregen uit of door belegging van overgespaarde inkomsten.' De periodieke verrekeningsplichten, die niet zijn nageleefd, worden dus omgezet in een finale verrekeningsplicht, waarbij veelal een andere wijze van berekening zal moeten worden toegepast, aldus HR 6-12-2002, NJ 2005, 125.
3. Indien de waarde van een onderneming die gedurende de verrekenperiode is opgebouwd, dan wel de waarde van incurante aandelen daarvan, moet worden verrekend, rijst de vraag op welke wijze die waarde moet worden bepaald. Hiervoor is géén algemeen geldende maatstaf te geven omdat deze afhankelijk is van de bijzondere omstandigheden van het gegeven geval. Voorts worden de rechtsbetrekkingen tussen de man en de vrouw als deelgenoten

mede beheerst door hetgeen voortvloeit uit de eisen van redelijkheid en billijkheid. Aldus HR 2-3-2001, NJ 2001, 584, in een geval waarin de rentabiliteitswaarde tot basis was genomen (en niet de waarde overeenkomstig de discounted cashflow methode, dan wel de intrinsieke waarde of de liquiditeitswaarde). De lagere rechter had overwogen dat, omdat de broodwinning van de man afhankelijk was van het voortbestaan van het bedrijf, de eisen van redelijkheid en billijkheid meebrachten dat de vrouw uit dezen hoofde niet meer kreeg dan hetgeen de man met behulp van het bedrijfsvermogen kon financieren zonder het bedrijf buiten staat te stellen een eventuele matige tegenslag in de naaste toekomst te overleven.

4. Voor het antwoord op de vraag tot wanneer een periodieke verrekenplicht blijft voortduren, is in artikel 141 lid 2 ervoor gekozen aansluiting te zoeken bij de tijdstippen vermeld in artikel 142, handelende over de tijdstippen waarop de samenstelling en omvang van te verrekenen vermogen in geval van een finaal verrekenbeding worden bepaald. Artikel 141 lid 3 geeft een bewijsregel die beoogt de afwikkeling van periodieke verrekenbedingen te vergemakkelijken (vgl. HR 28-3-1997, NJ 1997, 581).
5. Indien artikel 141 lid 2 toepassing vindt, dan ligt in de rede dat echtgenoten jegens elkaar verplicht zijn om tot beschrijving van het vermogen over te gaan. Om die reden is artikel 143 van overeenkomstige toepassing verklaard.
6. Artikel 141 lid 4 verschaft een voorziening in geval een echtgenoot in overwegende mate bij machte is te bepalen dat de winst van een niet op zijn naam gevoerde onderneming hem rechtstreeks of onmiddellijk ten goede komt. Het gaat dan om een onderneming die in de vorm van een rechtspersoon of vennootschap onder firma wordt gedreven. In dat geval dient voor de uitvoering van een beding dat winsten uit een dergelijke onderneming in de verrekening betreft, een in het maatschappelijk verkeer als redelijk beschouwde winst te worden bepaald. Voor zover deze winst niet is uitgekeerd, dient deze alsnog in de verrekening te worden betrokken. Artikel 141 lid 4 correspondeert met HR 2-3-2001, rov. 3.3, NJ 2001, 583, behoudens dat artikel 141 lid 4 uitgaat van de (jaarlijks) vast te stellen niet-uitgekeerde maar wel uitkeerbare winsten (en niet van een waardestijging van aandelen).
7. In artikel 141 lid 5 is lid 4 van overeenkomstige toepassing verklaard op het geval het gaat om een eenmanszaak. Bij eenmanszaken kunnen zich vergelijkbare problemen voordoen.
8. De verjaring van artikel 141 lid 6 moet worden onderscheiden van in periodieke verrekenbedingen opgenomen vervaltermijnen. Een dergelijk vervalbeding is weliswaar niet nietig wegens strijd met tekst of strekking van artikel 3:320 en 320a (HR 18-2-1994, NJ 1994, 463), maar het zal in beginsel naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn dat een echtgenoot er een beroep op doet (HR 19-1-1996, NJ 1996, 617). Immers, een dergelijk beding – aangenomen dat er niet ook een finaal verrekenbeding is opgenomen of geïmpliceerd (zie thans artikel 141 lid 1) ten aanzien van vermogensvermeerdering – ontnemt in belangrijke mate de werking aan de overeengekomen verrekening, terwijl om voor de hand liggende redenen partijen – die zich veelal niet de consequenties bewust zullen zijn van het vervalbeding – in algemeen niet tot verrekening zullen overgaan zolang de huwelijkse samenleving voortduurt. Dit brengt mee dat de partij die zich op het vervalbeding beroept omstandigheden zal moeten stellen en zo nodig bewijzen die dat beroep rechtvaardigen. Deze beslissing van de Hoge Raad komt neer op een omkering van stelplicht en bewijslast. Als voorbeeld van omstandigheden die een beroep op een vervaltermijn rechtvaardigen, kan men denken aan het geval dat partijen

ongeveer gelijke inkomsten hebben. Voor een ander voorbeeld zie HR 23-6-2000, NJ 2001, 347 (te late claim achteraf van de vrouw, genereus financieel aanbod van de man).

§ 3 (Finale verrekenbedingen)

1. Indien ingevolge de gemaakte huwelijkse voorwaarden vermogen behoort te worden verrekend, dient bepaald te worden per welk moment dat dient te geschieden. Dat is zowel van belang voor de bepaling van de samenstelling als ook voor de bepaling van de omvang van het te verrekenen vermogen. In artikel 142 lid 1 is zulks geschied. Onder 'samenstelling' van het te verrekenen vermogen wordt verstaan welke goederen en schulden deel uitmaken van het te verrekenen vermogen. Met 'omvang' van het te verrekenen vermogen: het in geld uitgedrukte bedrag van het verschil tussen de waarde van de te verrekenen goederen en het bedrag van de daarop in mindering te brengen schulden. Indien tot het te verrekenen vermogen geen schulden behoren, is de omvang van de verrekenplicht gelijk aan de waarde van de te verrekenen goederen. Vanaf de in artikel 142 lid 1 genoemde tijdstippen delen partijen niet meer in de waardeontwikkeling van de tot het te verrekenen vermogen behorende goederen. Artikel 142 lid 1 bepaalt niet het tijdstip van opeisbaarheid; vgl. daarvoor HR 6-12-2002, rov+++++. 3.7, NJ 2005, 125).
2. In artikel 142 lid 1 wordt voor de bepaling van het tijdstip onderscheid gemaakt tussen enerzijds overlijden en anderzijds echtscheiding of scheiding van tafel en bed en opheffing van de wederzijdse verplichting tot verrekening. In het ene geval is het tijdstip van overlijden bepalend (onder a), in het andere geval het tijdstip van indiening van het daartoe strekkende verzoekschrift (onder b–d). In geval van vermissing en een daarop gevolgd huwelijk of geregistreerd partnerschap is bepalend het tijdstip waarop de beschikking als bedoeld in artikel 417 lid 1 in kracht van gewijsde is gegaan (onder e). Ingeval van opheffing van de wederzijdse verplichting tot verrekening bij huwelijkse voorwaarden is bepalend het tijdstip, bedoeld in artikel 120 lid 1 (onder f).
3. Artikel 142 lid 2 bepaalt dat bij op schrift gestelde overeenkomst van de tijdstippen in lid 1 onder b tot en met d bepaald, kan worden afgeweken. Dat betekent dat het voor dit geval niet nodig is om huwelijkse voorwaarden te maken (wijzigen).
4. Essentieel voor de uitvoering van overeengekomen huwelijkse voorwaarden is dat echtgenoten elkaar alle benodigde gegevens verschaffen om de verrekenvordering over en weer te kunnen vaststellen. Zie artikel 143. De regeling is van dwingend recht (artikel 143 lid 4), aangezien geen verrekenbeding ten volle uitvoerbaar zou zijn, indien de verschaffing van openheid van zaken over en weer niet afdwingbaar zou zijn.
5. De rechter die een echtscheiding uitspreekt kan voorzieningen treffen met betrekking tot de verrekening (artikel 827 lid 1 aanhef en onder *b* Rv). Andere bepalingen van Boek 3, titel 2, afdeling 5 Rv dan (krachtens artikel 143 lid 2) artikel 671-676 Rv en 679 Rv zijn echter niet rechtstreeks van toepassing op de afwikkeling van een verrekenbeding. Evenals ten aanzien van artikel 140 lid 1, zal ten aanzien van artikel 143 bij overlijden van een echtgenoot niet aanstonds vaststaan, dat de regeling ook geldt voor de erfgenamen omdat zij geen op zichzelf staand vermogensrecht inhoudt. Teneinde dat onomstotelijk vast te leggen is zulks in artikel 143 lid 3 bepaald.

TITEL 9 (ONTBINDING VAN HET HUWELIJK)

Afdeling 1 (Ontbinding van het huwelijk in het algemeen)

Hierin zijn geen belangrijke wijzigingen aangebracht.

Afdeling 2 (Echtscheiding)

Het echtscheidingsrecht is recentelijk herzien met de wet *Herziening Huwelijksrecht 1973*, GB 1973 no. 140. Daarbij is één echtscheidingsgrond ingevoerd, te weten de duurzame ontwrichting van het huwelijk. Het schuldbeginsel is in het onderhavige ontwerp echter volledig komen te vervallen, niet alleen wat betreft het verzoek tot echtscheiding (artikel 151; vgl. artikel 263 van het huidige BW), maar ook wat betreft het nabestaandenpensioen (artikel 153) en het recht op alimentatie (artikel 157; zie hierna; vgl. artikel 264 lid 2 onder b, van het huidige BW). De betekenis van het pensioenverweer van artikel 153 is overigens niet groot door de werking van artikel 14 van de *Wet pensioenfondsen en voorzieningsfondsen* en vergelijkbare bepalingen in pensioenreglementen.

Alimentatie

De rechter kan aan een echtgenoot op diens verzoek een uitkering tot levensonderhoud toekennen ten laste van de andere echtgenoot (artikel 157, eerste lid). De rechter heeft hierbij - gelet op het woord 'kan' - grote vrijheid. Het recht op alimentatie is niet langer gekoppeld aan de vraag wie het initiatief tot de echtscheidingsprocedure heeft genomen en niet langer komt de plicht alimentatie te verstrekken uitsluitend te rusten op een echtgenoot aan wiens (gestelde) schuld de ontwrichting te wijten is. Het is veelal onmogelijk vast te stellen of van schuld sprake is en wie de schuldlige is. Bovendien is denkbaar dat de ontwrichting van het huwelijk aan beide partijen in meer of mindere mate is toe te rekenen. De toewijzing van de minderjarige kinderen is reeds eerder losgemaakt van het schuldbeginsel. Ook heeft de Hoge Raad onder het oude Nederlandse recht de mogelijkheid erkend dat op de echtgenoot op wiens vordering het huwelijk is ontbonden, de morele verplichting rust na de scheiding in het onderhoud van de 'schuldlige' echtgenoot bij te dragen, welke verplichting zo dringend kan zijn dat zij als een natuurlijke verbintenis moet worden aangemerkt (HR 4-6-1965, NJ 1965, 277). Wel kan in het nieuwe thans voorgestelde stelsel, behalve met behoeften en draagkracht ook rekening worden gehouden met niet-financiële factoren als wangedrag van degene die alimentatie verzoekt, duur van de samenleving enz. (artikel 397 lid 1 is niet van toepassing, althans niet uitputtend).

Limitering van alimentatie

1. Goed onderscheiden moet worden enerzijds de *rechterlijke limitering* (beëindiging) van de uitkering tot levensonderhoud (geregeld in artikel 157 lid 3) en anderzijds de *rechterlijke nihil stelling* van de uitkering (niet in artikel 157 geregeld). De tweede figuur doet zich voor indien de rechter bij de vaststelling of wijziging van een uitkering een redelijke mate van zekerheid heeft dat zich in de toekomst een omstandigheid zal voordoen en hij reeds op voorhand daarmee aldus rekening houdt dat de uitkering op een toekomstig tijdstip op nihil wordt vastgesteld (HR 30-1-2004, NJ 2004, 294). Deze vaststelling kan wel – in tegenstelling tot de limitering – later, op de voet van artikel 401 lid 1, eerste volzin, of artikel

401 lid 4, worden gewijzigd indien de door de rechter verwachte omstandigheid zich niet heeft voorgedaan. Bij deze vaststelling gelden ook niet de hierna te noemen hoge eisen aan stelplicht van de alimentatieplichtige en motivering van de rechter (HR 12-5-2006, NJ 2006, 292); evenmin is een verzoek van de alimentatieplichtige vereist.

2. Wat betreft de echte limitering geldt het volgende. De rechter kan de alimentatie in de tijd beperken (artikel 157 lid 3, eerste volzin), al dan niet in de vorm van een geleidelijke vermindering tot nihil. Hierbij denke men aan het geval dat verwacht mag worden dat de alimentatiegerechtigde na afloop van de gestelde termijn op passende wijze in eigen levensonderhoud zal kunnen voorzien.
3. Ook hier kunnen echter niet-financiële factoren een rol spelen, als bijvoorbeeld de voorgeschiedenis van de echtscheiding. De door de rechter vastgestelde voorwaarden of termijn kunnen niet ertoe leiden dat de uitkering later eindigt dan twaalf jaar na de echtscheiding, preciezer: twaalf jaar na de datum van inschrijving van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand (artikel 157 lid 3, tweede volzin). De door de rechter vastgestelde termijn is in beginsel niet vatbaar voor wijziging op grond van gewijzigde omstandigheden (artikel 401 lid 1, tweede volzin), hetgeen, gelet op de rechtspraak van de Hoge Raad, impliceert dat voor de rechter hoge motiveringseisen gelden. Wijziging is alleen mogelijk in geval van zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden geveerd (artikel 401 lid 2) of indien de rechterlijke uitspraak van de aanvang af niet aan de wettelijke maatstaven heeft beantwoord, doordat van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan (artikel 401 lid 4).
4. Indien de rechter geen termijn heeft vastgesteld, eindigt de alimentatieplicht van rechtswege twaalf jaar na echtscheiding (artikel 157 lid 4). De wettelijke limitering is bedoeld om de duidelijkheid en rechtszekerheid te vergroten en in verband daarmee om tot grotere acceptatie van de alimentatieplicht - die immers meer overzienbaar is - te komen.
5. Verlenging van de termijn van twaalf jaar is mogelijk indien ongewijzigde handhaving naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid van de alimentatiegerechtigde niet kan worden geveerd (artikel 157 lid 5). De gekozen formulering sluit aan bij die van artikel 159 lid 3 en artikel 401 lid 2, behoudens dat hier geen wijziging van omstandigheden nodig is. De gevolgen van beëindiging van de uitkering moeten van ingrijpende aard zijn. Bij de beantwoording van de vraag of hiervan sprake is, zal zowel op de belangrijke financiële achteruitgang als op de bijzondere omstandigheden van het geval acht moeten worden geslagen. De bijzondere omstandigheden moeten door de verzoekende alimentatiegerechtigde worden gesteld en doorgaans ook worden bewezen. De omstandigheden dienen in onderlinge samenhang te worden gewogen, echter mede tegen de achtergrond van de limiteringsgedachte die thans uitdrukkelijk in de wet wordt neergelegd.
6. Onder meer kan worden gedacht aan:
  - a. de mogelijkheden van de alimentatiegerechtigde, mede gelet op diens leeftijd, gezondheidstoestand, arbeidsverleden en achtergrond, om zich in twaalf jaar een eigen inkomen te verwerven en of zulks kan worden geveerd;
  - b. de verwachtingen van partijen toen zij huwden, waarbij mede van belang is de tijd waarin het huwelijk werd gesloten en de opvattingen, waaronder die van religieuze aard, die partijen destijds hadden;
  - c. de in het huwelijk aangehouden rolverdeling;

- d. de duur van het huwelijk;
  - e. de zorg voor de kinderen en de mogelijkheden die de zorg liet - het aantal en de leeftijd der kinderen mede in aanmerking genomen - om zich een bestaan op te bouwen dat onafhankelijkheid van de gewezen echtgenoot zou verschaffen;
  - f. het eventueel ontbreken van oorzakelijk verband tussen huwelijk en behoefteigheid;
  - g. de hoogte van de alimentatie en daarmee de grootte van de terugval na beëindiging;
  - h. het bestaan van een convenant zonder termijn, met een beding van niet-wijziging als bedoeld in artikel 159 (zodat moet worden aangenomen dat partijen de onveranderlijkheid van de alimentatieplicht voorop hebben gezet).
7. Voor korte - minder dan vijf jaar geduurd hebbende - kinderloze huwelijken is een speciale regeling getroffen, erop neerkomend dat de alimentatieplicht in beginsel van rechtswege eindigt na een termijn die gelijk is aan de duur van het huwelijk; hier bestaat echter eenzelfde verlengingsmogelijkheid als na twaalf jaar bij andere huwelijken (artikel 157 lid 6).
  8. In de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba is in het kader van de overgangswetgeving bepaald dat deze nieuwe regeling niet van toepassing is op huwelijken die zijn gesloten vóór de inwerkingtreding van deze wet en in scheiding zijn geëindigd. Dit voorbeeld zal in de ontwerp-overgangswetgeving worden gevolgd.

Echtscheidingsconvenant

1. Partijen kunnen in een echtscheidingsconvenant afspraken maken over de gevolgen van de echtscheiding, waaronder de alimentatie (artikel 158, eerste volzin). Indien daarin geen termijn voor de alimentatie wordt vastgesteld, eindigt de alimentatieplicht van rechtswege na twaalf jaar, behoudens wederom een rechterlijke verlenging indien beëindiging zo ingrijpend is dat dit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de alimentatiegerechtigde kan worden geveerd (artikel 158, tweede volzin).
2. Indien in het convenant wel een termijn is afgesproken, dan is wijziging op grond van gewijzigde omstandigheden in beginsel niet mogelijk (artikel 401 lid 1, tweede volzin). Wijziging is alleen mogelijk in geval van zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden geveerd (artikel 401 lid 2) of indien de overeenkomst is aangegaan met grove miskenning van de wettelijke maatstaven (artikel 401 lid 5).
3. Partijen die een echtscheidingsconvenant zijn overeengekomen, kunnen ook een beding van niet-wijziging maken (artikel 159 lid 1). Dit beding is slechts aantastbaar op grond van zo ingrijpende wijziging van omstandigheden dat de verzoeker naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet langer aan het beding mag worden gehouden (artikel 159 lid 3). Gelet op artikel 401 lid 1, tweede volzin (zie onder 14), heeft dit beding van niet-wijziging slechts betekenis voor andere elementen dan de afgesproken termijn van een alimentatieplicht, bijvoorbeeld de hoogte van de alimentatie.

Hertrouwen en gelijkgesteld concubinaat

De alimentatieplicht eindigt van rechtswege bij hertrouwen van de alimentatiegerechtigde ex-echtgenoot of bij het gaan samenleven met een ander als waren zij gehuwd (artikel 160), aldus ook reeds de wet *Herziening Huwelijksrecht 1973*, GB 1973 no. 140. Bij convenant kan van artikel 160 worden afgeweken (HR 31-10-1975, NJ 1976, 497 en HR 22-7-1981, NJ 1982, 12). Aan het 'samenleven als ware men gehuwd' - waardoor het recht op onderhoud jegens de ex-echtgenoot

definitief eindigt zonder dat een recht jegens de nieuwe partner ontstaat – moeten strenge eisen worden gesteld (vgl. onder meer HR 25-11-1994, NJ 1995, 300). Een relatie die niet valt onder artikel 160, kan uiteraard wel tot kostenbesparingen leiden en daardoor de behoefte van de alimentatiegerechtigde verminderen (HR 7-10-1994, NJ 1995, 61).

Gebruik woning

1. Afgezien van voorlopige voorzieningen tijdens de echtscheidingsprocedure, kan de rechter bepalen dat een der echtgenoten nog negen maanden na de echtscheiding mag blijven wonen in een woning die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt (artikel 165). Deze termijn van voortgezette bewoning correspondeert met de termijn van artikel 4:28 lid 1.
2. De bevoegdheid van de rechter om te bepalen dat een der echtgenoten na de scheiding nog negen maanden mag blijven wonen – tegen een redelijke gebruiksvergoeding – in een woning die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt, wordt ook gegeven ten behoeve van informeel samenlevenden, mits het samenleven ten minste tien jaren heeft geduurd. Deze termijn van voortgezette bewoning van negen maanden correspondeert in het erfrecht met de termijn van artikel 4:28 lid 1 in verbinding met artikel 4:30b. Gaat het om een huurwoning, dan biedt het huurrecht al bescherming. Zie Y. Baal, *Surinaams Juristenblad*, december 2019, p. 79 e.v.

Pensioenverrekening

1. Het recht op ouderdomspensioen en op weduwepensioen (met uitzondering van de algemene wettelijke ouderdomspensioenen en nabestaandenpensioenen) maken, blijktens de rechtspraak van de Hoge Raad, deel uit van de huwelijksgemeenschap (HR 27-11-1981, NJ 1982, 503, *Boon/Van Loon*). Bij de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap dient een waarde verrekening bij helfte ten gunste van de andere echtgenoot plaats te vinden. De pensioenrechten moeten in het algemeen in aanmerking worden genomen voor het gedeelte dat op het tijdstip van de echtscheiding was opgebouwd, dus inclusief het gedeelte dat reeds vóór het huwelijk was opgebouwd. De omvang en de wijze van verrekening worden bepaald door de eisen van redelijkheid en billijkheid. Verrekening als hiervoor bedoeld vindt niet plaats als de gemeenschap wordt ontbonden door de dood van een der echtgenoten. Indien bij huwelijkse voorwaarden de gemeenschap van goederen is uitgesloten, bestaat dus na scheiding geen recht op pensioenverrekening, ook niet als een verrekenbeding als bedoeld in titel 8, afdeling 2 (de artikelen 132 e.v.) is overeengekomen; men zie HR 19-1-1996, NJ 1996, 686 en HR 28-3-1997, NJ 1997, 581.
2. In Nederland is bij aparte wetgeving – dus buiten het BW – een stelsel van *pensioenverevening* (terminologisch te onderscheiden van: *pensioenverrekening*) in het leven geroepen, dat onafhankelijk is van het huwelijksgoederenregiem, maar dat enkel de pensioenopbouw tijdens huwelijk betreft (*Wet verevening pensioenrechten bij scheiding* van 28-4-1994, Stb. 342). Zou Suriname vergelijkbare wetgeving tot stand willen brengen, dan vereist zulks wel intensief overleg met de pensioenfondsen.

TITEL 10 (SCHEIDING VAN TAFEL EN BED EN ONTBINDING VAN HET HUWELIJK NA SCHEIDING VAN TAFEL EN BED)

Afdeling 1 (Scheiding van tafel en bed)

1. De mogelijkheid van scheiding van tafel en bed blijft bestaan als dienstig voor hen die uit geloofsoverwegingen of om andere redenen tegen echtscheiding onoverkomelijke bezwaren hebben. De grond is dezelfde als bij echtscheiding, te weten duurzame ontwrichting van het huwelijk (artikel 169 lid 1). Hier geldt het nabestaandenpensioenverweer van artikel 153 niet (artikel 169 lid 2).
2. In verband met de rechtszekerheid geldt voor de werking van zowel de scheiding van tafel en bed als een eventuele verzoening, de inschrijving in het huwelijksgoederenregister als constitutief vereiste. Men zie de artikelen 173 en 177.

Afdeling 2 (Ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed)

1. Drie jaar na de scheiding van tafel en bed kan op eenzijdig verzoek ontbinding van het huwelijk worden uitgesproken (artikel 179 lid 1); bij gedurig wangedrag van de andere echtgenoot wordt deze termijn verkort tot een jaar (artikel 179 lid 2). Voor de ontbinding geldt het pensioenverweer weer wel (artikel 180). Bij een gemeenschappelijk verzoek om ontbinding geldt geen termijn (artikel 181).
2. Indien de echtgenoten gescheiden zijn van tafel en bed is de enige mogelijkheid om het huwelijk te beëindigen de in deze afdeling geregelde ontbinding (vgl. artikel 150). Echtscheiding is echter wel mogelijk als het verzoek daartoe is gedaan voordat de scheiding van tafel en bed tot stand kwam (HR 19-12-1975, NJ 1976, 537).

TITEL 11 (AFSTAMMING)

Wat betreft de erkende buiten huwelijk geboren kinderen is in de Wet *Opheffing onderscheid wettige en natuurlijke kinderen* (SB 2000, no. 6) een gelijkstelling gerealiseerd. Het onderhavige nieuwe afstammingsrecht bouwt daarop voort. De oude defamerende terminologie ‘wettig’ en ‘onwettig’ is komen te vervallen. De mogelijkheden van ontkenning van het vaderschap zijn verruimd, mede gelet op het arrest van het Europese Hof voor de rechten van de mens van 27 december 1994 in de zaak *Kroon v. the Netherlands* (NJ 1995, 248). Het stelsel van erkenning is wat betreft de verwekker versoepeld, wederom in verband met de rechtspraak vanuit Straatsburg, en wat betreft de niet-verwekker strikter geworden. Belangrijk tenslotte is de introductie van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap.

Afdeling 1 Algemene bepalingen (artikelen 197 tot en met 199)

Artikel 197

In deze bepaling komt tot uitdrukking tussen wie – in wederkerigheid – een juridische afstammingsband bestaat. De termen wettig, onwettig en natuurlijk kind zijn vervallen; daarvoor in de plaats treedt het al dan niet in familierechtelijke betrekking staan tot een ouder.

Artikel 198

Moeder is de vrouw die het kind heeft gebaard ook al is het genetisch materiaal afkomstig van een andere vrouw (eiceldonatie). De zwangerschap en geboorte zijn hiervoor voldoende grond.

Artikel 199

In de onderdelen a en b is – in tegenstelling tot de onderdelen c, d en e – sprake van door huwelijk ontstaan vaderschap.

- a. Huwelijk met de moeder ten tijde van de geboorte. Het gaat hier om het oude wettelijke vermoeden ‘pater est quem nuptiae demonstrant’ (vert. ‘vader is degene die door het huwelijk wordt aangewezen’). De uitzondering voor het geval dat de moeder binnen de maximale conceptieperiode weduwe was, hangt samen met het vervallen van het treurjaar. Ook een zwangere weduwe is bevoegd in het huwelijk te treden, maar haar kind zal in beginsel kind zijn van de overleden man (zie onderdeel b). Indien evenwel het kind pas na het overlijden is verwekt of vóór het overlijden maar niet door de overleden man, kan ontkenning van het vaderschap uitkomst bieden.
- b. Overlijden van de echtgenoot vóór de geboorte. Dat slechts ontbinding van het huwelijk door de dood in beginsel tot vaderschap van de gewezen echtgenoot leidt, is een voor de praktijk belangrijke verandering. Is dus het huwelijk in de maximale conceptieperiode ontbonden door echtscheiding, dan wordt de voormalige echtgenoot geen vader, ook niet indien de moeder niet hertrouwd is. Deze regel sluit aan bij de overgrote meerderheid van de gevallen. Veelal gaat aan de echtscheiding een periode van gescheiden wonen vooraf en is de voormalige echtgenoot niet de verwekker. Mocht hij dat wel zijn, dan kunnen familierechtelijke betrekkingen ontstaan door erkenning. In dit verband is van belang, dat de Hoge Raad in een uitspraak van 3-4-1992, NJ 1993, 286 een ‘afgedwongen erkenning’ niet uitgesloten heeft geacht, waarbij zo nodig de rechterlijke uitspraak de plaats kan innemen van een erkenningsakte (artikel 3:300). Het onderhavige onderdeel b voorziet erin dat, indien de moeder en haar overleden echtgenoot sedert het begin van de maximale zwangerschapsperiode gescheiden leefden of er sprake was van scheiding van tafel en bed, de moeder binnen een jaar na de geboorte ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand kan verklaren dat haar overleden echtgenoot niet de vader is. In deze situatie is het immers aannemelijk dat het kind verwekt is door een andere man. Was deze moeder die de verklaring aflegt hertrouwd, dan is, in overeenstemming met het bepaalde in onderdeel a, haar huidige echtgenoot de vader.
- c. Erkenning. Zie de toelichting bij de artikelen 203 tot en met 206.
- d. Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap. Zie de toelichting bij de artikelen 207 en 208.
- e. Adoptie. Zie de toelichting bij de nieuwe titel 12 (artikelen 227 tot en met 232).

Artikel 199a

Deze bepaling ontbreekt in Nederland. Denkbaar is dat de termijn verstreken is, maar dat alle betrokkenen - juridische vader, moeder, verwekker, kind (vertegenwoordigd door een bijzonder curator) - wensen dat de juridische betrekkingen met de biologische en sociale realiteit in overeenstemming worden gebracht en dat daaraan geen gewichtige redenen in de weg staan. In de praktijk doen deze gevallen zich regelmatig voor. De onderhavige bepaling geeft de rechter in dergelijke gevallen de benodigde ruimte.

Artikel 199b

In artikel 199b wordt het recht erkend van elk kind om zijn biologische afstamming te kennen. Men zie artikel 7 lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind ('Het kind heeft ... heeft ... voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen ...'), alsmede het arrest van de Hoge Raad van 15-4-1994, NJ 1994, 608 (*Valkenhorst*). In dit arrest overweegt de Hoge Raad dat het recht om te weten van welke ouders men afstamt niet absoluut is. Het moet wijken voor de rechten en vrijheden van anderen wanneer deze in een gegeven geval zwaarder wegen. Men denke onder meer aan een eventuele geheimhoudingsplicht van een hulpverlener. Wat betreft het recht op bescherming van het privéleven der ouders zelf, is evenwel een belangrijke factor dat de ouders verantwoordelijk zijn voor het bestaan van het kind. Het gaat hier om het biologisch ouderschap, zodat dit recht om te weten ook voor binnen huwelijk geboren en buiten huwelijk geboren erkende kinderen betekenis heeft, alsmede uiteraard voor geadopteerde kinderen. Het recht om te weten dient echter goed onderscheiden te worden van het recht tot een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, welk recht in artikel 207 e.v. wordt geregeld.

Afdeling 2 Ontkenning van het door huwelijk ontstane vaderschap (artikelen 200 tot en met 202)

Artikel 200

1. In dit artikel komt het begrip 'biologische vader' voor. Deze term dient te worden onderscheiden van de term 'verwekker'. Het begrip biologische vader is ruimer; het omvat de verwekker. Verwekker is de man die met de moeder op natuurlijke wijze het kind heeft laten ontstaan. Daarentegen is de donor in geval van kunstmatige inseminatie wel biologische vader, maar geen verwekker. Jegens hem is geen plaats voor een verzoek tot vaststelling van een onderhoudsbijdrage (artikel 394). Ook kan hij geen vervangende toestemming van de rechter krijgen om het kind te erkennen (artikel 204 lid 3).
2. Het door huwelijk ontstane vaderschap kan, op de grond dat de man niet de biologische vader is, worden ontkend door de vader of de moeder (artikel 200 lid 1, aanhef en onderdeel a). In tegenstelling tot wat tevoren gold, zijn de mogelijkheden van aantasting van het door huwelijk ontstane vaderschap voor de vader en de moeder zoveel mogelijk gelijkgetrokken. De termijn is dezelfde, al verschilt het beginpunt (artikel 200 lid 5), rechterlijke interventie is in beide gevallen voorgeschreven (*idem*), de ontkenning hoeft in geen der gevallen gepaard te gaan met een erkenning door een andere man en voorafgaande echtscheiding is in geen der twee gevallen voorwaarde (vergelijk Europese Hof voor de rechten van de mens 27-10-1994, *Kroon v. the Netherlands*, NJ 1995, 248). De bestaande anachronistische bewijsregels zijn afgeschaft. De rechter kan zo nodig ambtshalve een deskundigenonderzoek bevelen (artikel

134 in verbinding met artikel 173 van het ontwerp van het nieuwe Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Het gaat hier om een rechtsgevolg dat niet ter vrije beschikking van partijen staat.

3. De mogelijkheid dat ook het kind het door huwelijk ontstane vaderschap kan ontkennen, is nieuw. Ook aldus wordt tegemoetgekomen aan genoemd arrest Kroon (NJ 1995, 248) van het Europese Hof voor de rechten van de mens. Bovendien is moeilijk te verdedigen dat, zoals in het huidige recht, een erkend kind wel en een huwelijks kind niet het vaderschap kan aantasten. De aantastingsmogelijkheid heeft het kind ook in geval van kunstmatige inseminatie; artikel 200 lid 3 geldt immers slechts voor de ouders. Het minderjarige kind wordt vertegenwoordigd door een bijzondere curator (artikel 212). Door de Surinaamse rechter is reeds geoordeeld dat, op grond van de mensenrechten, het kind onder omstandigheden de mogelijkheid tot ontkenning van het vaderschap heeft (Kantonrechter, eerste kanton, 17-6-2008, AR no. 051963).
4. Aan het kind staat een termijn van drie jaar ter beschikking; deze begint nadat het kind bekend is geworden met het feit dat de man vermoedelijk niet zijn biologische vader is. Tot de dertigste verjaardag kan het kind echter zonder meer het vaderschap ontkennen. Daarna wordt het geacht voldoende rijpheid te hebben en het vermoeden in voldoende mate verwerkt te hebben om aan drie jaar genoeg te hebben, mede gelet op de rechtszekerheid. Aldus artikel 200 lid 6. In Nederland is de termijn drie jaar, maar deze lijkt te kort. Door het Gerechtshof te Amsterdam is op 6 november 1997 (NJB 1997, p. 1953) een herroeping van een adoptie (te vergelijken met ontkenning van het vaderschap) toegestaan, hoewel het kind ouder was dan eenentwintig jaar.

Artikel 201

In deze bepaling wordt de situatie geregeld dat degene die het vaderschap kon aantasten (vader, moeder of kind) binnen de daarvoor gestelde termijn is overleden.

Artikel 202

De ontkenning van het door huwelijk ontstane vaderschap heeft - evenals de vernietiging van een erkenning (artikel 206) - terugwerkende kracht tot de geboorte van het kind, maar in verband met de rechtszekerheid zijn de gevolgen daarvan vergaand beperkt. Voor de tweede volzin van lid 3 vergelijk men artikel 3:45, leden 3 en 5. Zij verzacht de vermogensrechtelijke gevolgen van de vernietiging, zodat niet hoeft te worden teruggegeven wat intussen reeds verbruikt of verteerd is. De bepaling kan van belang zijn voor bijvoorbeeld een erfenis waarop het kind ten gevolge van de erkenning recht had gekregen. De hier gehanteerde term 'gebaat zijn' dient te worden onderscheiden van de term 'ten voordeel strekken'. De eerste duidt op al wat in het vermogen van de ontvanger is gevloeid en daarin nog in de een of andere vorm aanwezig is, de tweede omvat hetgeen door of voor hem op nuttige wijze is besteed, bijvoorbeeld mede voor opvoeding en ontwikkeling (Parl. Gesch. Aanpassing, Inv. 3, 5 en 6, p. 74 en 75).

Afdeling 3 Erkenning (artikelen 203 tot en met 206)

Artikel 203

1. Erkenning kan slechts geschieden bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, niet ook bij een notaris, aldus lid 1. Zowel binnen kringen van de burgerlijke stand als notariaat wil men af

- van erkenningen bij de notaris. Veel notarissen verwijzen steevast naar de burgerlijke stand. Door de introductie van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap kan overigens indien erkenning achterwege is gebleven het kind na overlijden een vader krijgen.
2. Een erkenning heeft geen terugwerkende kracht. Denkbaar is immers dat de erkenner niet de biologische vader is van het kind.
  3. Erkenning kan, gelet op artikel 2, reeds vóór de geboorte geschieden. In dat geval doet de erkenning op het moment van geboorte – aangenomen dat het kind levend geboren wordt – de familierechtelijke betrekking tussen vader en kind ontstaan.
  4. Hij die onder curatele staat kan slechts erkennen met toestemming van de rechter in eerste aanleg, ongeacht de gronden der curatele; men zie het nieuwe artikel 382 met de daarbij behorende toelichting.

Artikel 204

Lid 1 onder a tot en met g bevat de nietigheidsgronden voor erkenning.

- a. Te nauwe bloedverwantschap. Deze nietigheidsgrond dient de goede zeden en het belang van het kind.
- b. Te jonge leeftijd. Deze bepaling hangt samen met artikel 31 (huwelijksleeftijd).
- c. Ontbreken toestemming moeder. Bij gebreke van toestemming – men denke aan weigering, geestelijke stoornis of de dood van de moeder – kan deze onder bepaalde voorwaarden door de toestemming van de rechter worden vervangen (artikel 204 lid 3).
- d. Ontbreken toestemming van een ouder kind. De leeftijd van twaalf jaar sluit aan bij die in het nieuwe artikel 228 lid 1 onderdeel a (tegenspraak tegen adoptie), en in artikel 809 van het nieuwe Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Voor de erkenning van kinderen tussen twaalf en zestien jaar is toestemming van zowel het kind als de moeder nodig. Ook de toestemming van het kind kan onder omstandigheden door die van de rechter worden vervangen (artikel 204 lid 3). Toestemming van het kind, gegeven tijdens diens minderjarigheid, staat aan een latere vernietiging door het kind op de grond dat de man niet de biologische vader is, niet in de weg (artikel 205 lid 1 onderdeel a).
- e. Erkenning na geboorteaangifte. Dit onderdeel beoogt, met het volgende, het verschijnsel van schijnerkenningen, waarbij het oogmerk uitsluitend of overwegend is de verkrijging van de Surinaamse nationaliteit, of althans de toegang in Suriname. Het komt voor dat een Surinaamse man, op aandrang van een buitenlandse vrouw, in het buitenland woonachtige kinderen erkent die hij nimmer heeft ontmoet. Ingevolge onderdeel e zal zulks in zo'n geval pas mogelijk zijn nadat hij een nauwe persoonlijke betrekking met de kinderen heeft opgebouwd, bijvoorbeeld doordat zij bij hem wonen. Een man die de biologische vader is van een kind heeft zonder meer het recht dit te erkennen. Een bijzondere regel is echter gegeven ten aanzien van de gehuwde man. Een gehuwde man kan – met name in verband met het recht en belang van het kind om een vader te krijgen – een kind erkennen: indien hij de biologische vader is en bovendien een nauwe persoonlijke betrekking heeft opgebouwd met het kind. Door de Surinaamse rechter is overigens reeds op grond van de mensenrechten geoordeeld dat het absolute verbod voor de gehuwde man om te erkennen buiten toepassing moet worden gelaten (Kantonrechter, eerste kanton, 4-3-2003, AR no. 030754, *Surinaams Juristenblad* 2003, afl. 3, p. 50 e.v., m.nt. FK).
- f. Kind heeft vader. Deze nietigheidsgrond spreekt van zelf. Zie ook artikel 207 lid 2 onder a, ten aanzien van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap.

- g. Klein leeftijdsverschil. Onderdeel g betreft erkenningen door mannen die niet veel ouder zijn dan het kind. Een dergelijke erkenning moet in beginsel in strijd met de openbare orde worden geacht, zoals bedoeld in artikel 18b lid 2, maar om elke twijfel uit te sluiten is onderdeel g voorgesteld. Indien de man de verwekker is van het kind geldt dit erkenningsbeletsel niet. Voorts verdient de aandacht artikel 382, waaruit moet worden afgeleid dat een erkenning door een curandus zonder toestemming van de rechter nietig is; vergelijk ook artikel 204 lid 4, Ned.BW.

Artikel 205

De regeling van de vernietiging van een erkenning door het kind correspondeert met die van de ontkenning door het kind van het huwelijkse vaderschap (artikel 200, leden 1 en 6); men zie aldaar. Verder is vernietiging door de erkenner en door de moeder die toestemming gaf geregeld in geval van wilsgebreken.

Ingevolge lid 2 kan het Openbaar Ministerie wegens strijd met de openbare orde, indien de erkenner niet de biologische vader van het kind is, vernietiging van de erkenning vorderen. Deze mogelijkheid bestaat reeds onder het huidige recht (mits geen wettiging was gevolgd). Men denke hier aan schijnerkenningen en extreme leeftijdsverschillen; voorts aan het geval dat de man tot erkenningen overgaat met geen ander doel dan zijn erfgenamen dwars te zitten. Vergelijk ook artikel 18b lid 2: de ambtenaar van de burgerlijke stand moet weigeren een erkenningsakte op te maken indien hij van oordeel is, dat de openbare orde zich daartegen verzet. Tenslotte zij vermeld dat een erkenning door een curandus zonder toestemming van de rechter (zie artikel 382) nietig is en niet vernietigbaar.

Artikel 206

Deze regeling correspondeert met die van artikel 202; men zie aldaar.

Afdeling 4 Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap (artikelen 207 tot en met 208)

1. Het is naar de mening van de regering een zaak van rechtvaardigheid dat een vaderloos kind, wiens verwekker niet tot erkenning wenst over te gaan, via de rechter het vaderschap gerechtelijk kan doen vaststellen, met in beginsel alle juridische gevolgen van dien. De verwekker draagt immers verantwoordelijkheid voor het bestaan van het kind; en het kind zelf heeft in het geheel geen schuld aan zijn vaderloze juridische staat. Weliswaar kan naar huidig recht de verwekker tot *levensonderhoud* van het kind tot éénentwintig jaar worden veroordeeld, maar daar blijft het bij. Zijn naam wordt niet toegevoegd aan de geboorteakte van het kind en hij geldt niet als ‘vader’ of ouder’ in de zin van de wet. In artikel 199b is in verband met artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind uitdrukkelijk in de wet opgenomen dat ieder kind het recht heeft voor zover mogelijk zijn vader te *kennen*. De gerechtelijke vaststelling van het vaderschap is de volgende stap. Door het grote aantal vaderloze kinderen in Suriname is het onderhavige voorstel van groot maatschappelijk gewicht.
2. Alle Europese landen kennen inmiddels de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap en ook in de Anglo-Amerikaanse rechtskring, waaronder op veel landen in het Caraïbisch gebied, kan in het algemeen een vaderloos kind vragen om een ‘declaration of paternity’. Wat betreft de *Commonwealth Caribbean*, heeft de *Status of Children Act* van Jamaica

(1976) tot voorbeeld heeft gediend; vergelijkbare wetgeving geldt thans in tien van de dertien landen [*The Law Reform (Illegitimacy) Ordinance 1982*, Anguilla; *Status of Children Act 1986*, Antigua; *The Status of Children Act (2002)*, Bahamas; *Status of Children (Reform) Act 1979*, Barbados; *Families and Children Act 1998*, Belize; *Status of Children Act 1991*, Grenada; *Children Born out of wedlock (Removal of Discrimination) Act 1983*, Guyana; *Status of Children Act 1976*, Jamaica; *Status of Children Act 1983*, St. Kitts and Nevis; *Status of Children Act 1980*, St. Vincent and the Grenadines; *Status of Children Act 1981*, Trinidad and Tobago]. In de grote meerderheid van deze wetgevingen wordt voorzien in de mogelijkheid van een ‘declaration of paternity’ (waarom iedereen met een ‘proper interest’ kan vragen) ongeacht overlijden van vader of kind, maar in de Bahamas moeten vader en kind nog in leven zijn; en in Belize kan het verzoek slechts worden gedaan in beginsel vijf jaar na de geboorte. Al met al kan worden geconcludeerd dat de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap een hoog ‘Caribisch gehalte’ heeft en aansluit bij de omringende sociale en culturele werkelijkheid.

3. Op goede gronden kan worden betoogd dat het ontbreken van de mogelijkheid van een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap strijd oplevert met het recht op respect voor ‘private life’, alsmede met het discriminatieverbod (artikelen 17 en 26 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten). In het *Marckx*-arrest van het Europese Hof voor de rechten van de mens van 13 juni 1979 (NJ 1980, 462, □ § 31 en § 40) heeft het Europese Hof voor de rechten van de mens uitgesproken dat de onwettige familie op dezelfde voet de bescherming van artikel 8 EVRM verdient als de wettige. Voorts verbieden de mensenrechtenverdragen discriminatie naar geboorte (‘birth’). In het arrest *Mikulić v. Croatia* van 7 februari 2002 overwoog het Hof ten aanzien van een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, in verband met het recht op eerbiediging van ‘private life’, het volgende: ‘(51) As regards paternity proceedings, the Court has held on numerous occasions that such proceedings do fall within the scope of Article 8 (see, for example, *Rasmussen v. Denmark*, [NJ 1986, 41], § 33, and *Keegan v. Ireland*, [NJ 1995, 247], § 45). In this connection, the Court has held that the notion of ‘family life’ in Article 8 is not confined solely to marriage-based relationships but may also encompass other *de facto* ‘family ties’ where sufficient constancy is present (see, for example, *Kroon and Others v. the Netherlands*, [NJ 1995, 248], § 30). (52) The present case differs from the paternity cases cited above in so far as no family tie has been established between the applicant and her alleged father. The Court reiterates, however, that Article 8, for its part, protects not only ‘family’ but also ‘private’ life. (53) Private life, in the Court’s view, includes a person’s physical and psychological integrity and can sometimes embrace aspects of an individual’s physical and social identity. Respect for ‘private life’ must also comprise to a certain degree the right to establish relationships with other human beings (see, *mutatis mutandis*, *Niemietz v. Germany*, [NJ 1993, 400], § 29). There appears, furthermore, to be no reason of principle why the notion of ‘private life’ should be taken to exclude the determination of the legal relationship between a child born out of wedlock and her natural father. (54) The Court has held that respect for private life requires that everyone should be able to establish details of their identity as individual human beings and that an individual’s entitlement to such information is of importance because of its formative implications for his or her personality (see *Gaskin v. the United Kingdom*, [NJ 1991, 659], § 39). (55) In the instant case the applicant is a child born out of wedlock who is seeking, by means of judicial proceedings, to establish who her

natural father is. The paternity proceedings which she has instituted are intended to determine her legal relationship with H.P. through the establishment of the biological truth. Consequently, there is a direct link between the establishment of paternity and the applicant's private life. The facts of the case accordingly fall within the ambit of Article 8.'

4. Uit dit arrest *Mikulić* kan worden afgeleid dat zonder gerechtelijke vaststelling van het vaderschap er sprake is van een *inbreuk op 'private life'* van het kind. Daarbij komt dat op goede gronden kan worden volgehouden dat het buitenhuwelijkse niet-erkende kind wordt achtergesteld bij het huwelijkse en het buitenhuwelijkse erkende kind, zonder dat hiervoor voldoende rechtvaardiging is, zodat sprake is van *discriminatie*. In dit verband is de volgende uitspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens van belang: 'The question of equality between children born in and children born out of wedlock as regards their civil rights is today given importance in the member States of the Council of Europe. (...) Very weighty reasons would accordingly have to be advanced before a difference of treatment on the ground of birth out of wedlock could be regarded as compatible with the Convention' (EHRM 28-10-1987, *Inze v. Austria*, § 41, NJ 1989, 661). Zie ook artikel 17 lid 5 van het Amerikaanse Verdrag voor de rechten van de mens ('The law shall recognize equal rights for children born out of wedlock and those born in wedlock').
5. Voorop staat, nu de positie van de buitenhuwelijkse *erkende* kinderen inmiddels zoveel mogelijk door de wetgever gelijkgesteld is met die van in huwelijk geboren kinderen, dat morele redenen onvoldoende kracht hebben om de gerechtelijke vaststelling uit de wetgeving te weren. Het huwelijk mag worden hooggehouden en door het recht gesteund, maar niet ten koste van onschuldige buitenhuwelijkse kinderen (*Marckx* □ § 40). Ook het verzekeren van de rust binnen wettige gezinnen, is onvoldoende rechtvaardiging (*Marckx* □ § 48). Denkbaar is overigens dat bij een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap mannen voorzichtiger worden, al moet men daarvan geen grote verwachtingen hebben.
6. De rechtszekerheid, in het verleden een belangrijk argument om de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap niet in te voeren, heeft aan betekenis ingeboet. De vooruitgang van de wetenschap (DNA-onderzoek) maakt immers vaststelling van het vaderschap, ook na lange tijd, met nagenoeg volstrekte zekerheid mogelijk. De rechter kan eventueel ambtshalve bewijs verlangen, aangezien het gaat om een rechtsgevolg dat niet ter vrije beschikking van partijen staat (artikel 129 lid 1, slot, Rv). Voor het bevelen van een deskundigenbericht (DNA-onderzoek) is noodzakelijk en voldoende dat op grond van de ten processe gebleken feiten en omstandigheden aannemelijk is dat de man de verwekker kan zijn. Op grond daarvan kan de rechter, aan wie het in beginsel vrijstaat een deskundigenonderzoek te bevelen (artikel 173 Rv), ook als het gaat om de verkrijging van bewijs tegen de man, oordelen dat de inbreuk van een DNA-onderzoek op diens lichamelijke integriteit gerechtvaardigd is. Aldus HR 22-9-2000, NJ 2001, 647. Dat de man wellicht niet op een staatactie gerekend heeft, is afgewogen tegen de belangen van het kind van onvoldoende gewicht. Hij draagt nu eenmaal mede verantwoordelijkheid voor het bestaan van het kind. In dit verband verdient vermelding dat de staatactie van een in huwelijk geboren en erkend kind volgens artikel 210 niet aan enige verjaring is onderworpen.
7. Als rechtvaardiging van de uitsluiting van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap wordt wel aangevoerd dat een gedwongen vader geen goede vader kan zijn en dat na een gerechtelijke vaststelling erkenning door een niet-verwekker die wel als goede vader wil fungeren, onmogelijk wordt gemaakt. Dit soort overwegingen kan echter beter aan moeder

en kind worden overgelaten. Bovendien wint de gedachte veld dat een goede sociale vader niet per se verwantschapsrechtelijke betrekkingen met het kind hoeft te hebben. Hem deze toe te kennen is vaak disproportioneel.

8. Een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap zal wellicht zwaar vallen voor de echtgenote of de in huwelijk geboren kinderen van de verwekker – deze zal hen choqueren en wellicht financieel treffen – maar zulks geldt ook ten aanzien van de onderhoudsactie die onder het huidige recht reeds mogelijk is. Overigens wordt in artikel 207a van het ontwerp een erfrechtelijke verzachting gegeven indien de verwekker reeds is overleden.
9. Met het oog op de rechtszekerheid wordt in artikel 207a voorgesteld dat indien de man is overleden voor het verzoek, een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap in beginsel geen erfrechtelijke gevolgen heeft. De erfgenamen ten tijde van het overlijden hebben niet hoeven te rekenen op een extra erfgenaam bij versterf en de overleden verwekker kan geen testament meer maken. Voor het overige heeft het gerechtelijk vastgestelde vaderschap wel de gevolgen van het vaderschap (zie bij artikel 207 lid 1), mits nog mogelijk na overlijden, zoals toevoeging van een latere vermelding aan de geboorteakte van het kind, eventueel naamsgevolg en eventueel nationaliteitsgevolg. De regering meent niet dat de onderhavige bepaling in strijd is met enige verdragsbepaling. In dit verband is van belang dat de bestaande verdragen geen recht om te erven voortvloeit (vgl. *Marckx* § 50 en § 53). Van discriminatie is evenmin sprake aangezien kinderen van vaders die zijn overleden voor de indiening van het verzoek zich niet in een relevant vergelijkbare situatie bevinden ten opzichte van kinderen wier vader toen nog leefde.
10. De voorgestelde tekst komt overeen met de in Nederland geldende regeling, zoals tot stand gebracht bij wet van 24 december 1997, *Stb.* 772, maar met de volgende afwijkingen. In Nederland kan niet de raad voor de kindbescherming (te vergelijken met het Bureau voor Familierechtelijke Zaken in Suriname) een verzoek doen tot gerechtelijke vaststelling (vergelijk ten aanzien van het Bureau de voorgestelde tekst van artikel 207 lid 1, onderdeel c). In Nederland kan de moeder het verzoek doen totdat het kind 16 jaar is, in het onderhavige ontwerp is de leeftijdsgrens verlaagd naar 12 jaar (artikel 207 lid 1 onderdeel a [en c]). In Nederland is, als de identiteit van de verwekker bekend is, de moeder gebonden aan een vervaltermijn van vijf jaar na de geboorte; ook deze beperking is onnodig en disproportioneel geoordeeld in het onderhavige ontwerp. Voorts kent Nederland niet het voorgestelde artikel 207a (erfrechtelijke verzachting) en artikel 207b (mogelijkheid van latere ontkenning door het kind).

Artikel 207

Lid 1

1. Blijkens de aanhef kan ook na overlijden van de man het vaderschap nog worden bewezen en gerechtelijk vastgesteld. Denkbaar is dat pas na het overlijden het kind verneemt wie zijn verwekker is of behoefte voelt dat zijn geboorteakte wordt aangevuld. Verder heeft de vaststelling (mits tijdig verzocht) gevolgen voor de erfopvolging. Door de terugwerkende kracht van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap (zie lid 5) wordt het kind erfgenaam bij versterf. Wat deze erfopvolging betreft geeft echter het nieuwe artikel 207a – dat in Nederland ontbreekt – in het belang van de weduwe en de andere kinderen een verzachting.

2. Behalve van de verwekker, kan van de levensgezel van de moeder die heeft ingestemd met een daad die de verwekking tot gevolg kan hebben gehad, het vaderschap gerechtelijk worden vastgesteld. Heeft bijvoorbeeld deze levensgezel van de moeder, samen met haar, besloten tot kunstmatige inseminatie met het zaad van een donor (KID), dan zal in het algemeen wel op goede gronden erop mogen worden vertrouwd dat hij het kind zal erkennen (HR 3-4-1992, *NJ* 1993, 286). Gaat hij daartoe niet over, dan is gerechtelijke vaststelling van het vaderschap mogelijk. Artikel 207*b* voorziet echter in de mogelijkheid van een latere ontkenning van het vaderschap door het kind.
3. Ten aanzien van een donor is gerechtelijke vaststelling van het vaderschap niet mogelijk aangezien een donor geen ‘verwekker’ is. De wet onderscheidt het begrip ‘verwekker’ van het ruimere begrip ‘biologische vader’. ‘Verwekker’ is de man die met de moeder op natuurlijke wijze het kind heeft laten ontstaan. Een donor is ook niet onderhoudsplichtig, aangezien artikel 394 eveneens het begrip ‘verwekker’ gebruikt en niet het begrip ‘biologische vader’.
4. Het gerechtelijk vastgestelde vaderschap heeft in beginsel alle gevolgen van het vaderschap. De gerechtelijke vaststelling leidt tot toevoeging van een latere vermelding aan de geboorteakte van het kind (artikel 20 lid 1). Verder geldt de man als ‘vader’ en ‘ouder’ in het huwelijks-, jeugd- en erfrecht (de vader zal bijvoorbeeld een ondertoezichtstelling kunnen verzoeken) en ook in de wetgeving buiten het Burgerlijk Wetboek, zoals de belastingwetgeving.
5. Bevoegd tot een verzoek tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap zijn de moeder (onderdeel a), het kind (onderdeel b) en het Bureau voor Familierechtelijke Zaken (onderdeel c). De bevoegdheid is (mede in verband met de beschikbaarheid heden ten dage van DNA-tests) in beginsel niet beperkt in de tijd (behoudens de leeftijdsgrens van twaalf jaar van het kind in onderdeel *a* en *c*). Is het kind twaalf jaar of ouder, dan kan alleen het kind het verzoek doen. Gedurende de minderjarigheid (dus tot achttien jaar) zal het kind echter moeten worden vertegenwoordigd door een bijzondere curator; dit kan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken zijn (aldus artikel 212). De vertegenwoordigings-bevoegdheid van de bijzondere curator is in beginsel niet gebonden aan de eis van een zekere rijpheid van het kind (HR 31-10-2003, *NJ* 2004, 315). Ook vóór de geboorte van het kind lijkt in beginsel een verzoek mogelijk (artikel 2: ‘nasciturus pro iam nato habetur quotiens de commodo eius agitur’). Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken is in verband met de bescherming van het ‘private life’ van de moeder niet bevoegd het verzoek te doen tegen de wil van de moeder. Als de moeder zich niet uitspreekt bestaat de bevoegdheid wel en eveneens als de moeder tegenover het verzoek onverschillig staat; het Bureau voor Familierechtelijke Zaken dient pogingen te doen de moeder te horen. Het is wenselijk dat het Bureau voor Familierechtelijke Zaken beschikt over financiële middelen ter bekostiging van DNA-onderzoek (al is het maar bij wege van voorschot). Vaak zijn de moeder of de verwekker daartoe financieel niet in staat. De verwekker zelf komt in het rijtje niet voor, aangezien hij de mogelijkheid van erkenning heeft (artikel 203). Daarvoor is in beginsel de toestemming van de moeder vereist (artikel 204 lid 1 onderdeel *c*), maar deze toestemming kan worden vervangen door die van de rechter (artikel 204 lid 3).

Lid 2

1. In onderdeel a wordt vooropgesteld dat het hier enkel gaat om *vaderloze* kinderen; deze eis geldt ook bij erkenning (artikel 204 lid 1 onderdeel *g*). Is het kind in huwelijk geboren zonder dat de echtgenoot van zijn moeder zijn biologische vader is, is het kind erkend door een man die niet zijn biologische vader is of is het kind geadopteerd (mede) door een man, dan is een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap uitgesloten. Wel is denkbaar dat het bestaande juridische vaderschap eerst door het kind wordt aangetast – door ontkenning, vernietiging of herroeping – en dat *vervolgens* een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van de werkelijke vader wordt verzocht. Voor aantasting van het juridische vaderschap gelden echter termijnen, die mogelijk reeds al verstreken zijn (zie de artikelen 200 lid 6, 205 lid 4 en 231 lid 2: in elk geval tot de dertigjarige leeftijd van het kind), al bevat artikel 199a een veiligheidsklep voor het geval dat alle belanghebbenden wensen dat het kind ‘van vader wisselt’.
2. Ingevolge onderdeel b is een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap niet mogelijk indien tussen de moeder en de verwekker een huwelijksbeletsel op grond van nauwe verwantschap bestaat (verbod van ‘bloedschande’). Hetzelfde geldt met betrekking tot de erkenning (artikel 204 lid 1 onderdeel *a*). Hier is de openbare orde in het spel. Bovendien lijkt het niet in het belang van het kind indien wordt vastgesteld dat bijvoorbeeld zijn grootvader tevens zijn vader is. De ‘bloedschande’ is overigens geen belemmering voor een onderhoudsactie tegen de verwekker-familieelid (zie artikel 394) of voor de uitoefening van het recht om te weten van wie men afstamt (artikel 199b).
3. In onderdeel c is bepaald dat gewacht moet worden totdat de verwekker de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt; vgl. ten aanzien van erkenning artikel 204 lid 1 onderdeel *b*.

Lid 3

Dit betreft het geval dat het kind is overleden. Vergelijk de artikelen 201 lid 2 en 205 lid 2, tweede volzin.

Lid 4

De gerechtelijke vaststelling van het vaderschap werkt terug tot de geboorte, maar in verband met de rechtszekerheid zijn beperkingen aan de gevolgen gesteld. Deze beperkingen komen overeen met die van de artikelen 202 en 206, behoudens dat hier geen voorziening ter zake van de teruggave van kosten van verzorging en opvoeding of levensonderhoud en studie dan wel van hetgeen krachtens vruchtgenot is genoten, nodig is. Voor de laatste volzin van het onderhavige lid 4 vergelijk men artikel 3:45, leden 3 en 5. Zij verzacht de vermogensrechtelijke gevolgen van de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, aangezien in geen geval behoeft te worden teruggegeven wat intussen reeds *verbruikt of verteerd* is. Zie overigens ook hierna artikel 207a.

Artikel 207a

1. Indien het vaderschap van een reeds overleden verwekker gerechtelijk wordt vastgesteld, kan de erfopvolging van het nieuw erbij komende kind verstrekende gevolgen hebben zonder dat de man een redelijke gelegenheid heeft gehad testamentaire voorzieningen te treffen, rekening houdende met een nieuwe erfgenaam. Daarbij komt dat wellicht de nalatenschap al verdeeld is. Het meedelen van het ‘buitenkind’ kan een bijzondere hardheid betekenen voor de weduwe en de andere kinderen; denkbaar is dat vooral de weduwe heeft bijgedragen aan

de omvang van de huwelijksgemeenschap. Bovendien stuit het onder omstandigheden tegen de borst dat een kind wacht op het overlijden van zijn verwekker en vervolgens uit puur geldelijke motieven een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap verzoekt. Daarom bepaalt artikel 207a dat in deze situatie de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap geen erfrechtelijke gevolgen heeft.

2. Is het kind nog klein ten tijde van het overlijden van de verwekker, dan ligt het anders en moet het belang van het kind prevaleren. Men zie in dit verband de uitspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens in de zaak *Camp and Bourini v. the Netherlands*, van 3 oktober 2000, NJ 2001, 528. Hierin werd het oude Nederlandse systeem waarin brieven van wettiging geen terugwerkende kracht hadden, waardoor het kind niet kon erven van zijn overleden vader, in strijd geacht met het discriminatieverbod (voor Suriname: artikel 8 Grondwet, artikel 26 IVBPR).
3. Voorgesteld wordt daarom om alleen dan erfrechtelijke gevolgen te verbinden aan een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap die is verzocht na het overlijden van de man, als het kind ten tijde van het verzoek de vijfjarige leeftijd nog niet bereikt heeft. Het verzoek zal ingevolge artikel 207 lid 1, moeten zijn gedaan door moeder, het kind vertegenwoordigd door een bijzonder curator (artikel 212) of het Bureau voor Familierechtelijke Aangelegenheden.
4. Het voorstel is niet discriminatoir naar leeftijd aangezien voor het onderscheid een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat (zie hierboven). De grens van vijf jaar waarbinnen het verzoek tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap moet zijn gedaan wil dit erfrechtelijke gevolgen kunnen hebben als de verwekker is overleden, heeft het karakter van een vervaltermijn die de rechtszekerheid dient; de termijn van vijf jaar is niet disproportioneel kort. Overigens vloeit uit de Grondwet of de mensenrechtenverdragen geen recht om te erven voort (vgl. *Marckx* § 50 en § 53).
5. Het voorgestelde artikel betreft uitsluitend het geval dat de man is overleden. Is de man nog in leven, dan kan te allen tijde een gerechtelijke vaststelling met erfrechtelijk gevolg worden verzocht door het kind, ook al is dit al van vervegorderde leeftijd.

Artikel 207b

Deze bepaling kwam hierboven reeds aan de orde bij artikel 207 lid 1. Voor de latere ontkenning van het vaderschap door het kind geldt de vervaltermijn van artikel 200 lid 5 (in het normale geval: twaalf jaar na meerderjarigheid van het kind). Boek 1 BW gaat ervan uit dat alle kinderen wier juridische vader niet hun biologische vader is, de mogelijkheid moeten hebben om binnen een bepaalde termijn het juridisch vaderschap aan te tasten (artikelen 200 lid 1 onderdeel *b*, 205 lid 1 onderdeel *a* en 231 lid 1).

Artikel 208

De rechter die het vaderschap gerechtelijk vaststelt, kan gelijktijdig een onderhoudsbijdrage bepalen. In de regel zal de moeder rechthebbende zijn ten aanzien van de kosten van verzorging en opvoeding (vergelijk artikel 406).

Afdeling 5 Inroeping of betwisting van staat (artikel 209 tot en met 211)

Artikelen 209 tot en met 211

Wat betreft het bewijs van het bezit van staat is het gewone bewijsrecht van toepassing. Het kind zelf kan in de situatie dat het een staat overeenkomstig zijn geboorteakte heeft, wel zijn staat betwisten, bijvoorbeeld door aan te tonen dat een valse geboorteaangifte is gedaan.

Afdeling 6 De bijzondere curator (artikel 212)

Artikel 212

Voor het begrip belanghebbende zie artikel 798 van het nieuwe Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Treedt de vader of moeder op als verzoeker, dan is het kind belanghebbende. Een bijzondere curator kan ook worden benoemd ingevolge artikel 250; ten opzichte van deze bepaling fungeert artikel 212 als *lex specialis*. Voor alle duidelijkheid is uitdrukkelijk bepaald dat ook het Bureau voor Familierechtelijke Zaken tot bijzondere curator kan worden benoemd.

TITEL 12 (ADOPTIE)

Artikel 227

Belangrijk is dat naast de adoptie door een echtpaar de adoptie door één persoon wordt geïntroduceerd. Juist in Suriname lijkt behoefte aan het instituut eenpersoonsadoptie te bestaan. Tegen deze introductie bestaan geen dwingende bezwaren. De voor de hand liggende tegenwerping, namelijk dat het beter is voor een kind als het wordt verzorgd en opgevoed door een vader en een moeder, moge op zichzelf genomen niet onjuist zijn, maar zij snijdt toch in zoverre geen hout dat in de concrete situatie die betere optie niet steeds voorhanden is. Indien een pleegkind geruime tijd een stabiele opvoedingsrelatie heeft gehad met een vrouw of een man en de juridische bevestiging daarvan in het belang van het kind is, betekent het streven naar het 'betere', dat het 'goede' onmogelijk wordt gemaakt.

Artikel 228

1. In lid 1 onderdeel c, is het ten hoogste toegestane leeftijdsverschil van vijftig jaar vervallen. Wel zal een vergevorderde leeftijd van een adoptant of adoptanten als factor meewegen in het kader van de vraag of de adoptie in het kennelijk belang van het kind is.
2. Aan de tegenspraak der ouders als bedoeld in lid 1 onderdeel d, kan op de gronden genoemd in lid 2 voorbijgegaan. Het huidige zogenaamde suspensieve vetorecht is hiermee vervallen. Indien de omstandigheden, genoemd in lid 2, zich niet voordoen bestaat een absoluut vetorecht, behoudens dat dit niet mag worden misbruikt (artikel 3:13 in verbinding met artikel 3:15; HR 25-2-1994, NJ 1994, 437-438 en HR 20-5-1994, NJ 1994, 626). Onderscheid tussen gewone en stiefouderadoptie wordt in dit opzicht niet gemaakt. Wel houde men in het oog dat het aan de rechter blijft om te beoordelen of de adoptie in concreto in het kennelijk belang van het kind is. Indien de vader stelselmatig uit het gezin van moeder en kind is geweerd en daardoor de contacten tussen hem en het kind minimaal zijn geweest, kan er reden zijn om, ook al is strikt genomen aan de voorwaarde voldaan om voorbij te kunnen gaan aan zijn bezwaar (voorwaarde genoemd in onderdeel a), dat toch niet te doen. In het

bijzonder bij stiefouderadoptie dient zeer grote terughoudendheid te worden betracht bij het voorbijgaan aan de bezwaren van de niet met het gezag belaste gescheiden ouder. De gronden onder b en c van lid 2 corresponderen met die in artikel 269.

3. Aan de verwekker die zijn kind niet heeft erkend - en dus niet als 'ouder' geldt - komt geen vetorecht toe. Bij bestaan van 'family life' geldt hij echter wel als belanghebbende in de zin van artikel 798 van het nieuwe Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; vergelijk in dit verband het arrest van het Europese Hof voor de rechten van de mens van 26 mei 1994 in de zaak Keegan (NJ 1995, 247).
4. Anders dan in Nederland geldt geen minimale verzorgingsperiode. Wel is nodig dat de ouder of ouders die door de adoptie hun ouderschap zullen verliezen, niet of niet langer het gezag over het kind hebben. Bij stiefouderadoptie geldt evenwel dat de ouder met wie de adoptant gehuwd is, alleen het gezag heeft. Deze ouder zal immers door de adoptie niet het ouderschap verliezen.

Artikel 229

Dat de familierechtelijke betrekkingen worden vervangen geldt uiteraard niet onverkort bij stiefouderadoptie; men zie lid 3. Indien er omgang is met de oorspronkelijke ouders, kan de rechter bepalen dat deze wordt gecontinueerd. De stringente ontzeggingsmaatstaven van artikel 377a lid 3, zijn onder meer van overeenkomstige toepassing.

Artikel 230

Deze bepaling betreft de ingangsdag der gevolgen van adoptie.

Artikel 231

De herroeping van een adoptie is in zekere zin te vergelijken met de ontkenning van het door huwelijk ontstane vaderschap of de vernietiging van een erkenning. In alle drie gevallen is de juridische ouder niet de biologische ouder, hetgeen het kind grond geeft om het juridisch ouderschap aan te tasten onder zekere voorwaarden. Deze voorwaarden, waaronder de termijn, behoren in de drie gevallen op elkaar aan te sluiten. Daarom is in het onderhavige artikel, evenals in artikel 200 lid 6 en artikel 205 lid 4, aan het kind drie jaar de tijd gegeven, maar in elk geval tot de dertigjarige leeftijd, om het verzoek bij het gerecht in eerste aanleg in te dienen. Voor een redelijkheidstoets ten aanzien van de herroeping door de rechter lijkt geen plaats, evenmin als bij ontkenning van het vaderschap en vernietiging van een erkenning. In Nederland is artikel 231 ter gelegenheid van de herziening van het afstammings- en adoptierecht niet aangepast; wel is bij de wet van 14 mei 1998, Stb. 302 (in verband met het Haagse Adoptieverdrag) de herroepingstermijn op vijf jaar gesteld. Eerder had het Gerechtshof te Amsterdam op 6 november 1997 (NJB 1997, p. 1953) op grond van de strekking van artikel 231 lid 2 een herroeping mogelijk geacht ondanks overschrijding van de herroepingstermijn van drie jaar.

Artikel 232

Deze bepaling regelt de gevolgen van een herroeping. Deze heeft in verband met de aard van de adoptie geen terugwerking.

TITEL 13 (MINDERJARIGHEID)

Afdeling 1 (Algemene bepalingen)

1. De verlaging van de meerderjarigheidsgrens tot achttien jaar kwam reeds in het Algemeen deel van deze memorie van toelichting aan de orde (ad g). Daar is een overzicht gegeven van landen waar deze grens inmiddels is ingevoerd.
2. In artikel 234 wordt een meer eigentijdse omschrijving gegeven van de gevallen waarin een minderjarige toch handelingsbekwaam is. De handelingsbekwaamheid wordt gekoppeld aan de toestemming van de wettelijke vertegenwoordiger, waarbij evenwel deze toestemming onder bepaalde omstandigheden wordt verondersteld te zijn gegeven. Dit sluit beter aan bij de realiteit van het maatschappelijk leven. De minderjarige wordt geacht met toestemming van zijn wettelijk vertegenwoordiger te handelen - en dus ingevolge lid 1 handelingsbekwaam te zijn - indien het gaat om een rechtshandeling die gewoonlijk door minderjarigen van zijn leeftijd wordt verricht (lid 3). Het gaat om handelingen en transacties ten aanzien waarvan men ervaringsgewijs weet dan wel in het handelsverkeer de ongeschreven regel bestaat dat toestemming van ouders of voogd niet wordt gevraagd. Handelingsbekwaamheid bestaat niet indien blijkt van bezwaar van de wettelijk vertegenwoordiger, maar aannemelijk is dat de stelplicht en bewijslast te dien aanzien rust op de wettelijk vertegenwoordiger indien zelfstandig optreden van de minderjarige in het gegeven geval naar objectieve maatstaven maatschappelijk gebruikelijk is.

Afdeling 2 (Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken)

Hierin vinden geen ingrijpende wijzigingen plaats ten opzichte van het huidige recht.

Afdeling 3 (Registers betreffende het over minderjarigen uitgeoefende gezag)

Ook hierin zijn geen substantiële wijzigingen aangebracht.

TITEL 14 (HET GEZAG OVER MINDERJARIGE KINDEREN)

Afdeling 1 (Algemeen)

1. De term ouderlijk gezag vervangt de term ouderlijke macht en oudervoogdij. Het aan ouders toekomende gezag wordt altijd ouderlijk gezag genoemd. De term voogdij wordt gereserveerd voor het juridisch gezag dat toekomt aan een derde. Ouderlijk gezag kan tweehoofdig of eenhoofdig zijn; voogdij is altijd eenhoofdig.
2. Aan de inhoud en omvang van het gezag wordt een nadere - meer eigentijdse - invulling gegeven (artikel 245 lid 4 en 247). Tegenhanger is artikel 249 inzake de plichten van het kind. Het gaat hier om wederzijds respect tussen de leden van een gezin in het algemeen en de ouders en het kind in het bijzonder. Een en ander komt erop neer dat het kind beslissingen van

- zijn ouders die in overeenstemming met artikel 247 zijn genomen, dient op te volgen. Bij een conflict kan eventueel artikel 250 worden toegepast (zie hierna).
3. In artikel 247 lid 2 – dat ook toepasselijk is in geval van voogdij en pleegzorg (artikel 248) – is een verbod van geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling opgenomen, overigens zonder speciale sanctie. Kindermishandeling is vaak een uit de hand gelopen disciplinerende. Indien de wet als norm stelt dat bij de disciplinerende geen geweld wordt gebruikt, kan zulks wellicht een steentje bijdragen in de bestrijding van het grote kwaad van kindermishandeling.
  4. Bovendien is er een internationale tendens tot opnemings van een geweldsverboden. Het VN-Comité dat toezicht houdt op de naleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, heeft Nederland – maar niet valt in te zien waarom het ook niet voor andere landen zou gelden – geadviseerd: *‘explicitly prohibit corporal punishment in law throughout the State party and carry out public education campaigns about the negative consequences of ill-treatment of children, and promote positive, non-violent forms of discipline as an alternative to corporal punishment’* (CRC/C/15/ Add.227, 30 januari 2004, aanbeveling 44, onder d). Ook het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR), het onafhankelijke deskundigencomité dat toeziet op de naleving van het Europees Sociaal Handvest (ESH), heeft in haar beoordeling van de situatie in Nederland, aangegeven dat Nederland op dit moment niet voldoet aan artikel 17 ESH dat verplichtingen inzake de bescherming van kinderen bevat. Het ECSR wijst erop dat artikel 17 van het ESH een wettelijk verbod vereist op alle vormen van geweld tegen kinderen, zoals op school, in andere instellingen, thuis en elders. Tot slot kan gewezen worden op de aanbeveling van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa zoals deze op 23 april 2004 is aanvaard: Recommendation 1666 (2004) met als titel *‘Europe-wide ban on corporal punishment of children.’* Zie ook het *‘World Report on Violence against Children’* van P.S. Pinheiro, Independent Expert for the United Nations Secretary-General: *‘Study on Violence against Children’*, oktober 2006.

Bijzondere curator

1. Bij belangentegenstelling tussen de met het gezag belaste ouder en kind kan de rechter - na toetsing - een bijzondere curator benoemen (artikel 250). Het gaat hier blijkens de tekst van het artikel zowel om aangelegenheden betreffende de verzorging en opvoeding van het kind als betreffende diens vermogen. Onder de strijd der ‘belangen’ kunnen meningsverschillen (in het kader van rechtsposities van het kind) mede begrepen zijn (vgl. HR 10-4-1978, NJ 1981, 614 en HR 28-1-1994, NJ 1994, 687 inzake curatele). Men denke aan de wens van een minderjarige om gevaccineerd te worden, waaraan de ouders weigeren gevolg te geven. Tot het begrip verzorging en opvoeding worden ook gerekend aangelegenheden als scholing en arbeid, men denke aan een conflict over de te volgen voortgezette (vak)opleiding.
2. De al dan niet bestaande noodzaak van een dergelijke benoeming zal de rechter aan de betrokken belangen dienen te toetsen. Het moet gaan om belangentegenstellingen in substantiële zaken en het conflict dient een zekere ernst te hebben. De leeftijd van het kind kan hierbij mede een rol spelen. In sommige situaties geeft de wet zelf de ernst van de problematiek aan, zoals bij een ontkenning van het vaderschap door de man (artikel 199) en de vernietiging van een erkenning (artikel 226). Onder belanghebbende wordt verstaan degene op wiens rechten of verplichtingen de zaak rechtstreeks betrekking heeft. Niet voldoende is dat men zich betrokken voelt bij, sympathie opbrengt voor een zaak. De minderjarige hoort in elk geval tot de kring

belanghebbenden, zodat hij eveneens zelf het verzoek om benoeming kan doen. Op informeel verzoek van de minderjarige kan de benoeming ook ambtshalve door de rechter geschieden. Artikel 250 geldt ook indien het gezag door een voogd wordt uitgeoefend.

3. In de belangenstrijd vertegenwoordigt de bijzonder curator de minderjarige zowel in als buiten rechte. Wat dit laatste betreft, bedenke men dat blijkens de rechtspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens, in artikel 6 lid 1, van het EVRM voor een ieder - inclusief minderjarigen - een recht van toegang tot de rechter besloten is (EHRM 21-2-1975, NJ 1975, 462, § 36, zaak *Golder v. the United Kingdom*). Weliswaar is er ruimte voor 'implied limitations', onder andere ten aanzien van minderjarigen, maar deze mogen niet zodanig zijn dat 'the very essence of the right' wordt aangetast (zaak *Golder*, § 38-39; EHRM 24-10-1979, NJ 1980, 114, § 75), zaak *Winterwerp v. the Netherlands*). Voorts moeten deze beperkingen van het recht van toegang tot de rechter een legitiem doel dienen en er moet voldaan zijn aan het proportionaliteitsbeginsel (EHRM 28-5-1985, NJ 1991, 623, § 57, zaak *Ashingdane v. the United Kingdom*). Het is aannemelijk dat een stelsel waarin ten aanzien van minderjarigen wordt voorzien in de benoeming van een bijzonder curator, indien de rechter het conflict tussen de minderjarige en zijn ouders of voogd voldoende reëel acht, aan deze jurisprudentie voldoet.
4. Artikel 250 voorziet niet slechts in de mogelijkheid van een aparte procedure tot benoeming van een bijzonder curator. Ook als een procedure aanhangig is, bijvoorbeeld een echtscheidingsprocedure, kan een bijzondere curator worden benoemd om de belangen van het kind te behartigen.

Vervallen van de toeziende voogdij

Het instituut van de toeziende voogdij vervalt. De functie van de toeziende voogd is in de praktijk uiterst gering, maar de benoeming vormt wel vaak een afzonderlijk element in de echtscheidingsstrijd. Zijn wettelijke taak ligt voornamelijk op het vermogensrechtelijke vlak. In de regel beschikken minderjarigen niet over vermogen van enig belang. Is er wel vermogen, dan kan het door de rechter uitgeoefende toezicht voldoende worden geacht (artikelen 253k en 337 e.v.). Bovendien kan de rechter een bewindvoerder benoemen (artikelen 253k en 370). In geval van ontstentenis van degene die het gezag uitoefent, grijpt zo nodig het Bureau voor Familierechtelijke Zaken in. En indien de belangen van de gezagsdrager in strijd zijn met die van het kind, kan een bijzonder curator worden benoemd (artikel 250; zie hiervóór onder 2 tot en met 4). Het instituut toeziende voogdij lijkt voornamelijk emotionele betekenis te hebben. Via een wettelijk geregeld omgangs-, informatie en consultatierecht (zie bij titel 16) kan hieraan worden tegemoetgekomen. Voorts betekent het vervallen van de toeziende voogdij een zekere ontlasting van de rechterlijke macht.

Vervallen van de curator ventris.

Ook het instituut van de curator over de ongeboren vrucht (curator ventris) wordt afgeschaft. De zwangere vrouw kan na overlijden van haar echtgenoot in het algemeen zelf de belangen van het ongeboren kind behartigen.

Afdeling 2 (Ouderlijk gezag)

§ 1 (Het gezamenlijk gezag van ouders binnen en buiten huwelijk en het gezag van één ouder na scheiding)

In deze paragraaf is de op het EVRM gebaseerde rechtspraak van de Hoge Raad inzake het gezamenlijke ouderlijk gezag in de wet geïncorporeerd; zie het Algemeen deel van deze memorie van toelichting. Verwezen zij ook naar het voor Suriname geldende artikel 23 lid 4, IVBPR ('De Staten die partij zijn bij dit Verdrag nemen passende maatregelen ter verzekering van de gelijke rechten en verantwoordelijkheden van de echtgenoten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan. In geval van ontbinding van het huwelijk wordt voorzien in de noodzakelijke bescherming van eventuele kinderen') en artikel 16 lid 1 onder f Vrouwenverdrag ('De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie jegens de vrouw in alle aangelegenheden betreffende huwelijk en familiebetrekkingen uit te bannen, en verzekeren in het bijzonder, op basis van gelijkheid van de man en de vrouw: ... f. dezelfde rechten en verantwoordelijkheden met betrekking tot gezag over en de adoptie van kinderen, of soortgelijke instellingen waar deze begrippen in de nationale wet bestaan; in alle gevallen staat het belang van de kinderen voorop').

Gezamenlijk gezag tijdens huwelijk

Gedurende hun huwelijk oefenen de ouders het gezag gezamenlijk uit over hun wettige kinderen (artikel 251 lid 1) Geschillen tussen de ouders kunnen aan de rechter worden voorgelegd (artikel 253a); niet langer is de wil van de vader beslissend.

Gezamenlijk gezag na scheiding

1. In de voormalige Nederlandse Antillen en in Aruba is bij de invoering van Boek 1 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek in 2001 ervoor gekozen na echtscheiding het gezamenlijke gezag der ouders over hun minderjarige kinderen in beginsel niet van rechtswege te laten doorlopen, zoals in Nederland (sedert de wet van 30 oktober 1997, Stb. 506). Voor gezamenlijk gezag na echtscheiding is ingevolge het huidige artikel 1:251 lid 1, BWNA een beschikking van de rechter nodig na een eensluidend verzoek der ouders; zie M.F. Murray e.a. (red.), *De Parlementaire Geschiedenis van het Nederlands Antilliaanse (nieuw) Burgerlijk Wetboek*, 2005, p. 109.
2. Op 28 maart 2008 (NJ 2008, 189) heeft de Hoge Raad echter geoordeeld dat dit systeem strijd oplevert met de artikelen 6 en 8 van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). De Hoge Raad overwoog: ' 3.5. In zijn beschikking van 27 mei 2005, nr. R04/088, NJ 2005, 485, heeft de Hoge Raad aangaande een soortgelijke beperking die ligt besloten in art. 1:252 en 253c lid 1 BW overwogen dat de vader aan art. 8 lid 1 EVRM een aanspraak op bescherming van zijn recht op 'the exercise of parental rights' ontleent, welk recht tevens is te beschouwen als een burgerlijk recht in de zin van art. 6 lid 1 EVRM, zodat dit artikellid de vader eveneens het recht op toegang tot de rechter garandeert ter vaststelling van dat recht; voor de in art. 1:252 BW besloten liggende beperking van dat recht op toegang tot de rechter doordat het gezamenlijk gezag slechts door beide ouders kan worden verzocht, bestaat onvoldoende grond; de vader moet ten minste aan de rechter de vraag kunnen voorleggen of grond bestaat

tot wijziging van het eenhoofdig gezag van de moeder in gezamenlijk gezag. In zijn beschikking van 15 februari 2008, nr. R07/047, NJ 2008, 107, betreffende het bepaalde in art. 1:253o lid 1, laatste volzin, BW, heeft de Hoge Raad vervolgens geoordeeld dat het aan art. 8 lid 1 EVRM ontleende recht van de niet met het ouderlijk gezag belaste ouder op 'the exercise of parental rights' zich niet slechts verzet tegen de bepaling dat het gezamenlijk gezag slechts door beide ouders kan worden verzocht, maar evenzeer tegen de daaraan ten grondslag liggende regel van materieel recht dat gezamenlijk gezag slechts kan worden toegekend indien beide ouders daarmee instemmen. In overeenstemming met hetgeen in voornoemde beschikkingen is geoordeeld, moet art. 1:251 lid 2 BWNA aldus worden uitgelegd dat aan toewijzing van een verzoek om na echtscheiding gezamenlijk belast te blijven met de uitoefening van het gezag niet in de weg staat dat het verzoek slechts door een der ouders gedaan is.'

3. Het onderhavige ontwerp kiest een andere weg. Het kiest ervoor het Nederlandse recht te volgen, waarbij tevens rekening is gehouden met het Nederlandse ontwerpwet *bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding*, Kamerstukken 30 145 en het Nederlandse ontwerp-*Wijziging van enige bepalingen van Boek 1 met betrekking tot ... het verkrijgen van gezamenlijk gezag*, Kamerstukken 29 353). Bepaald wordt dat na scheiding de ouders in beginsel het gezag blijven uitoefenen (artikel 251 lid 2). Slechts bij uitzondering belast de rechter een der ouders met het gezag (artikel 251a lid 1). Nadat een der ouders met het gezag belast is, kan later, als de situatie veranderd is, de andere ouder alsnog gezamenlijk gezag verzoeken (artikel 253o). Ook buiten huwelijk kan gezamenlijk gezag op eensluidend verzoek (van de vader) worden verzocht (artikel 253c).
4. Gezamenlijk gezag heeft als voordeel dat beide ouders beter op hun verantwoordelijkheid jegens het kind kunnen worden aangesproken. Bovendien wordt de inmenging bij scheiding in het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven door de overheid zo beperkt mogelijk gehouden. De ervaringen in Nederland sedert 1998 zijn gunstig. Ook positief te waarderen is dat het verschil met ongehuwde ouders die in het gezag register de aantekening van gezamenlijk gezag als bedoeld in artikel 252 hebben gedaan en nadien uit elkaar gaan, wordt verkleind.
5. Het systeem dat gescheiden ouders in beginsel gezamenlijk het gezag blijven uitoefenen heeft overigens een hoog Caraïbisch gehalte. Blijkens inlichtingen gegeven door mr. Bob Wit, rechter in het *Caribbean Court of Justice* en in het verleden lid van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba bestaat in het merendeel van de Caricom-landen sinds de jaren 70/80 de zogeheten 'joint custody'. Dit is thans het uitgangspunt. Partijen kunnen ook afspreken dat slechts een van de ouders custody krijgt. De rechter zal afspraken van de ouders op dit stuk vrijwel zonder uitzondering honoreren. De rechter kan echter ook tegen de wil van beide ouders of van een van hen 'custody' aan een van de ouders (of aan beide) geven. In alle gevallen geldt als enig criterium 'the best interest of the child'; er zijn geen andere bepalingen die de beleidsruimte van de rechter beperken.

Gezag van een ouder na scheiding

1. Bij uitzondering kan na scheiding een der ouders met het gezag worden belast. Voor eenhoofdig gezag na scheiding is ingevolge artikel 251a lid 1, een verzoek aan de rechter nodig. Het enkele feit dat een van de ouders zulks wenst, is onvoldoende grond is om het

gezag aan een der ouders toe te kennen (HR 10 september 1999, NJ 2000, 20). Indien de ouders, ieder voor zich, verzoeken alléén met het gezag belast te worden, maar geen van beiden kan aannemelijk maken dat het belang van het kind daarmee gediend is, loopt het gezamenlijk gezag door (HR 15 december 2000, NJ 2001, 123; vgl. ook HR 28 maart 2003, NJ 2003, 359). Het ontbreken van een goede communicatie tussen de ouders, in het bijzonder in de periode waarin de echtscheiding en de daarmee verband houdende kwesties nog niet zijn afgewikkeld, brengt niet zonder meer mee dat in het belang van het kind het ouderlijk gezag aan een van de ouders moet worden toegekend (HR 10 september 1999, NJ 2000, 20, voornoemd); de problemen tussen de vader en de moeder moeten zodanig ernstig zijn dat een onaanvaardbaar risico is dat het kind klem of verloren raakt tussen de ouders indien zij het ouderlijk gezag gezamenlijk zouden uitoefenen en dat niet te verwachten is dat hierin binnen afzienbare tijd voldoende verbetering komt (HR 18 maart 2005, R04/047HR). Dit zogenaamde klem-criterium is neergelegd in lid 1 onderdeel a.

2. Lid 4 van artikel 251a introduceert – vergelijk ook artikel 1:377g inzake het omgangs-, consultatie- en informatierecht – een informele rechtsgang voor het kind. De rechter kan de gezagsbeslissing ambtshalve nemen indien hem blijkt dat het kind van twaalf jaar of ouder – die het met het voornemen van de ouders het gezamenlijk gezag te laten doorlopen niet eens is – daarop prijs stelt. Hetzelfde geldt indien het kind nog geen twaalf jaar oud is, maar in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen. Dit lid kan overigens in beginsel ook toepasselijk zijn buiten de scheidingsprocedure (HR 4 april 2008, R07/119HR).
3. De beslissing waarbij een der ouders alleen met het gezag is belast, kan eventueel nadien worden gewijzigd (artikel 1:253o; vgl. HR 11 april 2008, R07/082HR). Het verzoek om alsnog gezamenlijk gezag te krijgen ook door één ouder worden gedaan.

Gezamenlijk gezag van nimmer met elkaar gehuwd geweest zijnde ouders.

1. De ouders van een buiten huwelijk geboren erkend kind oefenen het ouderlijk gezag gezamenlijk uit na aantekening daarvan op hun beider verzoek in het gezag register (artikel 252). Deze mogelijkheid is eveneens door de Hoge Raad mogelijk gemaakt, echter via rechterlijke tussenkomst (HR 21-3-1986, NJ 1986, 585-588). Gekozen is in artikel 252 voor verkrijging van het gezamenlijke gezag buiten de rechter om, naar analogie van de huidige verkrijging van gezamenlijk gezag door wettiging. Er is alleen reden voor rechterlijke inmenging in het belang van het kind als bijzondere omstandigheden daartoe nopen, zoals in de situatie dat de ouders voor de tweede keer het gezamenlijk gezag wensen. Artikel 252 lid 1, verlangt daarom dat de ouders nimmer het gezag gezamenlijk hebben uitgeoefend. Indien eenmaal een door de ouders verzochte aantekening is doorgehaald op last van de rechter, is gezamenlijke gezagsuitoefening alleen mogelijk krachtens rechterlijke beslissing (artikel 253o), tenzij de ouders met elkaar huwen.
2. Beide ouders moeten de gezamenlijke gezagsuitoefening wensen, maar niet nodig is dat zij samenwonen of samenleven. Voorwaarde is dat een der ouders op het tijdstip van het verzoek om aantekening het gezag heeft (artikel 252 lid 2, onderdelen c en d). Is een der ouders ontheven of ontzet dan is gezamenlijke gezagsuitoefening evenmin mogelijk (lid 2 onderdeel b); in dat geval zal eerst een verzoek tot herstel in het gezag moeten worden gedaan (artikel 277 lid 1). De eis dat beide ouders in familierechtelijke betrekking staan tot het kind - met andere woorden dat het gaat om een moeder en een vader die het kind heeft erkend - komt niet

in strijd met artikel 8 van het EVRM (HR 24-2-1989, NJ 1989, 741-742). Geschillen tussen de ouders omtrent de uitoefening van het ouderlijk gezag kunnen ingevolge artikel 253a aan de rechter worden voorgelegd.

3. Het gezamenlijk gezag kan op verzoek worden beëindigd; alsdan bepaalt de rechter aan wie der ouders voortaan het gezag alleen toekomt (artikel 253n, leden 1 en 2). Voor de gezagswijziging is rechterlijke bemoeiing voorgeschreven, ook al is het gezamenlijk gezag zonder rechterlijke interventie ontstaan (artikel 252). Uiteraard komt in dit geval de tweede grond voor wijziging (onjuiste of onvolledige gegevens bij het nemen van de beslissing) niet voor toepassing in aanmerking.

Conflicten tussen de ouders die gezamenlijk het gezag uitoefenen

Artikel 253a betreft gezamenlijke gezagsuitoefening tijdens huwelijk (artikel 251 lid 1), na scheiding (artikel 251 lid 2) en indien er nimmer een huwelijk is geweest (artikel 252). In dit artikel wordt het huidige artikel 471h, ten aanzien van omgang bij gezamenlijk gezag, geïncorporeerd. Een eventuele ontzegging van omgang kan slechts tijdelijk zijn (vgl. HR 31 maart 2006, NJ 2006, 392). Men zie lid 2, dat overigens ruimer is dan het huidige artikel 1:377h. Ook de na scheiding belangrijke beslissing omtrent het hoofdverblijf van het kind (bij de vader of bij de moeder) wordt erdoor bestreken. Onder meer de regeling van artikel 1:377g inzake de informele rechtsingang van het kind wordt van overeenkomstige toepassing verklaard (lid 3). Zo nodig kan de rechter, zelfs ambtshalve, een dwangmiddel opleggen en bevelen dat de beschikking met de sterke arm kan worden ten uitvoer gelegd (lid 4). De rechter moet het verzoek binnen zes weken behandelen (lid 5).

§ 2 (Het gezag van één ouder anders dan na scheiding)

1. In paragraaf worden geen wijzigingen van betekenis aangebracht ten opzichte van het huidige recht, behoudens wat betreft een eventueel gezamenlijk gezag, de terminologie (een ouder heeft nimmer de voogdij) en de testamentaire voogdij.
2. De moeder heeft van rechtswege het gezag over een buiten huwelijk geboren kind (artikel 253b), maar de vader – voorwaarde is wel dat hij het kind erkend heeft (HR 12 juni 1987, NJ 1989, 98 en HR 9 oktober 1992, NJ 1992, 789) – kan vragen om het eenhoofdige of gezamenlijke gezag (artikel 253c). Zowel de moeder als de vader kan (eenzijdig) verzoeken om gezamenlijk gezag; het gaat hier om de situatie dat de ouders het over dat gezamenlijk gezag niet eens zijn, want zijn zij het eens, dan staat de eenvoudiger weg van artikel 252 open (aantekening in het gezagsregister). De in artikel 253c lid 2, opgenomen criteria voor afwijzing van een verzoek om gezamenlijk gezag (lid 2) zijn ontleend aan artikel 251a lid 1, betreffende de scheidingssituatie.
3. Indien na overlijden van een ouder een voogd is benoemd, kan de rechter deze beslissing te allen tijde in die voege wijzigen dat de overlevende ouder, mits daartoe bevoegd, alsnog met het gezag wordt belast (artikel 253h lid 1). Hij gaat hiertoe slechts over op verzoek van de langstlevende ouder, en niet dan op grond dat nadien de omstandigheden zijn gewijzigd, of dat bij het nemen van de beslissing van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan (artikel 253h lid 2). Dit geldt eveneens indien een door de overleden ouder benoemde testamentaire voogd inmiddels is opgetreden en het verzoek van de overlevende ouder later dan een jaar na het

begin van de voogdij is gedaan. Wordt het verzoek binnen een jaar gedaan, dan wordt het slechts afgewezen indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de kinderen zouden worden verwaarloosd (artikel 253h lid 3). De overlevende ouder behoudt dus gedurende een jaar na het begin van de testamentaire voogdij zijn voorkeurspositie.

§ 3 (Het bewind van ouders)

1. Hoofddregel bij gezamenlijk gezag is het gezamenlijke bewind en de gezamenlijke vertegenwoordiging. De regel dat het bewind in beginsel aan de vader toekomt, is afgeschaft. Om praktische redenen is de mogelijkheid geopend dat, ondanks het gezamenlijk gezag, een ouder alleen tot het bewind en de vertegenwoordiging bevoegd is, mits niet van bezwaren van de andere ouder is gebleken (artikel 253i lid 1, slot). De geschillenregeling is die van artikel 253a. Indien toestemming of machtiging moet worden gevraagd aan de rechter voor een optreden in rechte of een rechtshandeling, dan kan deze, indien van bezwaren van de andere ouder blijkt, het geschil tussen de ouders beslechten. Dat een ouder die alleen het gezag uitoefent, ook alleen het bewind voert en alleen het kind vertegenwoordigt (artikel 253i lid 3) spreekt voor zich. Voor mogelijke afwijkingen, zie hierna.
2. Indien de rechter het gezag aan een der ouders opdraagt, kan hij, indien de ouders dat beiden wensen, bepalen dat het bewind over het vermogen van het kind door de andere ouder zal worden gevoerd (artikel 253i lid 4, onderdeel a). Het bestaande recht kent deze mogelijkheid bij scheiding van tafel en bed. Thans vindt dus een uitbreiding plaats. In het geval dat het kind een vermogen heeft van substantiële omvang, kan er behoefte zijn aan financiële deskundigheid die mogelijk meer bij de niet met het gezag belaste ouder aanwezig is. Het gezag betreffende de persoon blijft bij de met het gezag belaste ouder. Voorwaarde is dat de ouders het over deze splitsing eens zijn.
3. Het vruchtgenot betreft enkel het vermogen van het kind, niet diens inkomen uit arbeid. Wel is het inwonende kind dat anders dan incidenteel inkomen uit arbeid geniet, verplicht om naar draagkracht kostgeld te betalen (artikel 253l). De betaling van kostgeld sluit meer aan bij de praktijk. Hierover zullen afspraken worden gemaakt tussen ouder en kind. De hoogte van het kostgeld is gerelateerd aan de hoogte van het inkomen van het kind. Factoren waarmee verder rekening moet worden gehouden zijn de totale kosten van de huishouding van het gezin, de eventuele geldelijke inbreng van andere gezinsleden en de financiële stand van de ouders. Wat betreft incidentele inkomsten uit arbeid bestaat er dus in het geheel geen aanspraak.

Afdeling 3 (Gemeenschappelijke bepalingen betreffende de gezagsuitoefening door de ouders en de gezagsuitoefening door een van hen)

1. Vermeldenswaard uit deze afdeling is het blokkaderecht van pleegouders (artikel 253s). Indien een kind met instemming van zijn ouders die het gezag over hem uitoefenen, gedurende ten minste een jaar door een of meer anderen als behorende tot het gezin is verzorgd en opgevoed, kunnen de ouders slechts met toestemming van degenen die de verzorging en opvoeding op zich hebben genomen, wijziging in het verblijf van het kind brengen (artikel 253s lid 1). Onder de term 'gezin' moet niet slechts worden verstaan het gezin van een echtpaar. Artikel 253s is beperkt tot de situatie waarin van ouderlijk gezag sprake is; in geval van voogdij geldt artikel

336a. Dat het gezag door één ouder wordt uitgeoefend staat aan de toepasselijkheid niet in de weg.

2. Geeft de pleegouder geen toestemming aan de ouder tot wijziging in het verblijf van het kind, dan kunnen de ouders aan de rechter vervangende toestemming vragen. Dit verzoek wordt slechts afgewezen indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd (artikel 253s lid 2). Dit criterium drukt uit dat de primaire bevoegdheid bij de ouders ligt, maar laat de rechter ruimte de nodige aandacht te geven aan het belang van het kind. Een afwijzing van het verzoek van de ouders geldt zes maanden, tenzij binnen die termijn een verzoek tot ondertoezichtstelling, ontheffing of ontzetting aanhangig is gemaakt (artikel 253s lid 3); vgl. ook artikel 254 lid 2, ten aanzien van ondertoezichtstelling, artikel 267 lid 2 (in verbinding met artikel 268 lid 2 onderdeel d) ten aanzien van ontheffing en artikel 270 lid 2 (in verbinding met artikel 269 lid 1 onderdeel e) ten aanzien van ontzetting.
3. Artikel 253o lid 2, bevat een praktische bevoegdheidsregel die overeenstemt met het Haagse Kinderbeschermingsverdrag (Trb. 1963, 29 en 1968, 101).

Afdeling 4 (Ondertoezichtstelling van kinderen)

1. Hierin zijn slechts enkele wijzigingen aangebracht ten opzichte van het huidige recht. Ook aan pleegouders is de bevoegdheid gegeven een ondertoezichtstelling te verzoeken (artikel 254 lid 2). Deze uitbreiding vloeit voort uit de beschikking van de Hoge Raad van 10-3-1989, NJ 1990, 24, waarin de Hoge Raad oordeelde dat deze bevoegdheid aan pleegouders toekomt met het oog op de bescherming van hun, in artikel 8 van het EVRM beschermde, gezinsleven met het kind.
2. In artikel 263 lid 1, wordt een pleeggezinplaatsing vooropgesteld. Dat daaraan de voorkeur moet worden gegeven kan worden afgeleid uit artikel 20 lid 3, van het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind, luidende: *‘Such care could include, inter alia, foster placement, kafalah of Islamic law, adoption or if necessary placement in suitable institutions for the care of children.’*
3. In artikel 263 lid 4, wordt voor een plaatsing in een gesloten setting een speciale voorziening getroffen. Hier is sprake van vrijheidsbeneming, waarvoor bijzondere waarborgen (welke ingevolge artikel 305 lid 3, ook van toepassing zijn in geval van voogdij van een rechtspersoon) behoren te gelden. Een uitdrukkelijk daartoe strekkende machtiging van de kantonrechter is nodig. De maatregel moet geboden zijn wegens ernstige gedragsproblemen van de minderjarige. Voorzien wordt in bijstand van een advocaat (ook in hoger beroep); vgl. EHRM 29-2-1988, *Bouamar*, Series A, vol 129, NJCM 1988, p. 231 en artikel 37, onderdeel d, van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, luidende: *‘Every child deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before a court or other competent, independent and impartial authority, and to a prompt decision on any such action.’*
4. In artikel 255 lid 1, en 263 lid 2, is na ‘godsdienstige gezindheid’ toegevoegd: ‘en levensovertuiging’.
5. Ten slotte is in de artikelen 263a en 263b het omgangsrecht van de ouders geregeld in geval van een uithuisplaatsing van het kind. Artikel 377a is immers bij een ondertoezichtstelling niet toepasselijk, omdat het gezag niet wordt ontnomen, maar enkel wordt beperkt.

6. In Nederland is met ingang van 1 november 1995 een nieuwe regeling van de ondertoezichtstelling ingevoerd. Daarin is de rechtspraak en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregel gescheiden. De (kinder)rechter mist in de nieuwe regeling de leiding over het door de gezinsvoogd uit te oefenen toezicht (vgl. artikel 255 lid 1, van het onderhavige ontwerp). Evenmin is de rechter in Nederland langer bevoegd om ambtshalve beslissingen te nemen. De rechter kan slechts verzoeken toe- of afwijzen en (schriftelijke) beslissingen van de gezinsvoogdij-instelling toetsen en eventueel tenietdoen. Een eigen beslissing kan hij niet daarvoor in de plaats stellen. Dit nieuwe systeem hangt onder meer ermee samen dat in Nederland de vertrouwenspersoon die als gezinsvoogd het toezicht uitoefende, in de loop der tijd is vervangen door professioneel geschoolde maatschappelijk werkers die werken onder supervisie van grote organisaties, de gezinsvoogdijinstellingen. Op de totstandkoming van de (schriftelijke) beslissingen van de voogdij-instellingen is de recente Nederlandse Algemene wet bestuursrecht van toepassing. In verband met dit nieuwe stelsel zal overigens worden gepoogd verbetering te brengen in de toerusting van de gezinsvoogdijinstellingen met voldoende deskundigheid en personeel. Bevorderd wordt de aanstelling van stafmedewerkers uit relevante gedragswetenschappelijke disciplines. De opleidingscategorieën waaruit gezinsvoogden worden gerekruteerd zullen worden verbreed. Tevens zal de beloningsstructuur der medewerkers opnieuw worden bezien. In het onderhavige ontwerp wordt dit nieuwe Nederlandse stelsel - met de organisatorische wijzigingen die dit meebrengt - niet gevolgd. Of het ook in Suriname verantwoord is om de rechter de leiding over het toezicht te ontnemen, vergt nader onderzoek waarvoor het onderhavige project niet de juiste gelegenheid biedt. Men bedenke overigens wel dat waar het wenselijk is dat de rechter afstand neemt, de huidige regeling daarvoor ruimte laat. Anders gezegd, de rechter heeft voldoende vrijheid om onwenselijke vermengingen van zijn rechtsprekende en leidinggevende taak tegen te gaan.

Afdeling 5 (Ontheffing en ontzetting van het ouderlijk gezag)

Ook hier vinden geen belangrijke wijzigingen plaats. De bepalingen zijn afgestemd op de afdelingen 1 tot en met 3; zo vervalt de term 'ouderlijke macht' en heeft de term voogdij niet meer op ouders betrekking heeft.

Afdeling 6 (Voogdij)

1. Ook hier houden de wijzigingen vooral verband met het nieuwe stelsel, waarin een ouder nimmer de voogdij kan uitoefenen. Zo is de materie van de oude afdeling inzake de 'Voogdij van de vader of de moeder' overgebracht naar de afdeling inzake het ouderlijk gezag (artikelen 253b tot en met 253h). Door het verdwijnen van de ouder-voogdij kon ook de ontheffing van de voogdij en het herstel van de ontzette of ontheven oudervoogd vervallen. Thans wordt expliciet bepaald dat een ontzette voogd niet in het gezag over de desbetreffende minderjarige kan worden hersteld (artikel 335).
2. Zoals hiervóór al is toegelicht is het instituut van de toeziende voogdij komen te vervallen (zie bij afdeling 1); in geval van een belangenconflict tussen voogd en kind kan eventueel een bijzonder curator worden benoemd om het kind te vertegenwoordigen (artikel 250; toegelicht bij afdeling 1). Ook de zgn. curator ventris is verdwenen (zie ook afdeling 1).

TITEL 15 (OMGANG, INFORMATIE EN RAADPLEGING)

Algemeen

1. Deze titel komt overeen met de recente *Regeling omgangsrecht* (SB 2002, no. 100: artikelen 471a tot en met 471i bestaand BW), behoudens dat, ter vermijding van discriminatie, in artikel 377a ouders en andere personen die in een nauwe persoonlijke betrekking staan tot het kind gelijk worden behandeld. Men denke hierbij vooral aan de verwekker met ‘family life’. Het moet niet zo zijn dat aan een verwekker die jarenlang voor het kind heeft gezorgd (en het wellicht niet mocht erkennen van de moeder) de omgang gemakkelijker kan worden ontzegd, dan aan een familierechtelijke vader die reeds vóór de geboorte is vertrokken (en zelfs mogelijk het kind niet heeft verwekt). Vgl. in dit verband de uitspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens in de zaak *Sahin* (EHRM 11-10-2001, NJ 2002, 417 en in diezelfde zaak EHRM 8-7-2003 [Grote Kamer], NJ 2004, 136).
2. Doordat artikel 377a ten opzichte van het huidige artikel 471a BW is verruimd, kan de inhoud van het huidige artikel 471f BW vervallen. De inhoud van het huidige artikel 471h BW kan vervallen in verband met het nieuwe artikel 253a.

Artikel 377a (Omgangsrecht van het kind en een niet met het gezag belaste ouder e.a.)

1. Het kind zelf heeft recht op omgang met zijn ouders (artikel 377a lid 1, eerste volzin); men zie artikel 9 lid 3, van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, luidende: ‘States Parties shall respect the right of the child who is separated from one or both parents to maintain personal relations and direct contact with both parents on a regular basis, except if it is contrary to the child's best interests.’
2. De *ouder* heeft recht op omgang met het kind (artikel 377a lid 1, tweede volzin). Hetzelfde geldt voor de biologische vader die het kind niet erkend heeft maar wel ‘family life’ heeft met het kind en anderen als grootouders, broers en zusters, voormalige pleegouders met ‘family life’; zie hierboven onder Algemeen bij deze titel en ook hierna. De in artikel 377a neergelegde regeling is wat betreft gehuwde ouders niet beperkt tot de scheidingssituatie. Vooral valt hier uiteraard te denken aan de niet met het gezag belaste ouder, dus de gehuwde ouder die na scheiding noch het gezamenlijk gezag heeft behouden noch het eenhoofdig gezag heeft verkregen, alsmede aan de man die het kind heeft erkend zonder vervolgens met de moeder het gezamenlijk gezag te verkrijgen of (in plaats van de moeder) met het eenhoofdig gezag te zijn belast. Verder kan worden gedacht aan onbevoegdheid van een ouder tot het gezag (artikel 246) en aan ontheffing of ontzetting van het gezag (artikelen 266 e.v.). Bij een ondertoezichtstelling blijft de ouder het gezag uitoefenen, zodat artikel 377a niet van toepassing is; zie wel de artikelen 263a en 263b. Uit de jurisprudentie van het Europese Hof voor de rechten van de mens blijkt dat het in artikel 8 van het EVRM bedoelde ‘family life’ niet eindigt door een kindbeschermingsmaatregel. Vanzelfsprekend zullen de problemen die tot de maatregel geleid hebben, hun invloed doen gelden op de beslissing op welke wijze het omgangsrecht moet worden geconcretiseerd of zelfs dat in het concrete geval het belang van het kind met zich brengt dat daar geen ruimte voor is.
3. De term ‘degene die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind’ kan ook betrekking hebben op heel verschillende categorieën personen (zie hierna). Bij de vaststelling van de aard en omvang van de te regelen omgang is het belang van het kind doorslaggevend,

waarbij, afhankelijk van de individuele omstandigheden, een omgangsregeling ten behoeve van de verwekker wellicht anders zal zijn (in frequentie en duur) dan een omgangsregeling ten behoeve van de grootouders. In navolging van het BW van Aruba is toegevoegd: of in zijn privéleven wordt geraakt. Uit recente rechtspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens blijkt dat een verwekker die geen ‘family life’ heeft met een kind op grond van zijn recht op respect van ‘private life’ aanspraak erop kan maken dat de rechter onderzoekt of omgang in het belang van het kind is. Men zie onder meer EHRM 15 december 2011, appl. No. 17080/07, *Schneider v. Germany*. Weliswaar is Suriname niet aangesloten bij het EVRM, de daarop gebaseerde rechtspraak kan wel wenselijke inspiratie verschaffen.

4. Met de term ‘nauwe persoonlijke betrekking’ is niet iets anders bedoeld dan de verdragsrechtelijke term ‘family life’. Een van rechtswege bij de geboorte ontstane of na de geboorte opgebouwde nauwe persoonlijke betrekking kan door latere gebeurtenissen verloren gaan. Aannemelijk is dat hoe hechter de betrekking, hoe zwaardere eisen aan de verbreking moeten worden gesteld.
5. Wat betreft de andere personen dan ‘ouders’ moet, zoals gezegd, in de eerste plaats worden gedacht aan de *verwekker of zaaddonor* (samenvallend onder de categorie ‘biologische vader’). Voorts komen in beginsel in aanmerking *familieleden*. Ook voor de ontvankelijkheid van grootouders zijn concrete omstandigheden nodig. Een samenwonen met het kleinkind is evenwel een te zware eis (HR 15-5-1987, NJ 1988, 654, gehandhaafd in HR 25-6-1993, NJ 1993, 62). Het spreekt vanzelf dat de concrete omstandigheden waarom het hier gaat, moeilijk anders dan na de geboorte zullen hebben plaats gevonden, zodat de grootouders voor het ontstaan van een nauwe persoonlijke betrekking afhankelijk zullen zijn van degene die het gezag uitoefent. Over de niet-ontvankelijkheid van een tante in haar verzoek om een omgangsregeling, zie HR 2-10-1992, NJ 1992, 768. In het bijzonder kan nog worden gedacht aan broers en zusters die van elkaar gescheiden zijn; zie Rb. Breda 30-5-1991, NJ 1992, 451.
6. Ook moet worden gedacht aan een *sociale* ouder. Door feitelijke (mede)verzorging door een huwelijkse of buitenhuwelijkse levenspartner van de ouder die het gezag heeft of door pleegouders kan een nauwe persoonlijke betrekking ontstaan. Uit de jurisprudentie zijn bekend: leden van een woongroep (HR 20-11-1987, NJ 1988, 281), de ex-vriendin van de moeder (HR 5-12-1986, NJ 1987, 957) en ex-vriend van de moeder (HR 23-6-1995, NJ 1996, 17). Uit deze laatste uitspraak blijkt dat hier strenge eisen gelden. De man had ruim zes jaar een Latrelatie gehad met de moeder van het kind en na de verbreking daarvan was met de moeder een omgangsregeling overeengekomen. Desalniettemin werd geen nauwe persoonlijke betrekking aangenomen, waarbij overigens meespeelde dat het kind de vervulling van de ouderrol door de ‘sociale vader’ niet als positief had beleefd.
7. *Ontzeggingsgronden*. Artikel 377a lid 3, noemt de gronden op welke het omgangsrecht door de rechter kan worden ontzegd. Vanwege het fundamentele karakter van het omgangsrecht is het de rechter niet toegestaan het ambtshalve te ontzeggen. De ontzeggingsgronden zijn:
  - a. *ernstig nadeel voor de ontwikkeling van het kind*. Weerstand bij de met het gezag belaste ouder vormen geen reden het omgangsrecht aan de niet met het gezag belaste ouder te ontzeggen, tenzij de spanningen van dien aard zijn dat daarmee ook zwaarwegende belangen van het kind worden getroffen door hun negatieve uitwerking op het gezinsverband.

- b. *de ouder of ander met 'family life' is ongeschikt of niet in staat*. Men denke bijvoorbeeld aan een ouder die verslaafd is aan alcohol of drugs of een ouder die zich stelselmatig niet aan de omgangsregeling houdt.
  - c. *ernstige bezwaren van het kind*. Hier heeft het kind de beslissende stem. Wel moeten diens bezwaren 'ernstig' zijn. De wettekst beperkt deze grond tot kinderen van twaalf jaar en ouder. Dit betekent niet dat de mening van een jonger kind niet van betekenis zou zijn.
  - d. *strijd met zwaarwegende belangen van het kind*. Deze grond dient voor de rechter om binnen de grote variëteit aan casusposities tot een afgewogen oordeel te komen. Met name kunnen hier praktische omstandigheden onder worden gebracht, bijvoorbeeld te grote afstand.
8. *Sancies*. De effectuering van een door de rechter getroffen omgangsregeling blijft een moeilijke zaak. De beschikbare middelen tot het afdwingen van naleving zijn vaak weinig effectief en vooral, althans op korte termijn, strijdig met het belang van het kind ('When elephants fight it is the grass that suffers'). Mogelijk is dat aan de naleving van een omgangsregeling een dwangsom wordt verbonden (HR 1-10-1982, NJ 1983, 614). Is de ouder die het gezag uitoefent onvermogen, dan is dit middel echter weinig effectief. Het frustreren van een omgangsregeling zou als niet-financiële factor kunnen leiden tot vermindering of ontzegging van de echtgenotenalimentatie (artikel 157 lid 1 en 401). De aard der verplichting tot naleving van een omgangsregeling verzet zich evenmin tegen toepassing van lijfswang (vgl. HR 5-12-1986, NJ 1987, 527), maar uiteraard zijn hieraan met het oog op de verzorging van het kind praktische bezwaren verbonden. Het frustreren van een omgangsregeling zou (in samenhang met andere zwaarwegende omstandigheden) er zelfs toe kunnen leiden dat aan de vereisten voor een kindbeschermingsmaatregel - in het bijzonder een ondertoezichtstelling (Hof Arnhem 4-2-1975, NJ 1975, 429) - wordt voldaan. Voorts is, als uiterste middel, gezagswijziging mogelijk (HR 28-7-1939, NJ 1939, 948 en HR 28-5-1982, NJ 1982, 529). In wezen gaat het hier overigens om een mentaliteitskwestie. Ouders zullen de omgang na scheiding als een normale zaak moeten gaan zien.

Artikel 377b (Informatie- en consultatierecht van de niet met het gezag belaste ouder jegens de andere ouder)

1. De ouder die alleen met het gezag is belast, is verplicht de andere ouder op de hoogte te stellen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind (artikel 377b lid 1, eerste volzin, eerste gedeelte). Dit ouderlijk informatierecht jegens de andere ouder is reeds door de Hoge Raad erkend (HR 8-2-1991, NJ 1992, 21-22). De Hoge Raad overwoog dat aldus wordt voorkomen dat de band tussen het kind en de andere ouder in ernstiger mate wordt verbroken dan wordt gerechtvaardigd door de gronden die zich tegen het treffen van een omgangsregeling verzetten.
2. De rechter kan op verzoek van een ouder een regeling vaststellen (artikel 377b lid 1, tweede volzin). Ook het oudere of wilsbekwame kind kan informeel daarom verzoeken (artikel 377g). De regeling kan bijvoorbeeld betreffen de aard en omvang van de informatie, de vorm waarin of de frequentie waarmee de inlichtingen moeten worden gegeven. Het zal hier vooral gaan om zaken die met de school te maken hebben (schoolkeuze, leerprestaties, beroepskeuze), om medische kwesties en aangelegenheden op financieel terrein die de minderjarige direct aangaan. Denkbaar is dat de niet met het gezag belaste ouder verplicht wordt periodiek een goed gelijkende foto op te sturen, vergezeld van een brief waarin de belangrijkste momenten voor het

kind in de afgelopen periode zijn aangegeven. Indien het belang van het kind zulks vereist, kan de rechter zowel op verzoek van de met het gezag belaste ouder als ambtshalve het informatierecht ontzeggen (artikel 377b lid 2).

3. Door de schakelbepaling neergelegd in artikel 377i kan ook de biologische vader die 'family life' heeft met zijn kind op artikel 377b beroep doen. Anderen met 'family life', bijvoorbeeld ooms en tantes, broers en zusters, voormalige pleegouders – dus de personen bedoeld in artikel 377h – kunnen eventueel een beroep doen op de mensenrechten teneinde informatie te krijgen. In dit verband is van belang dat ofschoon de context verschilt ten opzichte van een verzoek tot het vaststellen van een omgangsregeling, er desalniettemin geen grond is verschil te maken bij de beoordeling van de ontvankelijkheid. Het onderzoek naar de eventuele gerechtvaardigheid van beide verzoeken kan immers reeds een zekere mate van inmenging in het recht op respect voor de rechten van moeder en kind opleveren. Aldus HR 17-12-1993, NJ 1994, 360.
4. De ouder die alleen met het gezag is belast, is verplicht de andere ouder te raadplegen - zo nodig door tussenkomst van derden - over gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind (artikel 377b lid 1, eerste volzin, tweede gedeelte). Het gaat erom dat de niet met het gezag belaste ouder die bij de opvoeding betrokken wil blijven, daartoe door de andere ouder in de gelegenheid wordt gesteld. Het consultatierecht is een stap verder dan het informatierecht. Dit betekent dat ontzegging van het consultatierecht niet zonder meer impliceert dat een verzoek tot het vaststellen van een informatieregeling ook wordt afgewezen. Zie verder hiervóór onder 1 en 2.

Artikel 377c (Informatierecht van de niet met het gezag belaste ouder jegens derden)

1. Ook jegens derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen, heeft de niet met het gezag belaste ouder een informatierecht. Deze bepaling voorkomt dat de niet met het gezag belaste ouder van het veto van de andere ouder afhankelijk is voor het verkrijgen van informatie van derden.
2. Het artikel bevat een aantal beperkingen:
  - a. *derden die beroepshalve beschikken over informatie*. De verplichting geldt dus niet voor familieleden. Het gaat hier om leerkrachten, schooldecanen, artsen en andere vertrouwenspersonen.
  - b. *desgevraagd*. De informatie hoeft niet uit eigen beweging door de derde te worden verstrekt. In het algemeen zal er een gerichte concrete vraag van de niet met het gezag belaste ouder aan ten grondslag moeten liggen. De term 'desgevraagd' impliceert voorts dat de derde niet gehouden is voortaan alle informatie die aan de ouder bij wie het kind verblijft wordt verschaft, ook te verschaffen aan de niet met het gezag belaste ouder naar aanleiding van een algemene vraag daartoe.
  - c. *tenzij die derde de informatie niet op gelijke wijze zou verschaffen aan degene die met het gezag over het kind is belast dan wel bij wie het kind zijn gewone verblijfplaats heeft*. Men denke hier aan een beroepsgeheim van medici, advocaten of notarissen.
  - d. *inzake belangrijke feiten en omstandigheden*. Hiermee wordt een objectieve maatstaf gegeven. Vgl. ook in artikel 377b 'gewichtige aangelegenheden'.
  - e. *die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen*. In het algemeen is dus uitgesloten informatie die het eventuele vermogen van het kind betreft.

- f. *tenzij ... het belang van het kind zich tegen het verschaffen van informatie verzet.* Indien bijvoorbeeld aan de niet met het gezag belaste ouder de omgang is ontzegd, maar deze toch het kind na schooltijd probeert te ontmoeten, zou door de leerkrachten informatie die zou inhouden dat het kind naar een andere school zou gaan, kunnen worden geweigerd.
3. Geschillen kunnen aan de rechter worden voorgelegd. Deze kan nadere aanwijzingen geven. De rechter ontzegt het recht op informatie in ieder geval indien het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet (artikel 377c lid 2).

Artikel 377g (Informeel rechtsgang kind)

De rechter kan ambtshalve een omgangs-, informatie- of consultatieregeling vaststellen of wijzigen, indien hem op informele wijze signalen bereiken dat de minderjarige dit wenst. Men kan hier denken aan rechtstreeks contact, een brief, een telefoongesprek. Ook indirect, bijvoorbeeld via een familielid, kan de wens van de minderjarige tot de rechter doordringen. Alleen de ouders zijn hiervan uitgesloten, omdat zij wel een eigen rechtsgang hebben. Indien de rechter naar aanleiding van de wensen van de minderjarige zich voorneemt ambtshalve te beschikken, krijgt de procedure vervolgens wel een formeel verloop. Vergelijk ook de informele rechtsgang van artikel 251a lid 4, ten aanzien van het gezag na scheiding.

TITEL 16 (CURATELE)

1. De verouderde term ‘onnozelheid, krankzinnigheid, of razernij’ als grond voor curatele is vervangen door het ruimere begrip ‘geestelijke stoornis’. Hieronder is tevens de oude vierde grond ‘zwakheid van vermogens’ begrepen.
2. Belangrijk is dat, behalve wegens gewoonte van drankmisbruik, curatele ook mogelijk is wegens gewoonte van misbruik van verdovende of stimulerende middelen (artikel 378 lid 1 onderdeel c). Deze uitbreiding is ook opgenomen in de Caribische BW's. Mede in verband hiermee is gehandhaafd dat de rechter een verslaafde voor ten hoogste een jaar ter verpleging kan doen plaatsen in een inrichting, met de mogelijkheid van verlenging voor telkens ten hoogste een jaar. Deze specifieke mogelijkheid van gedwongen opname van verslaafden bestaat in Nederland niet meer.
3. Deze ondercuratelestelling moet in de eerste plaats worden gezien als een reactie op de door de problematisch verslaafden veroorzaakte overlast voor de openbare orde, voor de veiligheid voor zichzelf en van anderen, alsmede voor het functioneren van het justitiële apparaat. Gedwongen opname hoeft niet zonder meer gedwongen behandeling te impliceren, noch te rechtvaardigen. Anders gezegd, de dwangopname wordt primair gelegitimeerd door het maatschappelijk beveiligingsmotief en niet door het behandelings- of verslavingsmotief.
4. Aan de kring der personen die bevoegd zijn tot het verzoeken van de curatele, is toegevoegd de levensgezel. Het moet hier gaan om een persoon die tot de betrokkene in een vergelijkbare betrekking staat als de echtgenoot. De beantwoording van de vraag of een relatie bestaat vergelijkbaar met die tussen echtgenoten, is afhankelijk van door de rechter te beoordelen feitelijke omstandigheden. Van belang kunnen hierbij vooral zijn dat er een gemeenschappelijke huishouding bestaat, de duur daarvan, dat het een relatie van affectieve aard is en dat partijen kennelijk uitgaan van een nauwe lotsverbondenheid.

5. In artikel 383 lid 2, is bepaald dat de rechter bij de benoeming van een curator de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene volgt, tenzij gegronde redenen zich tegen zodanige benoeming verzetten (men denke aan kennelijke ongeschiktheid of onwil). Indien geen voorkeur is geuit of een gedane voorkeur gepasseerd, wordt, indien de onder curatele gestelde is gehuwd of een andere levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of de andere levensgezel tot curator benoemd. Indien dit niet van toepassing is, wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot curator benoemd.
6. De curator heeft behalve de zorg voor het vermogen van de curandus (zie artikel 386), eveneens de zorg voor diens persoon. Dit blijkt duidelijk uit artikel 385 lid 1, in verbinding met 336 (verzorging van de curandus overeenkomstig diens vermogen). Zie voorts artikel 381 lid 4 in verbinding met 453 en 454 (verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding) en artikel 37 (huwelijkstoestemming voor een categorie onder curatele gestelden). Curandi zijn in beginsel onbekwaam tot familierechtelijke handelingen (artikelen 381 en 382), hetgeen niet wil zeggen dat zij zonder meer daarin kunnen worden vertegenwoordigd. De curator kan hen vertegenwoordigen als verweerder in een familierechtelijke procedure, zoals een echtscheidingsgeding (HR 14-11-1935, NJ 1936, 22 en HR 17-2-1956, NJ 1956, 128). De onder curatele gestelde kan zelfstandig als verzoeker tot echtscheiding optreden, echter onder voorwaarde dat hij in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen en de betekenis van een zodanig verzoek te begrijpen. Dit kan in de procedure zelf aan de orde komen (HR 28-3-1980, NJ 1980, 378).
7. Een curandus kan, ongeacht de grond voor de curatele, niet zonde toestemming van de rechter een kind erkennen of een huwelijk sluiten. Hiermee wordt het verschijnsel schijnerkenning en schijnhuwelijk tegengegaan. Zie verder artikel 69 lid 1 onderdeel e, en artikel 205 lid 1 onderdeel d en lid 3.
8. In geval van een conflict tussen de belangen van de curator en die van de curandus, kan de rechter een bijzondere curator benoemen (artikel 385 lid 1 in verbinding met 250). De aandacht zij erop gevestigd dat artikel 381 lid 6 ('In zaken van curatele is degene wiens curatele het betreft bekwaam in rechte op te reden en tegen een uitspraak beroep in te stellen') door de Hoge Raad, met een beroep op onder meer artikel 6 van het EVRM, mede toepasselijk is geacht op een conflict tussen curandus en curator betreffende de verzorging of verpleging van de curandus - daaronder begrepen een conflict over diens verblijfplaats - terwijl een onmiddellijke voorziening in kort geding nodig is, zonder dat de benoeming van een bijzondere curator kan worden afgewacht. Voorwaarde is verder dat niet blijkt dat de curandus, ook met behulp van zijn raadsman, niet tot een redelijke waardering van zijn bij het conflict betrokken belangen in staat is. Aldus HR 28-1-1994, NJ 1994, 687.
9. Artikel 391 bepaalt dat ter griffie van het Eerste Kanton een centraal register zal worden ingericht voor het bijhouden van gegevens betreffende iedere curandus. In de praktijk wordt reeds een curatele register bijgehouden.

TITEL 17 (LEVENSONDERHOUD)

Afdeling 1 (Algemene bepalingen)

1. In verband met de verlaging van de meerderjarigheidsgrens tot achttien jaar, is bepaald dat ouders tot de eenentwintigjarige leeftijd van hun kinderen verplicht zijn te voorzien in hun kosten van levensonderhoud en studie (artikel 395a lid 1, eerste volzin). In vergelijking met het huidige recht - waarin de meerderjarigheidsgrens eenentwintig jaar is - maakt dit dus feitelijk voor de ouders geen verschil. Hetzelfde geldt voor de verwekker van een onwettig niet-erkend kind, tegen wie een alimentatieverzoek gegrond op artikel 394 is toegewezen (artikel 395a lid 1, tweede volzin). Voor de periode van minderjarigheid spreekt de wet van 'kosten van verzorging en opvoeding', voor de periode van jongmeerderjarigheid (achttien tot en met twintig jaar) van 'kosten van levensonderhoud en studie', aangezien ten aanzien van meerderjarige kinderen de term 'opvoeding' minder geschikt voorkomt.
2. De echtgenotalimentatie na scheiding kwam reeds aan de orde bij titel 9, afdeling 2 (Echtscheiding). Aldaar is ook reeds aandacht besteed aan de mogelijkheid van latere wijziging van een eenmaal vastgestelde echtgenotalimentatie, mede in verband met de wettelijke limiteringsregeling (artikel 401 lid 1, tweede volzin, alsmede de leden 2 en 3).

Afdeling 2 (Voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen door ouders)

1. In artikel 406 lid 1, is bepaald dat indien een ouder zijn verplichtingen niet nakomt, zowel het Bureau voor Familierechtelijke Zaken als de andere ouder of voogd de rechter kan verzoeken het bedrag te bepalen dat deze ouder ten behoeve van het kind zal moeten uitkeren. Niet nodig is dat de nalatige ouder niet het gezag over het kind uitoefent. Men denke bijvoorbeeld aan het geval dat gehuwde ouders gescheiden wonen en een van hen niet bijdraagt in de kosten van verzorging en opvoeding der kinderen, of aan het geval dat de ouders na scheiding het gezamenlijke gezag hebben behouden.
2. Artikel 406a, inzake de kosten van een kindbeschermingsmaatregel, is ontleend aan de artikelen 781 en 782 van het huidige Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
3. De taak van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken wat betreft het verzoeken en innen van kinderalimentatie blijft ongewijzigd. In Nederland zijn op dit terrein grote veranderingen aangebracht. Mocht ook in Suriname behoefte zijn aan wijziging van de taak (en de inrichting) van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, dan kan zulks beter bij aparte wetgeving worden gerealiseerd. Gehandhaafd blijft derhalve het voorschrift dat door de rechter vastgestelde kinderalimentatiebijdragen aan het Bureau voor Familierechtelijke Zaken dienen te worden betaald (artikel 408); zie voorts artikel 395b, leden 2 tot en met 5, artikel 406 lid 1, artikel 406c lid 1 en artikel 407 lid 1. Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken kan echter erin toestemmen dat de betaling rechtstreeks aan de verzorger van het kind geschiedt.

Afdeling 3 (Kosten van bevalling)

Deze afdeling is in Nederland vervallen. De gedachte daarbij was dat de sociale voorzieningen zo belangrijk zijn verbeterd, dat aan de regel weinig behoefte zou bestaan, terwijl voorts de bewijsmoeilijkheden niet zouden opwegen tegen het betrekkelijk geringe bedrag (*Parlementaire Geschiedenis, Invoeringswet Boek 1*, p. 1452). Deze redenen lijken echter, althans in Suriname, van onvoldoende gewicht. De afdeling is daarom gehandhaafd (artikel 408a).

Afdeling 4 (Uitkering tot levensonderhoud na beëindiging anders dan door de dood van een langdurige buitenhuwelijkse samenleving)

1. In afwijking van wat in Nederland geldt, maar in overeenstemming met het nieuwe Boek 1 van de Caribische BW's, is de mogelijkheid geopend dat de rechter in geval van een beëindigd langdurig concubinaat, een der ex-partners tot alimentatiebetaling kan verplichten, indien dat redelijk is (artikel 408b). Zie het Algemeen deel van de memorie van toelichting (ad m). Wanneer alimentatie in deze niet-huwelijkse situatie 'redelijk' is, zal door de rechtspraak moeten worden ingevuld. De rechter let op alle omstandigheden van het geval. Hierbij valt te denken aan leeftijd, gezondheidstoestand en arbeidsverleden, de tijdens de samenleving aangehouden rolverdeling, de duur van het (langdurige) concubinaat, het feit dat uit het concubinaat kinderen zijn voortgekomen, de leeftijd van deze kinderen, eventuele afspraken ter zake, enz. Het bepaalde omtrent de echtgenotalimentatie is van overeenkomstige toepassing; men denke onder andere aan wat geldt omtrent behoefte en draagkracht en aan de wettelijke limiteringsregeling van artikel 157, leden 3 tot en met 6. Onder de term 'samenleven als waren zij gehuwd' is mede begrepen het geval dat een van beide partners (nog) gehuwd is.
2. Wat betreft de goederen, zie men artikel 87a in verbinding met artikel 87. Voorts houde men voor ogen dat ook krachtens stilzwijgende afspraak, zeker bij relaties van langere duur, een bepaald gemeenschappelijk vermogen kan ontstaan. Soms zal men de goederen gemeenschappelijk hebben aangeschaft, soms zal de ene partner geacht kunnen worden mede voor de ander te hebben verkregen en ten slotte zou met analogische toepassing van artikel 131 gemeenschap kunnen worden aangenomen met betrekking tot de goederen waarop geen van beide partners zijn recht kan bewijzen. (Zie ook de rechtspraak, vermeld door E.L. Joubert in: *Niet-huwelijkse samenlevingsvormen, Congres Antilliaanse Juristen Vereniging en Antilliaanse-Arubaanse Notariële Vereniging*, 1990, p. 63-71). De rechter heeft wat betreft de goederen - inclusief de rechten die samenhangen met het gebruik van een op huurgrond gebouwde woning - vaak voldoende mogelijkheden om tot een in de gegeven omstandigheden redelijk resultaat te komen. Voor de erfrechtelijke bescherming van de levensgezel, zie artikel 4:30b en voor de huurrechtelijke bescherming artikel 7:246.
3. Wat het in het nieuwe Boek 6 van het BW neergelegde schadevergoedingsrecht betreft, zij er volledigheidshalve op gewezen dat in artikel 6:108 lid 1, de schadevergoeding geregeld is ten behoeve van degene die met de overledene in gezinsverband samenwoonde en in wiens levensonderhoud de overledene geheel of voor een groot deel voorzag (onderdeel c) of in wiens levensonderhoud de overledene bijdroeg door het doen van een gemeenschappelijke huishouding (onderdeel d).

TITEL 18 (AFWEZIGHEID, VERMISSING EN VASTSTELLING VAN OVERLIJDEN IN BEPAALDE GEVALLEN)

1. De weliswaar weinig toegepaste, maar voor achterblijvers belangrijke, in titel 18 neergelegde regeling inzake de vermissing van personen is bij de tijd gebracht. Het spreekt van zelf dat de communicatiemiddelen van heden niet te vergelijken zijn met die uit de vorige eeuwen. Voorgesteld wordt onder meer om in artikel 413 de termijn waarna een verklaring van vermoedelijk overlijden kan worden verkregen, te stellen op een jaar indien de betrokkene wordt vermist gedurende dat jaar en de omstandigheden zijn of haar dood waarschijnlijk maken. Het voorgestelde stelsel kan als volgt worden weergegeven:
  - a. de dood van de vermiste persoon is onzeker: na vijf jaar kan de verklaring van vermoedelijk overlijden worden uitgelokt (artikel 413 lid 1 en lid 2, eerste volzin);
  - b. de dood van de vermiste persoon is waarschijnlijk: na verloop van een jaar kan de verklaring worden uitgelokt (artikel 413 lid 1 en lid 2, tweede volzin);
  - c. de dood van de vermiste is als zeker te beschouwen: de verklaring dat de vermiste is overleden kan zonder enige wachttijd worden verzocht (artikel 426).
2. Wat betreft afdeling 2 (Personen wier bestaan onzeker is) wordt in artikel 421 de verplichting tot zekerheidsstelling niet opgelegd aan de echtgenoot. De reden hiervan is dat een echtgenoot bij afwezigheid van de andere echtgenoot steeds gerechtigd is gemeenschapsgoederen zonder zekerheid te stellen onder zich te hebben.
3. Afdeling 3 (Vaststelling van overlijden in bepaalde gevallen) is nieuw. De vliegcrash op Tenerife, Canarische Eilanden, in 1977 heeft de wenselijkheid beklemtoond van een wettelijke regeling voor gevallen waarin personen vermist zijn, terwijl uit de omstandigheden is af te leiden dat zij zijn overleden. De regeling in afdeling 2 (artikelen 413 e.v.) voldoet niet aan de behoefte in dergelijke situaties aan een voor de nabestaanden niet nodeloos kwetsende rechtsgang tot het vaststellen van het redelijkerwijs zekere overlijden. De regeling van artikel 426 lid 1, is daarom aanzienlijk eenvoudiger dan die van de artikelen 413 e.v., maar het aantal voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om het verband met de Surinaamse rechtssfeer te demonstreren, is aanzienlijk groter.
4. Artikel 426 lid 1 betreft een vermist persoon; in lid 2 is geregeld het geval dat een persoon in het buitenland is overleden en geen overlijdensakte is opgemaakt of kan worden overgelegd. Ook hier is een nauwe band met Suriname vereist.
5. Van de rechterlijke beschikking waarbij in de gevallen van artikel 426 verklaard wordt dat de betrokkene is overleden, maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand te Paramaribo een akte van inschrijving op, die hij in het overlijdensregister opneemt (artikel 429). Deze akte geldt als akte van overlijden in de zin van artikel 19f lid 1 (artikel 430). Dit betekent dat een dergelijke akte en de authentieke afschriften of uittreksels daarvan in alle opzichten dezelfde werking hebben en dezelfde bewijskracht hebben als een op de normale wijze opgemaakte overlijdensakte (zie artikel 22 lid 2 en 22a). Hier is een belangrijk verschil aanwezig met de regeling omtrent het rechtsvermoeden van overlijden van afdeling 2. Met name ontbreken hier de bijzondere bepalingen van de artikelen 418 tot en met 425 voor erfgenamen en legatarissen en voor de achtergebleven echtgenoot die een nieuw huwelijk wenst aan te gaan. Dit verschil is gerechtvaardigd aangezien in de gevallen van artikel 426 het overlijden met zekerheid vaststaat en terugkeer mitsdien is uitgesloten.

TITEL 19 (ONDERBEWINDSTELLING TER BESCHERMING VAN MEERDERJARIGEN)

1. Deze titel inzake het zgn. beschermingsbewind en de volgende inzake mentorschap zijn nieuw. De gedachte is dat curatele soms een te zwaar en psychologisch te belastend middel is. Indien slechts behoefte is aan bijstand op het vermogensrechtelijke vlak (men denke aan hoogbejaarden met enig vermogen), kan het beschermingsbewind als alternatief dienen, indien slechts behoefte is aan behartiging van niet-vermogensrechtelijk belangen (men denke aan zwakzinnigen), het mentorschap. Beschermingsbewind en mentorschap kunnen naast elkaar bestaan; curatele daarentegen eindigt bij instelling van beschermingsbewind of mentorschap (artikel 389 lid 3). Omgekeerd eindigt beschermingsbewind of mentorschap bij het instellen van curatele (onderscheidenlijk artikel 449 lid 1 en 462 lid 1). In het algemeen is de rechter gehouden de minst ingrijpende beschermingsmaatregel of combinatie van maatregelen te treffen (HR 1-7-1983, NJ 1984, 181); vgl. in dit verband artikel 432, leden 3 en 4, alsmede artikel 451, leden 3 en 4 (ambtshalve instellen van beschermingsbewind of mentorschap door curatelerichter).
2. Het beschermingsbewind betreft, zoals gezegd, slechts vermogensrechtelijke aangelegenheden (artikel 431). Er vindt - in tegenstelling tot curatele - geen publicatie plaats (behoudens wat betreft registergoederen, een onderneming of een aandeel in een vennootschap onder firma (openbare vennootschap) of rederij: artikel 436 lid 3). Anderzijds is wel voorzien in derden bescherming (artikelen 439 en 440). De betrokken rechthebbende wordt - anders dan bij curatele - niet handelingsonbekwaamheid, maar sprake is van een zekere onbevoegdheid.
3. Het beschermingsbewind kan, anders dan curatele, ook wegens een lichamelijke toestand van betrokkene worden ingesteld. Men denke aan een patiënt die een ernstige operatie moet ondergaan en daardoor langdurig is uitgeschakeld. De maatregel is in beginsel mogelijk tegen de uitdrukkelijke wil van de rechthebbende. De rechter zal hiermee echter terughoudend zijn, omdat - behoudens wat betreft het beheer over de goederen - het beschermingsbewind uitgaat van samenwerking tussen bewindvoerder en rechthebbende.
4. Artikel 431, derde lid, betreft verkwisting of het hebben van problematische schulden. Ook curatele is mogelijk wegens verkwisting (artikel 378, eerste lid, onderdeel b). Een beschermingsbewind heeft als voordeel dat het niet in de krant wordt gepubliceerd, wat pijnlijk is voor betrokkene en de familie. Als bewindvoerder kan bij voorkeur de echtgenoot, kind of ander familielid worden benoemd zoals bij curatele (artikel 1:435, vierde lid). Het 'schuldenbewind' beoogt financiële stabiliteit te brengen en het zorgen voor basisvoorzieningen. Het beschermingsbewind kan voor bepaalde tijd worden ingesteld (artikel 449, eerste lid); dit ligt bij schuldenbewind eerder voor de hand dan bij bewind wegens een geestelijke aandoening.
5. Het is mogelijk - in afwijking van wat bij curatele geldt - dat de maatregel slechts op een gedeelte der goederen betrekking heeft. Men denke aan het geval van een zelfstandig wonende bejaarde die enerzijds zijn pensioenuitkeringen zelfstandig kan en wenst te beheren en deze bezigt ter voorziening in zijn gewone onderhoud, maar anderzijds zichzelf niet meer in staat acht tot een behoorlijk beheer van zijn onroerende zaken en effecten.
6. De kring der familieleden die een verzoek tot instelling van het beschermingsbewind kunnen doen, is - evenals bij curatele (artikel 379) en mentorschap (artikel 451 lid 1) - vrij ruim (artikel 432 lid 1). Het ligt echter voor de hand dat de rechter aan het oordeel van de meer

nabije verwanten een groter gewicht zal toekennen dan aan dat van verwanten in verdere graden. Overigens kan eenieder - met name diegenen die niet zelf de bevoegdheid bezitten de instelling van het bewind uit te lokken - zich tot het Openbaar Ministerie wenden met het verzoek ambtshalve een verzoek in te dienen.

7. Aangezien het beschermingsbewind niet de zorg voor de persoon betreft, komt, anders dan bij curatele en mentorschap, ook een rechtspersoon voor benoeming in aanmerking (artikel 435 lid 6). Men denke aan financiële instellingen of bijzondere verenigingen en stichtingen die deze bewindvoering tot doel hebben. Wel gaan de leden 3 en 4 (inzake de voorkeur van benoeming) boven dit lid 6. Het is echter mogelijk om twee of meer bewindvoerders te benoemen (artikel 437 lid 1). Benoeming van een tweede bewindvoerder kan voorts uitkomst bieden indien er een belangenconflict is tussen de eerste bewindvoerder en de rechthebbende, een situatie vergelijkbaar met die, bedoeld in artikel 250 (al dan niet in verbinding met artikel 385 lid 1), inzake de benoeming van een bijzondere curator.
8. De werking van het beschermingsbewind komt kort gezegd neer op een onbevoegdheid van rechthebbende tot beheer en tot een beperkte bevoegdheid tot beschikking. Het begrip beheer heeft tot inhoud al datgene wat gedaan moet worden om het goed (de goederen, het vermogen) in stand te houden en de opbrengst ervan te verwerven. Beheer is de normale exploitatie van het goed. Hiertoe is, zoals gezegd, de rechthebbende niet bevoegd (artikel 438 lid 1). De bewindvoerder is daartoe - als vertegenwoordiger - bij uitsluiting bevoegd (artikel 438 lid 1 en 441 lid 2 onderdeel a, slot).
9. Wat betreft rechtshandelingen die niet vallen onder beheer, kan men onderscheiden:
  - *het beschikken*. Dit is een technisch-juridisch begrip, namelijk vervreemden of met enig recht bezwaren. Het staat niet tot beheren in een verhouding van meer of minder. Beheren en beschikken sluiten elkaar dus niet uit. Tot een daad van beschikken moeten de rechthebbende en de bewindvoerder samenwerken. Indien dat onmogelijk blijkt, is een machtiging van de rechter nodig (onderscheidenlijk artikel 438 lid 2 en artikel 441 lid 2 onderdeel a).
  - *overeenkomsten tot beschikken, alsmede geldlening of andere rechtshandelingen, genoemd in artikel 441 lid 2, onderdelen a tot en met f*. Hiertoe is de rechthebbende wel bevoegd, maar door schuldeisers die het beschermingsbewind kenden of behoorden te kennen, kan geen verhaal worden genomen op de onder het bewind staande goederen (artikel 440). De bewindvoerder is tot deze rechtshandelingen alleen bevoegd met toestemming van de rechthebbende of machtiging van de rechter (artikel 441 lid 2, onderdelen a tot en met f).
  - *andere rechtshandelingen*. De rechthebbende is hiertoe op zich bevoegd, wederom echter behoudens de beperking van verhaalbaarheid op zijn vermogen, vervat in artikel 440; de bewindvoerder is onbevoegd.
10. Wat betreft de vordering van een verdeling van een gemeenschap en de aanvaarding van een nalatenschap, zie artikel 441, leden 4 en 5. De bewindvoerder is hiertoe bij uitsluiting bevoegd, met de nodige garanties.
11. De keerzijde van de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de bewindvoerder (artikel 441 lid 1) is de aansprakelijkheid van de rechthebbende voor alle schulden die voortspruiten uit daden die door de bewindvoerder ter vervulling van zijn taak zijn verricht (artikel 442 lid 2). In geval van slecht bewind is de bewindvoerder in beginsel aansprakelijk jegens de rechthebbende (artikel 444).

TITEL 20 (MENTORSCHAP TEN BEHOEVE VAN MEERDERJARIGEN)

1. Thans gaat het, zoals gezegd (zie bij de vorige titel, onder 1) primair om niet-vermogensrechtelijke aangelegenheden. De categorieën meerderjarigen waarvoor het mentorschap kan zijn geïndiceerd, zijn vooral verstandelijk gehandicapten, psychiatrische-, psychogeriatrische- en comateuze patiënten. Het is niet de bedoeling dat een situatie waarin een meerderjarige niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn immateriële belangen, zonder meer leidt tot instelling van het mentorschap. Veelal kunnen informele vertegenwoordigers optreden. Pas als gestructureerde aandacht geboden is, moet aan het mentorschap of aan de - verder gaande - curatele worden gedacht.
2. De regeling is zoveel mogelijk analoog aan die van het beschermingsbewind (titel 19) opgezet. Er is - evenals bij beschermingsbewind en anders dan bij curatele - geen publicatie van de maatregel, maar anderzijds is wel voorzien in bescherming van derden te goeder trouw (artikel 457, leden 2 en 3). Uiteraard zal de mentor, voor zover nodig, de naaste omgeving van de betrokkene - zoals de instelling waarin deze verblijft, de betrokken artsen, de naaste familie - van het mentorschap op de hoogte stellen.
3. Ook hier is niet sprake van algehele handelingsonbekwaamheid. In beginsel is de betrokkene onbevoegd rechtshandelingen te verrichten betreffende zijn verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding (artikel 453 lid 1). In beginsel is de mentor daartoe als vertegenwoordiger bevoegd (artikel 453 lid 2, eerste volzin). Deze vertegenwoordigingsbevoegdheid van de mentor bestaat niet indien op grond van wet of verdrag vertegenwoordiging is uitgesloten; men denke aan euthanasie.
4. De betrokkene is desondanks bevoegd rechtshandelingen te verrichten betreffende zijn verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding indien dit voortvloeit uit wet of verdrag (artikel 453 lid 1) of indien de mentor hem toestemming heeft verleend (artikel 453 lid 2, tweede volzin). Jegens een derde die het mentorschap kende of had behoren te kennen, wordt de betrokkene echter vermoed onbevoegd te zijn. Deze derde heeft derhalve de bewijslast en zal voorzichtig zijn om bevoegdheid aan te nemen (artikel 457 lid 2, slot). De sanctie in geval van onbevoegdheid is vernietigbaarheid, echter met een bescherming van derden die het mentorschap niet kenden of behoorden te kennen (artikel 457).
5. Met betrekking tot feitelijke handelingen betreffende verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding (bijvoorbeeld de inzage van een dossier) treedt in beginsel de mentor plaatsvervangend op (artikel 453 lid 3). De mentor geeft voorts raad in niet-vermogensrechtelijke aangelegenheid in het algemeen (lid 4). Verzet de betrokkene zich tegen een handeling van ingrijpende aard, dan kan die handeling slechts plaats vinden indien zij kennelijk nodig is ten einde ernstig nadeel voor de betrokkene te voorkomen (lid 5). Voorts heeft, onder andere bij medische behandelingen, de hulpverlener een eigen verantwoordelijkheid. De hulpverlener zal een bepaald plaatsvervangend optreden door de mentor niet accepteren indien dat in strijd zou komen met zijn plicht om te handelen in overeenstemming met de zorg van een goed hulpverlener.
6. Ingevolge artikel 454 lid 1, tweede volzin, bevordert de mentor dat, voor zover betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat kan worden geacht, hij rechtshandelingen en andere handelingen zelf verricht. De mentor kan dit realiseren door de betrokkene uitdrukkelijk en voor de derde met wie deze handelt, voldoende duidelijk kenbaar, toestemming te geven zelf te handelen. Mocht het zich voordoen dat de mentor systematisch

weigert de betrokkene toestemming te geven, ofschoon deze voldoende in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, dan kan betrokkene of een andere belanghebbende zich informeel wenden tot de rechter. Deze kan de mentor te allen tijde oproepen om inlichtingen te verschaffen (artikel 459 lid 1) en eventueel wegens gewichtige redenen ontslaan (artikel 461 lid 2). Ook bestaat er in voorkomende gevallen de mogelijkheid van een kort geding (vgl. HR 28-1-1994, NJ 1994, 687, met betrekking tot de curatele).

7. Mentorschap en beschermingsbewind kunnen, zoals bij titel 19, onder 1, reeds opgemerkt, naast elkaar bestaan. Indien bij de instelling van het mentorschap reeds een beschermingsbewind bestaat, wordt - althans indien de bewindvoerder een natuurlijk persoon is - bij voorkeur de bewindvoerder tot mentor benoemd (artikel 452 lid 5). Indien evenwel mentor en bewindvoerder verschillende personen zijn, bepaalt artikel 458 dat de bewindvoerder niet tot optreden bevoegd is ten aanzien van aangelegenheden betreffende de verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding van de betrokkene.